

ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือ
ระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

นางน้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF EXPERIENTIAL MANAGEMENT ENHANCING PERPECTUAL DISCIPLINARY
BEHAVIORS THROUGH COOPERATION BETWEEN TEACHERS AND PARENTS ON
RESPONSIBILITY OF FIRST GRADE STUDENTS

Mrs. Nomporn Sanaetammasiri

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Elementary Education

Department of Curriculum, Instruction, and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่าง
ต่อเนื่อง โดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความ
รับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

โดย

นางน้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ

สาขาวิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร. ยุรวัดณ์ คล้ายมงคล

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

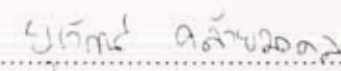
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มนีรัตน์ สุขโชติรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ ดร.ยุรวัดณ์ คล้ายมงคล)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ทศนีย์ ผลเนื่องมา)

สถาบันวิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

น้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ : ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมืออย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 (EFFECTS OF EXPERIENTIAL MANAGEMENT ENHANCING PERPECTUAL DISCIPLINARY BEHAVIORS THROUGH COOPERATION BETWEEN TEACHERS AND PARENTS ON RESPONSIBILITY OF FIRST GRADE STUDENTS) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อ.ดร.ยุรวัดณ์ คล้ายมงคล, 270หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมืออย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อโรงเรียน และต่อครอบครัวของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 37 คนของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา การดำเนินการทดลองแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ก่อนการดำเนินการทดลอง ช่วงที่ 2 การดำเนินการทดลองช่วงที่1 และช่วงที่ 3 การดำเนินการทดลองช่วงที่2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรม แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครอง แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที(t-test) ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 8 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 24 คาบ

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน หลังการดำเนินการทดลองสูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
2. คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน หลังการดำเนินการทดลองสูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
3. คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน หลังการดำเนินการทดลองสูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ภาควิชา หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา ลายมือชื่อนิสิต.....*Han*.....*เกษมสมบูรณ์*.....
 สาขาวิชา ประถมศึกษา..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....*ป๋วยใจดี คล้ายมงคล*.....
 ปีการศึกษา2551.....

5083350727 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEYWORDS : RESPONSIBILITY/COOPERATION BETWEEN TEACHERS AND PARENTS
EXPERIENTIAL / FIRST GRADE STUDENTS

NONPORN SANAETAMMASIRI : EFFECTS OF EXPERIENTIAL MANAGEMENT
ENHANCING PERPECTUAL DISCIPLINARY BEHAVIORS THROUGH COOPERATION
BETWEEN TEACHERS AND PARENTS ON RESPONSIBILITY OF FIRST GRADE
STUDENTS. ADVISOR : YURAWAT KLAYMONGKOL, Ph.D.
270pp.

The purposes of this research were to study the effects of experiential management enhancing perpectual disciplinary behaviors through cooperation between teachers and parents on first grade students self-responsibility, their responsibility for school and for family. The samples were 37 first grade students of Kasetsart University Laboratory School, Center for Educational Research and Development. The research methods utilized were three stages :-1)pre-test process 2) post test process–phase1 3)post test process–phase2. The research instruments included an activity plan, suggestions for parents, interviews and observation forms. The data were analyzed by frequency, mean, standard deviation and t-test. The duration of the experiment was 8 weeks, total of 24 periods.

The research findings revealed that:

1. The post-test mean of score on students' behavior self-responsibility was significantly higher than that of pre-test at the .05 level.
2. The post-test mean of score on students' responsibility for school was significantly higher than that of pre-test at the .05 level.
3. The post-test mean of score on students' responsibility for family was significantly higher than that of the pre-test at the .05 level.

Department:Curriculum,Instructionand,Educational Technology Student'sSignature.....*Nomporn S.*
 Field of Study:Elementary Education..... Advisor'sSignature.....*Yurawat K.*
 Academic Year :2008.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความดูแลและเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากอาจารย์ ดร.ยุรวุฒิ คัล้ายมงคล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาและแนะนำตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้ทุกขั้นตอน ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำวิจัย ตลอดจนการเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับนิสิตในงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย รวมทั้งเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.มณีนีรัตน์ สุขโชติรัตน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ผลเนื่องมา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ช่วยกรุณาแนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อให้ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ที่ร่วมพิจารณาโครงร่างทุกท่าน และขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์วรรณ สุทธิวิจิตร รองศาสตราจารย์ดร.ศิริเดช สุขีวะ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.เพ็ญศรี แสงวงเจริญ ที่ให้ความกรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอขอบคุณอาจารย์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นวิธีการในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/7 ทุกท่านและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/7 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ที่น่ารักทุกคน ที่ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนในการร่วมทำวิจัยด้วยดีเสมอมา จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่และพี่สาวที่ได้ช่วยดูแลเป็นอย่างดีตลอดเวลาในการทำวิจัย และขอขอบใจ น้องพราว น้องภพ ลูกสาวและลูกชายที่น่ารักทั้งสองคน ที่เป็นกำลังใจที่ดีที่สุดที่ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการทำวิจัยจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ความสำคัญของความมีวินัย.....	12
หลักการในการสร้างวินัยให้กับเด็กวินัย.....	14
ประเภทของความมีวินัย.....	24
ความหมายของความมีวินัย.....	25
ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างวินัย.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย.....	30
ความสำคัญของความรับผิดชอบ.....	32
ประเภทของความรับผิดชอบ.....	33
ความหมายของความรับผิดชอบ.....	36
การเสริมสร้างความรับผิดชอบ.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ.....	43
ความสำคัญของการมีส่วนร่วม.....	47
รูปแบบของการมีส่วนร่วม.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับโรงเรียน.....	50

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
	การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	53
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
	การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	56
	การออกแบบการทดลอง.....	101
	การดำเนินการทดลอง.....	101
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	110
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
4	ผลการวิจัย.....	113
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	135
	รายการอ้างอิง.....	142
	ภาคผนวก.....	149
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	150
	ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	152
	ภาคผนวก ค วิเคราะห์ของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	157
	ภาคผนวก ง แผนการจัดกิจกรรมของครู.....	181
	ภาคผนวก จ แนวทางปฏิบัติของผู้ปกครอง.....	226
	ภาคผนวก ฉ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	251
	ภาคผนวก ช ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครู และผู้ปกครอง.....	259
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	270

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ความถี่ของวิธีการที่ครูและผู้ปกครองใช้ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ให้กับเด็กในความปกครองของตน จากหลักการในการสร้างวินัยให้กับเด็ก.....	60
2	รายละเอียดของวิธีการจากหลักการ 5 หลักการที่นำมาปรับเปลี่ยนเพื่อนำไป ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....	69
3	รายละเอียดในแต่ละกิจกรรมของครูเพื่อนำไปส่งเสริมพฤติกรรม ความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่โรงเรียน.....	73
4	รายละเอียดของแนวทางการจัดกิจกรรมในแต่ละคาบ.....	75
5	รายละเอียดกิจกรรมของแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองเพื่อนำส่งเสริมพฤติกรรม ความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้าน.....	89
6	รายละเอียดของการดำเนินการ 1 สัปดาห์ ก่อนการทดลองจัดประสบการณ์ ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่โรงเรียน.....	104
7	การดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์โดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ในช่วงที่ 1.....	106
8	การดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์โดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ในช่วงที่ 2.....	108
9	การดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์โดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ในช่วงที่ 2 (ต่อ).....	110
10	รายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละช่วง.....	112
11	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน.....	114
12	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน.....	115
13	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว.....	116
14	ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมก่อนการดำเนินการทดลอง.....	117
15	ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองช่วงที่ 1.....	118
16	ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองช่วงที่ 2.....	119
17	ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลอง.....	120

ตาราง	หน้า
18	ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมก่อนการดำเนินการทดลอง.....121
19	ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองช่วงที่ 1122
20	ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองช่วงที่ 2123
21	ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลอง124
22	ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมก่อนการดำเนินการทดลอง125
23	ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองช่วงที่ 1.....127
24	ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองช่วงที่ 2.....129
25	ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลอง.....131
26	จำนวน และร้อยละของนักเรียนที่มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมของครู.....133

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน พบว่าสิ่งที่ทำให้ครูประสบปัญหามากที่สุดขณะนี้คือ การที่นักเรียนขาดความรับผิดชอบ เช่น การไม่ตั้งใจเรียน การพูดคุยและเล่นในเวลาเรียน การขาดส่งงานและการส่งงานไม่ตรงเวลา เป็นต้น ปัญหาในข้อนี้นับวันจะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะกับเด็กวัยประถมศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัยช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ที่อาจจะก่อให้เกิดความรุนแรงและมีปัญหาในการปรับตัว (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540) ทุกวันนี้อาจกล่าวได้ว่า การขาดความรับผิดชอบนี้กำลังเข้าใกล้ขั้นวิกฤตเนื่องจากปรากฏการณ์อันเกิดจากการขาดความรับผิดชอบนั้นเกิดขึ้นแทบทุกหนทุกแห่ง และเกิดกับผู้คนทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพ การขาดความรับผิดชอบส่งผลทำให้เกิดปัญหาในการตัดสินใจหรือการเลือกดำเนินชีวิต และความรับผิดชอบของแต่ละคนยังมีผลเกี่ยวพันกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นกรณีการเกิดอุบัติเหตุ การเจ็บป่วยหรือแม้แต่การเกิดภัยธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันการขาดความรับผิดชอบในการทำงานก็ถือเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ตั้งไว้

จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2539) กล่าวถึงความคาดหวังที่สำคัญประการหนึ่งต่อการพัฒนาบุคคลว่า ให้พัฒนาขีดความสามารถ เติบโตตามศักยภาพ และมีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจและสังคม รู้วิธีการ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีเจตคติที่ดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (วิรัช เจริญเชื้อ, 2542) และความรับผิดชอบก็เป็น คุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเยาวชน บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงย่อมที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำ ดังที่ สัจญญา สัจญญาวิวัฒน์ (2514) กล่าวไว้ว่า “การกระทำทุกอย่างจะดีหรือเลวจะสำเร็จหรือล้มเหลวย่อมขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงย่อมเอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตนทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ส่วนบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำย่อมไม่สนใจในหน้าที่ของตน ทำสิ่งใดก็ปล่อยปละละเลยก่อให้เกิดตนเอง และสังคมเสียหาย ความรับผิดชอบจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของสังคม และเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลอันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ” ดังนั้นการพัฒนา

ประเทศชาติจำเป็นจะต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ และคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของบุคคลที่มีคุณภาพ คือ การเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง และสังคม เพราะความรับผิดชอบนั้น เป็นคุณธรรมพื้นฐานในการพัฒนาบุคคลจึงเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปลูกฝัง พัฒนาความรับผิดชอบ ให้เกิดกับบุคคล โดยเฉพาะในเด็ก และเยาวชนที่ถือว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต ในขณะที่เดียวกันความรับผิดชอบก็เป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่วัยเด็ก และพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น ผู้ใหญ่ จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก แนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ถูกที่ควร (กิ่งแก้ว อุตถากร,2524) นักจิตวิทยาหลายคนเห็นพ้องต้องกันว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งแสดงถึงวุฒิภาวะทางด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตในสังคมหนึ่ง เนื่องจากในสังคมแต่ละแห่ง บุคคลแต่ละบุคคลมีบทบาทที่จะกระทำหลายอย่างมากมายด้วยกัน ถ้าทุกคนในสังคมรู้จักรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเป็นอย่างดีแล้ว ก็ย่อมทำให้เกิดสันติ และความสงบงามในสังคมนั้น (สมศักดิ์ ชินพันธ์,2523)

ในการจัดลำดับความสำคัญของพฤติกรรมที่เห็นควรจะได้รับ การปลูกฝังให้กับเยาวชนของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2529) ผลจากการจัดลำดับปรากฏว่าได้พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเป็นอันดับหนึ่ง ร่วมกับการพึ่งตนเองและความขยันหมั่นเพียร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมของไทยของธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2529) ก็พบว่าการจัดลำดับความสำคัญของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรม 10 ลำดับนั้น พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อเป็นค่านิยมพื้นฐานที่สำคัญและควรเร่งปลูกฝังเป็นอันดับหนึ่ง เพราะฉะนั้น พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อจึงเป็นคุณธรรมพื้นฐานอีกประการหนึ่งที่สำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดในตัวนักเรียนทุกคน และตรงกับงานวิจัยของทิพวัลย์ คำคง (2533) ที่พบว่านักเรียนที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองสูง ทำให้มีพัฒนาการทางการเรียนมาก ปฏิบัติงานสม่ำเสมอและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครู ซึ่งพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อควรจะได้รับ การส่งเสริมให้กับนักเรียนในวัยนี้ นั้นประกอบด้วย พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองเกี่ยวกับการเรียน การทำงาน และการดูแลรักษาอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัวให้อยู่ในสภาพดีและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ ความรับผิดชอบต่อโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันในห้องเรียน โรงเรียน การให้ความเคารพและเชื่อฟังอาจารย์ และความรับผิดชอบต่อครอบครัวเกี่ยวกับการดูแลและช่วยเหลือตนเองตามวัย การปฏิบัติตามข้อตกลงหรือกติกาที่ได้ตกลงไว้ร่วมกันในครอบครัว และการให้ความเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ในบ้าน

ปัญหาที่พบในการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อให้นักเรียนในปัจจุบันนั้น พบว่า มักจะมีการสอนโดยมีการสอดแทรกเข้าไปในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และเป็นไปในลักษณะที่ครูเป็นคนกำหนดพฤติกรรมให้กับนักเรียนตามที่ครูอยากให้เป็น โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลัง ความ

แตกต่างกัน และปัจจัยของนักเรียนแต่ละคน จึงทำให้ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของเด็ก เพราะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากครูนั้น เด็กจะได้รับเนื้อหาที่เป็นความรู้จากครู มากกว่าประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ในการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งทำให้ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์และการนำไปใช้ชีวิตประจำวันทั้งที่บ้านและโรงเรียน เนื่องจากประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากที่บ้านและที่โรงเรียนมีความแตกต่างกันตามความเชื่อ ทัศนคติ วิธีชีวิตและบริบทของแต่ละครอบครัว เพราะฉะนั้นการที่จะนำเด็กมาหล่อหลอมให้เป็นแบบเดียวกันทั้งหมดนั้นคงเป็นไปได้ยาก เพราะการดำเนินและบริบทของครอบครัวแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกัน และในการปฏิบัติเด็กก็มักจะได้รับ การฝึกปฏิบัติเฉพาะเมื่ออยู่ที่โรงเรียนจากครูเท่านั้น เมื่อกลับถึงบ้านนักเรียนก็มักจะหยุดพฤติกรรมที่เคยปฏิบัติและได้รับประสบการณ์จากที่โรงเรียนเนื่องจากสภาพแวดล้อมของที่บ้านและโรงเรียนนั้นแตกต่างกัน และพ่อแม่เองก็ไม่ทราบว่า จะต้องฝึกฝนนักเรียนเพิ่มเติมต่อจากครูที่โรงเรียนได้อย่างไร จึงทำให้ขาดความต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการปฏิบัติ

การส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันต่างๆ ที่แวดล้อมตัวเด็กและจะต้องใช้วิธีการกระตุ้นหรือพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสม (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2522) ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของกระทรวงศึกษาธิการ (2525) ที่ได้เสนอแนะว่าให้ฝึกนิสัยความรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน โดยการส่งเสริมให้เด็กได้มีการกระทำมิใช่คอยควบคุมห้ามปราม และการสร้างประสบการณ์ในเรื่องของพฤติกรรมความรับผิดชอบ จึงควรให้เป็นความรับผิดชอบ ระหว่างบ้านและโรงเรียน และสอดคล้องกับข้อความที่ว่า กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม บูรณาการกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ถ้าทุกคนช่วยกันสานโดยขยายผลไปอย่างกว้างขวาง จะเป็นการเริ่มต้นบูรณาการที่เข้มแข็งของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) ดังนั้นการส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียนจึงไม่ได้เป็นภาระหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง หากแต่เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของทั้งทางโรงเรียน บ้าน และสังคมช่วยกันสานสัมพันธ์ ให้ความช่วยเหลือกันอย่างเป็นไปในทิศทางเดียวที่มีวัตถุประสงค์ตรงกัน ซึ่งสอดคล้องตรงกันกับ ภาวินี ไสธายะเพ็ชร (2549) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมที่สำคัญอันควรปลูกฝังแก่เด็กและเยาวชน ผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็ก อันได้แก่ ผู้ปกครอง ครู เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจที่ติดต่อเรื่องความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและทั้งต่อผู้อื่น และจากทฤษฎีทางสังคมวิทยาของ ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์ (2524) นักสังคมวิทยากลุ่มใหญ่เชื่อว่าสังคมมีส่วนในการปั้นมนุษย์ให้มีลักษณะ และคุณลักษณะต่างๆ กัน ตามแต่ว่าเด็กจะอยู่ในกลุ่มใดของสังคม เด็กจะเรียนรู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ทำอย่างไรถูก ทำอย่างไรไม่สมควร จากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของสังคม โดยใช้วิธีเทียบเคียง (Identification) จนในที่สุดเด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ของ

สังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนโดยอัตโนมัติ จริยธรรมของสังคมได้ถูกปลูกฝังในเด็กแล้วเป็นส่วนใหญ่ ภายหลังจากความผันแปร และสภาพแวดล้อมในสังคมอาจมีผลกระทบต่อคนในวัยผู้ใหญ่ เปลี่ยนแปลงจริยธรรมไปได้ แต่ก็ไม่สามารถลบล้างคุณลักษณะที่ได้รับไว้ในวัยเด็กให้หมดไปได้ เพราะเหตุการณ์ในวัยเด็ก มีผลกระทบต่อจริยธรรมของคนเราได้รุนแรงกว่าและมีผลคงทนกว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวัยผู้ใหญ่ โดยทฤษฎีนี้จะเห็นได้ว่า การศึกษาระดับก่อนประถมและประถมศึกษา มีความสำคัญในการหล่อหลอมและปลูกฝังจริยธรรมและคุณธรรมความรับผิดชอบให้แก่เด็กเป็นอย่างมาก

บ้านและโรงเรียนถือเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะร่วมมือกันเพื่อพัฒนานักเรียนในด้านต่างๆ การให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นถือเป็นการร่วมกันช่วยเหลือ และแก้ปัญหาในมุมที่โรงเรียนไม่สามารถแก้ได้ ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในด้านต่างๆ ให้กับนักเรียนก็เช่นกัน ถ้าเพียงโรงเรียนฝ่ายเดียวคงไม่สามารถที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้ ครอบครัว พ่อ แม่เป็นผู้ที่มีบทบาทและเป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่ง ในการมีส่วนช่วยพัฒนานักเรียนในทุกๆ ด้าน เนื่องจากชีวิตของนักเรียนผูกพันและใช้เวลาอยู่กับครอบครัวมากกว่าที่โรงเรียน แต่ในขณะเดียวกันบ้านและโรงเรียนก็ถือเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อชีวิตของนักเรียนเช่นกัน การให้ความร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง จะทำให้ครูทราบถึงสภาพความเป็นอยู่และการปฏิบัติตนของนักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน และในขณะเดียวกันก็จะทำให้ผู้ปกครองทราบถึงสภาพความเป็นอยู่และการปฏิบัติตนของนักเรียนเมื่ออยู่ที่โรงเรียน เพราะฉะนั้นในการร่วมมือกันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนมากมาย เพราะในการแก้ปัญหาบางอย่างจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนจากทั้งสองฝ่ายทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจและการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและได้ผลยิ่งขึ้น จากงานวิจัยของพิมพา ตามี (2540) ได้กล่าวถึงความสำคัญที่ครูและผู้ปกครองจำเป็นต้องติดต่อสัมพันธ์กันไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ต่อกัน จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้ครูรู้จักนักเรียนของตนได้อย่างแท้จริง และทำให้ผู้ปกครอง บิดา มารดา ได้ทราบว่า การใช้ชีวิตของนักเรียนที่บ้านมีส่วนช่วยในการส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียน รวมทั้งมีผลต่อการเรียนการสอน และการพัฒนานักเรียนอีกด้วย บ่อยครั้งที่บิดา มารดา ผู้ปกครองไม่ทราบว่าบุตรหลานของตนที่แท้จริงเป็นคนอย่างไรเมื่ออยู่ภายนอกบ้าน หรือมีการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร การที่ได้ทราบจากครูโดยตรงเกี่ยวกับพฤติกรรม การเจริญงอกงามด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ก็จะได้ร่วมกับครูช่วยกันวางแผนในการให้ความรู้ พัฒนาการเจริญงอกงาม ตามที่ควรจะเป็นหรือตามที่นักเรียนต้องการ

อย่างไรก็ตามในการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนนั้นครูและพ่อแม่ จำเป็นจะต้องมีแนวทางและวิธีการที่เหมาะสม และจากแนวทางและวิธีการในการส่งเสริม

พฤติกรรมความรับผิดชอบนั้นก็พบว่าการส่งเสริมความมีวินัยจะช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบดีขึ้น ดังที่อุมพร ตรังคสมบัติ (2542) กล่าวไว้ว่า การที่เด็กมีวินัยในการทำงานก็จะทำให้มีความรับผิดชอบต่องานหรือสิ่งที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จและกระทำอย่างเต็มความสามารถ และในขณะเดียวกันเด็กที่มีวินัยในด้านการเรียนก็จะทำให้รับผิดชอบในการเรียนหรือกิจกรรมอื่นๆ อย่างเหมาะสม ทำการบ้านหรือทบทวนบทเรียนได้เองโดยไม่ต้องสั่ง และในการส่งเสริมวินัยที่ได้ผลนั้นเป็นการสอนให้เด็กเข้าใจถึงเหตุและผล การฝึกให้เด็กเป็นคนรู้จักคิด รู้จักหาเหตุผลด้วยตนเอง จะทำให้เด็กเกิดความรับผิดชอบตามมาเอง ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม จะทำให้เด็กมีทักษะในการแก้ปัญหา (problem-solving skill) ที่ดี รวมทั้งกล้าเผชิญกับความจริงอีกด้วย และจากงานวิจัยของกาญจนา พวงจิตต์ (2550) ที่พบว่าการศึกษาที่นักเรียนมีปัญหาในด้านวินัย ก็ส่งผลทำให้ขาดความรับผิดชอบไปด้วย ตรงกันกับที่นฤมล เนียมหอม (2549) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมการมีวินัยของเด็กคือการที่เด็กแสดงออกโดยความสมัครใจในด้าน ความอดทน อดกลั้น รับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อส่วนรวม และการปฏิบัติตามมารยาทของสังคม สอดคล้องกับ Leatzow, Neuhauser และ Wilms (2542 อ้างถึงในนฤมล เนียมหอม, 2549) ที่ได้ให้ความหมายของความมีวินัยต่อตนเองไว้ว่า หมายถึง การควบคุมภายในซึ่งทำให้นบุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อผู้อื่นในระดับที่สมดุล ซึ่งตรงกับที่ Wiggins (1971) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของผู้ที่มีวินัย คือ มีความรับผิดชอบมาก มีความวิตกกังวลน้อย มีความอดทน และประพฤติตนอย่างมีเหตุผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Peck (1958 อ้างถึงในภาวิณี ไสธายะเพชร, 2549) ที่พบว่าความรับผิดชอบขึ้นอยู่กับการฝึกวินัย การฝึกวินัยโดยอาศัยความรัก การยอมรับในตัวเด็กนั้นจะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านความรับผิดชอบในหน้าที่การงานสูงขึ้นด้วย

ในขณะเดียวกันวินัยถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการเรียนรู้ของเด็ก ช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ ช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนราบรื่นไม่มีปัญหาห้องเรียนน่าอยู่ ครูและนักเรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และทำให้บรรยากาศเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จากคำกล่าวของพระธรรมปิฎก (2538) ที่ได้กล่าวไว้ว่า วินัย คือ ระบบระเบียบทั้งหมดของชีวิตและสังคมมนุษย์ เป็นการจัดสรรโอกาสทำให้ชีวิตและสังคมมีระบบระเบียบ ให้ทำอะไรได้คล่อง ดำเนินชีวิตได้สะดวก ถ้าชีวิตและสังคมไม่มีระเบียบ ไม่เป็นระบบ ก็จะสูญเสียโอกาสในการที่จะดำเนินชีวิตและทำกิจกรรมของสังคมให้เป็นไปด้วยดี ตลอดจนทำให้การพัฒนาได้ผลดี ดังนั้น การพัฒนามนุษย์ในระยะยาวจึงต้องมีวินัยเป็นฐานเพื่อให้มนุษย์สามารถนำศักยภาพของตนออกมาช่วยสร้างสรรค์สังคมอย่างได้ผล ถ้าชีวิตและสังคมขาดวินัยย่อมทำให้เกิดความวุ่นวายต่างๆ ในที่สุดก็จะสูญเสียโอกาสในการที่จะดำเนินชีวิต และทำกิจกรรมของสังคมให้เป็นไปด้วยดี

วิธีการส่งเสริมวินัยให้กับเด็กนั้นอุมาพร ตรังคสมบัติ (2542) ได้กล่าวไว้ว่าการที่เด็กคนหนึ่งจะมีหรือไม่มีวินัยนั้น เกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายอย่าง ดังนั้น การพิจารณาว่าจะส่งเสริมวินัยให้เด็กอย่างไรจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยทุกอย่าง และแก้ไขปัจจัยเหล่านั้นพร้อมกันไปด้วย และการส่งเสริมวินัยตั้งเยาว์วัยบนพื้นฐานของความรัก ความอบอุ่นและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะสร้างอุปนิสัยและบุคลิกที่ดีให้แก่เด็ก ในการที่จะนำไปสู่ชีวิตที่ดีและประสบความสำเร็จในอนาคต ในทางจิตวิทยาพัฒนาการ (Development psychology) การส่งเสริมวินัยเป็นการหัดให้เด็กควบคุมความต้องการหรือแรงผลักดัน (impulse) ในตนเอง ให้อยู่ในขอบเขตและแสดงออกอย่างเหมาะสม ไม่ใช่ที่จะตอบสนองความต้องการของตนทุกครั้งอย่างทันทีทันใด วินัยทำให้เด็กรู้จักรอหรือประวิงความต้องการของตนและแสดงออกในเวลา สถานการณ์และวิธีการที่เหมาะสม การอบรมระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตของเด็ก พ่อแม่ จำเป็นจะต้องสอนให้เด็กรู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ และรู้จักกฎเกณฑ์ การได้รับการอบรมอย่างเสมอต้นเสมอปลายตั้งแต่เล็ก เมื่อโตขึ้นเด็กจะควบคุมตนเองได้ในที่สุด ในขณะที่เดียวกันหากเด็กไม่มีวินัยที่ดีอยู่ในตัวเอง เด็กจะรับสิ่งที่ไม่ดีเข้ามาได้ง่าย เมื่อเด็กโตขึ้นจะเริ่มค้นหาแบบฉบับของตนเอง หากไม่สร้างแบบฉบับที่ดีให้เด็กยึดถือ เด็กก็จะหันไปยึดถือแบบฉบับที่ไม่เหมาะสมจากสิ่งรอบตัว เช่น เพื่อนหรือโทรทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ที่ได้กล่าวถึงเหตุผลสำคัญที่ควรเริ่มส่งเสริมวินัยให้กับเด็กตั้งแต่ยังเล็กว่า 1) เด็กมีแนวโน้มที่จะเลือกกระทำในสิ่งที่ผิดเนื่องจากโดยธรรมชาติของเด็กมีแนวโน้มที่จะเอาแต่ใจตนเอง มักจะเลือกทำสิ่งต่างๆที่ตอบสนองอารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการของตนเอง ดังนั้นถ้าปล่อยเด็กไปตามปกติวิสัย เด็กจะมีแนวโน้มเลือกกระทำในทางที่ผิดได้ง่ายกว่าสิ่งที่ถูกต้อง 2) เด็กยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิต เด็กต้องการการอบรมสั่งสอนเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และทราบว่าจะไรถูก อะไรผิด อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ดังนั้น พ่อแม่จำเป็นต้องอบรมสั่งสอนแนวทางการดำเนินชีวิต ที่ถูกต้องให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีโลกทัศน์ความคิดและแนวทางการกระทำที่ถูกต้องตั้งแต่ยังเล็ก 3) เด็กเปรียบเหมือนกล่องที่ว่างเปล่า พร้อมจะให้ผู้ใหญ่ใส่อะไรลงไปในชีวิตก็ได้ ใครที่มาก่อนย่อมได้เปรียบในการใส่สิ่งต่างๆเข้าไปเป็นรากฐานชีวิตของเด็ก ดังนั้นถ้าพ่อแม่ไม่เป็นผู้ที่ใส่สิ่งที่ดีลงไปก่อน สิ่งอื่นที่อาจจะดีหรือไม่ดีจะถูกใส่ในกล่องนี้แทน ด้วยเหตุนี้เองพ่อแม่จึงควรเป็นคนแรกๆที่ใส่ข้อมูลแก่เด็ก ด้วยตระหนักว่าเด็กไม่มีความรู้ความเข้าใจและรอคอยการเติมเต็มจากพ่อแม่ และ 4) เด็กเป็นผู้ที่ชอบเลียนแบบ เด็กต้องการเลียนแบบผู้ใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ใกล้ชิด ดังนั้นผู้ใหญ่จึงจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

2. เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

3. เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบนั้น พบว่าในการส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยให้กับนักเรียนนั้น ได้มีผู้ทำการวิจัย ดังต่อไปนี้

สุนีย์ นัยเจริญ (2539) ศึกษาผลของการใช้สัญญาการเรียนในศูนย์การเรียนที่มีต่อพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบด้านความรู้และการปฏิบัติของเด็กอนุบาล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบวัดความรู้ด้านความรับผิดชอบ และแบบสังเกตการณ์ปฏิบัติการด้านพฤติกรรมความรับผิดชอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าที ผลการวิจัยพบว่า เด็กอนุบาลที่เรียนโดยใช้สัญญาการเรียนในศูนย์การเรียนมีความรู้และปฏิบัติด้านพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยศูนย์การเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณัฐพล กล้าหาญ (2540) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านลำดวน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 19 คน เป็นการศึกษาการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง 4 เรื่องคือ 1) ความรับผิดชอบ 2) การตรงต่อเวลา 3) ความซื่อสัตย์ 4) ความมีระเบียบวินัย ศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการ พบว่าจริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าจริยธรรมความมีวินัยก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ และความถี่ของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียน หลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ลดลงต่ำกว่าความถี่ของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และพบอีกด้วยว่านักเรียนในชั้น

เรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุขุมารณีย์ เขี่ยมสำอางค์ (2551) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา และความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ที่ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน คือ การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู ที่ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และการสนับสนุนทางวิชาการของโรงเรียน ที่ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรความรับผิดชอบต่อสถานศึกษาของนักเรียน คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ที่ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 และปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียน คือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และการสนับสนุนทางวิชาการของโรงเรียน ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ส่วนปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ส่งผลทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

วิภา ทาโบราณ (2542) ได้ทำการศึกษาผลของการได้รับแรงเสริมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลการกระทำเพื่อปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน ด้วยโปรแกรมการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน โดยได้รับแรงเสริมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลการกระทำ มีความรับผิดชอบต่อสูงขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากผลการวิจัยและการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. หลังการดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนสูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. หลังการดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. หลังการดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียนสูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน
3. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัยทั้งหมด 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้งๆละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที รวมเป็น 24 คาบ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความมีวินัย หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองของนักเรียนในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อตกลง และกติกาของห้องเรียน โรงเรียน และครอบครัว เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันกับสมาชิกคนอื่นๆ

พฤติกรรมความรับผิดชอบตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่สามารถส่งงาน และทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากครูได้จนเสร็จครบถ้วน ถูกต้อง นำส่งตรงตามเวลาที่กำหนด รวมถึงดูแลรักษาความสะอาดอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัวให้อยู่ในสภาพดีและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่สามารถรับผิดชอบต่อช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียน ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือกติกาที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันในห้องเรียน และปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนนักเรียนห้องอื่น

พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่สามารถทำการบ้านด้วยตนเอง ดูแลและช่วยเหลือตนเองได้ตามวัย ช่วยดูแลรักษาและจัดเก็บสิ่งของต่างๆ ภายในบ้านเมื่อใช้งานเสร็จทุกครั้ง ได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันในครอบครัว รวมทั้งให้ความเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ในครอบครัว

การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมความมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง หมายถึง การจัดกิจกรรมโดยการร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ซึ่งจะครอบคลุมความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ในห้องเรียน โรงเรียน และบ้าน ด้วยการพบปะและติดต่อสื่อสารกันเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลของนักเรียนทั้งที่โรงเรียน และที่บ้าน รวมทั้งร่วมกันหาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมและแก้ปัญหาพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางปฏิบัติและวิธีการที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางให้กับครูและผู้ปกครองในการนำไปส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบ และคุณธรรมด้านอื่นๆ ให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และในระดับชั้นอื่นๆ
2. ได้แนวทางและวิธีการในการที่จะนำไปส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนในด้านอื่นๆ ที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ปกครอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในรายละเอียดด้านต่างๆดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย
 - 1.1 ความสำคัญของความมีวินัย
 - 1.2 หลักการในการสร้างวินัยให้กับเด็ก
 - 1.3 ประเภทของความมีวินัย
 - 1.4 ความหมายของความมีวินัย
 - 1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างวินัย
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
 - 2.1 ความสำคัญของความรับผิดชอบ
 - 2.2 ประเภทของความรับผิดชอบ
 - 2.3 ความหมายของความรับผิดชอบ
 - 2.4 การเสริมสร้างความรับผิดชอบ
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับโรงเรียน
 - 3.1 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับโรงเรียน
 - 3.2 รูปแบบของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับโรงเรียน
 - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับโรงเรียน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย

ความสำคัญของความมีวินัย

คุณธรรมด้านความมีวินัย ถือเป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญในการที่จะช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และทำให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งมีผู้ที่กล่าวถึงความสำคัญของความมีวินัย มีดังต่อไปนี้

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2542) ได้กล่าวไว้ว่า การมีวินัยเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ในความถูกต้องและพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดที่ตนมี บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะรู้ด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรทำ และสิ่งใดไม่ควรทำ ทำให้สามารถควบคุมตนเองได้ดี โดยไม่ต้องมีผู้อื่นหรือกฎเกณฑ์มาคอยควบคุม แต่หากไม่มีวินัยก็จะก่อให้เกิดความยุ่งเหยิงมากมายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านชีวิต ครอบครัวและสังคม

กรรณิการ์ ลิ้มพะสุต (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความมีวินัยไว้ว่า การที่เด็กในห้องเรียนส่วนใหญ่มีวินัย ควบคุมตนเองได้นั้น จะทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องคอยพะวงในการตักเตือนสลับกับการทำกิจกรรมตลอดเวลา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ครูทำงานกับเด็กได้อย่างมีความสุข

กฤษณา (2001:19 อ้างถึงในนฤมล เนียมหอม,2549) ได้เปรียบเทียบวินัยว่าเป็นเสมือนความจริงของชีวิต และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการพัฒนาชีวิต หากห้องเรียนใดมีวินัยจะช่วยให้ทั้งครูและเด็กเผชิญกับความเครียดน้อยลง เนื่องจากการที่เด็กมีวินัยในตนเอง เด็กจะพัฒนาการควบคุมตนเอง ซึ่งทำให้ครูและเด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

เฮอรัลด์ (1984:393 อ้างถึงในนฤมล เนียมหอม,2549) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการเสริมสร้างวินัยให้กับเด็กว่า เป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กมั่นใจว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ ช่วยให้เกิดหลีกเลี่ยงการทำผิด หรือรู้สึกอายต่อการทำผิด อีกทั้งยังช่วยให้เด็กอยู่ในมาตรฐานการยอมรับของสังคม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดที่ยอมรับได้ ทำให้เกิดการปรับตัว และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ช่วยให้เด็กสามารถรักษาแรงจูงใจในการเสริมแรงตนเอง ซึ่งจะกระตุ้นให้เด็กได้รับสิ่งที่เป็นความต้องการของเด็กเอง และช่วยให้เด็กพัฒนาจิตสำนึก มโนธรรม หรือเสียดายจากภายในตนเอง ซึ่งช่วยทำให้สามารถตัดสินใจและควบคุมพฤติกรรมตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537) ได้พูดถึงความสำคัญของวินัยต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆดังต่อไปนี้

1. ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัยไม่ว่าจะเป็นวินัยภายนอกหรือวินัยภายในตนเองย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นระหว่างสมาชิก ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัว เมื่อเติบโตขึ้นจากครอบครัวที่มี

สัมพันธภาพที่ดีย่อมเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล่าวที่จะเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งใหม่ๆ อันจะเป็นกำลังคนที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

2. ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ในสังคมร่วมกัน มีการเคารพไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตามประเพณีแบบแผนของสังคม ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลเป็นไปอย่างมีความสุข

3. ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมไทยปัจจุบัน มีการดำเนินงานภาคธุรกิจเป็นไปอย่างรวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีสื่อสารเป็นเครื่องมือ เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งซึ่งผู้ดำเนินการทางธุรกิจจะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้นการมีวินัยตรงต่อเวลาและวินัยในตนเองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ

ฉันทนา ภาคบงกชและคณะ (2539) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัย ไว้ดังนี้

1. วินัยช่วยจัดระบบระเบียบในชีวิตและสังคม เปิดโอกาสให้บุคคลทำสิ่งต่างๆ ได้สะดวก มีความคล่องตัว ชีวิตและกิจการต่างเป็นไปด้วยดี

2. วินัยก่อให้เกิดผลดีแก่ตน และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. วินัยสามารถช่วยป้องกันและขจัดปัญหาต่างๆ อันเกิดจากปัญหาของการขาดวินัยในสังคมไทย

4. วินัยมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะวินัยในตนเองนั้นเป็นหัวใจของการแสดงออกซึ่งคุณธรรม เนื่องจากสามารถควบคุมตนเองได้ สามารถทำดีได้ด้วยตนเอง

5. วินัยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของประชาธิปไตย ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยต้องมีประชากรที่เคารพกฎเกณฑ์และกติกาของสังคม

พัฒนานวดี อนุสรณ์เทวินทร์ (2544) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยว่า วินัยช่วยให้คนมีระเบียบในตนเอง ลดความขัดแย้ง เกิดความสามัคคี ดำรงตนอยู่ในสังคม และทำกิจกรรมในกิจวัตรประจำวันได้อย่างมีความสุข

จากคุณค่าและความสำคัญของความมีวินัยที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่าคุณค่าของวินัย นั้นช่วยให้กลุ่มคนหรือสังคมต่าง ๆ อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เพราะฉะนั้นจึงถือได้ว่าความมีวินัยนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน เพื่อให้รู้จักเรียนรู้ในการที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่น รู้จักควบคุมตนเองในการแสดงออกอย่างเหมาะสม ไม่ทำอะไรตามใจตนเองอันจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น

หลักการในการสร้างวินัยให้กับเด็ก

การสร้างระเบียบวินัยให้กับเด็กนั้น อุมพร ตรังคสมบัติ (2542) ได้กล่าวไว้ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญหลายอย่าง และจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นในชีวิตของเด็กและครอบครัวอย่างสมดุล ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

ความสัมพันธ์ที่ดี เป็นพื้นฐานของทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา และบุคลิกภาพรวมทั้งการสร้างแรงจูงใจใฝ่รู้และระเบียบวินัยในตัวเด็ก การฝึกวินัยต้องอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดี เพราะถ้าหากมีความสัมพันธ์ที่ดีไม่ว่าจะตั้งกฎที่เข้าท่า และใช้คำสั่งที่หนักแน่นแค่ไหน เด็กก็จะพยายามต่อต้านและไม่เชื่อฟัง ยิ่งถ้าสั่งมากแค่ไหน เขาก็จะทำในสิ่งที่ตรงข้ามมากขึ้นเท่านั้น ความสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้เด็กรู้ว่า ครูและพ่อแม่ทำสิ่งต่างๆลงไปนั้นเพราะความรัก แต่ถ้าความสัมพันธ์ไม่ดีเด็กก็จะมองครูและพ่อแม่ในแง่ลบ ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีมีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

1.1 การแสดงความรัก เป็นการแสดงออกด้วยการกอด การหอมแก้ม การลูบศีรษะและตบไหล่ ชมเชยเมื่อทำความดี สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กมีความสุขแสดงว่าครูและพ่อแม่ มีความจริงใจ ห่วงใย และรักเขาอย่างแท้จริง

1.2 แสดงความสนใจ วิธีการแสดงความสนใจที่ดีที่สุดก็คือ การหาเวลาทำอะไรร่วมกัน เช่น การนั่งคุยกัน การทานอาหารด้วยกัน ทำกิจกรรมเล็กๆน้อยๆด้วยกัน เป็นต้น การทำสิ่งต่างๆร่วมกัน จะทำให้เด็กรู้สึกคุ้นเคยและใกล้ชิด และความใกล้ชิดนี้เป็นการฝึกวินัยไปโดยไม่รู้ตัว เพราะเด็กมักจะเลียนแบบผู้ที่คุ้นเคยและใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่และครูซึ่งมักจะเป็นผู้ที่เด็กได้เห็นแบบอย่างอยู่เป็นประจำ

1.3 การยอมรับความแตกต่างของระดับความสามารถ คือ ยอมรับในตัวเด็ก ยอมรับในความคิดเห็น ความรู้สึกและการกระทำของเด็กถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างไปบ้าง เพราะจะทำให้เด็กรู้สึกว่าไม่ได้ถูกบีบบังคับ หากมีข้อโต้แย้งหรือข้อสงสัย ก็สามารถพูดหรือโต้แย้งได้ ทศนคติที่ว่า พ่อ แม่ และครูเป็นคนใจกว้างและไม่ได้มีการบีบบังคับนั้น จะทำให้เด็กมีใจพร้อมที่จะเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎระเบียบมากขึ้น การยอมรับในตัวเด็กไม่ได้หมายความว่า จะต้องเห็นด้วยเสมอไปในสิ่งที่เด็กกระทำ แต่เป็นความพยายามเข้าใจมากกว่าแม้จะแตกต่างไปจากผู้ใหญ่ในแง่ความคิดหรือการกระทำก็ตาม แต่เด็กก็ยังเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและมีความหมายให้โอกาสได้แสดงความคิดเห็นและลองทำตามความคิดหรือแผนการของเขาหากเป็นไปได้ทั้งหมดนี้จะทำให้เด็กยอมรับนับถือตนเองมากขึ้น เกิดความเชื่อมั่นและเกิดความภูมิใจในตนเอง เกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น และนั่นคือจุดเริ่มต้นของการสร้างวินัยในตนเองและด้วยตนเองอย่างแท้จริง

2. การสร้างอำนาจปกครอง

อำนาจปกครองในครอบครัว หมายถึง อำนาจ (authority) ในการจัดการให้ชีวิตครอบครัวดำเนินไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อย การใช้อำนาจนี้รวมความไปถึงการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ การออกกฎระเบียบ และการควบคุมดูแลให้สมาชิกปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้น ในสังคมทุกสังคมจะต้องมีการจัดลำดับอำนาจ ผู้ที่รู้มาก เข้าใจมากและมีคุณธรรม จะต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจในการจัดการสิ่งต่างๆ หากไม่มีการจัดการลำดับก็จะไม่มีการเชื่อฟัง ไม่มีการรักษาระเบียบและจะเกิดสภาพที่วุ่นวาย ใครจะทำอะไรก็ได้ และเมื่อนั้นสังคมก็จะเกิดการโกลาหล กระจาย ในครอบครัวหรือในห้องเรียนก็เช่นเดียวกัน หากไม่มีการจัดลำดับอำนาจที่ชัดเจน และพ่อแม่หรือครูเป็นผู้ใช้อำนาจในการออกคำสั่ง ควบคุมและดูแลให้สิ่งต่างๆเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม ก็จะทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นอย่างแน่นอน ซึ่งในการสร้างอำนาจปกครองนั้นมีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.1 อำนาจปกครองและอำนาจเผด็จการ การใช้อำนาจปกครองเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ และทำให้เกิดระเบียบวินัย เกิดความสงบสุขและความพึงพอใจ แต่การใช้อำนาจเผด็จการจะทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด ต่อต้าน และโกรธขึ้นมา อำนาจปกครองจะมีวิธีมีระเบียบวินัยให้กับเด็กโดยการเพ่งเล็งที่พฤติกรรมเชิงบวก ให้พยายามจับตาดูว่าเด็กทำอะไรดีบ้าง และให้รางวัลและแรงเสริมสำหรับสิ่งดีๆที่เด็กทำ พร้อมกับทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี สรุปร่างๆก็คือ พ่อแม่และครูที่ใช้อำนาจปกครองจะทำให้เกิดความรักและความเคารพยำเกรง โดยการพูดด้วยเหตุและผล ชี้แจงถึงข้อดีข้อเสียของผลที่ตามมา สาเหตุที่พ่อแม่ไม่ยอมใช้อำนาจปกครองและอบรมระเบียบวินัยลูกอย่างจริงจังนั้น เหตุผลที่พบบ่อยคือ

- 1) คิดว่าลูกยังเล็กเกินไป ยังไม่จำเป็นที่จะต้องอบรมอะไรอย่างจริงจัง แม้อบรมสั่งสอนไป ลูกก็ยังไม่เข้าใจและปฏิบัติตามไม่ได้
- 2) คิดว่าลูกมีพฤติกรรมไม่ดี เนื่องจากพันธุกรรมหรือยีน(gene)ไม่ดี และไม่มีทางเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้
- 3) คิดว่าลูกมีปัญหาทางจิตใจ จึงควบคุมตนเองไม่ได้ หากพ่อแม่เข้าไปควบคุมอีกก็จะทำให้ลูกเกิดความกดดันมากขึ้นและเกิดปัญหาทางจิตใจรุนแรงขึ้น
- 4) คิดว่าลูกขาดความรักความอบอุ่น จึงมีความประพฤติไม่ดี ความคิดแบบนี้พบบ่อยในพ่อแม่ที่หย่าร้างกัน พ่อแม่รู้สึกผิดจึงคิดว่าตนเองเป็นต้นเหตุที่ทำให้ลูกมีปัญหา จึงพยายามแก้ตัวหรือหาสิ่งทดแทนให้ลูกและยกโทษให้ลูกเสมอไม่ว่าลูกจะผิดอย่างไร
- 5) คิดว่าลูกมีสติปัญญา ด้อยหรือมีสมองพิการจึงไม่สามารถทำตามคำสั่งได้ พ่อแม่เกิดความรู้สึกสงสาร และไม่กล้าที่จะออกคำสั่งหรือควบคุมวินัย เพราะเกรงว่าจะทำให้เกิดความกดดันและมีปัญหาทางจิตใจเพิ่มขึ้นมา

6) คิดว่าการเป็นพ่อแม่ที่ดี หมายถึง การเลี้ยงลูกให้มีความสุขตลอดเวลาและไม่ต้องให้ลูกเผชิญกับความอึดอัดคับข้องใจใดๆ พ่อแม่จึงไม่กล้าขัดใจลูก เพราะการขัดใจทำให้ลูกเกิดความทุกข์ ซึ่งเท่ากับว่าตนเป็นพ่อแม่ที่ไม่ดี

7) เด็กเป็นลูกคนสุดท้อง เป็นลูกคนเดียว พ่อแม่มีลูกยาก ลูกมีใบหน้าเหมือนใครบางคนที่มีความหมายพิเศษ ฯลฯ ทั้งหมดนี้ทำให้ลูกอยู่ในฐานะ “เด็กพิเศษ” และ “เด็กพิเศษ” เหล่านี้มักมีปัญหามาตามเสมอ

2.2 อย่างกลัวว่าที่จะใช้อำนาจในการปกครอง อำนาจปกครองเป็นสิ่งสำคัญในการฝึกวินัย วินัยเกี่ยวข้องกับการเชื่อฟัง และคนเราไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่จะเชื่อฟังอีกบุคคลหนึ่งได้ก็ต่อเมื่อเขารู้ว่าบุคคลนั้นมีอำนาจปกครองเขา โดยเฉพาะในเด็กเล็กๆอำนาจปกครองให้เชื่อฟังเป็นสิ่งสำคัญมาก และถึงแม้ว่าลูกจะโตเป็นวัยรุ่นแล้วก็ยังต้องการคนที่จะควบคุมให้อยู่ในกรอบวินัยที่ถูกต้อง การใช้อำนาจปกครองยังจำเป็นสำหรับลูกที่โต แต่วิธีการใช้จะแตกต่างไปจากลูกเล็กๆ การใช้อำนาจในการปกครองลูกอย่างเหมาะสมตามอายุของลูก จะทำให้สามารถหลีกเลี่ยงการเป็นเผด็จการ และปัญหาอีกมากมายที่จะตามมาจากความไร้วินัยของลูก

2.3 ลูกต้องเคารพพ่อแม่ การสร้างอำนาจปกครองที่ถูกต้อง หมายความว่า พ่อแม่ต้องดำรงตนอยู่ในฐานะพ่อแม่ที่เหมาะสม ให้ลูกมีความรู้สึกเคารพและยำเกรงด้วย พ่อแม่หลายคนไม่ค่อยตระหนักถึงความสำคัญของการทำตนให้ลูกเคารพ บ่อยครั้งที่พ่อแม่ทำตัวเป็นเพื่อนลูกจนเกินขอบเขต หรือไม่ก็ทำตัวเป็นเด็กเหมือนลูก ลูกก็จะคิดว่าพ่อแม่เป็นเพื่อนหรือเป็นเด็กเหมือนกัน ทำให้ลูกขาดความเคารพยำเกรงและเกิดความรู้สึกในเชิงลบต่อพ่อแม่ได้

2.4 น้องต้องเคารพพี่ ในครอบครัวนอกจากลูกจะต้องเคารพพ่อแม่แล้ว น้องจะต้องเคารพพี่ หากเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีแต่พ่อแม่ลูก พี่ก็เป็นบุคคลสำคัญที่มีลำดับอำนาจรองลงมาจากพ่อแม่ เป็นผู้ที่จะต้องคอยดูแลน้อง และดูแลบ้านแทนพ่อแม่ในยามจำเป็น ดังนั้นการฝึกให้น้องเคารพพี่จึงเป็นการสร้างระเบียบวินัยที่สำคัญในบ้านทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาพี่น้องทะเลาะกันหรืออิจฉากันที่มักเกิดขึ้นเสมอในครอบครัว พ่อแม่ต้องสร้างลำดับอำนาจที่เหมาะสมขึ้นในบ้าน ต้องให้เกียรติพี่และสอนให้น้องเคารพพี่ เชื่อฟังพี่ และให้พี่รักน้อง มีเมตตาต่อพี่น้อง เพราะหากไม่สอนลูกก็จะไม่เข้าใจและรู้ว่าตนเองในฐานะพี่หรือในฐานะน้องควรจะทำปฏิบัติตนอย่างไร หากไม่มีการสอนหรือสอนไม่สำเร็จ ชีวิตครอบครัวก็จะมีแต่ความวุ่นวาย พี่น้องทะเลาะกัน ลูกๆจะเกิดความคิดว่าพ่อแม่ขาดประสิทธิภาพ แม้แต่ปัญหาภายในครอบครัวก็จัดการแก้ไขไม่ได้ และจะทำให้ลูกขาดความเชื่อถือในตัวพ่อแม่ไปด้วย

2.5 ปกครองลูกด้วยตนเอง อย่าเอาคนอื่นมาช่วย ต้องสร้างอำนาจปกครองขึ้นในบ้านตั้งแต่ลูกยังเด็ก โดยเชื่อมั่นว่าในฐานะพ่อแม่สามารถสั่งให้ลูกทำในสิ่งที่ถูกต้องได้ และลูกต้องเชื่อฟังพ่อแม่ ไม่ควรอาศัยอำนาจของคนอื่นหรือเอาคนอื่นมาช่วย การที่พ่อแม่ไม่มั่นใจใน

ตนเองนั้นด้วยการใช้คนอื่นมาข่มขู่ แทนที่จะจัดการกับลูกอย่างหนักแน่น วิธีการแบบนี้ทำให้ลูกไม่เชื่อฟังพ่อแม่และมีปัญหาพฤติกรรมตามมา ทั้งนี้เพราะบุคคลที่พ่อแม่นำมาขู่ มักจะไม่ได้อยู่กับเด็กต่อนั้น ไม่สามารถมาจัดการกับพฤติกรรมในขณะนั้นได้ และที่สำคัญคือ เด็กเองจะรู้ถึงความไม่มั่นคงในตัวพ่อแม่ ไม่รู้สึกที่พ่อแม่หนักแน่นและมีอำนาจที่จะปกครองเขาได้

3. การตั้งกฎระเบียบ

กฎระเบียบเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก เพื่อควบคุมวิถีปฏิบัติของสมาชิกให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม บางครอบครัวไม่มีกฎระเบียบอะไรเลย ลูกๆจะทำอะไรก็ได้ พ่อแม่ไม่ห้าม พ่อแม่มักให้เหตุผลว่าที่ไม่ออกกฎหรือออกคำสั่งใดๆนั้นเป็นเพราะเกรงว่าการออกกฎหรือคำสั่งจะเป็นการควบคุมลูกมากเกินไป ลูกอาจจะเกิดความกดดันหรือไม่เป็นตัวของตัวเอง การออกกฎระเบียบให้ลูกปฏิบัติไม่ได้หมายความว่าพ่อแม่เป็นเผด็จการ คำว่าเผด็จการ หมายถึง การควบคุมอำนาจเบ็ดเสร็จ ไม่ฟังความเห็นของใครเลย อันที่จริงแล้วการออกกฎระเบียบจะช่วยไม่ให้อำนาจหรือสังคมนั้นๆเกิดความยุ่งเหยิง การออกกฎระเบียบโดยวิธีการแบบประชาธิปไตย คือ การพิจารณาความเห็นและความต้องการของลูกด้วย ควรจะมีการสร้างข้อตกลงและตั้งกฎระเบียบในบ้านร่วมกัน ลูกจะรู้สึกว่าไม่ได้ถูกครอบงำหรือถูกออกคำสั่งเสมอ แต่ให้ออกโอกาสลูกมีสิทธิมีเสียงในการกำหนดความเป็นไปบางอย่างในสังคมเล็กๆที่เขาใช้ชีวิตอยู่ด้วย วิธีนี้จะทำให้ลูกเต็มใจปฏิบัติตามกฎมากขึ้น ในการตั้งกฎระเบียบมีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

3.1 กฎที่เป็นลายลักษณ์อักษร กฎมีทั้งที่ตกลงกันเป็นกิจจะลักษณะหรือที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร (explicit rule) และแบบที่ไม่ได้ตกลงกัน (implicit rule) แต่เป็นที่รู้หรือเข้าใจกันเองในครอบครัว ในชีวิตของคนเรา กฎส่วนใหญ่ที่เราเรียนรู้เป็นแบบ implicit rule เช่น การพูดคุยกันในครอบครัวระหว่างพ่อ-แม่-ลูก ให้ชัดเจนว่า อะไรเป็นบรรทัดฐานที่ครอบครัวยอมรับ อะไรเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องการให้เด็กทำและอะไรไม่ควรทำนั้นเป็นสิ่งสำคัญ แต่บ่อยครั้งที่พูดกันแล้วก็อาจจะลืมโดยเฉพาะเรื่องหมุ่หมิม การเขียนกฎบางอย่างไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเตือนความจำ โดยเฉพาะเด็กที่โตไม่สมวัย หรือมีปัญหาสมาธิบกพร่องและขี้ลืม การเขียนกฎที่เป็นลายลักษณ์อักษรติดไว้ในที่ซึ่งมองเห็นง่ายๆ เช่น ที่ข้างฝาหรือประตูห้อง เวลาที่เด็กลืมนั้นจะได้ไม่ต้องอธิบายนาน เพียงแต่บอกให้ไปดูกฎที่เขียนติดไว้

3.2 ตารางประจำวัน เด็กๆมักสร้างสิ่งต่างๆไม่ค่อยเป็นระเบียบ ดังนั้นสิ่งที่จะช่วยสร้างระเบียบให้เกิดขึ้น ควรมีการกำหนดกิจวัตรประจำวัน เช่น ในแต่ละวันจะได้อะไรทำอะไรที่ต้องทำบ้าง และทำเมื่อใด เนื่องจากเด็กมักหลงลืมง่าย จึงควรที่จะเขียนกิจวัตรที่ต้องทำใส่กระดาษติดไว้ที่ข้างฝาหรือประตูห้อง และควรสอนให้ดูเวลาด้วย เพื่อที่เด็กจะได้อะไรเมื่อใดควรจะทำอะไร โดยที่ไม่ต้องบอกซ้ำๆซากๆ การกำหนดกิจวัตรอย่างแน่นอนจะช่วยให้เด็กสามารถเตรียมตัวได้อย่างถูกต้อง

3.3 การออกกฎให้ชัดเจนและไม่เปลี่ยนไปมา ควรตั้งกรอบหรือกฎระเบียบไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจนและเคารพในกฎระเบียบนั้น ถ้ามีกฎระเบียบที่ชัดเจนแน่นอน เด็กก็จะเริ่มมองสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างเป็นระเบียบ การมีกฎระเบียบที่ชัดเจนเสมอต้นเสมอปลายเป็นสิ่งที่สำคัญมาก บ่อยครั้งที่พ่อแม่ หรือครู ควบคุมเด็กไม่ค่อยได้เพราะไม่มีกฎที่ชัดเจน และการปฏิบัติก็เป็นไปอย่างไม่มีแบบแผน

3.4 การตั้งกฎอย่างมีเหตุผล นั่นคือให้เด็กได้มีโอกาสรับรู้และร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้นด้วย วิธีนี้จะช่วยให้เด็กรู้สึกว่าคุณสามารถควบคุมตนเองได้ และสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้ดีขึ้นได้ และผลที่ตามมาก็คือ เด็กจะเกิดความรู้สึกอยากปฏิบัติตามกฎขึ้นมาและให้ความร่วมมือมากขึ้น

3.5 การประนีประนอม เป็นเรื่องที่สำคัญ ดังนั้นกฎระเบียบควรมีความยืดหยุ่นได้บ้างเมื่อเกิดปัญหาหรือมีสถานการณ์ที่ไม่อำนวยให้ปฏิบัติตามกฎแต่ก็ยืดหยุ่นภายในขอบเขตความหนักแน่นและความเสมอต้นเสมอปลายเป็นสิ่งสำคัญ อย่ายืดหยุ่นให้บ่อยนัก เพราะกฎจะกลายเป็นกฎที่ไม่มีความหมายและไร้ความศักดิ์สิทธิ์

4. การออกคำสั่ง

การออกคำสั่งเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้ลูกปฏิบัติตามกฎที่ตั้งไว้ เด็กๆ มักจะขี้ลืมเอาความสบายเป็นที่ตั้ง ชอบทดสอบกฎและชอบหลีกเลี่ยง ดังนั้น การออกคำสั่งจึงเป็นสิ่งที่ทำให้กฎระเบียบนั้นได้ผล ไม่ใช่กฎที่ตั้งขึ้นมาลอยๆ โดยไม่มีการปฏิบัติตาม การออกคำสั่งมีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

4.1 คำสั่งที่มีประสิทธิภาพ คือ คำสั่งที่ได้ผลและเด็กจะปฏิบัติตามนั้น มีลักษณะดังนี้

1) มีความชัดเจน นั่นคือบอกเด็กให้ชัดเจนว่าต้องการให้ทำอะไร ไม่ควรพูดเป็นรูปธรรมเกินไป

2) กำหนดสิ่งที่เด็กต้องทำให้ละเอียดเพียงพอ

3) ออกคำสั่งง่ายๆ สั้นๆ

4) คำสั่งนั้นต้องมีความเป็นไปได้

5) ใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม

6) ออกคำสั่งอย่างหนักแน่น โดยการใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม มีน้ำหนักพูดอย่างชัดถ้อยชัดคำ การออกคำสั่งอย่างหนักแน่น จะทำให้ตัวคุณสงบ และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้สถานการณ์จะตึงเครียดระหว่างตัวเรากับเด็ก และเด็กก็จะรู้ถึงความสงบและหนักแน่นนั้นและจะทำตามคำสั่งในที่สุด

7) เมื่อสั่งแล้วต้องตรวจดูว่าเด็กได้ทำตามคำสั่งหรือไม่

8) การสร้างแรงจูงใจ หาวิธีการสร้างแรงจูงใจที่จะทำให้เด็กปฏิบัติตาม

9) อย่าออกคำสั่งในสิ่งที่เด็กไม่ยอมทำ นั่นคือในการสั่งนั้นจะต้อง

คำนึงถึงความรู้สึกและจิตใจของเด็ก

10) การใช้วิธีเบี่ยงเบนความสนใจ

4.2 คำสั่งที่ควรหลีกเลี่ยง ได้แก่

1) การออกคำสั่งหลายๆอย่างพร้อมกัน

2) การออกคำสั่งที่เป็นเชิงตั้งคำถามหรือเป็นคำบอกเล่า เพราะคำสั่งเช่นนี้ลูกอาจจะไม่แน่ใจว่าพ่อ แม่ต้องการให้ทำอะไร

3) อย่าออกคำสั่งในเรื่องเล็กๆน้อยๆ ควรเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นเท่านั้น

4) ไม่ควรออกคำสั่งบ่อยเกินไป เพราะการออกคำสั่งบ่อยเกินไปจะทำให้ลูกไม่รู้จักรู้จักคิด จะคอยแต่รับคำสั่งอยู่เสมอ

5) อย่าเป็นคนขี้บ่น การที่พ่อ แม่ขี้บ่นนั้นจะทำให้ลูกเบื่อ จะทำให้บรรยากาศในบ้านมีแต่ความตึงเครียด

6) ไม่ควรตะโกนใส่ลูก

7) อย่าเบื่อหรือรำคาญที่จะต้องสั่งซ้ำๆ การสั่งซ้ำไม่ใช่การตำหนิ แต่เป็นการเตือนความจำและย้ำให้รู้ว่าสิ่งที่สั่งนั้นมีความสำคัญ

8) ไม่ควรเถียงกับลูกและไม่ควรให้ลูกเถียง

9) ไม่ใช่เพียงแต่สั่งอย่างเดียวแต่ควรทำอย่างจริงจังด้วย ด้วยการแสดงพฤติกรรมที่หนักแน่นจริงจังเพื่อสนับสนุนคำพูด

10) ไม่ควรสร้างเงื่อนไข การสร้างเงื่อนไขกับเด็กให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้หากเด็กปฏิบัติตามคำสั่งของตน การทำลักษณะนี้แสดงถึงการไม่มีอำนาจปกครอง

11) ไม่ควรออกคำสั่งเพื่อผลประโยชน์ของพ่อแม่มากเกินไป แต่ควรใช้เหตุผลกับลูกว่าเมื่อไรที่ลูกพร้อมจะทำให้ได้

5. การสอนเรื่องผลลัพธ์ของการกระทำและความรับผิดชอบ

การกระทำทุกอย่างมีผลลัพธ์ตามมาเสมอ ดังนั้นเมื่อเด็กกระทำผิด ควรจะได้รับผลลัพธ์ของการกระทำด้วย การให้เด็กได้ผลลัพธ์ของการกระทำที่เหมาะสมเป็นวิธีสอนเรื่องเหตุ-ผลและความรับผิดชอบได้เป็นอย่างดี และจะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ วินัยและจริยธรรมของเด็กด้วย ในการสอนเรื่องผลลัพธ์ของการกระทำและความรับผิดชอบ มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

5.1 ผลลัพธ์ของการกระทำ การฝึกวินัยที่ได้ผลนั้นจะต้องสอนให้เด็กเข้าใจถึงเหตุ-ผล และความรับผิดชอบ นั่นคือสอนให้เข้าใจว่า

- 1) เมื่อมีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นแล้ว จะเกิดเหตุการณ์อะไรตามมา
- 2) เมื่อทำสิ่งนี้แล้วจะเกิดอะไรตามมา
- 3) เมื่อไม่ทำสิ่งนี้แล้ว จะเกิดอะไรตามมา
- 4) เมื่อเด็กทำสิ่งใดลงไป ควรจะได้รับสิ่งตอบแทนที่เรียกว่า ผลลัพธ์ของการกระทำ (consequence) ซึ่งผลลัพธ์นี้มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

5) ผลลัพธ์เชิงบวก ได้แก่ผลดีที่ตามมา ซึ่งอาจจะเป็นเหตุการณ์ดีๆ ความรู้สึกดีๆ (ความสบายใจ ความภูมิใจ) การแสดงความพึงพอใจจากครู พ่อแม่ เช่น การกอด คำชม หรือรางวัล

6) ผลลัพธ์เชิงลบ ได้แก่ เหตุการณ์แย่ๆ ความรู้สึกที่ไม่ดี (เช่น ความกลัว ความโกรธ ความเสียใจ) และการลงโทษ

7) สิ่งที่สำคัญจะต้องสอนเด็กให้รู้ว่า หากต้องการผลลัพธ์เชิงบวก เราควรเลือกทำอะไรบ้าง สิ่งนี้จะช่วยสอนให้เด็กเข้าใจว่า สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือสร้างสิ่งที่ดีๆให้เกิดขึ้นในชีวิตได้ โดยการเลือกทำอะไรที่เหมาะสม สามารถควบคุมความเป็นไปได้ในชีวิตถ้ารู้จักคิดและรู้จักเลือก

5.2 ผลลัพธ์ตามธรรมชาติ นั่นคือปล่อยให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์และการตัดสินใจและให้ได้รับผลลัพธ์ตามธรรมชาติ และบอกให้รู้ว่าผลลัพธ์ต่างๆขึ้นอยู่กับการกระทำของตนเอง

5.3 ผลลัพธ์ตามเหตุผล หรือ logical consequence เป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นโดยการกำหนดหรือตกลงกันระหว่างบุคคล เช่น หากลูกทำการบ้านไม่เสร็จ ลูกจะอดดูรายการโทรทัศน์ที่ลูกชอบ การกำหนดผลลัพธ์แบบนี้ต้องกำหนดให้เหมาะสมด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยทั่วไปผลลัพธ์ตามเหตุผลจะมีประโยชน์และมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อ มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เด็กทำ มีเหตุผลทั้งกับตัวเด็กและผู้ใหญ่ และช่วยให้เด็กมีความนับถือตนเอง ไม่ใช่ทำลายความนับถือตนเอง ผลลัพธ์ที่กล่าวมาอาจจะมีประสิทธิภาพหรือไม่มี ขึ้นอยู่กับความรู้สึกและทัศนคติและท่าทีของพ่อ แม่ และครู

5.4 พ่อ แม่ ต้องใจแข็ง ในการสร้างวินัยและความรับผิดชอบนั้น พ่อแม่ต้องเด็ดขาดและใจแข็งพอ ความรักและความสงสารลูกแบบผิดๆนั้นมิแต่จะทำลายเด็ก จงใจแข็งพอที่จะให้ลูกเรียนรู้จากการกระทำของเขา

5.5 หัดให้คิดเอง การสอนให้เด็กรู้จักผลลัพธ์ของการกระทำนั้นสามารถสอนได้

อย่างสงบและด้วยเหตุผล ให้เด็กได้รู้จักวิเคราะห์และรู้จักคิดด้วยตนเองว่า ตนทำผิดอะไรและควรรับผิดชอบอย่างไร โดยที่ไม่ต้องไปคิดแทนเด็ก การฝึกเด็กให้เป็นคนรู้จักคิด รู้จักหาเหตุผลด้วยตนเอง เด็กจะเกิดความรับผิดชอบขึ้นมาเอง แม้จะอยู่จะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม เด็กจะมีทักษะในการแก้ปัญหา (problem-solving skill) ที่ดีขึ้น รวมทั้งกล้าเผชิญกับความจริงด้วย

5.6 การให้ข้อมูลย้อนกลับ(feedback) ควรให้ข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกระทำของตนเอง เพื่อที่เด็กจะได้รู้ว่าการกระทำของตนเป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่ หากไม่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ เด็กก็จะไม่รู้ว่าสิ่งที่ตนเองกระทำอยู่นั้นดีหรือไม่ดี นั่นคือ

1) เมื่อเด็กมีพฤติกรรมเชิงลบ ควรให้ข้อมูลย้อนกลับทันที โดยบอกว่าสิ่งที่เขานั้นไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมเพราะอะไร บอกให้ชัดเจนว่าเราไม่พอใจและไม่ต้องการทำอย่างนี้อีก แต่ไม่ควรเป็นการตำหนิให้เสียหน้า

2) เมื่อเด็กมีพฤติกรรมเชิงบวก ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีเช่นกัน โดยบอกว่าสิ่งที่เด็กทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างไร และบอกว่าเรามีความพอใจเขาอย่างไร ให้คำชมและให้กำลังใจเพื่อที่เด็กจะได้ทำสิ่งที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้น จงอย่าเพิกเฉยกับสิ่งดีๆที่เด็กทำ สอนความรับผิดชอบต่อเด็กหรือสอนเด็กให้เรียนรู้ว่าการกระทำของเขาเหมาะสมหรือไม่

6. การให้รางวัล และการลงโทษ

ผลลัพธ์ของการกระทำมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ หนึ่งในผลลัพธ์เชิงบวกก็คือรางวัล และหนึ่งในผลลัพธ์เชิงลบก็คือการลงโทษ ทั้งรางวัลและการลงโทษสามารถนำมาเป็นเครื่องมือส่งเสริมวินัยให้กับเด็กเป็นอย่างดี แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถทำลายเด็กได้ ขึ้นอยู่กับว่าพ่อแม่หรือครูจะนำมาใช้อย่างไร แต่สิ่งที่สำคัญก็คือ การเข้าใจธรรมชาติของเด็ก รู้จักหลักการและเทคนิคในการอบรมระเบียบวินัย การกระทำที่หนักแน่น คงเส้นคงวา ในขณะเดียวกันธรรมชาติที่ควรรู้ของเด็กก็คือ เด็กส่วนใหญ่ต้องการทำในสิ่งที่เขาทำแล้วสนุกและมีความสุข แต่ในขณะเดียวกันเด็กก็ต้องการทำสิ่งที่พ่อแม่หรือครูสนใจและพอใจ รวมทั้งสิ่งที่ทำให้เขารู้สึกว่าเขาเป็นคนเก่งและใครก็เห็นคุณค่าในการกระทำนั้น ซึ่งหลักการนี้เป็นการนำมาใช้ปรับพฤติกรรมเพื่อเป็นการโน้มน้าวจิตใจของเด็กให้ทำตามที่ครูและพ่อแม่ต้องการให้ทำ การให้รางวัลเป็นวิธีการที่ดีในการจูงใจให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ก็ไม่ควรใช้พร่ำเพรื่อ ส่วนการลงโทษนั้นมักจะใช้กันเป็นอันดับสุดท้าย การลงโทษโดยเฉพาะการตีเป็นวิธีการที่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพมากนักในการสร้างวินัย แม้ว่าเด็กจะหยุดพฤติกรรมที่ไม่ดีลงชั่วคราวและดูเหมือนจะเชื่อฟังมากขึ้นแต่ลึกๆแล้วเด็กจะมีความขุ่นเคืองใจเกิดขึ้นมากกว่า ซึ่งจะเป็นการก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี การให้รางวัลและการลงโทษมีแนวคิดที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

6.1 การเพิกเฉย เป็นวิธีที่ได้ผลอย่างยิ่งในการหยุดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

เพราะเป็นการหยุดให้แรงเสริมทั้งเชิงบวกและเชิงลบเด็ก วิธีการเพิกเฉยก็คือ หยุดพูดเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กทำ หยุดเตือน หยุดดุ ทำเหมือนกับว่ามองไม่เห็นว่าการทำอะไรอยู่

6.2 การให้รางวัล การให้รางวัลเมื่อเด็กกระทำดี เป็นวิธีการหนึ่งที่จะสร้างแรงจูงใจในการทำดีให้กับเด็ก แต่รางวัลเป็นการให้เพราะบุคคลนั้นได้กระทำสิ่งที่ดี และถ้าพิจารณาให้ดีแล้วจะพบว่ารางวัลเป็นวิธีการที่เราใช้กันอยู่เป็นประจำเพื่อจูงใจให้เด็กได้กระทำสิ่งที่ดี เราให้รางวัลเด็กเสมอในรูปของการยิ้มแสดงความพอใจ คำชม การเข้าไปกอด การตบมือให้ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้คือรางวัลทั้งนั้น รางวัลแบ่งเป็น 3 ชนิด คือ

- 1) รางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ เช่น ของเล่น ขนม เงิน ดาว ฯลฯ
- 2) รางวัลทางด้านจิตใจ เช่น การเอ่ยคำชม การตบมือให้เมื่อเด็กทำสิ่งที่ดี การลูบศีรษะหรือการกอด ฯลฯ รางวัลแบบนี้จะทำให้เด็กรู้สึกถึงคุณค่าและความสามารถของตนเองมากกว่ารางวัลที่เป็นวัตถุ
- 3) รางวัลที่เป็นสิทธิพิเศษ หมายถึง การให้เด็กได้ทำสิ่งที่พิเศษ นอกเหนือไปยั้งที่เคยทำอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่นการมีโอกาสเล่นนอกร้านมากขึ้น ได้ไปเที่ยวเป็นพิเศษ หรือได้ไปกินไอศกรีมกับพ่อแม่ ฯลฯ อาจจะใช้รางวัลแบบนี้เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของลูกหรือส่งเสริมความสัมพันธ์ไปด้วย

6.3 การให้รางวัลอย่างเป็นระบบ มีวิธีการเป็นขั้นๆดังนี้

- 1) กำหนดให้ชัดเจนว่าต้องการให้เด็กทำอะไร
 - 2) กำหนดสิ่งตอบแทน โดยคุยกับเด็กว่า ถ้าทำพฤติกรรมนั้นๆแล้วจะได้อะไร ในเด็กเล็ก (อายุ 8 ปี ลงมา) อาจให้เป็นเหรียญแต่ในเด็กโตควรให้เป็นคะแนน
- การกำหนดวิธีการแลกรางวัลหรือสิทธิพิเศษ แบ่งเป็น 3 ประเภทดังนี้ คือ

1. รางวัลที่สามารถได้ทุกวันโดยใช้เหรียญหรือคะแนนเพียงเล็กน้อย เช่น ได้กินไอศกรีมหลังอาหารเย็น
2. รางวัลที่ต้องใช้เหรียญหรือคะแนนมากขึ้นและต้องสะสมเป็นเวลาหลายวัน เช่น ได้ดูโทรทัศน์จนดึกในคืนวันเสาร์
3. รางวัลพิเศษที่ต้องใช้เหรียญมากขึ้นหรือคะแนนจำนวนมากและต้องสะสมค่อนข้างนาน เช่น ของเล่นที่เด็กชอบ เป็นต้น

การให้รางวัลแบบนี้สามารถสร้างแรงจูงใจได้สูง พฤติกรรมของเด็กจะเปลี่ยนแปลงไปภายในเวลาอันรวดเร็ว นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงจะคงอยู่นาน มักจะหยุดการให้รางวัลไปแล้วก็ตาม การให้รางวัลอย่างเป็นระบบแบบนี้มักได้ผลดีเนื่องจากเหตุผลหลายประการ คือ

1. รางวัลที่ได้มีความหลากหลาย เด็กสามารถเลือกสิ่งที่ตนเองต้องการซึ่งจะสร้างแรงจูงใจได้มากกว่ารางวัลที่พ่อแม่เลือกให้

2. เด็กสามารถใช้เหรียญหรือคะแนนมาแลกรางวัลอะไรก็ได้ไม่จำกัด ไม่มีการล้ำสมัย ไม่น่าเบื่อ
3. เด็กจะเข้าใจชัดเจนว่า พฤติกรรมใดที่พ่อ แม่หรือครูต้องการให้ทำและต้องการใช้คะแนนเท่าใด เด็กจะมีเป้าหมายชัดเจนว่า ตนจะต้องปฏิบัติตามอย่างไร
4. วิธีนี้ป้องกันมิให้ พ่อ แม่ หรือครูให้หรือรางวัลตามอารมณ์ของพ่อแม่ หรือรางวัลที่เคยสัญญากันไว้โดยที่เด็กทำผิดเพียงครั้งเดียว
5. วิธีนี้เป็นการฝึกให้พ่อ แม่หรือครูสนใจพฤติกรรมเชิงบวกของเด็ก เพราะต้องให้เหรียญหรือบันทึกคะแนนทันทีที่เด็กทำได้ดี เพราะจะต้องจับตามองพฤติกรรมที่ดีของเด็ก แทนที่จะไปเพ่งเล็งเฉพาะพฤติกรรมที่ไม่ดีตั้งแต่ก่อน
6. เป็นการสอนให้เด็กรู้ว่าเมื่อต้องการสิ่งใดก็ต้องพยายามทำงานเพื่อให้ได้สิ่งนั้นมา
7. ไบดาว หรือ star chart เป็นวิธีการให้รางวัลอย่างเป็นระบบคล้ายการให้เหรียญหรือคะแนน แต่เป็นเทคนิคที่ง่ายกว่าและเหมาะที่จะใช้ในเด็กเล็ก วิธีการก็คล้ายคลึงกัน เพียงแต่ต่างกันตรงที่ว่าเมื่อเด็กทำพฤติกรรมที่ดีก็จะได้สติ๊กเกอร์ 1 ดวงติดที่ไบดาวตามวันที่ทำพฤติกรรมนั้น ในกรณีที่ไม่มีสติ๊กเกอร์ก็อาจจะให้ระบายสีดาวก็ได้ การใช้ไบดาวเป็นการบันทึกพฤติกรรมของเด็กว่าเปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวกมากน้อยเพียงใด ไบดาวนี้จะติดไว้ในที่ซึ่งสามารถมองเห็นได้ชัดเจน เช่น ประตูห้องหรือตู้เย็น เด็กจะได้เห็นความก้าวหน้าของตนเองทุกวันว่าทำได้แค่ไหนแล้ว เป็นวิธีการประเมินและตรวจสอบตนเอง(self-monitoring)วิธีหนึ่ง
8. คำชมและคำตำหนิ คำชมเป็นรางวัลทางจิตใจที่มีค่ามหาศาล แต่ต้องมีเทคนิคในการชมด้วย และหากต้องตำหนิก็ให้ใช้คำชมร่วมไปด้วย เช่น “ครูคิดว่านักเรียนทำได้ดีแล้ว ยกเว้นเพียงเรื่องเดียวที่จะต้องแก้ไขใหม่” คำชมและคำตำหนิเป็นเหมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เด็กมองเห็นตนเองเมื่อเด็กทำดี จงสะท้อนสิ่งที่ดีๆ ให้เด็กเห็น และเมื่อทำผิด จงสะท้อนถึงสิ่งที่เขาควรแก้ไข อย่าประหยัดคำชม และอย่าตำหนิโดยที่ไม่ได้คิด เพราะแม่เป็นเพียงคำพูดก็อาจสร้างหรือทำลายเด็กได้

จากหลักการในการสร้างวินัยให้กับเด็กที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านวินัยให้กับนักเรียนนั้น มีวิธีการที่หลากหลายมากมาย เนื่องมาจากนักเรียนแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกัน วิธีการที่ใช้ก็ย่อมที่จะมีความแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะ ความสามารถ พัฒนาการตามวัยและปัจจัยที่อยู่แวดล้อมของนักเรียนแต่ละคน ในขณะเดียวกัน การให้ความรักและเอาใจใส่กับเด็กอย่างสม่ำเสมอและการเป็นแบบอย่างที่ดีควบคู่กันไปพร้อมๆกับวิธีการที่ใช้ถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการส่งเสริมวินัยให้นักเรียน

ประเภทของวินัย

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2538) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสำคัญของวินัยมีไว้เพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ ให้อยู่ในกรอบปฏิบัติเดียวกัน ด้วยเหตุที่แต่ละคนต่างมีภูมิหลังที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นสภาวะแวดล้อม ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ จึงเป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลให้สมาชิกในสังคมแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การมาอยู่ร่วมกันจึงอาจจะทำให้เกิดการกระทำตามความพึงพอใจของตนเอง ฉะนั้นการมีแนวทางการปฏิบัติเดียวกันจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยภายในสังคม จึงได้มีการแบ่งประเภทของวินัยเป็น 4 ประเภท คือ วินัยในตนเอง วินัยในห้องเรียน วินัยในโรงเรียน และวินัยทางสังคม

แต่โดยส่วนใหญ่แล้วการแบ่งประเภทของวินัยโดยใช้เกณฑ์แหล่งที่มาของอำนาจที่ใช้ในการควบคุมพฤติกรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. วินัยภายนอกหรือส่วนรวมหรือวินัยสำหรับหมู่คณะ(External Authority Discipline) วินัยที่ออกมาจากอำนาจภายนอก เพื่อบังคับให้บุคคลทุกคนในสังคมปฏิบัติตามเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้นการที่บุคคลใดประพฤติปฏิบัติตามก็ด้วยความเกรงกลัวอำนาจหรือการลงโทษ จึงเป็นการปฏิบัติตามที่บุคคลอยู่ในภาวะจำยอมจากการถูกควบคุม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการไม่ปฏิบัติตามวินัยซึ่งถูกกำหนด แต่ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่แล้ว วินัยประเภทนี้จะตั้งกฎเกณฑ์แนวทางปฏิบัติไว้เป็นกลาง ๆ ดังนั้นทุกคนจึงสามารถประพฤติปฏิบัติตามได้

2. วินัยในตนเอง(Self-Discipline) หมายถึง แนวทางที่บุคคลเลือกปฏิบัติเพื่อบังคับตนเองให้ปฏิบัติตาม ทั้งนี้เกิดจากความสมัครใจโดยมิได้ถูกบังคับ ควบคุมจากอำนาจภายนอกแต่อย่างใด และข้อปฏิบัติดังกล่าวจะต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคม ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายหลักคือ การเกิดความสงบสุขภายในสังคม พฤติกรรมด้านวินัยในตนเองจึงเป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการของตน โดยมิได้เกิดจากการถูกบังคับจากอำนาจภายนอก หากแต่เกิดจากแรงกระตุ้นภายในของตัวบุคคลนั้นอันเป็นผลสืบเนื่องจากการเกิดการเรียนรู้ว่าเป็นค่านิยมที่ดี ซึ่งสอดคล้องตามกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของสังคม และไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากเดือดร้อนแก่ตนเองและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ทั้งนี้ แม้ว่าจะมีสิ่งเร้าจากปัจจัยภายนอกและภายใน ก็ไม่เป็นอุปสรรคในการที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างที่ตนหวังไว้

สุชา และสุรางค์ จันทน์หอม (2515) ได้แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภทดังต่อไปนี้

1. วินัยในตนเอง คือ กระบวนการควบคุมความประพฤติของตนเอง โดยตนเองเป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติในทางที่ดี เกิดจากจิตใจ รู้สึกผิดชอบชั่วดีของแต่ละคน
2. วินัยในหมู่คณะ คือ การใช้ระเบียบข้อบังคับเป็นเครื่องมือรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งเกิดจากอำนาจภายนอกมาบังคับ

สำรวจ วรเทศะคงคา (2534) ได้แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. วินัยภายนอก หมายถึง การแสดงออกซึ่งมองจากภายนอกว่า เป็นการกระทำที่บังเกิดผลดีต่อตนเอง ส่วนรวมและสังคม ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งหรือข้อตกลง พฤติกรรมที่ปรากฏเป็นผลจากการอบรมสั่งสอน บังคับหรือเสริมแรง ผู้ที่มีวินัยภายนอกยังต้องได้รับการดูแลควบคุมอยู่เสมอ มิฉะนั้นอาจไม่ปฏิบัติตามวินัยที่กำหนดได้

2. วินัยในตนเอง หมายถึง การแสดงออกคล้ายกับผู้มีวินัยภายนอกแต่ไม่ต้องถูกควบคุมจากภายนอก เพราะได้รับการแนะนำหรืออบรมสั่งสอนประกอบด้วยเหตุผล และมีบรรยากาศของความรักความหวังดี ย่อมสามารถควบคุมตนเองได้ทั้งในด้านอารมณ์และพฤติกรรมของตน เพื่อให้พฤติกรรมเป็นไปตามที่มุ่งหวัง และไม่ขัดต่อระเบียบกฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537) ได้แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ คือ

1. วินัยภายนอก หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งประพฤติปฏิบัติโดยเกรงกลัวอำนาจหรือการถูกลงโทษ เป็นการปฏิบัติที่บุคคลดังกล่าวไม่มีความเต็มใจ ตกอยู่ในภาวะจำยอม ถูกควบคุม วินัยภายนอกเกิดจากการใช้อำนาจบางอย่างบังคับให้บุคคลปฏิบัติตาม ซึ่งบุคคลอาจทำเพียงชั่วขณะเมื่อมีอำนาจนั้นคงอยู่ แต่หากอำนาจนี้หมดไปวินัยก็จะหมดไปด้วยเช่นกัน และคนส่วนใหญ่เห็นว่าวินัยเกิดจากการควบคุมดูแล

2. วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับตนขึ้นโดยสมัครใจ ไม่มีใครบังคับหรือถูกบังคับจากอำนาจใดๆ และข้อประพฤติปฏิบัตินี้ต้องไม่ขัดกับความสงบสุขของสังคม วินัยในตนเองเกิดจากความสมัครใจของบุคคล ที่ผ่านการอบรมเลือกสรรไว้เป็นหลักปฏิบัติประจำตน

จากความหมายของวินัยในแต่ละประเภท จะเห็นได้ว่าวินัยในตนเองมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดกับนักเรียนทุกคน เนื่องจากวินัยในตนเองเป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการของตนด้วยความสมัครใจ ไม่มีใครมาบังคับควบคุม แต่เกิดจากความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของแต่ละบุคคล

ความหมายของวินัย

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2538) ได้กล่าวถึงวินัยไว้ว่า เป็นการบัญญัติของมนุษย์ เป็นการจัดตั้งการสมมติ ได้แก่ การจัดระเบียบความเป็นอยู่และการจัดระเบียบสังคมซึ่งแยกเป็น 3 อย่างคือ การจัดระบบระเบียบ ก็เรียกว่า วินัย ตัวระบบระเบียบ ก็เรียกว่า วินัย การฝึกคนให้อยู่ในระบบระเบียบ ก็เรียกว่า วินัย และนอกจากนี้วินัยที่แท้ในความหมายกว้าง คือ ระบบระเบียบทั้งหมดของชีวิตและสังคมมนุษย์นั้น จะตั้งอยู่ได้ดีเป็นผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยความเข้าใจ

พื้นฐานที่กล่าวแล้ว คือต้องมองวินัยโยงลงไปถึงธรรม หรือโยงวินัยกับธรรมเข้าด้วยกันได้เป็นเบื้องต้นก่อน

นภดล ภวนะวิเชียร (2540) ได้กล่าวไว้ว่า ความมีวินัยประกอบด้วย การควบคุมการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เหมาะสมกับจรรยา มารยาท ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรม รับประทานอาหารให้ถูกหลักอนามัย ไม่รับประทานอาหารในที่ที่ไม่ควร ไม่รับประทานอาหารมูมมาม รักษาร่างกาย เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย รักษาความสะอาดสถานที่ ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อตกลงของสถานที่นั้นๆ มีกิริยาวาจาที่งดงาม ทำดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง ปฏิบัติตนได้เหมาะสมแก่บุคคล โอกาส เวลา และสถานที่

นฤมล เนียมหอม (2549) ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามในสิ่งที่ได้เรียนรู้มาว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นที่ยอมรับ และละเว้นการปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี ไม่เป็นที่ยอมรับ โดยสมัครใจ ไม่มีใครบังคับ โดยที่การประพฤติปฏิบัตินี้เป็นสิ่งที่เป็นผลดีต่อตัวเอง และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

กรมวิชาการ (2541) ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า คือ คุณลักษณะของจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคม เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและของส่วนรวม พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงวินัย ประกอบด้วย ลักษณะดังต่อไปนี้คือ สนใจใฝ่รู้ ควบคุมตนเอง รับผิดชอบ มีเหตุผล ชยัน ตรงต่อเวลา เชื่อมมั่นในตนเอง อดทน เป็นผู้นำ ความร่วมมือ การรับฟัง เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การเคารพสิทธิผู้อื่น การช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง การทำตามข้อตกลง ความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น และการมีวินัยในการเรียนรู้

มาร์แชล (2001:67 อ้างถึงในนฤมล เนียมหอม,2549) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วินัย หมายถึง การมีสติรู้ตัว ต่อความคิดและอารมณ์ที่เกิดขึ้นในใจ โดยเลือกที่จะตอบสนองต่อความคิดและอารมณ์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายของวินัยว่า หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540) ได้ให้ความหมายของวินัย ไว้ว่าการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับตนขึ้นโดยสมัครใจไม่มีใครบังคับหรือถูกควบคุมจากอำนาจใดๆ ข้อประพฤติปฏิบัตินี้ต้องไม่ขัดกับความสงบสุขของสังคม

เจมส์ ดรีเวอร์ (1972 : 35 อ้างถึงในกำพล สิ้นันตา,2546) ให้ความหมายของวินัยว่า หมายถึง การควบคุมการกระทำไม่ว่าจะเป็นการบังคับบัญชาจากภายนอกหรือโดยตนเอง

คาร์เตอร์ วี กูด (1973 :15 อ้างถึงในกำพล สิ้นันตา,2546) ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง กระบวนการหรือผลการควบคุมหรือการบังคับความต้องการ แรงกระตุ้น ความปรารถนา

หรือความสนใจ เพื่อให้เป็นไปตามอุดมคติหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้

จากการที่มีผู้ให้ความหมายของวินัยไว้หลากหลายนั้น สรุปได้ว่า วินัย หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองให้มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีตามเป้าหมายที่วางไว้ รวมทั้งปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงของสังคมนั้นๆ ที่ตนอาศัยอยู่เพื่อความสงบสุขและเป็นไปด้วยความระบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน ด้วยความเอาใจใส่ รู้ว่าสิ่งใดดี ควรทำ สิ่งใดไม่ดี ไม่ควรทำ โดยคำนึงถึงผลดีและผลเสียที่มีต่อตนเองและผู้อื่นๆ

ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างวินัยในตัวเอง

การที่บุคคลจะมีวินัยหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างวินัยในตัวเองนั้น อูมาพร ตรังคสมบัติ (2542) ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1. ตัวเด็ก

1.1 อายุ อายุเป็นปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพราะเด็กแต่ละวัยมีความคิด ความรู้สึก และการกระทำแตกต่างกันไป ในเด็กเล็กๆ นั้นความสามารถที่จะเข้าใจเหตุผล จดจำคำสั่งของผู้ใหญ่ และควบคุมตนเองให้อยู่ในกฎระเบียบหรืออดทนต่อความคับข้องใจนั้นยังน้อย ดังนั้นเด็กเล็กจะรักษาวินัยไม่ได้ดีกับเด็กโต

1.2 การทำงานของสมอง สมองมีหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของบุคคล โดยเฉพาะในสมองส่วนหน้า (frontal lobe) ซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุมพฤติกรรมให้อยู่ในขอบเขตที่พอดี เด็กที่มีสมองอักเสบหรือมีอุบัติเหตุทางสมอง เมื่อฟื้นตัวแล้วอาจมีปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ได้ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว อยู่ไม่นิ่ง การควบคุมตนเองไม่ดี ปฏิบัติตามกฎระเบียบไม่ได้ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่ายหรือไม่ก็เฉยเมย ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมและอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ทำให้การฝึกระเบียบวินัยและการอบรมสั่งสอนเป็นไปได้ยากเช่นกัน

1.3 ความสามารถทางเชาวน์ปัญญา เด็กที่มีความสามารถทางเชาวน์ปัญญาต่ำ มักมีปัญหาในด้านความเข้าใจเหตุผล การจดจำ และการปฏิบัติตามคำสั่ง เด็กที่มีระดับ IQ ต่ำตั้งแต่ 80 ลงมามีความจำไม่ดี สิ่งอะไรก็มักจะจำไม่ได้ สอนอะไรไปไม่นานก็ลืม การมีสติปัญญาต่ำทำให้ความเข้าใจเหตุและผลไม่ดีไปด้วย เด็กไม่รู้ว่า ทำไมตนต้องทำตามคำสั่งนี้และทำไปแล้วเกิดประโยชน์อย่างไร ในเด็กปกติการเข้าใจเหตุและผลของกฎระเบียบต่างๆ จะทำให้เด็กรู้ว่ากฎระเบียบหรือคำสั่งนั้นเป็นสิ่งที่ดีและตนควรปฏิบัติตาม นอกจากนี้เด็กยังมองไปข้างหน้าในอนาคตว่า หากตนปฏิบัติตามคำแนะนำสั่งสอนของพ่อแม่แล้วจะเกิดผลดีอย่างไร สิ่งนี้จะเป็น

แรงจูงใจให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งสอนนั้น อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่า ในเด็กที่มีเซาว์ปัญญาสูงจะมีวินัยดีกว่าเด็กที่มีเซาว์ปัญญาต่ำเสมอไป บ่อยครั้งที่เด็กฉลาดก็สามารถหาวิธีหลบหลีกกฎเกณฑ์ต่างๆหรือทำการฝ่าฝืนกฎโดยผู้ใหญ่อาจจับไม่ได้ไล่ไม่ทัน แบบที่เรียกว่า “ฉลาดแกมโกง” ก็ได้

1.4 โรคสมาธิบกพร่อง ในเด็กที่มีโรคสมาธิบกพร่องที่แพทย์เรียกว่า Attention deficit disorder(ADD) นั้นมักมีปัญหาสมาธิไม่ดี ซี้ลึม จำคำสั่งไม่ค่อยดี ซนอยู่ไม่นิ่ง หุนหันพลันแล่น ควบคุมอารมณ์และความโกรธของตนเองไม่ได้ การรักษาโรคนี้จำเป็นต้องมีการฝึกพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม และในบางรายอาจจะต้องกินยาที่ช่วยเพิ่มสมาธิ เด็กที่เป็นโรคนี้แต่ไม่ได้รับการรักษาที่เหมาะสมอาจเกิดปัญหาพฤติกรรมที่รุนแรง เช่น ดื้อก้าวร้าว ประสบความล้มเหลวในการเรียน และมีปัญหาทางการเรียน เช่น ซึมเศร้าและวิตกกังวลตามมาในที่สุด

1.5 พื้นอารมณ์ พื้นอารมณ์ (temperament) หมายถึงแนวโน้มของเด็กในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว ในเด็กที่มีพื้นอารมณ์แบบที่เรียกว่า เด็กเลี้ยงง่าย (easy child) จะมีลักษณะอารมณ์ดี ปรับตัวง่าย เข้าหาผู้อื่นได้ง่าย ไม่มีปฏิกิริยารุนแรง มีสมาธิดีและมีความอดทนสูง แต่เด็กที่มีพื้นอารมณ์ที่เรียกว่า เด็กเลี้ยงยาก (difficult child) นั้นจะมีลักษณะอารมณ์หงุดหงิดง่ายและแปรปรวนเร็ว ปรับตัวกับสิ่งใหม่ๆได้ยาก เข้าหาผู้อื่นยาก มีปฏิกิริยารุนแรงและอดทนต่อความคับข้องใจได้น้อย ลักษณะแบบนี้ทำให้ยากต่อการฝึกระเบียบวินัย แต่ถ้าพูดคุยกับเด็กอย่างมีเหตุผล และใช้วิธีสร้างแรงจูงใจให้ทำสิ่งที่เหมาะสมมากกว่าการใช้วิธีลงโทษเมื่อทำผิด เด็กก็จะมีอารมณ์หงุดหงิดน้อยลงและควบคุมตนเองได้ดีขึ้นในที่สุด

1.6 ปัญหาทางอารมณ์ อารมณ์ที่ไม่ดีในเด็ก เช่น อารมณ์วิตกกังวล อารมณ์เศร้า รวมทั้งปัญหาด้านอื่นๆ เช่น รู้สึกว่าไม่มีใครรัก รู้สึกไม่มั่นคงในชีวิต ฯลฯ เหล่านี้จะทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมเชิงลบออกมา เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว ซอบทะเลาะ ดื้อ ไม่เชื่อฟัง อาจมีการเรียกร้องความสนใจแบบต่างๆ เช่น โกหก หนีโรงเรียน หนีออกจากบ้านและเกเร เป็นต้น ดังนั้นในเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมและขาดระเบียบวินัย สิ่งที่สำคัญก็คือ ต้องหาว่ามีสาเหตุมาจากปัญหาทางอารมณ์ของเด็กหรือไม่ ปัญหาทางอารมณ์ในเด็กส่วนใหญ่มักเกิดมาจากครอบครัว เช่น พ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้ง ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่หย่าร้างหรือแยกทางกัน หรือเด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่เนื่องจากมีความจำเป็นในด้านอื่นๆ เช่น พ่อแม่ต้องทำงาน เป็นต้น หากแก้ปัญหาดังกล่าวได้แล้ว เด็กมักจะมีพฤติกรรมดีขึ้นและสามารถฝึกระเบียบวินัยได้ง่ายขึ้นด้วย

2. ตัวพ่อแม่

2.1 ทศนคติของพ่อแม่ พ่อแม่จำนวนมากคิดว่าภารกิจการฝึกวินัยลูกเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ หลายคนคิดว่า เด็กจะดีเองหรือจะเรียนรู้ได้เองไม่จำเป็นต้องสอนอย่างจริงจัง ทศนคติ

แบบนี้ทำให้เด็กคิดว่า วินัยเป็นสิ่งที่ไม่สำคัญและตนไม่จำเป็นจะต้องมีวินัยก็ได้ เด็กแบบนี้จะเติบโตขึ้นมาแบบขาดวินัยและจะมีปัญหาพฤติกรรมในที่สุด

2.2 ความตั้งใจจริงของพ่อแม่ พ่อแม่รู้ว่าวินัยเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นต้องสอนให้แก่เด็ก แต่ก็ไม่ได้ทำอะไรจริงจัง อาจเป็นเพราะว่ามัวยุ่งอยู่กับหน้าที่การงาน หากมีเวลาก็สอน หากไม่มีเวลาก็ไม่สอน ไม่ได้พยายามทำการฝึกวินัยอย่างมีแบบแผน และไม่ได้อุทิศเวลาและพลังที่มีอยู่เพื่อฝึกลูก การขาดความตั้งใจจริงนี้ทำให้การฝึกวินัยเป็นไปอย่างลุ่มๆดอนๆ และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นมา พ่อแม่ก็จะตระหนักว่าตนเองได้ละเลยสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งไป นั่นคือการฝึกอบรมระเบียบวินัยให้ลูก แต่เมื่อพ่อแม่จะเริ่มต้นอีกครั้งก็สายเกินไปเสียแล้ว

2.3 อารมณ์ของพ่อแม่ การวิจัยพบว่า พฤติกรรมในเด็กเกี่ยวข้องกับพ่อแม่แม่ที่มีอารมณ์เศร้าและหงุดหงิดง่ายมักจะมีปฏิกริยาต่อเด็กรุนแรงกว่าที่ควรเมื่อเด็กทำผิด ความหงุดหงิดของแม่และการลงโทษเด็กอย่างรุนแรงอาจเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กโกรธและมีพฤติกรรมก้าวร้าวขึ้นมา

2.4 วินัยในตัวพ่อแม่ บ่อยครั้งที่พ่อแม่เองเป็นคนไม่มีวินัยเพราะไม่ได้ถูกฝึกวินัยมาตั้งแต่เด็ก เมื่อมีลูกก็แสดงนิสัยที่ไร้วินัยให้ลูกเห็น เช่น วางข้าวของไม่เป็นที่เป็นทาง เมื่อใช้กระดาษชำระแล้วก็ทิ้งไว้เกลื่อนพื้น เสื้อผ้าที่ใส่แล้วก็วางพาดไปตามที่ต่างๆ แทนที่จะใส่ในตะกร้าซัก บางทีพ่อแม่เป็นคนไม่ตรงต่อเวลา ไปสายเสมอไม่ว่าจะนัดกับใคร เป็นต้น การที่พ่อแม่ขาดวินัยในตนเองทำให้ลูกเติบโตมาอย่างขาดวินัยด้วย เพราะเด็ก ๆ มักจะเลียนแบบพ่อแม่

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก

ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการฝึกวินัย หากความสัมพันธ์ระหว่างกันไม่ดี ลูกก็มักจะต่อต้านกฎระเบียบที่พ่อแม่ตั้งขึ้น ลูกจะมีปฏิกริยาเมื่อพ่อแม่พยายามสั่งสอนหรือลงโทษเพื่อควบคุมให้เขาอยู่ในระเบียบวินัย และบ่อยครั้งที่ลูกจะเข้าใจความประสงค์ของพ่อแม่ผิดๆ เช่น คิดว่าที่พ่อแม่ตั้งกฎมากก็เพื่อเป็นเผด็จการ ที่พ่อแม่คอยสอดส่องดูเขาก็เพื่อจับผิด หรือที่พ่อแม่ตีก็เพื่อทำให้เขาเจ็บและเพื่อแก้แค้นที่เขาทำผิด

ความสัมพันธ์ที่ดี ไม่ได้หมายความว่า จะต้องตามใจลูกทุกอย่างเพื่อให้ลูกรักและเพื่อไม่ให้ลูกโกรธ แต่หมายถึง การรู้จักว่าลูกเป็นใคร มีอุปนิสัยอย่างไร ชอบอะไร มีความใฝ่ฝันอย่างไร มีจุดเด่นและจุดด้อยตรงไหน ถ้าหากพ่อแม่มีวินัย มีคุณลักษณะที่ดี ลูกก็จะซึมซับสิ่งที่ดีๆเหล่านั้นไว้

4. กลวิธีในการฝึก

การฝึกวินัยจำเป็นต้องมีกลยุทธ์หรือเทคนิคที่เหมาะสม หากใช้วิธีการออกคำสั่งอยู่เรื่อยไป ในที่สุดลูกก็จะไม่ยอมฟังเลย หากลงโทษโดยการตีทุกครั้งที่ถูกทำผิด ลูกก็จะกลายเป็นคนดื้อนไม่เรียว หรือหากให้รางวัลทุกครั้งที่ต้องการให้เขาทำอะไร ก็จะต้องเพิ่มรางวัลมากขึ้นหรือ

แพ่งขึ้นเรื่อยๆ ในที่สุดลูกก็จะเบื่อและขาดแรงจูงใจที่จะทำตามคำสั่งในที่สุด การฝึกวินัยที่ไม่มี ความสม่ำเสมอ ทำๆ หยุดๆ หรือเปลี่ยนกฎบ่อยๆ บางคนอาจไม่ได้ตั้งกฎที่แน่นอนเลยก็ได้ ลูกก็ เลยไม่รู้ว่าพ่อแม่ต้องการให้ทำอะไร หรือรู้แต่คิดว่าพ่อแม่ไม่มีความจริงจังก็เลยไม่ทำ ดังนั้นการ ฝึกระเบียบวินัยก็ต้องมีวิธีการที่เหมาะสม ทำอย่างจริงจังและเสมอต้นเสมอปลายด้วย ในการ ส่งเสริมวินัยให้เด็กนั้นต้องคำนึงถึงปัจจัยทุกอย่าง และแก้ไขปัจจัยเหล่านั้นพร้อมกันไปด้วย เพื่อช่วยให้การส่งเสริมวินัยเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และดำเนินไปในทิศทางเดียวกันทั้งที่บ้านและที่ โรงเรียน.ครอบครัวสำคัญที่สุดและเป็นแหล่งแรกที่ทำหน้าที่ปลูกฝังและหล่อหลอม ตลอดจน ถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม สมาชิกคนอื่นๆใน ครอบครัว(ญาติผู้ใหญ่) เป็นผู้มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและหล่อหลอมจริยธรรมด้านต่างๆ เช่นเดียวกัน โดยปกติเด็กจะเรียนรู้เจตคติเชิงจริยธรรมจากผู้ใหญ่ ด้วยการสังเกตและเลียนแบบ มากกว่าที่จะได้จากการฟังคำสั่งของผู้ใหญ่โดยตรง ถ้าหากผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีลักษณะเด่น เป็นที่ยก ย่องบูชาแก่เด็กมาก เด็กก็จะมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบผู้ใหญ่มากขึ้น

จากปัจจัยในด้านต่างๆที่กล่าวมาทั้งหมดในการส่งเสริมให้เกิดวินัยให้เด็กนั้น พบว่าใน การส่งเสริมพฤติกรรมด้านวินัยให้กับนักเรียนแต่ละคนนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายๆด้าน ไปพร้อมๆกัน เพื่อจะได้สอดคล้องกับวิธีการที่จะนำมาใช้กับนักเรียนแต่ละคน ได้อย่างเหมาะสม และปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านวินัยให้กับนักเรียนก็คือ พ่อแม่ซึ่งถือว่าเป็น บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด เพราะประสบการณ์ด้านวินัยครั้งแรกในชีวิตของเด็กจึง มักจะมาจากครอบครัวของตนเอง เพราะฉะนั้นในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านวินัยจะประสบ ผลสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆที่อยู่แวดล้อมตัวนักเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย

วัลลิมา สงสุวรรณ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดการเรียนเรื่อง การบวกและการ ลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัยในตนเอง และความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดการ เรียนกับที่เรียน โดยวิธีเรียนแบบปกติ 2) เปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนกับเรื่องที่เรียนโดยวิธีเรียนแบบปกติ 3) เปรียบเทียบ ความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกและการลบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนกับที่เรียนโดยวิธีเรียนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียน โดยใช้ชุดการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ 2)

นักเรียนที่เรียนโดยในชุดการเรียนมีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ 3) นักเรียนที่เรียนโดยใช้อาคารเรียน มีความคงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ

อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์ (2542) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ กับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 389 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับความมีวินัยในตนเอง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิลาพัฒน์ อูรบุญนวลชาติ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวทางไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวทางไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองที่ได้จากการตอบแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองตามการรับรู้ของครู สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และจากการบูรณาการองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านของไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มีผลทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

เซเวียคอฟ และพริทซ์ (1955 อ้างถึงในภาวิณี ไสธายะเพ็ชร, 2549) ได้ทำการศึกษาถึงประเภทของวินัยที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กว่าควรจะเป็นวินัยในตนเองมากกว่าที่จะเป็นวินัยที่อยู่บนพื้นฐานของการให้ปฏิบัติตามคำสั่ง และควรจะเป็นเรื่องของความเต็มใจ ซึ่งมีใช้การกระทำตามคำสั่งหรือเพราะการลงโทษ นั่นคือ การปลูกฝังวินัยให้เกิดวินัยในตนเอง ควรตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความชื่นชม และความรักในอุดมคติหรือการยึดมั่นในจุดมุ่งหมายที่ตนสร้างขึ้น

มุสเสน และคนอื่นๆ (1969 อ้างถึงในปรีชา ชัยนิยม, 2542) ได้ศึกษาพบว่า การฝึกวินัยให้แก่เด็กโดยใช้เหตุผล และการให้ความรักเป็นวิธีการฝึกวินัยที่ดีที่สุด และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผลหรือมาตรฐานทางสังคมที่พ่อแม่ต้องการ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมด้านวินัย ถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะได้รับ การส่งเสริมให้เกิดกับนักเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเองต่อไปในอนาคต และการอยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งในการส่งเสริมวินัยให้กับนักเรียนนั้นควรจะต้อง

คำนี้ถึงปัจจัยต่างๆเป็นส่วนประกอบในการที่จะหาวิธีการที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน และวิธีการนั้นควรจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรัก ความเข้าใจ และเป็นไปในลักษณะของการเกิดแรงจูงใจในการอยากทำมากกว่าที่จะเป็นการบังคับให้ทำตามคำสั่ง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

ความสำคัญของความรับผิดชอบ

มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2514) ได้เสนอว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองดีที่สำคัญอย่างยิ่ง เป็นปัจจัยอันสำคัญที่ช่วยให้สังคมมีระเบียบวินัยและสงบสุข การที่สังคมขาดระเบียบวินัย อาจกล่าวได้ว่าเกิดจากบุคคลขาดคุณสมบัติหลายประการ คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความขยัน ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความสม่ำเสมอ การพึ่งตนเอง ฯลฯ

วรวิทย์ วคินสรการ (2522) กล่าวว่าไว้ว่า การขาดความรับผิดชอบเป็นสาเหตุประการหนึ่งของปัญหาต่างๆในสังคม นอกจากนี้หลักสูตรปี 2521 ซึ่งมีความมุ่งหวังให้นักเรียนเป็นคนดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ อดทน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความรับผิดชอบจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคม

กรมการศาสนา (2525) กล่าวว่าไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของคนไทยอย่างหนึ่งที่ต้องปลูกฝังให้กับคนไทย นอกจากความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยัน ประหยัด ความเสียสละ ฯลฯ การปลูกฝังให้คนไทยมีจิตสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นคนดีที่สำคัญ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้สังคมเป็นระเบียบ และสงบสุข การที่สังคมขาดความสงบสุขเกิดจากการขาดคุณสมบัติของคน 5 ประการ คือ ความรับผิดชอบ ความสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ และความพยายามในการพึ่งตนเอง

ประเทิน มหาจันทร์ (2536) กล่าวว่าไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติที่มีการพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในตัวเด็ก โดยจะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่เด็ก พ่อแม่ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อให้แก่เด็ก โดยเริ่มปลูกฝังให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อตนเองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นนิสัยติดตัวไปจนเป็นผู้ใหญ่

อนุวัติ คุณแก้ว (2538) สรุปความสำคัญของความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นสิ่งที่ฝึกอบรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกความรับผิดชอบโดยการปฏิบัติจริง ไม่ควร

เร่งรัดจนเกินไป ควรฝึกหัดให้เกิดนิสัยความรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน ผู้ใหญ่และครูต้องให้คำแนะนำกับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการทำงานเสมอ โรงเรียนจึงเป็นสถานที่สำคัญที่จะช่วยฝึกและพัฒนาความรับผิดชอบให้แก่นักเรียน โดยจัดให้มีการฝึกอบรมอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบ

พัฒนาวัตติ อนุสรณ์เทวินทร์ (2544) กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบว่า การขาดความรับผิดชอบ เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆขึ้นในสังคม หากคนในสังคมมีความรับผิดชอบปัญหาต่างๆในสังคมก็จะลดน้อยลง ปัญหาทุจริตและคอรัปชันก็จะไม่เกิดขึ้น สังคมจะสงบสุข มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงควรปลูกฝังความรับผิดชอบต่อแก่นักเรียน ทั้งนี้เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติต่อไป

วันทนี อุบลแย้ม (2545) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบ เป็นเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของคน เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลที่มีคุณลักษณะนี้ได้ประสบความสำเร็จ กิจกรรมที่มีความสำคัญย่อมต้องการผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง เพราะถ้าขาดความรับผิดชอบต่อความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้ ผู้ที่ขาดความรับผิดชอบมักประสบความล้มเหลวในชีวิต ทั้งในด้านการงานและในชีวิตครอบครัว และการเป็นคนที่มีความรับผิดชอบนั้น จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น สงบสุข และเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศด้วย

สรุปได้ว่า พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นจะต้องเร่งส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เพราะเป็นส่วนสำคัญในการใช้ชีวิตประจำวัน และช่วยให้การอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น และสงบสุข และในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในด้านต่างๆให้กับนักเรียนนั้น จะต้องสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน โดยส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง และพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในด้านต่างๆที่มีต่อส่วนรวม

ประเภทของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญ และเป็นคุณธรรมย่อยในคุณธรรมด้านความมีวินัยในตนเอง เป็นคุณธรรมที่ทุกคนจะต้องมีเพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่การปลูกฝังคุณธรรมในด้านอื่นๆ มีผู้แยกประเภทความรับผิดชอบไว้หลากหลาย ดังนี้

คู่มือการปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็ก (2522) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบของนักเรียนไว้ว่า ควรประกอบด้วย

1. ความรับผิดชอบต่อการเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามที่กำหนด

2. ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ไม่ทะเลาะวิวาทกับโรงเรียนอื่น รักษาชื่อเสียงของโรงเรียนและให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอย่างเต็มที่

3. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจช่วยเหลืองานต่างๆ ภายในบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน และรู้จักแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติตนเพื่อความสุขและชื่อเสียงของครอบครัว

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคมบำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญในชุมชนอย่างเต็มที่ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติ และยังสามารถนำความรู้ความสามารถที่ตนมีอยู่มาช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคม

จूरिรัตน์ นันทยทวิกุล (2538) ได้แบ่งประเภทความรับผิดชอบออกเป็นทั้งหมด 8 ด้าน ดังนี้ คือ

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตราย โรคภัยไข้เจ็บ รักษาร่างกายให้แข็งแรง บังคับควบคุมจิตใจ ไม่ให้ตกเป็นทาสของกิเลส ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมและละเว้นความชั่ว รู้จักการประมาณการใช้จ่ายตามควรแก่ฐานะ จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคที่เหมาะสม

2. ความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนนักศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน เข้าเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลา เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้าซักถามอาจารย์ให้เข้าใจ เมื่อทำแบบฝึกหัดก็ยอมรับว่าผิดแล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

3. ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียร อดทนต่อสู้อุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงเวลา ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง พยายามปรับปรุงการทำงานของตนให้ดียิ่งขึ้น รู้จักวางแผนและป้องกันความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบ

4. ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน หมายถึง การยอมรับผลของการกระทำของตนทั้งที่เป็นผลดีผลเสีย ไม่ปิดความรับผิดชอบของตนต่อผู้อื่น พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ไตร่ตรองให้รอบคอบว่าสิ่งที่ตนทำลงไปนั้นจะเกิดผลเสียหรือไม่ ปฏิบัติแต่สิ่งที่ทำให้เกิดผลดี และกล้าเผชิญต่อความจริง

5. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนตั้งใจช่วยเหลืองานต่างๆภายในบ้าน เพื่อแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันตามความสามารถของตน รู้จักแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติตนเพื่อความสุข และชื่อเสียงของครอบครัว ช่วยแก้ปัญหาที่สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจกัน เมื่อมีปัญหาที่ปรึกษากัน และให้พ่อแม่รับทราบปัญหาของตนทุกเรื่อง ช่วยครอบครัวประหยัดไฟฟ้า น้ำ อาหาร สิ่งของ เครื่องใช้ภายในบ้าน และอื่นๆ

6. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การที่นักเรียนช่วยกันดักเตือน แนะนำเมื่อเห็นเพื่อนทำผิด ช่วยเหลือเพื่อนตามความถูกต้องและเหมาะสม ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิด ไม่เอาเปรียบเพื่อน เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

7. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน รักษาผลประโยชน์ เกียรติยศชื่อเสียงของโรงเรียน ช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน ไม่ขีดเขียนผนังห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม แต่งเครื่องแบบนักเรียนเรียบร้อย ไม่ทะเลาะวิวาทกับนักเรียนโรงเรียนอื่น เมื่อโรงเรียนต้องการความร่วมมือหรือขอความช่วยเหลือก็เต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆตามความสนใจและความสามารถของตน เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน

8. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนและสังคมอย่างเต็มความสามารถ ช่วยสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม ให้ความรู้ความสนุกเพลิดเพลินแก่ประชาชนตามความสามารถของตน ช่วยคิดและแก้ปัญหาต่างๆของสังคม

จากพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในประเภทต่าง ๆ นั้น พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่ควรได้รับการส่งเสริมให้กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ประกอบด้วย รับผิดชอบต่อการเรียนและการทำงาน รับผิดชอบต่อการจัดเตรียมและเก็บรักษาอุปกรณ์ของใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและอยู่ในสภาพดี รวมทั้งการดูแลรักษาความสะอาดของใช้ส่วนตัวของตนเอง

2. พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ประกอบด้วย ร่วมกันรับผิดชอบดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน ด้วยการไม่ทิ้งขยะหรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน การดูแลความเรียบร้อยของโต๊ะเก้าอี้ด้วยการเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะให้เป็นระเบียบทุกครั้งก่อนออกจากห้องเรียน ไปทำกิจกรรมอื่น การปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงในห้องเรียน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เพื่อความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ

3. พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว ประกอบด้วย การช่วยเหลือทำงานภายในบ้านตามที่ได้รับมอบหมาย การดูแลรักษาข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้านด้วยการจัดเก็บเข้าที่ได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยเมื่อใช้งานเสร็จ การให้ความเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่

ความหมายของความรับผิดชอบ

จากความหมายของความรับผิดชอบ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

ชวาล แพร์ตกุล (2514) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ได้กระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง อย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับงานมา

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2514) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง การพยายามปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และพยายามปรับปรุงงานและวิธีการให้ดียิ่งขึ้น

วรรณี รักธรรม (2515) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมดังต่อไปนี้ คือ

1. ช่วยเหลืองานของครอบครัวและส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
2. ตรงต่อเวลา ใ่วใจได้ ซื่อสัตย์
3. กล้าเผชิญความจริง
4. ตั้งใจทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง
5. รับผิดชอบต่อตนเองทั้งการงาน การเงิน การเรียน
6. ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด
7. ดูแลของส่วนรวมเสมือนของตน

ภัทรา นิคมานนท์ (2517) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความเอาใจใส่ อดทน และรับภาระต่อหน้าที่การงาน การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของตน และของผู้อื่นที่อยู่ในความดูแลตลอดจนสังคม พยายามทำหน้าที่ต่างๆ อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

กระทรวงศึกษาธิการ (2524) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในจิตใจ เมื่อทำอะไรหรือมีหน้าที่อะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จได้ผลดี และจะต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งผิดและชอบ ไม่ใช่รับแต่ชอบอย่างเดียว แล้วโยนความผิดให้ผู้อื่น ผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยสมบูรณ์ เรียกว่า ผู้มีความรับผิดชอบ

นิภา วิจิตรศิริ (2525) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม และละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รัชชาติและหน้าที่ของตน ยอมรับผลการกระทำของตน ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

วิทย์ วิศเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรณปก (2525) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งควบคู่ไปกับหน้าที่ คนที่มีความรับผิดชอบคือคนที่ตั้งใจปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของตน ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ด้วยความเพียรพยายาม และยอมรับผลการกระทำนั้นไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบหรือรับชอบ โดยเต็มใจไม่หลีกเลี่ยง คนทุกคนเกิดมาต้องรับผิดชอบ 2 ทาง คือ ความรับผิดชอบต่องาน และความรับผิดชอบต่อสังคม

วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2527) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความตั้งใจ ความสนใจที่จะทำงานและติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับงานมา

วิภา พงษ์พิจิตร (2529) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง ลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงถึงความเอาใจใส่ และรับเป็นภาระต่อหน้าที่การงาน พยายามทำหน้าที่ต่างๆอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

อรทัย ไสภา (2533) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจ มีความตั้งใจและปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียร และละเอียดรอบคอบ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับผลในสิ่งที่ตนกระทำลงไปทั้งในด้านผลดี และผลเสียด้วยความเต็มใจ ติดตามผลงานที่ทำการไปแล้วเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

วันทนี อุลแย้ม (2545) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง เด็กที่แสดงออกด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่ ไม่ละเลย หรือหลีกเลี่ยง ทอดทิ้งงาน มีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบตรงต่อเวลา ยอมรับผลการกระทำของตน และพยายามปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น โดยไม่ต้องมีการบังคับเข้มงวดจากบุคคลอื่น

ดิคคินสัน (1987: 9 – 11 อ้างถึงใน สุขุมารณ์ เขียมสำอางค์, 2551) กล่าวว่า ความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียนหมายถึง การที่นักเรียนสามารถตัดสินใจในกระบวนการเรียนของตนเองได้ เช่น การตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ การเลือกและการใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียน การแบ่งเวลาการเรียน การประเมินผลการเรียนการเลือกทำกิจกรรม การเลือกคบบุคคลที่สามารถให้ความ

ช่วยเหลือได้ การเข้าร่วมกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการตัดสินใจในพฤติกรรมดังกล่าวเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้

สำเนียง ศิลป์ประกอบ (2540) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึงความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียนที่ดีด้วยการแสดงออกในลักษณะการรู้จักหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียน ขยันหมั่นเพียร เข้าห้องเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลา เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจในบทเรียนก็พยายามค้นคว้า และซักถามจากสมาชิกในกลุ่ม หรือครูผู้สอนด้วยความสนใจ เอาใจใส่ในการแก้ไขข้อบกพร่องและผิดพลาดด้วยความเต็มใจแม้จะถูกตำหนิและแก้ไขหลายครั้ง

ปรีชา ชัยนิยม (2542) ได้กล่าวว่าความรับผิดชอบ หมายถึงความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ตั้งใจที่จะทำงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเองและสังคม เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ โดยมีความรับผิดชอบและยอมรับการกระทำของตนเอง ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

จันทรา พวงยอด (2543) ได้กล่าวว่าความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตนในการเรียน และการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

จากการที่มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้หลากหลายนั้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองที่แสดงออกโดยการทำงานที่ได้รับมอบหมายและติดตามผลงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยตนเอง ด้วยความอดทนและขยันหมั่นเพียร ยอมรับในสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย รวมทั้งการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงต่างๆของสังคมนั้นๆ โดยคำนึงถึงผลดีและผลเสียที่เกิดกับตนเองและผู้อื่น

การเสริมสร้างความรับผิดชอบ

มิลตัน และแฮริส (1962: 407 – 416 อ้างถึงในสุชุมารณ์ เอี่ยมสำอางค์, 2551) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบ ดังนี้

1. การส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบ ควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก
2. เด็กทุกคนควรได้รับการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบ โดยการปฏิบัติจริงให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำงาน
3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ควรให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

4. ควรให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากเขา
5. ในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบนั้น ผู้ใหญ่ต้องรู้จักยืดหยุ่นไม่ควรเร่งรัดเด็กจนเกินไป
6. ต้องระลึกไว้เสมอว่า ในการทำงานนั้นเด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้วก็ควรเปิดโอกาสให้เขาได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่
8. ทักษะคติและพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบของเด็ก ไม่ควรให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถ

เฮอร์ลิค (1967: 224) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จากวัยเด็กไปสู่วัยรุ่น และจากวัยเด็กจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ ในระยะแรกของชีวิต เด็กยังช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นตลอดเวลาแต่เมื่อโตขึ้นจะมีความสามารถด้านต่างๆเพิ่มขึ้น และยังช่วยตนเองได้ขึ้นทีละน้อย จะค่อยๆเรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งตนเองและต่อผู้อื่น การพัฒนาความรับผิดชอบให้กับเด็กควรจะเริ่มอย่างค่อยเป็นค่อยไป เริ่มด้วยการให้ทำงานที่ง่ายก่อน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีประสบการณ์ในการทำงานด้วยตนเอง

กิงแก้ว อุตถากร (2524) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจาก การฝึกอบรมตั้งแต่วัยเด็กจะพัฒนาไปเรื่อยๆ จากวัยรุ่นจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กและแนะนำส่งเสริมเขาทำในสิ่งที่ถูกที่ควรให้เขาได้รู้จักการแก้ปัญหา และค่อยๆปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เขา เพราะนอกเหนือจากการมีวินัย และความรับผิดชอบตามธรรมชาติ อันอาจเกิดขึ้นได้เองแล้ว เด็กก็ยังเรียนรู้วินัยละความรับผิดชอบจากวัฒนธรรม โดยอาศัยการสั่งสอนฝึกฝนจากบุคคลที่แวดล้อม ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะของธรรมชาติการอยู่ร่วมกันในสังคม

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์ (2524) กล่าวว่า การปลูกฝังคุณธรรมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ นั้น สามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่มุ่งเน้นความรู้ทางทฤษฎี และลักษณะที่มุ่งเน้นการประพฤติปฏิบัติจริง หรือการจัดในรูปแบบหลักสูตรแฝง ซึ่งการจัดทั้ง 2 ลักษณะนี้จะต้องจับคู่กัน และมีลักษณะที่เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน ดังนี้

1. ลักษณะที่มุ่งเน้นความรู้ทางทฤษฎี

1.1 โดยการอภิปราย เป็นวิธีการที่เริ่มด้วยการเล่าเรื่องปัญหาที่ต้องการปลูกฝัง เรื่องนี้อาจแต่งขึ้นหรือเรื่องจากหนังสือพิมพ์ แต่เรื่องนั้นจะต้องมีลักษณะความขัดแย้งทางจริยธรรมอยู่แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายพร้อมเหตุผลประกอบ การอภิปรายเช่นนี้จะทำให้นักเรียนรู้จักพัฒนาความคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

1.2 การสอนแบบสืบสวนสอบสวน มีวิธีคล้ายกับการสอนแบบวิทยาศาสตร์ตรงที่

ต้องค้นหาเหตุผลมาประกอบการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

1.3 การเล่นเกมบทบาทสมมติ มีลักษณะเป็นสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เช่น การเล่นเกมละครการแสดงโดยครูกำหนดเรื่องราวให้ เป็นต้น วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดพฤติกรรมที่ตนเองแสดงอย่างลึกซึ้ง ทำให้ได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

1.4 การเลียนแบบจากตัวแบบ อาศัยแนวคิดและหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเป็นพื้นฐาน โดยตัวแบบอาจใช้บุคคลที่มีชีวิตจริง บุคคลในอุดมคติโดยตัวแบบนั้นต้องเป็นบุคคลที่นักเรียนเลื่อมใสศรัทธาจะช่วยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมได้มากเมื่อทำจนเกิดเป็นนิสัยทำให้เกิดความคิดเหตุผลเชิงจริยธรรมกายเป็นคุณธรรมประจำใจของนักเรียน ทำให้มีพฤติกรรมอย่างนั้นต่อไป

2. ลักษณะที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริง หรือการจัดในรูปแบบหลักสูตรแฝง

2.1 การจัดปรัชญาของสถานศึกษา โดยเลือกคุณธรรมที่ต้องเน้นเป็นข้อความง่าย มีความหมายชัดเจน

2.2 การเรียนการสอนทุกวิชา ต้องสอดแทรกคุณธรรมต่างๆ ที่โรงเรียนต้องการให้เกิดแก่นักเรียนทุกครั้งที่มีโอกาส

2.3 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีคุณค่าต่อการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน

2.4 การจัดชุมนุมต่างๆ ซึ่งช่วยเสริมสร้างคุณธรรมที่ต้องการเน้นไปด้วย

ประทีน มหาพันธ์ (2536) กล่าวว่า การสอนเด็กให้มีความรับผิดชอบนั้น ไม่มีเวลาใดที่จัดว่าเร็วเกินไป แม้ว่าเด็กจะอยู่ในวัยทารก พ่อแม่ก็สามารถสอนให้เด็กรับผิดชอบได้ การสอนนั้นผู้ใหญ่จะสอนได้ดีก็ต่อเมื่อสถานการณ์เอื้ออำนวย หรือผู้ใหญ่พยายามสร้างสถานการณ์ขึ้นในตอนต้นๆ ของชีวิตเด็ก ความรับผิดชอบที่เด็กพึงมีจะต้องควบคู่ไปกับการเล่นเสมอ ทั้งนี้เพราะเหตุว่า การเล่นเป็นชีวิตจิตใจของเด็ก เป็นสิ่งที่เด็กพึงพอใจ แต่ภาระงานและความรับผิดชอบเป็นความไม่สบายใจ เป็นความเบื่อหน่าย ยากลำบาก แต่อย่างไรก็ตาม งานเป็นสิ่งที่สร้างความรับผิดชอบให้เด็ก เด็กจะมีความรับผิดชอบได้ดีเมื่อมีงานหรือมีกิจกรรมให้ทำแม้ว่าเด็กจะพอใจในการเล่น ถ้าสามารถเปลี่ยนการเล่นของเด็กให้เป็นงาน หรือให้เด็กทำงานด้วยความสนุกเพลิดเพลินเหมือนกับการเล่นได้ ก็จะเป็นการดีที่เด็กสามารถทำงานได้ ความรับผิดชอบก็จะเกิดขึ้น การเล่นจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเตรียมตัวเด็กให้มีความรับผิดชอบ เด็กจะเรียนรู้ในการรับผิดชอบ ถ้าหากว่ามีความพร้อมหรือมีสถานการณ์ดังต่อไปนี้

1. เด็กๆ รู้จักตัดสินใจ การตัดสินใจที่ถูกต้องของเด็กได้รับความสนใจจากพ่อแม่ และเสริมแรงด้วยการให้รางวัลตามความเหมาะสม

2. พ่อแม่ และครู จะต้องสร้างสถานการณ์หรือเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจอยู่เสมอ

ผู้ใหญ่จะต้องสร้างบรรยากาศให้เด็กมีความรับผิดชอบ ละเว้นการตำหนิติเตียน

3. พ่อแม่ และครู จะต้องหลีกเลี่ยงการตัดสินใจแทนเด็กในสิ่งที่สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง เพราะการที่ผู้ใหญ่แทนเด็ก เป็นการนำไปสู่การไม่รู้จักการรับผิดชอบของเด็กเด็กที่มีความรับผิดชอบจะรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ และความสำเร็จเป็นรางวัลกระตุ้นให้ปฏิบัติต่อไป ส่วนเด็กที่ขาดความรับผิดชอบเมื่อผลเสียเกิดขึ้น ผลเสียนั้นจะเป็นการลงโทษและเป็นคำติเตียน เป็นการบั่นทอนกำลังใจของเด็กเป็นผลทำให้การนับถือตนเองของเด็กลดลง เด็กจะไม่เชื่อมั่นในการกระทำของตนและการกระทำที่ผู้อื่นปฏิบัติต่อตน ยิ่งไปกว่านั้นเด็กจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อตนเองและต่อชีวิต ดังนั้นการปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เด็กต้อง สร้างบรรยากาศของการให้รางวัล เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรม หากเด็กไม่ได้รับรางวัลหรือคำชมเชยจากพฤติกรรมที่เขาแสดงออก ก็เป็นการยากที่จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบได้ ดังนั้น ในการสอนให้มีความรับผิดชอบจึงต้องคำนึงถึงการเสริมแรงด้วย เช่น การให้รางวัล คำชมเชย การแสดงความยินดี เป็นต้น

สำนักงานทดสอบการศึกษา (2539) ได้กล่าวถึงหลักในการพัฒนาตนเองในด้านคุณธรรม ซึ่งประกอบด้วยความรับผิดชอบมีหลักในการพัฒนาดังนี้

1. โรงเรียนต้องมีนโยบายที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมอย่างชัดเจนและน่านโยบายไปปฏิบัติอย่างจริงจัง
2. การพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมได้ก็ตามต้องดำเนินการพัฒนาทางด้านความรู้ ความคิดความรู้สึก และการปฏิบัติไปพร้อมๆกัน
3. สอดแทรกคุณธรรมไปกับการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการดำเนินชีวิตประจำวัน
4. บรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแบบอย่างที่ดีเอื้อต่อการปลูกฝังสร้างเสริมให้มีคุณธรรม
5. บุคลากรทุกฝ่ายทั้งในบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ร่วมมือกันพัฒนานักเรียน
6. หลักวิชา ทฤษฎี และเทคนิคอย่างหลากหลาย เป็นปัจจัยในการพัฒนานักเรียน
7. การปลูกฝังสร้างเสริมคุณธรรมให้กับนักเรียนต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและนำผลมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

เกียรติ ศรีพงษ์ (2505) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับวิธีการที่จะปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่เด็ก ดังนี้

1. ผู้ใหญ่ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของเด็กให้กระจ่างว่าเด็กมีอุปนิสัยเป็นอย่างไร ผู้ใหญ่ควรช่วยเหลือแนะนำให้ได้กระทำตามความสามารถของเขา ความบกพร่องจะน้อยลง ถ้าพลาดก็ถือว่าเป็นบทเรียนให้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ ต่อไปเด็กจะมีความรับผิดชอบดีขึ้น

2. เด็กย่อมจะต้องการความรับผิดชอบชั่วดีไปตามระดับความสามารถของตน ผู้ใหญ่ควรส่งเสริมหาวิถีทางให้เด็กได้เรียนรู้แก้ปัญหาต่างๆ ให้รู้จักช่วยตัวเอง ให้เป็นตัวของตัวเอง โดยคอยควบคุมแนะนำเมื่อจำเป็น

3. การที่เด็กจะมีความรับผิดชอบได้นั้น ผู้ใหญ่ควรต้องปลูกฝังความมีระเบียบวินัยอันดีงามตั้งแต่แรกเริ่มไปก่อน บ้านและโรงเรียนจะส่งเสริมให้ได้ก็โดยการส่งเสริมให้เด็กมีการกระทำมิใช่คอยควบคุมห้ามปราม วินัยที่ดีย่อมมีผลมาจากเจตคติอันชอบธรรม ซึ่งเกิดจากกระบวนการเรียนด้านต่างๆ

4. บรรยากาศภายในบ้านและโรงเรียนย่อมเป็นรากฐานแห่งชีวิตจิตใจของเด็กอย่างสำคัญยิ่ง การสร้างบรรยากาศในบ้านให้ดี โรงเรียนก็ค้ำนึ่งถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้รับให้มาก

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521) ได้เสนอแนะวิธีการปลูกฝังความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. ไม่ปิดความรับผิดชอบของตนไปตกแก่ผู้อื่น
2. ฝึกหัดให้เกิดนิสัยรับผิดชอบแต่เด็ก ทั้งทางบ้านและโรงเรียน
3. ให้รู้จักขอบเขตความรับผิดชอบของตนว่ามีอะไรบ้าง เมื่อรู้จักความรับผิดชอบของตนแล้วก็จะไม่ไปก้าวล่วงความรับผิดชอบของผู้อื่น

เววดี วงศ์พรหมเมฆ (2521) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบมิใช่เพียงแต่กล่าวตักเตือนเท่านั้น แต่ต้องให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติอย่างจริงจังจะก่อให้เกิดความเคยชิน และเกิดเป็นนิสัยที่ฝังแน่นจนกลายเป็นค่านิยมไป

สุขุมารภรณ์ เขียมสำอางค์ (2551) กล่าวว่าความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กได้ ซึ่ง พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูจะเป็นส่วนสำคัญในการปลูกฝัง และพัฒนาความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับเด็ก โดยมีวิธีการปลูกฝังดังนี้

1. เริ่มปลูกฝังการรับผิดชอบให้กับเด็กตั้งแต่อายุยังน้อย
2. ให้เด็กมีโอกาสฝึกความรับผิดชอบ โดยการได้ปฏิบัติจริง
3. หัดไม่ให้ปิดความรับผิดชอบให้แก่ผู้อื่น
4. ฝึกให้ทำงานให้เสร็จเป็นชิ้นเป็นอัน โดยไม่ละทิ้งงานที่ได้ทำไว้แล้ว
5. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการทำงาน
6. ปลูกฝังและพัฒนาความรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ
7. สร้างบรรยากาศทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียนให้เหมาะสม ส่งเสริมให้เด็กได้มีการกระทำมิใช่คอยควบคุมห้ามปราม ส่งเสริมให้เด็กได้ร่วมมือกันรับผิดชอบ

จากการเสริมสร้างพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น สามารถสรุปได้ว่าการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ควรเป็นหน้าที่ของทั้งที่บ้านและโรงเรียนที่ให้ความสำคัญและจำเป็นในการที่จะร่วมมือกันส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมความรับผิดชอบ มากกว่าที่จะให้เป็นภาระหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง และวิธีการนั้น ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำและตัดสินใจในการลงมือทำ โดยการชี้แนะให้เห็นคุณค่าและผลดีที่เกิดจากการกระทำนั้น รวมทั้งมีการเสริมแรงเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากที่จะกระทำด้วยตนเองมากกว่าที่จะให้นักเรียนทำตามคำสั่งของครูและพ่อแม่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2533) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นกับความรู้สึกรับผิดชอบและมโนภาพแห่งตน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย มีความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย มีมโนภาพแห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์แบบอัตตาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย

นภดล ภวนะวิเชียร (2540) ได้ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการเสริมสร้างด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์ โดยมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ ความรู้สึกที่ดี และมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างเสริมค่านิยมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้สร้างเสริมค่านิยมเป้าหมายให้แก่นักเรียนได้ โดยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามกระบวนการที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการในค่านิยมด้านความรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ทั้งในด้านความรู้ ความรู้สึกที่ดี และพฤติกรรมที่แสดงค่านิยมนั้น

ณัฐพล กล้าหาญ (2540) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านลำดวน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 19 คน เป็นการศึกษาการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง 4 เรื่อง คือ 1) ความรับผิดชอบ 2) การตรงต่อเวลา 3) ความซื่อสัตย์ 4) ความมีระเบียบวินัย ศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการ พบว่า จริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ สูงกว่าจริยธรรมความมีวินัยก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ และความถี่ของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียน หลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ลดลงต่ำกว่าความถี่ของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และพบอีกด้วยว่านักเรียนในชั้น

เรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาวิณี ไสธายะเพชร (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบให้กับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แนวคำถามในการสนทนากลุ่มนักเรียนและแบบศึกษาเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหาร ที่มีการดำเนินนโยบายส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ควบคู่ไปกับการดำเนินนโยบายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและนักเรียน ปัจจัยด้านครู ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการแต่งกาย การรับผิดชอบงานของตน การเสริมแรงใช้ทั้งการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูมีกิจกรรมส่งเสริมความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบอย่างหลากหลาย ชัดเจน และเป็นรูปธรรม ครูอบรมสั่งสอนนักเรียนด้วยความรักความเมตตาและใช้เหตุผลในการอธิบายทุกครั้งและปัจจัยด้านบริบทสิ่งแวดล้อม ความสะอาดตามบริเวณต่างๆมีความสะอาดมาก มีป้ายนิเทศ/โปสเตอร์คำสอนและข้อความต่างๆในการสอนคุณธรรม ติดไว้ตามบริเวณต่างๆภายในโรงเรียน

สุชฎมาภรณ์ เขียมสำอางค์ (2551) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา และความรับผิดชอบต่อสังคม และค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา และความรับผิดชอบต่อสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 621 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อครอบครัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการรับรู้พฤติกรรมการสอนของครู ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ

การสนับสนุนทางวิชาการของโรงเรียน ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และการสนับสนุนทางวิชาการของโรงเรียน ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งผลทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิภา ทาโบราณ (2542) ได้ทำการศึกษาผลของการได้รับแรงเสริมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลการกระทำเพื่อปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการได้รับแรงเสริมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลการกระทำ เพื่อปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 จำนวน 10 คน ดำเนินการทดลองโดยใช้รูปแบบการวิจัย One group pretest posttest design ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน ด้วยโปรแกรมการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน โดยได้รับแรงเสริมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลการกระทำ มีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มาริสา วรตุรจิวงศ์ (2549) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหอวัง เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว และบุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหอวัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด และองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนได้คิดเป็นร้อยละ 77.50

เซี่ย และเลวิน (1957: 415 อ้างถึงใน สุขุมารณณ์ เอี่ยมสำอางค์, 2551) ได้ศึกษาลักษณะของเด็กจากการได้รับการฝึกอบรม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือพ่อแม่ของเด็กกอนุบาลจำนวน 379 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า การให้ความรักและการยอมรับลูกใน

ฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัว และการฝึกวินัยโดยใช้เหตุผลจะมีส่วนช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านความรับผิดชอบสูงขึ้นด้วย

บอดส์วิน(1949:285-290 อ้างถึงในสุขุมภรณ์ เขียมสำอาง,2551)ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก 3 แบบคือ ประชาธิปไตย การให้การยอมรับ และการตามใจ โดยการสัมภาษณ์พ่อแม่ จำนวน 220ครอบครัว ตามแบบการสัมภาษณ์ของเฟลด์(Fels Parental Behavior Rating Scale) ผลการวิจัยพบว่าลูกที่พ่อแม่ยอมรับจะมีพัฒนาการด้านความรู้สึกับผิดชอบสูง

เฮอร์ลิค (1964: 66 อ้างถึงในสุขุมภรณ์ เขียมสำอาง,2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยวิธีประชาธิปไตย และแบบอัตตาธิปไตย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่น จำนวน 253 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ผลการวิจัยพบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือให้ความรัก ความสนใจ และเห็นความสำคัญของเด็กจะทำให้เด็กมีความคล่องแคล่ว ำเร็จ มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม ฟึ่งตนเอง และทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตยจะทำให้เด็กขาดความใกล้ชิดกับพ่อแม่ ขาดความรู้สึกอบอุ่น ขาดความรู้สึกปลอดภัย ขาดความเชื่อมั่นในตนเองและขาดความรับผิดชอบเพราะไม่เคยตัดสินใจด้วยตนเอง

ฟลาเฮอร์ตี และรุตเชล (1965: 58 อ้างถึงในสุขุมภรณ์ เขียมสำอาง,2551) ได้ศึกษาเพื่อหาบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนสูงและนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนต่ำ โดยใช้แบบทดสอบ CPI (The California Psychological Inventory) วัดบุคลิกภาพด้านต่างๆ และใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการเรียนในชั้นปีที่ 1 จากการศึกษาพบว่า ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบสูงกว่าผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทั้งต่างประเทศและในประเทศ จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะได้รับส่งเสริมให้กับนักเรียนทุกคน เพราะเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตน ด้วยความเพียรพยายาม อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความตั้งใจที่จะปรับปรุงงานให้ดีขึ้น รู้จักตั้งเป้าหมายในการทำงาน และสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จ ล่วงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งคุณสมบัติต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะพัฒนา นักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับโรงเรียน

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ประเวศ วะสี (2547) ชี้ให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ให้คุณค่าแก่ชีวิตจะต้องนำเสาหลัก 5 ประการของสังคมไว้ทั้งหมด ได้แก่ 1) จิตใจที่มีธรรมะ 2) แบบแผนทางความคิด 3) ความสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 4) การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ และ 5) ชีวิตชุมชน(ความเป็นชุมชน) ทั้ง 5 ประการนี้จะต้องพัฒนาไปพร้อมๆกัน ต้องเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบโดยไม่ให้เกิดผลเสียกับด้านใดด้านหนึ่ง เป็นการพัฒนาแบบองค์รวม ที่เน้น 1) พัฒนาคนเพื่อให้คนสามารถกำหนด การดำเนินการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ 2) พัฒนาในทุกเรื่องพร้อมกันไปทั้งคน สังคมและสิ่งแวดล้อม 3) มีกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องร่วมกันทั้งในชุมชนและระหว่างชุมชน 4) ภาวการณ์พัฒนาต่างๆ ทุกระดับมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาชุมชน และ 5) มีวิถีคิดและสำนึกว่าการพัฒนาของชุมชนมีความหลากหลาย มีพลวัตและมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์เป็นสมดุลพอดีกับธรรมชาติ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคน ของ 3 สถาบันหลัก คือ บ้าน วัด โรงเรียน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นฐานของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนและชุมชนที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เพราะ 1) โรงเรียนเป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชน 2) โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน 3) โรงเรียนเป็นแหล่งรวมวิชาสาขาต่างๆ 4) โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม 5) โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชน 6) โรงเรียนชุมชนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน จึงเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นพลวัตสังคมที่ไม่มีวันเสื่อมสลาย

พิมพา ตามี (2540) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ครูและผู้บริหารจะต้องติดต่อสัมพันธ์กัน ดังนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองนั้น จะทำให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ เพราะต่างมีจุดมุ่งหมายตรงกัน คือ ต้องการพัฒนาเด็กให้เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน

2. การได้มีความสัมพันธ์กัน ก็จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้กัน ทำให้ครูรู้จัก นักเรียนของตนได้อย่างถ่องแท้และทำให้ผู้ปกครอง บิดา มารดา ได้ทราบว่า การใช้ชีวิตของเด็ก ๆ ที่บ้านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประสบการณ์ของเด็ก มีผลต่อการเรียนการสอนและการพัฒนาเด็ก

3. บ่อยครั้งที่บิดา มารดา ผู้ปกครองไม่ทราบว่าบุตรหลานของตนที่แท้จริงเป็นคนอย่างไร เมื่ออยู่ภายนอกบ้านหรือปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร การได้ทราบจากครูโดยตรงเกี่ยวกับ พฤติกรรมการ

เจริญงอกงามด้านต่าง ๆ ของเด็ก ก็จะได้ร่วมกับครูช่วยกันวางแผนในการให้ความรู้ พัฒนาการเจริญงอกงาม ตามที่เด็กควรจะเป็นหรือตามที่เขาต้องการ

4. ถ้าโรงเรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองได้ จะช่วยเปลี่ยนทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนในทางที่ดีได้ ทำให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจในเรื่องการจัด การศึกษา ช่วยให้เกิดความกระตือรือร้นและช่วยสร้างความคุ้นเคยต่อโรงเรียน

5. การมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับผู้ปกครองเป็นการเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อเด็กของตน มิใช่โยนภาระให้กับทาง โรงเรียนแต่เพียงฝ่ายเดียวและรวมไปถึงความรับผิดชอบต่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน

จันทรชลี มาพุทธ (2545) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไว้ว่า การจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสำรวจและค้นหาศักยภาพของผู้ปกครองเด็กแต่ละคนเชิญมาเป็นวิทยากร สาธิตให้ความรู้และฝึกปฏิบัติร่วมกับเด็ก ก่อให้เกิดผลดีหลายประการ ได้แก่

1. เป็นการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
2. ครู เด็ก และผู้ปกครอง ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ลงมือปฏิบัติจริง (Learning by Doing)
3. มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
4. สร้างความภูมิใจ และมีเจตคติที่ดี
5. มีการประสานสัมพันธ์กัน

รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2547) ได้สรุปการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่รัฐเป็นผู้นำ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้เป็นการมองมาจากเบื้องบนหรือมาจากรัฐ ประชาชนเป็นเพียงผู้คอยรับนโยบายและปฏิบัติตาม
2. การมีส่วนร่วมที่เกิดจากความต้องการของประชาชนด้วยความสมัครใจโดยที่รัฐคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำหรือคอยอำนวยความสะดวกเท่านั้น

วิชิต นันทสุวรรณ และจ่านงค์ แรกพินิจ (2541) ได้นำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง การจัดการศึกษาในลักษณะนี้ เกิดจากความสามารถและความต้องการของคนในชุมชน ที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน โดยยึดหลักให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยไม่มีการขีดจำกัดของระยะเวลา สถานที่ เพศ และอายุ เป็นการเปิดโอกาสให้คนได้เรียนรู้ตามอัธยาศัยที่

แท้จริง ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทหลักในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ รูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวทางนี้ ต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 อย่างที่มีอยู่ในชุมชน ได้แก่ คน ความรู้ และทรัพยากร โดยมีกระบวนการดำเนินการ คือ

1. การวิเคราะห์ – สังเคราะห์ ปัญหาชุมชน
2. หาทางออกที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต
3. ดำเนินการสร้างกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้แก้ไขปัญหามีอยู่
4. ประเมินผลกิจกรรม

โดยการกำหนดเนื้อหาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ จะเริ่มจากจุดเล็กๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันแล้วขยายออกไปสู่เนื้อหาหรือกิจกรรมที่ซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตทั้งหมด

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่สัมพันธ์ และสอดคล้องกับความเป็นจริงของสภาพชุมชน สนองความต้องการและวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น โดยบุคคลในท้องถิ่น เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง มาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและประเมินผล

3. รูปแบบการเชื่อมประสานการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะกับชุมชนที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง มีองค์กรชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนอื่น

พิมพา ตามี (2540) ได้สรุปรูปแบบของความร่วมมือไว้ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา (Intervention Education Program)
2. มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้าง ตลอดจนการจัดระบบการเรียนการสอนสำหรับเด็ก (Parents Involved in Decision)
3. มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นและให้ความเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ (Parents Viewed as Partners)

จากรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ตามที่ได้กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น นอกจากจะเป็นการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแล้ว การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในด้านต่างๆก็ถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญ และในขณะเดียวกันรูปแบบของการให้ความร่วมมือระหว่างครูกับ ผู้ปกครองมีหลายรูปแบบ โดยเฉพาะถ้าในระดับเด็กเล็กนั้นความร่วมมือระหว่างครูควรเป็นไปในลักษณะที่มีการพบปะสัมพันธ์และสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะได้ช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างทั่วถึงเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านกับโรงเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พิมพา ตามี (2540) ได้ศึกษาแนวคิด ปัญหา อุปสรรคและแนวทางในอนาคตของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาในสังคมไทย พบว่า การมีส่วนร่วมในการศึกษาในสังคมไทยเป็นแนวความคิดเชิงอุดมคติที่เชื่อว่า จะสามารถพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ และสนองความต้องการของประชาชนได้ดีกว่าการจัดการศึกษาในระบบปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ รัฐบาลไม่มีความจริงจัง การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาผลการวิจัยยังพบอีกว่าการจัดการศึกษาในอนาคตนั้น ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบเนื้อหาและวิธีการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

กำพล สิ้นันตา (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครูในการเสริมสร้างวินัยให้แก่นักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูที่รับผิดชอบมีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวินัยให้แก่นักเรียนโดยมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุเลือกยุทธวิธีและวางแผนที่เหมาะสม ครูมีความรับผิดชอบ มีความรู้และมีประสบการณ์ในการเสริมสร้างวินัยให้แก่นักเรียน 2) ผู้ปกครองมีความเต็มใจต่อการมีส่วนร่วม มีเจตคติที่ดีต่อการเสริมสร้างวินัยให้แก่เรียน และพร้อมจะมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวินัยให้แก่เรียน 3) แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองควรช่วยดูแลพฤติกรรมเกี่ยวกับวินัยของนักเรียนในขณะที่อยู่บ้าน ประสานงานกับครูอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อครูจะได้ทราบข้อมูลต่างๆของนักเรียนและหาทางเสริมสร้างวินัยให้แก่เรียนร่วมกัน 4) แนวทางการมีส่วนร่วมของครู คือ ครูควรจัดสภาพโรงเรียน อาคารสถานที่ และที่สำคัญคือตัวครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับนักเรียน

เกษม จันสามารถ (2552) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองซอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผลการประเมินหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระหว่างก่อนกับหลังการพัฒนา ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจของครู ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียนต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

4. ความสัมพันธ์ของผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระหว่าง

ผลการประเมินของครู เพื่อนนักเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. เจตคติต่อความมีวินัย เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีวินัย การปฏิบัติที่แสดงถึงความมีวินัยของนักเรียนหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

โรงเรียนอามาศย์พานิชกุล (2549-2550) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วมโรงเรียนอามาศย์พานิชกุล (2) เพื่อพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วมโรงเรียนอามาศย์พานิชกุล (3) เพื่อเปรียบเทียบอัจฉริยภาพของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วมโรงเรียนอามาศย์พานิชกุลก่อนและหลังการพัฒนา (4) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีแว่อัจฉริยภาพ ก่อนและหลังการพัฒนา (5) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้ปกครองต่อรูปแบบการพัฒนาอัจฉริยภาพโดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วมโรงเรียนอามาศย์พานิชกุล (6) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ครู และ ผู้ปกครอง ต่ออัจฉริยภาพของนักเรียนโรงเรียนอามาศย์พานิชกุลก่อนและหลังการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า (1) รูปแบบการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนโดยใช้เครือข่ายการมีส่วนร่วมโรงเรียนอามาศย์พานิชกุล ที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่มีความเชื่อมั่นสูง (2) เมื่อใช้รูปแบบการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนโดยใช้เครือข่ายการมีส่วนร่วมโรงเรียนอามาศย์พานิชกุล นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาอัจฉริยภาพมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น (3) นักเรียนมีอัจฉริยภาพหลังการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วมโรงเรียนอามาศย์พานิชกุล สูงกว่าก่อนการพัฒนา (4) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีแว่อัจฉริยภาพหลังการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วมโรงเรียนอามาศย์พานิชกุล สูงกว่าก่อนการพัฒนา (5) นักเรียน ครู และผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการพัฒนาอัจฉริยภาพโดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วมโรงเรียนอามาศย์พานิชกุลไม่แตกต่างกัน (6) นักเรียน ครู และผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่ออัจฉริยภาพของนักเรียนโรงเรียนอามาศย์พานิชกุลหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา

จำนงค์ศักดิ์ ฐลีจันทร์ (2550) ได้ทำการศึกษาพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนทุ่งสิมวิทยาคม จังหวัดหัตศรีสะเกษ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการดำเนินงานพัฒนานักเรียน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของ

ผู้ปกครองนักเรียน ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการประเมินความพึงพอใจ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจการดำเนินงานของโรงเรียน และต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใจมาก ทุกด้าน ทุกรายการ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมระหว่างบ้านและโรงเรียน พบว่า แนวทางที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมาย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นก็คือ การได้รับความร่วมมือที่ดีจากผู้ปกครองของนักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับนักเรียนและรู้จักตัวนักเรียนดีที่สุดในขณะที่นักเรียนอยู่ที่บ้าน และในขณะเดียวกันครูก็เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดและรู้จักนักเรียนดีที่สุดในขณะที่นักเรียนอยู่ที่โรงเรียน การติดต่อสื่อสารและให้ข้อมูลของนักเรียนที่ตรงกันของทั้งสองฝ่าย จะทำให้สามารถดูแลและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างทันท่วงทีเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับนักเรียน เพราะฉะนั้นจึงถือได้ว่า “ครู” และ “ผู้ปกครอง” คือบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในด้านต่างๆประสบความสำเร็จ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

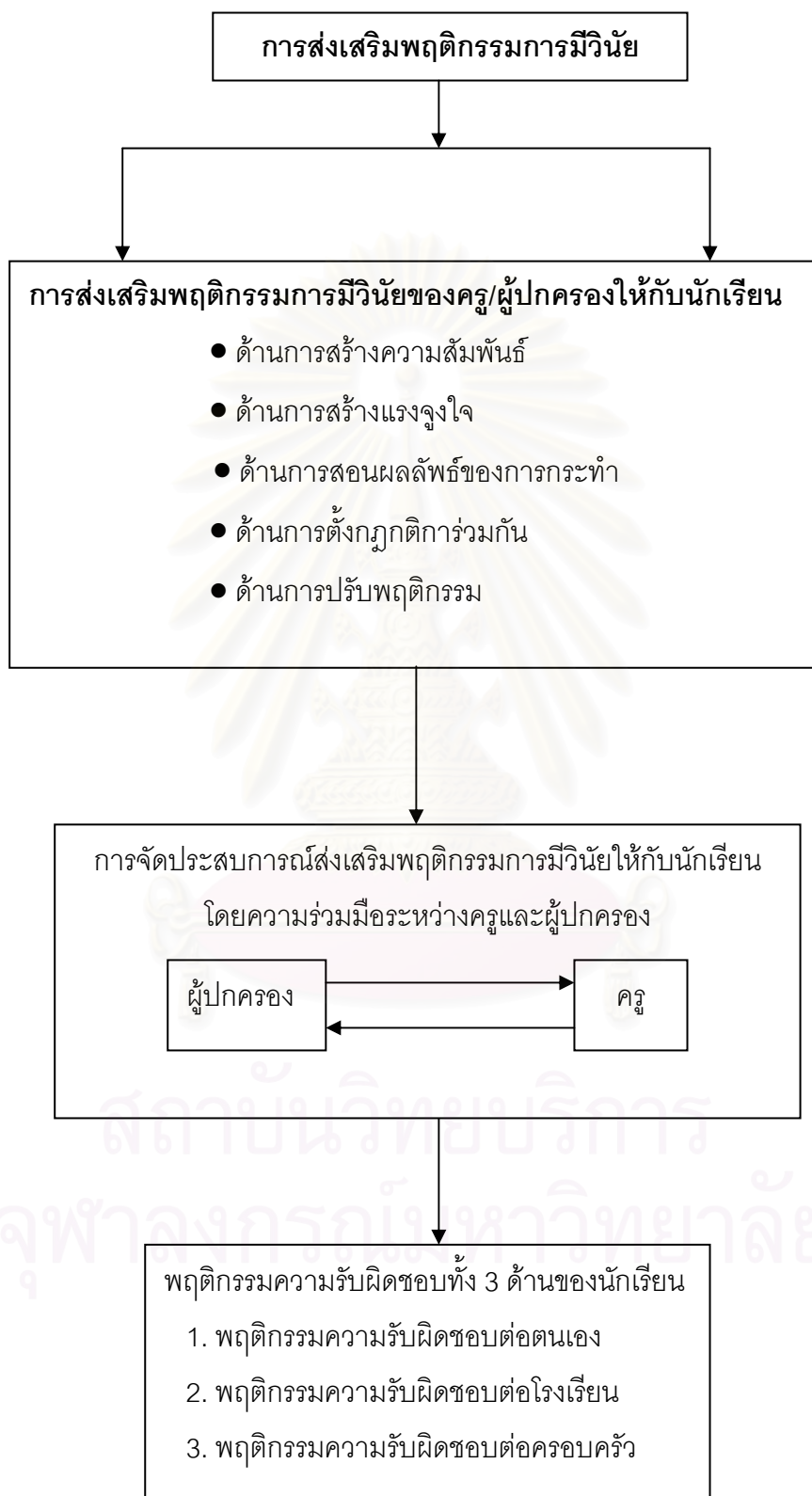
1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
4. การออกแบบการทดลอง
5. การดำเนินการทดลอง
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย และความรับผิดชอบ จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง และสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมพฤติกรรมการมีความรับผิดชอบต่อให้นักเรียน และนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการส่งเสริมพฤติกรรมการมีความรับผิดชอบต่อ ตามที่แสดงไว้ในแผนภูมิ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1/7 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 37 คน ได้มาจากเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งมีเหตุผลในการเลือกดังนี้

1. เนื่องจากในการจัดชั้นเรียนของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษานั้น ทางโรงเรียนได้มีการจัดแบ่งนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ออกเป็น 7 ห้อง โดยในแต่ละห้องมีการคัดเลือกชายและหญิง คละอายุ และคละระดับความสามารถของนักเรียนในแต่ละห้องให้มีจำนวนใกล้เคียงกัน ซึ่งในการคละระดับความสามารถของนักเรียนนั้นดูจากผลของคะแนนที่นักเรียนได้ทำแบบทดสอบของโรงเรียนในสัปดาห์ที่ 1 ของการเปิดเรียนในภาคต้น

2. จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของแต่ละห้อง เป็นเวลาทั้งหมด 10 สัปดาห์ๆ ละ 2 ครั้ง รวมทั้งหมด 20 ครั้ง โดยการสังเกตจากพฤติกรรมความรับผิดชอบในการทำหน้าที่ของนักเรียนแต่ละห้องในช่วงเวลา 7.00-8.00 น. และในช่วงเวลา 12.00-13.00 น. และจากการสัมภาษณ์อาจารย์พิเศษที่ทำการสอนทุกห้อง ได้แก่ อาจารย์ที่สอนในรายวิชาต่อไปนี้ คือ วิชาศิลปะศึกษา วิชาพลศึกษา วิชาทักษะการค้นคว้า และวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนแต่ละห้อง ตามรายละเอียดต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ห้องที่	ลักษณะของพฤติกรรมความรับผิดชอบ
1	มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง แต่เนื่องจากนักเรียนห้องนี้เป็นห้องที่มีความพร้อมในการเรียนน้อย และมีนักเรียนจากโครงการพิเศษมาเรียนร่วมด้วยในบางวิชาทำให้จำนวนนักเรียนในแต่ละคาบไม่คงที่
2	มีความรับผิดชอบในระดับมาก
3	มีความรับผิดชอบในระดับมาก
4	มีความรับผิดชอบในระดับมากถึงดีมาก
5	มีความรับผิดชอบในระดับปานกลาง
6	มีความรับผิดชอบในระดับปานกลาง
7	มีความรับผิดชอบในระดับน้อย โดยเฉพาะการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันในห้องเรียน

จากการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนแต่ละห้องแล้วพบว่าห้อง ป.1/7 มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับน้อย ควรที่จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนเพิ่มเติม จึงได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

3.1.1 แผนการจัดกิจกรรมของครูให้กับนักเรียนที่โรงเรียน

3.1.2 แนวทางสำหรับผู้ปกครองในการนำไปปฏิบัติกับนักเรียนที่บ้าน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย

3.2.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับเก็บรวบรวมวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบ จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ครู

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

3.2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อโรงเรียน สำหรับครู

ฉบับที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง

3.3 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาความรู้

การค้นหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบ เพื่อนำมาจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดความรู้เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบ เพื่อที่จะนำมาจัดประสบการณ์ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรู้เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และความรู้เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว

2. ขอความร่วมมือจากทางโรงเรียน เพื่อขอเข้าไปทำการสำรวจและค้นหาครูและผู้ปกครองในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ในการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับเด็กในความปกครองของตน จนมีพฤติกรรมดีขึ้นอย่างเห็นเด่นชัด

3. ติดต่อประสานงานกับอาจารย์ที่เป็นหัวหน้าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และออกจดหมายแจ้งอาจารย์ประจำชั้นในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อขอความร่วมมือให้ช่วยทำการค้นหาและคัดเลือกผู้ปกครองของนักเรียนในห้องเรียนของตน ซึ่งมีวิธีการในการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียน จนทำให้พฤติกรรมดีขึ้นอย่างเห็นเด่นชัด โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

3.1 สังเกตจากพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนที่สามารถรับผิดชอบทำหน้าที่ต่างๆด้วยตนเองในการทำกิจกรรมประจำวันได้อย่างสม่ำเสมอ โดยสังเกตจากการทำหน้าที่ของนักเรียนในแต่ละวัน

3.2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง ควรเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีกับโรงเรียนและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆที่ห้องเรียนหรือโรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

4. นำรายชื่อผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมดที่ได้จากอาจารย์ประจำชั้น มาทำการคัดเลือกโดยผู้วิจัยใช้วิธีการเข้าไปทำการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบในการทำหน้าที่ในแต่ละวันของนักเรียนแต่ละคนซ้ำอีกครั้ง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการคัดเลือกผู้ปกครอง และสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครองของนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากอาจารย์ประจำชั้น จากจำนวนผู้ปกครองทั้งหมด 24 คน คัดเลือกให้เหลือเพียง 20 คน

5. สอบถามและขอความร่วมมือจากอาจารย์ที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 1 ให้ช่วยทำการคัดเลือกอาจารย์ที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนในห้องของตนจนมีพฤติกรรมดีขึ้นอย่างเห็นเด่นชัด

6. ออกจดหมายแจ้งครูและผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 30 คน เพื่อขออนัดสัมภาษณ์และนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ ที่สะดวกในการสัมภาษณ์ และก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการโทรศัพท์ไปพูดคุย และแนะนำตัว รวมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์กับครูและผู้ปกครองทั้ง 30 คน เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยและให้การสัมภาษณ์เป็นไปอย่างราบรื่น

7. ทำการสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครองทั้ง 30 คน ตามวัน เวลา และสถานที่ ที่ได้นัดหมายไว้ ตามประเด็นดังต่อไปนี้

7.1 วิธีการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ในด้านการเรียน การทำงาน และการดูแลรักษาของใช้ส่วนตัว

7.2 วิธีการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ในด้านการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนและการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

7.3 วิธีการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว ในด้านการช่วยเหลืองานบ้านตามที่ได้รับมอบหมาย การเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่

8. รวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครอง นำมาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาซ้ำอีกครั้ง โดยการโทรศัพท์ไปหาผู้ปกครองเพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลความถูกต้องของเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมด รวมทั้งขอคำแนะนำเพิ่มเติมนอกเหนือจากข้อมูลได้สัมภาษณ์ไปแล้ว

ผลการสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครองทั้ง 30 คน แสดงไว้ในภาคผนวก ข หน้า 249

9. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครองทั้ง 30 คน มาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปเป็นประเด็น และแจกแจงความถี่ แล้วนำไปจัดกลุ่มตามหลักการในการสร้างวินัยให้กับเด็ก 6 หลักการ (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2542) ซึ่งรายละเอียดทั้งหมดแสดงไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ความถี่ของวิธีการที่ครูและผู้ปกครองใช้ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์วินัยให้กับเด็กในความปกครองของตนจากหลักการในการสร้างวินัยให้กับเด็ก

หลักการและแนวคิด	วิธีการของครูและผู้ปกครองที่ใช้ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์วินัย	ความถี่ (คน)
<p>การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี</p> <p>แนวคิดที่ 1 การแสดงความรักและความสนใจ</p> <p>แนวคิดที่ 2 การยอมรับความแตกต่างของระดับความสามารถและความต้องการ</p>	<p>การแสดงความรักและความสนใจ มีวิธีการใช้ดังต่อไปนี้</p> <p>1.ให้คำชมเชยและแสดงความชื่นชมเมื่อลูกทำการบ้านหรือรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องเตือน เช่น วันนี้ลูกทำได้ดีมากเลย วันต่อไปลูกทำแบบนี้อีกนะ หรือ วันนี้รู้สึกว่าคุณจะทำได้ดีกว่าเมื่อวานนี้ อีกนะ หรือ วันนี้ลูกเก่งจังเลย แม่เชื่อว่าวันต่อไปลูกจะสามารถทำได้แบบนี้อีก</p> <p>2.ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน เช่น ทานข้าว ดูทีวี เล่นเกม อ่านหนังสือร่วมกับลูก เล่านิทานให้ลูกฟัง ให้ลูกอ่านหนังสือให้พ่อแม่ฟังแล้วผลัดกันถามตอบจากเรื่องที่อ่าน ดูแลลูกทำการบ้านและช่วยตรวจสอบความถูกต้องเมื่อลูกทำเสร็จแล้ว ไปรับและไปส่งลูกไปโรงเรียน ไปร่วมทำกิจกรรมกับลูกและเพื่อนๆของลูกที่โรงเรียน</p> <p>3.ใช้การสัมผัส โดยการกอด การหอม การลูบศีรษะการตบไหล่และแสดงออกด้วยการบอกรักลูกทุกครั้ง</p> <p>การยอมรับความแตกต่างของระดับความสามารถและความต้องการ มีวิธีการที่ใช้ดังต่อไปนี้</p> <p>1.ฝึกและกระตุ้นให้ทำสิ่งเหล่านี้ด้วยตนเอง เช่น ทานข้าว อาบน้ำ ปรองพิน แต่งตัว จัดตารางเรียน จัดเตรียมเครื่องเขียนและจัดกระเป๋านักเรียนด้วยตนเอง โดยที่พ่อแม่คอยดูอยู่ห่างๆ และเข้าไปช่วยเมื่อลูกต้องการความช่วยเหลือ</p>	<p>16</p> <p>15</p> <p>8</p> <p>8</p>

หลักการและแนวคิด	วิธีการของครูและผู้ปกครองที่ใช้ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์วินัย	ความถี่ (คน)
<p>การสร้างอำนาจปกครอง แนวคิดที่ 2 การปกครองลูกด้วยตนเองโดยไม่ใช้คนอื่นมาข่มขู่ (ต่อ)</p>	<p>ลูกไม่ทำตามข้อตกลงในเรื่องนั้นดีกว่า เช่น ถ้าลูกไม่ทำการบ้าน ลูกก็就不用ทำการบ้านส่งครู จะทำให้ลูกตำหนิและทำให้เกิดความไม่สบายใจตามมาได้ ถ้าเล่นของเล่นแล้วไม่เก็บเข้าที่ ถ้าอยากจะเล่นครั้งต่อไปก็จะหาไม่เจอและไม่มีของเล่นให้เล่นอีก แต่ถ้าเล่นแล้วเก็บเข้าที่ทุกครั้งของเล่นก็จะอยู่ในสภาพดี และเก็บไว้เล่นได้อีกนาน</p>	
<p>การตั้งกฎระเบียบ แนวคิดที่ 1 การวางกฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษร</p>	<p>การวางกฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีวิธีการใช้ดังต่อไปนี้</p> <p>1.ทำเป็นตารางกำหนดกิจกรรมในการทำกิจวัตรประจำวันในแต่ละวัน เพื่อให้รู้ว่าแต่ละวันมีอะไรบ้างที่จะต้องทำอะไร และจะต้องทำเมื่อใด นั่นคือ เมื่อเลิกเรียนกลับถึงบ้านทุกวัน ต้องอาบน้ำ ทานข้าว และทำการบ้านให้เสร็จครบถ้วน ตรวจสอบความถูกต้องแล้วเก็บใส่กระเป๋านักเรียนเรียบร้อย จึงจะทำกิจกรรมอย่างอื่นต่อไปได้</p> <p>2.เขียนกฎหรือข้อตกลงเป็นข้อความเพื่อเป็นการเตือนความจำ ติดไว้ที่ฝาผนัง หน้าห้อง ตู้ หรือกระจก โดยบอกว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่เด็กๆจะต้องทำ มีอะไรบ้าง และเมื่อทำแล้วดีอย่างไร เช่น เด็กดี ต้องมีความรับผิดชอบดังต่อไปนี้ 1) รับผิดชอบทำการบ้านด้วยตนเองทุกครั้งโดยที่ไม่ต้องให้ใครเตือน 2) ส่งการบ้านหรือส่งงานบนโต๊ะอาจารย์ได้ครบถ้วนเมื่อถึงห้องเรียน 3) ล้างทำความสะอาดแก้วน้ำ 4) จัดตะกร้าของใช้ให้เป็นระเบียบ 5) จัดการบ้านบนกระดานส่งก่อนทานข้าวกลางวัน 6) เมื่อได้ยินเสียงสัญญาณเดินออกไปเข้าแถวโดยไม่ต้องให้เตือน</p> <p>3.ถามและเตือนเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ทำหน้าที่ของตนเองดังต่อไปนี้ คือ 1) ส่งการบ้านแต่ละวิชาให้ครบถ้วนบนโต๊ะอาจารย์ 2) ล้างทำความสะอาดแก้วน้ำของตนเอง</p>	<p>17</p> <p>9</p> <p>6</p>

หลักการและแนวคิด	วิธีการของครูและผู้ปกครองที่ใช้ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์วินัย	ความถี่ (คน)
<p>การตั้งกฎระเบียบ แนวคิดที่ 1 การวางกฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษร (ต่อ)</p>	<p>3) จัดโต๊ะเก้าอี้ของใช้ให้เป็นระเบียบ 4) จัดการบ้านบนกระดานส่ง 5) เวลา 7.55 น. ออกไปเข้าเคารพธงชาติโดยที่ไม่ต้องให้เตือน โดยใช้วิธีการตามดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ถ้ามารวมทั้งห้องเมื่อเห็นว่ามึนนักเรียนบางคนมาถึงแล้วยังไม่ได้ทำหน้าที่ ● เมื่อพบว่ามึนนักเรียนหลายคนกำลังวิ่งเล่นกัน และกองงานของแต่ละหมู่บนโต๊ะอาจารย์ยังมีจำนวนน้อย ● ก่อนที่นักเรียนจะออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติถามและเตือนอีกครั้งว่ามีใครที่ยังทำหน้าที่ยังไม่ครบถ้วน ● เรียกทวงเป็นรายบุคคลเมื่อครูเช็คชื่อแล้วพบว่างานบนโต๊ะไม่ครบตามจำนวนของนักเรียน แล้วเตือนให้หยิบมาส่ง ● เรียกทวงแล้วยังไม่หยิบมาส่งให้เขียนชื่อไว้บนกระดาน ถ้าใครนำงานมาส่งแล้ว ลบชื่อออก 	
<p>แนวคิดที่ 2 การสร้างแนวทางปฏิบัติที่แน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง</p>	<p>การสร้างแนวทางปฏิบัติที่แน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง มีวิธีการใช้ดังต่อไปนี้</p> <p>1.วิธีการที่ใช้ฝึกลูกนั้นพ่อกับแม่ต้องพูดคุยและตกลงกันว่า จะใช้วิธีการอะไร ใช้อย่างไร และใช้เมื่อใด และเมื่อลูกไม่ปฏิบัติตามจะต้องมีแนวทางในการปฏิบัติอย่างไร ซึ่งวิธีการที่ใช้นั้นจะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่เปลี่ยนแปลงไปกลับมา เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกสับสนและเกิดความมั่นคงทางด้านอารมณ์</p>	6
<p>แนวคิดที่ 3 การมอบหมายงานให้ลูกทำ</p>	<p>การมอบหมายงานให้ลูกทำ มีวิธีการใช้ดังต่อไปนี้</p> <p>1.มอบหมายให้ทำเป็นครั้งคราว คือทำเฉพาะวันหยุดหรือเรียกใช้แล้วแต่โอกาส เช่น ล้างจาน ล้างแก้วน้ำของตนเองที่รับประทานเสร็จ และช่วยกวาดบ้านและเก็บผ้าที่แห้งแล้วพับเก็บใส่ตู้</p>	9

หลักการและแนวคิด	วิธีการของครูและผู้ปกครองที่ใช้ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์วินัย	ความถี่ (คน)
<p>การออกคำสั่ง</p> <p>แนวคิดที่ 2 การสร้างแรงจูงใจ(ต่อ)</p>	<p>ส่งงานไม่ตรงเวลาต้องให้เตือน</p> <p>2.ให้คะแนน ในการให้คะแนนนั้นจะทำความตกลงกับนักเรียนและบอกกติกาในการให้คะแนน ดังนี้คือ จะบวกคะแนนให้สำหรับคนที่สามารถรับผิดชอบทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนเสร็จทันเวลา ส่งการบ้าน และส่งงานตรงเวลา โดยจะบวกคะแนนให้ทั้งคะแนนหมู่และคะแนนส่วนตัว 100 คะแนน และจะลบคะแนนสำหรับคนที่ทำงานไม่ครบถ้วนล่าช้าและเสร็จไม่ทันเวลา ส่งการบ้าน และส่งงานไม่ตรงเวลา เมื่อครบ 1 เดือน ก็จะมาทำการทบทวนพฤติกรรมโดยการรวมคะแนนของแต่ละหมู่ และมีการแจกรางวัลให้สำหรับหมู่ (หมู่เด็กดีที่น่ารัก ประจำเดือนนี้)ที่ได้คะแนนมากที่สุด ซึ่งรางวัลอาจจะเป็นขนม เครื่องเขียน หรือของที่เด็กชอบ</p>	6
<p>ผลลัพธ์ของการกระทำและความรับผิดชอบ</p> <p>แนวคิดที่ 1 การใช้ผลลัพธ์เชิงบวก</p> <p>แนวคิดที่ 2 การใช้ผลลัพธ์เชิงลบ</p>	<p>การใช้ผลลัพธ์เชิงบวก มีวิธีการใช้ดังต่อไปนี้</p> <p>1.สอนให้เข้าใจถึงเหตุผล และความรับผิดชอบ ว่า เมื่อทำสิ่งถูกต้อง คือ ถ้าตั้งใจเรียน รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายทำได้เสร็จครบถ้วน และนำส่งตรงเวลา ก็จะได้ผลลัพธ์ที่เป็นเชิงบวก เช่น ได้รับคำชม ได้รับรางวัล ได้บวกคะแนน ได้ดาวหรือสติ๊กเกอร์ และมีงานและมีการบ้านส่ง เกิดความสบายใจและภูมิใจ</p> <p>การใช้ผลลัพธ์เชิงลบ วิธีการที่ใช้มีดังต่อไปนี้</p> <p>1.สอนให้เข้าใจถึงเหตุผล และความรับผิดชอบว่า เมื่อทำผิด ก็จะได้รับผลลัพธ์ที่เป็นเชิงลบ คือ เล่นและคุยในเวลาเรียน ทำให้งานที่ได้รับมอบหมายไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด ไม่มีงานส่ง จะทำให้พ่อแม่ เสียใจ ถูกลบคะแนน ทั้งคะแนนหมู่และคะแนนส่วนตัว ไม่ได้รับดาวหรือ</p>	8

หลักการและแนวคิด	วิธีการของครูและผู้ปกครองที่ใช้ส่งเสริม พฤติกรรมการณ์วินัย	ความถี่ (คน)
<p>ผลลัพธ์ของการกระทำ และความรับผิดชอบ</p> <p>แนวคิดที่ 3 ให้ข้อมูล ย้อนกลับทันที (feedback)</p>	<p>สตีกเกอร์ ไม่มีงานและการบ้านส่ง ได้คะแนนไม่ดี และ ทำให้เกิดความไม่สบายใจ</p> <p>ให้ข้อมูลย้อนกลับทันที (feedback) มีวิธีการใช้ ดังต่อไปนี้</p> <p>1.เมื่อเห็นว่าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมเชิงลบหรือไม่ เหมาะสม เช่น เล่นและคุยในเวลาเรียน ไม่ตั้งใจทำงาน ไม่รับผิดชอบต่องานที่กำลังทำอยู่ วิ่งเล่นและส่งเสียง ขณะที่ออกมาทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ให้บอกและ แนะนำทันทีว่าสิ่งที่เขากำลังทำอยู่นั้นไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม เพราะอะไร บอกให้ชัดเจนว่าพ่อแม่และครูไม่พอใจและไม่ ต้องการให้ลูกทำอีก</p> <p>2.เมื่อเห็นว่าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมเชิงบวกหรือเป็น พฤติกรรมที่ดี เช่น ทำการบ้านด้วยตนเองอย่างตั้งใจ ช่วยเหลืองานบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความ เต็มใจ ทำงานครบถ้วนและนำส่งตรงเวลา ให้บอกทันทีว่า สิ่งที่เขากำลังทำนั้นเป็นสิ่งถูกต้อง เหมาะสม และเพราะเหตุผล อะไร และพ่อแม่และครูมีความพอใจอย่างไร ให้คำชม และให้กำลังใจเพื่อที่ลูกจะได้ทำดีต่อไป</p>	<p>12</p> <p>11</p>
<p>การให้รางวัล การ ลงโทษและการเพิกเฉย ต่อการแสดงออกของ พฤติกรรม</p> <p>แนวคิดที่ 1 การดี</p>	<p>การดี วิธีการใช้ มีดังต่อไปนี้</p> <p>1.เมื่อลูกทำผิดข้อตกลงและจำเป็นต้องดี ควรอธิบาย เหตุผลให้ลูกรู้ว่าการดีเป็นวิธีการสุดท้ายที่จะต้องใช้เมื่อลูก ไม่เชื่อฟัง และไม่ทำตามข้อตกลงที่วางไว้</p>	<p>1</p>

หลักการและแนวคิด	วิธีการของครูและผู้ปกครองที่ใช้ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัย	ความถี่ (คน)
<p>การให้รางวัล การลงโทษและการเพิกเฉยต่อการแสดงออกของพฤติกรรม</p> <p>แนวคิดที่ 2 การให้รางวัล</p> <p>แนวคิดที่ 3 การให้รางวัลอย่างเป็นระบบ</p>	<p>การให้รางวัล มีวิธีการใช้ดังต่อไปนี้</p> <p>1.การให้รางวัลทางด้านจิตใจ เป็นการให้รางวัลด้วยให้กำลังใจ การพูดชมเชย</p> <p>2.การให้รางวัลที่เป็นวัตถุ เช่น ติดดาว สติกเกอร์ ของเล่น หรือหนังสือ เมื่อสามารถทำตามข้อตกลงและรับผิดชอบงานที่ทำได้ด้วยตนเอง</p> <p>3.การให้รางวัลที่เป็นสิทธิพิเศษด้วยการพาไปเดินห้างสรรพสินค้าหรือพาไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆในวันหยุด พาไปเที่ยวต่างจังหวัด ให้ดูรายการทีวีหรือสิ่งที่ลูกชอบ หรือเพิ่มเวลาในการดูทีวี</p> <p>การให้รางวัลอย่างเป็นระบบ มีวิธีการใช้ดังต่อไปนี้</p> <p>1.การบวกระยะคะแนนให้เมื่อเด็กสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงได้ ทั้งที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่มและลบคะแนนเมื่อเด็กไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงได้ ทั้งที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม</p> <p>2.กำหนดรางวัลที่จะให้ เป็นดาวหรือสติกเกอร์ที่เด็กชอบ แล้วให้ค่อยๆสะสมดาวหรือสติกเกอร์แล้วนำมาแลกของรางวัลเมื่อครบกำหนดเวลาที่ตั้งไว้ คือ อาจจะเรียนจบบทเรียน 1 บท หรือครบ 1 เดือน โดยให้เด็กเป็นคนเลือกเอง เช่น อาจจะเป็นขนม ของเล่น เครื่องเขียนหรือสิ่งที่เด็กชอบ</p>	<p>19</p> <p>9</p> <p>2</p> <p>9</p> <p>7</p>

หลักการและแนวคิด	วิธีการของครูและผู้ปกครองที่ใช้ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์วินัย	ความถี่ (คน)
<p>การให้รางวัล การลงโทษและการเพิกเฉย</p> <p>ต่อการแสดงออกของพฤติกรรม(ต่อ)</p> <p><u>แนวคิดที่ 4</u> การเพิกเฉย</p>	<p><u>การเพิกเฉย</u> มีวิธีการใช้ดังต่อไปนี้</p> <p>1.ไม่พูดหรือตำหนิเมื่อเห็นว่าพฤติกรรมหรือสิ่งที่ลูกกำลังทำอยู่นั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่เป็นอันตรายกับลูก ถ้าหากว่าพูดไปแล้วอาจจะทำให้เกิดความไม่สบายใจ และเกิดความรู้สึกที่ไม่ดี แต่ไม่ใช้วิธีการเพิกเฉยเมื่อเห็นว่าพฤติกรรมนั้นเป็นอันตรายและไม่เหมาะสม ต้องรีบเตือนและสอนทันทีเช่นกันว่าไม่เหมาะสมเพราะอะไร ทำไม่จึงทำไม่ได้</p>	6

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมเพื่อนำไปจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์วินัยโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน

การสร้างแผนการจัดกิจกรรม มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำวิธีการที่ครูและผู้ปกครองใช้ส่งเสริมพฤติกรรมการณ์วินัยให้กับเด็กในความปกครองของตนจากหลักการในการสร้างวินัยให้กับเด็ก 6 หลักการ (อุมาพร ตรังคสมบัติ,2542) มาปรับใหม่เป็น 5 หลักการ เพื่อนำไปเป็นวิธีการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ปกครอง ตามรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 รายละเอียดของวิธีการจากหลักการ 5 หลักการที่นำมาปรับใหม่เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

หลักการ	วิธีการที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม
<p>1. การสร้างความสัมพันธ์</p>	<p>1.จัดกิจกรรมที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่โรงเรียน ด้วยการให้เล่นเกมและเล่นิทานให้ฟัง และในการทำกิจกรรมร่วมกันนั้น ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นการร่วมกันอภิปรายร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบในด้านต่างๆที่จะต้องนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยครูจะช่วยเสริมและเพิ่มเติมให้ในส่วนที่ขาดหรือไม่ครบถ้วนตามที่เด็กได้ช่วยกันคิด และแสดงความชื่นชมด้วยการพูดคุยในสิ่งที่เด็กได้ช่วยกันคิดและทำ</p> <p>2.จัดกิจกรรมที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนที่บ้าน ด้วยการให้พูดคุย ถาม ให้ลูกเล่าให้ฟังเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ที่โรงเรียน การให้กำลังใจและให้การเสริมแรง รวมทั้งกระตุ้นให้ลูกได้รับผิดชอบในการทำหน้าที่ต่างๆด้วยตนเอง</p>
<p>2.การสอนผลลัพธ์ของการกระทำ</p>	<p>1.ผลลัพธ์ของการกระทำ ด้วยการสอนให้รู้ว่า เมื่อทำสิ่งใดลงไปก็จะได้รับผลตอบแทนที่เรียกว่า ผลลัพธ์ของการกระทำ ซึ่งมี 2 ด้านคือ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผลลัพธ์เชิงบวก นั่นคือเมื่อนักเรียนสามารถรับผิดชอบทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนทุกข้อด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้ใครคอยเตือนนักเรียนก็จะได้รับการชื่นชมจากเพื่อนๆ พ่อ แม่ และครู และได้รับดาวเพื่อสะสมไว้แลกรางวัล ● ผลลัพธ์เชิงลบ นั่นคือนักเรียนก็จะได้รับผลลัพธ์ตรงกันข้ามกับผลลัพธ์เชิงบวก เมื่อไม่ได้รับผิดชอบทำหน้าที่ ต้องให้ครู พ่อ แม่ หรือคนอื่นๆ คอยเตือนนักเรียนก็จะไม่ได้ทั้งคำชมและของรางวัลเช่นกัน <p>2.ให้ฝึกคิดเอง ด้วยการบอกว่าเมื่อนักเรียนรู้แล้วสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสม ก็ให้นักเรียนเป็นคนเลือกเองว่าจะต้องทำอะไร เช่น ถ้าอยากได้รับคำชม อยากได้รางวัลเหมือนกับคนอื่นๆ นักเรียนก็คิดเองและบอกกับตัวเองได้ว่าจะต้องเลือกทำอะไร</p>

หลักการ	วิธีการที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม
2. การสอนผลลัพธ์ของการกระทำ(ต่อ)	<p>3. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feed back) ทันที ด้วยการบอกกับนักเรียนว่าการที่นักเรียนสามารถรับผิดชอบต่องานต่างๆได้ด้วยตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ครูและพ่อแม่ ดีใจและภูมิใจในตัวนักเรียนมาก เพราะสิ่งนี้จะทำให้นักเรียนสามารถอยู่ในสังคมร่วมกับคนอื่น ๆ ได้อย่างมีความสุข เพราะฉะนั้นเมื่อทำดีแล้วก็ควรที่จะทำต่อไปอย่างสม่ำเสมอ นอกจากพูดชมแล้วก็ให้เพื่อนๆช่วยกันปรบมือให้ และให้รางวัลตามที่เด็กชอบ และสำหรับคนที่ยังไม่สามารถรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองได้ไม่ควรบังคับให้ครูหรือพ่อแม่ช่วยเตือนนั้นทำให้ครูและพ่อแม่ ไม่สบายใจและเป็นห่วง เพราะเกรงว่าเมื่อโตขึ้น นิสัยเหล่านี้ก็จะติดตัวนักเรียนไปจนโตกลายเป็นคนขี้หลง ขี้ลืม เพราะฉะนั้นจะต้องปรับปรุงตนเอง และตั้งใจมากกว่านี้</p> <p>4. เมื่อเห็นว่าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมเชิงลบหรือไม่เหมาะสม เช่น เล่นและคุยในเวลาเรียน ไม่ตั้งใจทำงาน ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่กำลังทำอยู่ วิ่งเล่นและส่งเสียงขณะที่ออกมาทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ให้บอกและแนะนำทันทีว่าสิ่งที่เขานั้นไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม เพราะอะไร บอกให้ชัดเจนว่าพ่อแม่และครูไม่พอใจและไม่ต้องการให้ลูกทำอีก</p> <p>5. เมื่อเห็นว่าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมเชิงบวกหรือเป็นพฤติกรรมที่ดี เช่น ทำการบ้านด้วยตนเองอย่างตั้งใจ ช่วยเหลืองานบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ทำงานครบถ้วนและนำส่งตรงเวลา ให้บอกทันทีว่าสิ่งที่เขานั้นเป็นสิ่งถูกต้อง เหมาะสม และเพราะเหตุผลอะไร และพ่อแม่และครูมีความพอใจอย่างไร ให้คำชมและให้กำลังใจเพื่อที่ลูกจะได้ทำดีต่อไป</p>
3. การสร้างแรงจูงใจและการให้รางวัล	<p>1. พูดกับนักเรียนด้วยเหตุและผล ชี้แจงและอธิบายให้เห็นถึงผลดีของการมีความรับผิดชอบและผลเสียของการขาดความรับผิดชอบ โดยครูจะฟังเสียงพฤติกรรมเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ ด้วยการให้รางวัลและแรงเสริมสำหรับคนที่สามารถรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ ครบถ้วนทุกข้อด้วยตนเองที่เด็กแต่ละคนได้</p> <p>2. ใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจที่จะให้เด็กปฏิบัติตาม ด้วยการกระตุ้นเตือน การพูดให้กำลังใจ การพูดชม การให้ดาวเพื่อสะสมไว้แลกรางวัล และกำหนดสิ่งที่เด็กจะต้องทำให้ชัดเจนในแต่ละสัปดาห์ ว่าในสัปดาห์นี้ต้องการให้เด็กมีความรับผิดชอบด้านใดบ้าง</p>

หลักการ	วิธีการที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม
<p>3. การสร้างแรงจูงใจและการให้รางวัล (ต่อ)</p>	<p>4.การให้รางวัลอย่างเป็นระบบ นั่นคือ เมื่อนักเรียนสามารถรับผิดชอบทำงานที่รับมอบหมายในแต่ละวันได้ด้วยตนเองก็จะให้ดาว เป็นการสะสมดาวเพื่อเป็นไปแลกรางวัลเมื่อครบแต่ละสัปดาห์โดยรางวัลที่ให้จะเปลี่ยนไปเรื่อยตามความสนใจของเด็ก</p> <p>5.รางวัลที่เป็นสิทธิพิเศษ นั่นคือ กำหนดว่าสัปดาห์นี้ นักเรียนคนใดที่สามารถรับผิดชอบหน้าที่ได้ครบถ้วนทุกข้อด้วยตนเองโดยที่ไม่ต้องให้เตือน เช่น ได้เล่นของเล่น ได้ไปอ่านหนังสือห้องสมุด</p> <p>6.ใบดาว หรือ star chart ทำเป็นสมุดสะสมดาวของนักเรียนแต่ละคน เมื่อนักเรียนทำพฤติกรรมที่ดี คือสามารถรับผิดชอบทำงานต่างๆที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเองก็จะได้รับ ดาว 1 ดวงตามรายการพฤติกรรมที่ทำในแต่ละวันเพื่อทำการสะสมไว้นำไปแลกรางวัลเมื่อทำกิจกรรมครบในแต่ละสัปดาห์</p> <p>7.การลงโทษ การลงโทษนั้นจะใช้วิธีการงดดาวและของรางวัลสำหรับนักเรียนที่ต้องให้เตือนการทำหน้าที่หรือทำหน้าที่ไม่ครบถ้วน</p>
<p>4.การตั้งกฎกติการ่วมกัน</p>	<p>1.ตั้งกฎที่เป็นลายลักษณ์อักษร ด้วยการเขียนพฤติกรรมความรับผิดชอบในด้านต่างๆที่จะต้องให้เด็กทำในแต่ละสัปดาห์ติดไว้ที่หน้าห้อง โดยบอกว่าจะทำอะไร</p> <p>2.ทำเป็นตารางประจำวัน ด้วยการกำหนดกิจวัตรที่แน่นอนว่าวันนี้ต้องทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร และทำเมื่อใด ติดไว้คู่กับกฎที่เป็นลายลักษณ์อักษรด้านหน้าห้อง เพื่อเป็นการเตือนความจำให้กับนักเรียนบางคนที่ชอบลืมทำหน้าที่บ่อยๆ</p> <p>3.ออกกฎให้ชัดเจนไม่เปลี่ยนแปลง นั่นคือกำหนดพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้นักเรียนปฏิบัติในแต่ละสัปดาห์ให้ชัดเจนเป็นด้านๆไปตลอดสัปดาห์นั้น</p> <p>4.การตั้งกฎอย่างมีเหตุผล ในการตั้งกฎหรือกำหนดพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบแต่ละครั้งนั้นนักเรียนจะเป็นคนช่วยกันคิดเองและรับรู้ว่าในแต่ละสัปดาห์จะต้องทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร และทำเมื่อใด เมื่อเป็นการรับรู้ร่วมกันว่านี่คือข้อตกลงและกติกาในห้องของเราที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม</p>

หลักการ	วิธีการที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม
5. การปรับพฤติกรรม	1. ให้ออกสาเหตุหรือเหตุผลของการที่ไม่ทำหน้าที่ของตนเอง 2. ครูช่วยพูดให้กำลังใจ 3. ให้เพื่อนปรบมือให้เป็นกำลังใจเมื่อเห็นว่ามีการทำดีทุกครั้ง 4. ชี้ให้ดูตัวอย่างเพื่อที่ทำได้และได้รับรางวัลในแต่ละสัปดาห์ 5. พยายามกระตุ้นเตือนให้ทำหน้าที่ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ 6. งดดาวและรางวัลหรือการเข้าร่วมกิจกรรม ถ้าเห็นว่าพฤติกรรมที่นักเรียนทำนั้นทำให้เพื่อนเกิดความรำคาญหรือเดือดร้อน

2. นำวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบจากหลักการทั้ง 5 หลักการในตารางที่ 2 มากำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

2.1 กำหนดเป้าหมาย เนื้อหา จำนวนคาบ และเวลาในแต่ละกิจกรรมของครู เพื่อนำไปจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนที่โรงเรียน ตามรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 3 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 รายละเอียดในแต่ละกิจกรรมของครูเพื่อนำไปส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่โรงเรียน

กิจกรรม ที่	เนื้อหา	เวลา/คาบ (คาบละ 50 นาที)	เป้าหมายของ กิจกรรม
1	เรื่อง ความรับผิดชอบในด้านการเรียน ได้แก่ ส่งการบ้าน และจดการบ้านบนกระดานส่ง	3	ส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง
2	เรื่อง ความรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดของใช้ส่วนตัว ได้แก่ ล้างแก้วน้ำ เช็ดโต๊ะเรียนในตอนเช้า และจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ	3	ส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง
3	เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน เพื่อช่วยกันรักษาความสะอาดและสร้างบรรยากาศที่ดี ได้แก่ ไม่ทิ้งขยะและเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน และเช็ดโต๊ะเรียนหลังรับประทานอาหารกลางวัน	3	ส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง และ ต่อโรงเรียน
4	เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ได้แก่ เก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะให้เป็นระเบียบทุกครั้งก่อนออกจากห้องเรียน	3	ส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน
5	เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน เพื่อความสงบเรียบร้อย ได้แก่ เมื่อให้สัญญาณออกไปเข้าแถวได้ด้วยตนเอง ไม่เล่นและพูดคุยกันในขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ	3	ส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน
6	เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เพื่อความสงบเรียบร้อย	3	ส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน

ตารางที่ 3 (ต่อ) รายละเอียดในแต่ละกิจกรรมของครูเพื่อนำไปส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบ
ให้กับนักเรียนที่โรงเรียน

กิจกรรม ที่	เนื้อหา	เวลา/คาบ (คาบละ50นาที)	เป้าหมายของ กิจกรรม
6 (ต่อ)	ในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ได้แก่ไม่วิ่งเล่นและ ส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนห้องอื่นเมื่อออกไปทำ กิจกรรมนอกห้องเรียน		
7	เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตาม กฎระเบียบของโรงเรียน เพื่อเป็นการ แสดงออกถึงการเคารพและเชื่อฟังอาจารย์ ได้แก่ ทำความเคารพด้วยการยกมือไหว้ เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและตอนเย็นหลัง เลิกเรียนก่อนกลับบ้าน	3	ส่งเสริมพฤติกรรม ด้านความรับผิดชอบ ที่มีต่อโรงเรียน
8	ทบทวนเนื้อหาเรื่องที่เรียนมาแล้วทั้งหมดใน กิจกรรมที่ 1-7	3	ส่งเสริมให้เห็น ประโยชน์และ ความสำคัญของ พฤติกรรมความ รับผิดชอบต่อตนเอง และต่อโรงเรียน

2.2 กำหนดแนวทางของกิจกรรมในแต่ละคาบโดยมีรายละเอียดดังที่ได้แสดงไว้ในตาราง
ที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 รายละเอียดแนวทางของกิจกรรมในแต่ละคาบ

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 1	<p>กิจกรรมที่ 1 เรื่อง ความรับผิดชอบในด้านการเรียน เกม ขวดแสนกล</p> <p>1.อธิบายกติกาการเล่นเกมขวดแสนกลและสาธิตวิธีการเล่นให้นักเรียนดู</p> <p>2.แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละๆ 4-5 คน ให้นั่งเป็นแถวตอน ให้คนแรกลุกขึ้นนำช้อนโต๊ะตักน้ำในกระป๋องน้ำไปเทใส่ขวดที่อยู่อีกด้านหนึ่ง จนกระทั่งครบทุกคน แล้วให้แต่ละกลุ่มนำขวดมาวางเรียงกัน ทำการเปรียบเทียบดูว่ากลุ่มไหนที่สามารถรอกน้ำได้ปริมาณมากที่สุด ให้ลุกขึ้นยืน ให้เพื่อนช่วยกันปรบมือให้</p> <p>3.เมื่อจบเกมให้นักเรียนช่วยกันคิดดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนในเรื่องใดที่นักเรียนต้องทำทุกเช้าอย่างสม่ำเสมอเมื่อมาถึงโรงเรียน ● ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนในเรื่องใดที่นักเรียนจะต้องทำอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการเตือนความจำให้กับตัวเอง ● ถ้าขาดความรับผิดชอบทั้ง 2 เรื่องนี้จะเกิดผลเสียอย่างไร <p>4.สร้างข้อตกลงร่วมกันในการนำไปปฏิบัติ</p>	✓				
คาบที่ 2	<p>นิทานเรื่อง เทพผู้ให้กำเนิดกับเด็กซีเปีย</p> <p>1.ก่อนเล่าทำความเข้าใจกับนักเรียนว่า ให้ตั้งใจฟังไม่เล่น ไม่คุยเพื่อจะได้ไม่เป็นการรบกวนเพื่อนคนอื่นๆ</p>		✓		✓	✓

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
<p>คาบที่ 2 (ต่อ)</p> <p>คาบที่ 3</p>	<p>2.เมื่อเล่าจบให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการกระทำของตัวละครว่าสมควรที่จะทำตามและเอาเป็นแบบอย่างหรือไม่ เพราะเหตุใด</p> <p>3.ให้นักเรียนช่วยกันบอกผลดีของการที่สามารถรับผิดชอบหน้าที่จากกิจกรรมที่ 1 ได้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง</p> <p>1.นำใบสะสมดาวของนักเรียนทุกคนมาวางเรียงไว้ค่อยๆหยิบขึ้นมาทีละใบให้นักเรียนคอยลุ้นว่าตนเองจะได้ดาวกี่ดวง ถ้าครูหยิบใบไหนขึ้นมามีดาวเต็มทุกช่องให้เจ้าของเดินออกมายืนหน้าห้อง เมื่อหยิบครบทุกใบให้เพื่อนๆช่วยกันปรบมือให้กับคนยืนอยู่หน้าชั้น และครูพูดชมต่อว่านี่คือคนเก่งของเรา</p> <p>2.กระตุ้นเตือนนักเรียนที่ยังต้องให้เตือนในการทำหน้าที่ด้วยการชี้ให้เห็นถึงผลดีและผลเสียของการมีความรับผิดชอบ</p>		✓	✓		✓
<p>คาบที่ 1</p>	<p>กิจกรรมที่ 2 เรื่อง ความรับผิดชอบในการดูแลรักษาและทำความสะอาดของใช้</p> <p>เกมใครจะแม่นกว่ากัน</p> <p>1.อธิบายกติกาการเล่นเกมใครจะแม่นกว่ากันและสาธิตวิธีการเล่นให้ดู</p> <p>2.แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4-5 คน ให้นั่งเป็นแถวตอน แจกเหรียญให้คนละ 3 เหรียญ</p> <p>3.ให้แต่ละคนโยนเหรียญลงในถังน้ำ ที่เป็นของกลุ่มตัวเอง</p>	✓				

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 1 (ต่อ)	<p>เมื่อโยนจนครบหมดทุกคนนับจำนวนเหรียญในถังน้ำ</p> <p>4.ให้กลุ่มที่ได้จำนวนเหรียญมากที่สุดออกมายืนด้านหน้าแล้วให้เพื่อนปรบมือให้ และให้เล่าวิธีการให้เพื่อนฟัง</p> <p>5.เมื่อเล่นเกมเสร็จให้ช่วยกันคิดดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เมื่อมาถึงห้องเรียนตอนเช้านักเรียนจะต้องรับผิดชอบในรักษาความสะอาดของใช้ส่วนตัวในเรื่องใดบ้าง ● บอกเหตุผลว่าทำไมจะต้องรับผิดชอบทำสิ่งนั้น ● ทำแล้วเกิดผลดีอย่างไร ● ถ้าไม่ทำจะเกิดผลเสียอย่างไร <p>6.สร้างข้อตกลงร่วมกันในการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน</p>		√		√	
คาบที่ 2	<p>นิทาน เรื่องรอยตะปูแห่งความทรงจำ</p> <p>1.ก่อนเล่าทำความเข้าใจตกลงกับนักเรียนว่าให้ตั้งใจฟังให้โดยไม่เล่นกัน</p> <p>2.เมื่อเล่านิทานจบครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการกระทำของตัวละคร</p> <p>3.ครูสรุปให้นักเรียนฟังเพิ่มเติมดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การกระทำของเราที่เมื่อทำสิ่งใดลงไปแล้วพฤติกรรมการกระทำนั้นก็จะติดตัวคนนั้นไปจนโต ● กระตุ้นเตือนให้นักเรียนทุกคนรับผิดชอบต่อหน้าที่ตามที่ได้ตกลงกันไว้ จะได้ติดเป็นนิสัยที่ดีตลอดไป 	√				

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 3	<p>ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง</p> <p>1.ครูแจกใบสะสมดาวที่ครูได้ติดไว้แล้วให้นักเรียนทุกคนให้แต่ละคนนับจำนวนดาวในใบสะสมดาวของตนเอง</p> <p>2.ให้คนที่ได้ดาวครบหรือเต็มทุกช่อง ออกมายืนหน้าห้องครูพูดชม ให้เพื่อนช่วยกันปรบมือให้ และให้เลื้อกหยิบรางวัลที่ตนเองชอบจากครูได้ 1 ชิ้น</p> <p>3.ครูพูดให้กำลังใจนักเรียนที่ยังไม่สามารถรับผิดชอบได้ด้วยตนเองที่ยังต้องให้เตือนและอธิบายผลเสียของการขาดความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง</p>			√		√
คาบที่ 1	<p>กิจกรรมที่ 3 เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติ เพื่อช่วยกันรักษาความสะอาดตามข้อตกลงของห้องเรียน</p> <p>เกม ขวดยมมหัสจรรย์</p> <p>1.ครูอธิบายกติกาการเล่นเกมขวดยมมหัสจรรย์และสาธิตวิธีการเล่นให้นักเรียนดู</p> <p>2.แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 5 คน แล้วแจกขวดยมมหัสจรรย์ให้คนละ 2 ขวด ให้แต่ละกลุ่มนำขวดยมมหัสจรรย์มารวมกันเพื่อไปสร้างเป็นหอคอยโดยที่ไม่ให้ล้ม</p> <p>3.เมื่อทุกกลุ่มทำเสร็จครูตรวจผลงานให้แต่ละกลุ่มปรบมือชมเชยกลุ่มที่สามารถสร้างหอคอยได้โดยไม่ล้ม</p> <p>4.ครูให้นักเรียนช่วยกันคิดว่านอกจากความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองแล้ว ยังมีความรับผิดชอบในเรื่องใดเมื่อทุกคนช่วยกันทำแล้วจะทำให้เกิดผลดีดังต่อไปนี้และทำอย่างไร</p>	√		√		

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 1 (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> ● ทำให้ห้องเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยนำมอเดินเข้าออกสบาย ไม่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุและสะดวกในการเดินไปมาในห้องเรียน <p>5.ครูและนักเรียนสร้างข้อตกลงร่วมกันในการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน</p>				✓	
คาบที่ 2	<p><u>นิทานเรื่อง วันที่ไม่มีพระอาทิตย์ส่องแสง</u></p> <p>1.ทำความตกลงกับนักเรียนว่า ในขณะที่ครูเล่าให้ตั้งใจ ฟังไม่เล่นและคุยกัน</p> <p>2.เมื่อเล่าจบให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การขาดความรับผิดชอบของตัวละครในเนื้อเรื่องก่อให้เกิดผลอย่างไร ● เกิดผลกระทบกับใครบ้าง <p>3.ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างของคนที่ขาดความรับผิดชอบแล้วทำให้คนอื่นเดือดร้อน และให้ช่วยกันบอกผลเสียของการขาดความรับผิดชอบต่อการทำตามกติกาหรือข้อตกลงของห้องเรียน</p>		✓			
คาบที่ 3	<p><u>ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง</u></p> <p>1.ครูแจกใบสะสมดาวให้ และให้แต่ละคนมารับดาวตามจำนวนที่ครูแจ้งว่าได้กี่ดวง ไปติดในใบสะสมดาวของตนเอง ให้คนที่ได้ดาวครบทุกช่องออกมายืนหน้าชั้น ให้เพื่อนปรบมือให้พร้อมกับครูกล่าวชมเชย และเลือกของรางวัลที่ชอบจากครู 1 อย่าง</p>			✓		

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 3 (ต่อ)	2.พยายามกระตุ้นเตือนสำหรับคนที่ยังต้องเตือนให้ทำหน้าที่ด้วยการชี้ให้เห็นผลที่เกิดขึ้นจากการขาดความรับผิดชอบ และพูดให้กำลังใจในการทำหน้าที่ในครั้งต่อไป					✓
คาบที่ 1	<p>กิจกรรมที่ 4 เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติ ตามข้อตกลงของห้องเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย</p> <p>เกม ร่วมด้วยช่วยกัน</p> <p>1.อธิบายกติกาการเล่นเกมนร่วมด้วยช่วยกันและสาธิตวิธีการเล่นให้นักเรียนดู</p> <p>2.แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละๆ 3 คน แจกหลอดกาแฟให้กลุ่มละ 30 อัน และด้าย 2 เส้น ช่วยกันหาวิธีการที่จะมาร้อยหลอดและต่อกันเป็นเส้นเดียวให้ยาวที่สุด</p> <p>3.เมื่อทำเสร็จให้แต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบดูว่าของกลุ่มไหนที่ต่อได้เส้นเดียวและยาวที่สุด</p> <p>4.เรียกกลุ่มที่ต่อยาวได้ยาวที่สุดออกมายืนหน้าห้องให้เพื่อนปรบมือให้พร้อมทั้งให้เล่าวิธีการให้เพื่อนฟัง</p> <p>5.เมื่อเล่นเกมเสร็จให้นักเรียนช่วยกันคิดดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความรับผิดชอบในเรื่องใดทำให้ห้องเรียนเกิดความสงบและเป็นระเบียบเรียบร้อย ● ถ้าทุกคนขาดความรับผิดชอบในเรื่องนี้จะเกิดผลเสียอย่างไร ● กติกาหรือข้อตกลงที่ทุกคนควรปฏิบัติ <p>6.สร้างข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติ</p>	✓	✓		✓	

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 2 (ต่อ)	นิทาน เรื่องนกฮูกกับช่าง 1. ทำความตกลงกับนักเรียนว่าในการฟังนิทานควรตั้งใจ ฟัง ไม่เล่น ไม่คุยจะได้ไม่เป็นการรบกวนเพื่อนคนอื่น ๆ 2. เมื่อเล่าจบให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการกระทำของนกฮูก และให้ช่วยกันวิเคราะห์ว่าการกระทำเช่นนี้ควรเอาเป็นแบบอย่างหรือไม่ เพราะเหตุใด 3. ให้นักเรียนแต่ละคนคิดเกี่ยวกับการกระทำที่ดีของตนเองที่ทำแล้วเกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น	✓	✓			
คาบที่ 3	ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง 1. แจกใบสะสมดาวให้นักเรียนแต่ละคนนับจำนวนดาวของตนเอง ให้คนที่ได้ดาวเต็มทุกช่องออกมายืนหน้าชั้น ให้เพื่อนปรบมือให้ และครูพูดชมว่าเพื่อนที่ยืนอยู่หน้าห้องนี้ยอดเยี่ยมที่สุดที่สามารถทำหน้าที่ได้ด้วยตนเองแล้วให้เลือกรับรางวัลจากครู 1 อย่าง 2. กระตุ้นเตือนให้คนที่ยังต้องให้เตือนในการทำหน้าที่ โดยชี้ให้เห็นผลจากการขาดความรับผิดชอบก็จะทำให้ตนเองเดือดร้อน ถูกงดทำกิจกรรมอื่นๆที่อยากจะทำเหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ เช่น งดเล่นของเล่น			✓		✓
คาบที่ 1	กิจกรรมที่ 5 เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติ ตามข้อตกลงของห้องเรียนเพื่อความสงบเรียบร้อย เกม ลูกบอลอลวน 1. อธิบายกติกาในการเล่นเกบลูกบอลอลวนและสาธิตวิธีการเล่นให้นักเรียนดู 2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มคือ ชายกับหญิง ให้เข้า					

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 1 (ต่อ)	<p>แถวตอน กลุ่มละ 2 แถว ทำการแข่งขันกันกลุ่มที่สามารถประคองลูกบอลส่งจนครบทุกคู่ได้เร็วที่สุดและไม่หล่นลงพื้นจะเป็นฝ่ายชนะ</p> <p>3.เมื่อเล่นเกมจบให้นักเรียนช่วยกันคิดดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความรับผิดชอบในเรื่องใดที่ทำแล้วจะทำให้ห้องเรียนสะอาด และทำให้บรรยากาศน่าอยู่ ● ทำอย่างไร ● ถ้าขาดความรับผิดชอบในเรื่องนี้จะทำให้เกิดผลเสียอย่างไร <p>4.สร้างข้อตกลงร่วมกันในการนำไปปฏิบัติ</p>		√		√	
คาบที่ 2	<p><u>นิทาน เรื่องผลกรรมของช่างเกเร</u></p> <p>1.ทำความเข้าใจกับนักเรียนว่าในการฟังนิทานนักเรียนต้องไม่เล่น ไม่คุยเพราะจะเป็นการสร้างความรำคาญให้กับเพื่อนคนอื่นๆ</p> <p>2.เมื่อเล่าจบให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับการกระทำของตัวเอง ว่าเป็นการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่</p> <p>3.ให้เล่าประสบการณ์ของตนเองจากการที่ได้พบเห็นเหตุการณ์ที่เกิดจากการมีความรับผิดชอบและการขาดความรับผิดชอบจากกิจกรรมที่ 1</p>	√				
คาบที่ 3	<p><u>ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง</u></p> <p>1.แจกใบสะสมดาวให้นักเรียน บอกจำนวนดาวที่นักเรียนแต่ละคนได้รับ แล้วให้ออกมารับดาวที่ครูไปติดที่ใบสะสมดาวเอง</p>					

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 3 (ต่อ)	<p>2.ให้คนที่ได้ดาวเต็มครบทุกช่องออกมายืนหน้าห้อง ครูพูดชมและให้เพื่อนๆช่วยกันปรบมือให้คนเก่งของห้อง และเลือกรับรางวัลจากครู</p> <p>3.ให้นักเรียนที่ยังต้องเตือนให้ทำหน้าที่ลองวิเคราะห์ตนเองถึงสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบของตนเองและให้บอกผลที่ได้รับจากการขาดความรับผิดชอบ</p>			✓		✓
คาบที่ 1	<p>กิจกรรมที่ 6 เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อความสงบเรียบร้อย</p> <p>เกม ปรินาทำทาง</p> <p>1.อธิบายกติกาการเล่นเกมปรินาทำทางและสาธิตวิธีการเล่นให้นักเรียนดู</p> <p>2.แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆละ5- 6 คน ให้เข้าแถวตอนแจกกระดาษคำสั่งให้คนที่อยู่ด้านหลังสุดของแถวให้อ่านข้อความที่เป็นคำสั่งในกระดาษและสะกิดคนที่อยู่ข้างหน้าถัดไปเพื่อทำทำทางนั้นให้ดู และเมื่อดูแล้วต้องจดจำทำทางนั้นไปทำให้เพื่อนคนต่อไปดู จนกระทั่งถึงคนที่อยู่หน้าสุด ที่จะต้องออกมาเฉลยว่าทำทางปรินานั้นคืออะไร และมีวิธีการในการจดจำทำทางนั้นอย่างไร</p> <p>3.เมื่อเล่นจบให้นักเรียนช่วยกันคิดดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความรับผิดชอบในเรื่องใดที่ปฏิบัติตามแล้ว ทำให้เกิดความสงบสุข ไม่สร้างความรำคาญในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนห้องอื่นๆ ● ทำอย่างไร ● ถ้าขาดความรับผิดชอบในเรื่องนี้จะเกิดผลเสียอย่างไร 	✓				✓

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 2	4.สร้างข้อตกลงร่วมกันในการนำไปปฏิบัติ <u>นิทาน เรื่องสะพานมหัศจรรย์</u> 1.ก่อนเล่าทำความเข้าใจความตกลงกับนักเรียนว่าในการฟังนิทานไม่ควรเล่นและคุยเพราะจะทำให้คนที่อยู่ใกล้ๆเราเกิดความรำคาญ 2.เมื่อครูเล่าจบให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงกระทำของตัวละครว่าการขาดความรับผิดชอบของตัวละครเพียงตัวเดียวได้สร้างความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่นอย่างไร 3.ให้ช่วยเล่าเหตุการณ์ที่เคยพบเห็นเพื่อนนักเรียนคนอื่นที่ขาดความรับผิดชอบไม่ปฏิบัติตามกฎตามที่ตกลงกันได้ ในกิจกรรมที่ 1 ทำให้เกิดความวุ่นวายหรือทำให้คนอื่นเดือดร้อน		✓		✓	
คาบที่ 3	<u>บททวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง</u> 1.ครูเขียนชื่อนักเรียนที่ทำหน้าที่ของตนเองได้ครบถ้วนทุกรายการพฤติกรรม ติดประกาศไว้ที่หน้าห้องด้วยข้อความว่า “คนเก่งประจำสัปดาห์นี้ได้แก่.....” จากนั้นให้คนที่มียรายชื่อตามประกาศมาเลือกรับรางวัลที่ครู 2.พูดให้กำลังใจและกระตุ้นเตือนคนที่ยังต้องให้เตือนในการทำหน้าที่ ให้มีความพยายามต่อไป			✓		✓
คาบที่ 1	<u>กิจกรรมที่ 7 เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการเคารพและเชื่อฟังอาจารย์</u> <u>เกม ตั้งใจฟังเพิ่มพลังความคิด</u>					

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 1 (ต่อ)	<p>1.ครูอธิบายกติกาการเล่นเกมที่ตั้งใจฟังเพิ่มพลังความคิดและสถิติวิธีการเล่นให้นักเรียน</p> <p>2.ให้นักเรียนนั่งล้อมเป็นวงกลม ให้ทำท่าทางตามที่ครูสั่ง ดังนี้ คือ ผนตกปรบมือ 2 ครั้ง ฟ้ำร้อง ตบหน้าขา 2 ครั้ง ฟ้ำฝ่าให้ชูนิ้วชี้ขวามือขึ้นแล้วร้องว่าเปรี้ยวๆ ให้ลุกขึ้นยืน แล้วให้ทำท่าทางตามที่ครูสั่ง ดังนี้คือ ดังนี้คือ ถ้าพูดคำว่าปาโต๊ะให้ยกมือขึ้นเหนือศีรษะแล้วส่ายสะโพก ปาโต๊ะให้ลดมือลงระดับสะโพก สะบัดมือและส่ายเอว</p> <p>2.เมื่อเล่นเกมเสร็จให้นักเรียนช่วยกันคิดดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความรับผิดชอบในเรื่องใดที่ทำแล้วแสดงถึงการเคารพและเชื่อฟังอาจารย์ ● ทำอย่างไร และทำเมื่อใด ● ทำแล้วเกิดผลดีอย่างไรกับตนเอง <p>5.สร้างข้อตกลงในการนำไปปฏิบัติร่วมกัน</p>	✓	✓		✓	
คาบที่ 2	<p>นิทาน เรื่อง โองังวิเศษ</p> <p>1.ก่อนเล่าตกลงกับนักเรียนว่าในขณะที่ฟังนิทานไม่ควรพูดแทรกหรือคุยกัน</p> <p>2.เมื่อเล่าจบครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการกระทำของตัวละครในเรื่อง</p> <p>3.ครูสรุปเพิ่มเติมว่า ความรับผิดชอบบางอย่างนั้นไม่จำเป็นต้องให้ใครเตือน โดยเฉพาะความรับผิดชอบในการเคารพเชื่อฟังผู้มีพระคุณต่อตัวเรา ถ้าเราทำอย่างสม่ำเสมอก็เท่ากับว่าได้ตอบแทนพระคุณของท่าน และกระตุ้นเตือนนักเรียนให้ทำหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ</p>					

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 3	<p>ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง</p> <p>1.ครูแจกใบสะสมดาวให้นักเรียนทุกคน คนที่ได้ดาวครบทุกช่องออกมายืนหน้าชั้น ให้เพื่อนๆช่วยกันปรบมือให้ และให้เล่าถึงเหตุผลที่สามารถทำหน้าที่ด้วยตนเองได้ครบถ้วน และให้เลือกรางวัลได้ 1 ชิ้น</p> <p>2.ครูให้กำลังใจคนที่ยังต้องให้เตือนในการทำหน้าที่ว่าให้ดูเพื่อนที่ทำดีเป็นตัวอย่างแล้วปฏิบัติตาม</p>			✓		✓
คาบที่ 1	<p>กิจกรรมที่ 8 ทบทวนเนื้อหาที่เรียนมาแล้วทั้งหมด เกม ห้าสหายหัวใจเดียวกัน</p> <p>1.อธิบายกติกาการเล่นเกมห้าสหายหัวใจเดียวกัน และสาธิตวิธีการเล่นให้นักเรียนดู</p> <p>2.แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มนั่งเรียงเป็นแถวตอน</p> <p>3.ให้แข่งกันทีละ 2 กลุ่ม จนเหลือกลุ่มที่ชนะเพียงกลุ่มเดียว ให้เพื่อนช่วยกันปรบมือให้กลุ่มที่ชนะ</p> <p>4.เมื่อเล่นเกมเสร็จ ให้นักเรียนช่วยกันคิดว่า ในการทำกิจกรรมที่ผ่านมาตั้งแต่ครั้งที่ 1-7 นั้น นักเรียนได้รับผิดชอบในด้านใดบ้าง และในแต่ละด้านนั้นมีความสำคัญอย่างไร</p> <p>5.ให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงผลดีของการมีความรับผิดชอบและผลเสียของการขาดความรับผิดชอบในแต่ละด้านดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความรับผิดชอบต่อตนเอง ● ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ● ความรับผิดชอบต่อครอบครัว 	✓	✓			

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 2 (ต่อ)	<p>นิทาน เรื่องหน้าที่นั้นสำคัญไฉน</p> <p>1. ทำความตกลงกับนักเรียนว่าในการฟังนิทานนั้นจะต้องฟังอย่างตั้งใจ ไม่เล่นหรือคุยกันในขณะที่ครูเล่า</p> <p>2. เมื่อเล่าจบครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย เกี่ยวกับการกระทำของตัวละครในเรื่องเรื่องนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การกระทำของไก่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบในข้อใด ● ส่งผลต่อสัตว์อื่นๆอย่างไร ● ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น <p>3. ครูสรุปเพิ่มเติมจากที่นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายว่า การขาดความรับผิดชอบนั้น ไม่เพียงแต่ทำให้ตนเองเดือดร้อนเท่านั้น แต่ก็พลอยทำให้คนอื่นเดือดร้อนตามไปด้วยเช่นกัน</p>		✓			
คาบที่ 3	<p>ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง</p> <p>1. ครูเก็บสถิติของพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่นักเรียนได้มีการปฏิบัติมาตั้งแต่กิจกรรมที่ 1-7 เพื่อเป็นการชมเชยและให้กำลังใจดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ให้รางวัลสำหรับคนที่สามารถทำหน้าที่ด้วยตนเองได้ครบถ้วนทุกสัปดาห์ ● ให้กำลังใจและชมเชยนักเรียนที่มีความตั้งใจและพยายามปรับปรุงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของตนได้ดีขึ้น ● ให้คนที่ต้องให้เตือนในการทำหน้าที่วิเคราะห์ตนเองว่าเป็นเพราะสาเหตุใดจึงขาดความรับผิดชอบต่อ 		✓			✓

คาบ	กิจกรรม/ลักษณะการจัดกิจกรรม	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
คาบที่ 3 (ต่อ)	หน้าที่พร้อมทั้งชี้ให้เห็นผลเสียของการที่ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองบ่อยๆ					

2.3 กำหนดแนวทางของกิจกรรมในแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองเพื่อนำไปส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้าน จำนวน 8 สัปดาห์ ตามรายละเอียดที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 5 ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 รายละเอียดกิจกรรมของแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองเพื่อนำไปส่งเสริมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้าน

สัปดาห์	แนวทางในการปฏิบัติ	การสร้างความสัมพันธ์	ผลลัพธ์ของการกระทำ	การสร้างแรงจูงใจ	การตั้งกฎกติกาด้วยกัน	การปรับพฤติกรรม
สัปดาห์ที่ 1	<p>1.เมื่อลูกเลิกเรียนกลับบ้านทุกวัน ให้ลูกเล่าให้ฟังว่าวันนี้ลูกมีการบ้านที่จะต้องรับผิดชอบทำอย่างไรบ้าง และอะไรบ้าง ถ้าลูกจำไม่ได้ ให้ลูกนำกระเป๋านักเรียนมาแล้วให้หยิบจดการบ้านในกระเป๋าออกมาอ่านให้ฟัง</p> <p>2.คุยลูกว่านี่คือหน้าที่ที่ลูกต้องรับผิดชอบทำด้วยตนเอง และการอาบน้ำแต่งตัวเอง รับประทานอาหารด้วยตนเอง และเก็บภาชนะที่ใส่อาหารของตนเองไปวางที่อ่างล้างจาน ถอดเสื้อผ้าที่สวมใส่แล้ววางไว้ในตะกร้าที่เตรียมซัก เล่นของเล่นแล้วต้องเก็บให้เรียบร้อยทุกครั้ง ก็เป็นหน้าที่ที่ลูกจะต้องรับผิดชอบด้วยตนเองเช่นกัน</p> <p>3.สร้างข้อตกลงร่วมกันว่า หน้าที่แต่ละอย่างควรจะทำอย่างไร ทำเมื่อใด พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลให้ลูกฟังว่าทำไมจะต้องทำ ทำแล้วเกิดผลดีอย่างไร เกิดกับใคร (การกำหนดเวลาจะทำให้ลูกเพิ่มความกระตือรือร้นในการทำงาน ที่สำคัญเป็นการฝึกให้ลูกเป็นคนตรงเวลาอีกด้วย)</p> <p>4.เมื่อลูกทำงานได้เสร็จครบถ้วนตามเวลาที่กำหนดไว้ อย่าลืมพูดให้กำลังใจและชมลูกทุกครั้งว่าวันนี้ลูกทำได้ดีมาก และช่วยตรวจสอบว่าสิ่งที่ลูกทำนั้น ครบถ้วนและ</p>	✓	✓		✓	
สัปดาห์		การ สร้าง	ผลลัพธ์ของ	การ สร้าง	การ ตั้ง กฏ	การ ปรับ

	แนวทางในการปฏิบัติ					
สัปดาห์ ที่ 1 (ต่อ)	<p>ถูกต้องหรือไม่</p> <p>5. ถ้ากำหนดเวลาแล้วลูกรยังทำงานไม่เสร็จ ให้เข้าไปดูและถามเหตุผลกับลูกว่าในการที่ลูกทำไม่เสร็จนั้นเป็นเพราะอะไร ถ้าลูกไม่เข้าใจให้เข้าไปอธิบายในส่วนที่ลูกทำไม่ได้</p> <p>6. ในกรณีที่ลูกชอบลืมน้อยๆ ต้องให้พูดเตือนแล้วเตือนอีก ให้ทำตารางประจำวันติดไว้ให้ลูกดูเพื่อเป็นการเตือนความจำ</p> <p>7. ทุกเช้ามาส่งลูกที่โรงเรียน เตือนให้ลูกทำความเคารพ (ไหว้) พ่อแม่ก่อนเดินขึ้นห้องเรียนทุกครั้ง</p> <p>8. เมื่อครบสัปดาห์นำใบสะสมดาวมาดูด้วยกัน ถ้าลูกสามารถทำได้ครบถ้วนทุกรายการพูดชมให้กำลังใจลูกว่าสามารถทำหน้าที่ด้วยตนเองดีเยี่ยม แต่ถ้ายังทำไม่ได้ควรพูดให้กำลังใจลูก ไม่ใช้การตำหนิและบอกลูกเสมอว่าครั้งนี้ยังทำไม่ได้ ยังมีเวลาในครั้งต่อไปเพื่อให้โอกาสลูกในการปรับปรุงตนเอง</p>				√	√
สัปดาห์ ที่ 2	<p>1. เมื่อกลับถึงบ้านให้ลูกเล่าให้ฟังว่า เมื่ออยู่ที่โรงเรียนลูกได้ความดีในเรื่องอะไรบ้าง ทำกับใคร และทำอย่างไร</p> <p>2. ทบทวนการทำหน้าที่ในแต่ละวันกับลูก และสร้างข้อตกลงและกติการ่วมกัน</p> <p>3. เมื่อลูกทำหน้าที่ของตนเองได้โดยที่พ่อแม่ไม่ต้องเตือนให้กอดและชมให้กำลังใจกับลูกพร้อมทั้งชี้ให้เห็นผลดีในการที่ลูกสามารถทำหน้าที่ได้ด้วยตนเองทุกครั้งว่าแต่ละครั้งนั้นทำแล้วเกิดผลดีอย่างไร และเกิดกับใคร</p>	√	√		√	
สัปดาห์ที่		การสร้าง	ผลลัพธ์	การสร้าง	การตั้งกฎ	การปรับ

	แนวทางในการปฏิบัติ					
สัปดาห์ ที่ 2 (ต่อ)	บ้าง 4. ถ้าลูกยังไม่สามารถทำงานได้ตามเวลาที่กำหนดไว้ ให้เข้าไปให้กำลังใจด้วยการนั่งคุยและอธิบายถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการที่ลูกขาดความรับผิดชอบในการหน้าที่ ทำให้ตนเองและคนอื่น ๆ ต้องเดือดร้อนและเดือดร้อนอย่างไร 5. เมื่ออธิบายเหตุให้ฟังแล้วลูกยังไม่ยอมรับฟังเหตุผลให้ลูกเก็บงานนั้นทันที หรืองดกิจกรรมที่ลูกอยากจะทำ เพื่อให้ลูกได้เรียนรู้ว่าการขาดความรับผิดชอบและการที่ไม่ทำตามข้อตกลงนั้นเกิดผลเสียแก่ตนเองอย่างไร ครั้งต่อไปจะได้ไม่ทำอีก		✓			✓
สัปดาห์ ที่ 3	1. เมื่อลูกกลับถึงบ้านคุยกับลูกและกระตุ้นเตือนลูกให้ทำหน้าที่ของตนเองทุกครั้ง แต่ถ้าลูกสามารถทำได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้เตือนแล้ว พยายามชี้ให้ลูกเห็นผลดีในการที่ลูกสามารถทำหน้าที่ได้ด้วยตนเองว่ามีผลดีอย่างไร กับใครบ้าง 2. สร้างกติกาหรือข้อตกลงร่วมกันในการทำหน้าที่แต่ละอย่างของลูก ตามความเหมาะสมกับปริมาณงานของลูกว่ามีมากน้อยแค่ไหน และตามความสามารถของลูก 3. เมื่อลูกสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้ดีทุกครั้ง ชื่นชมและให้กำลังใจทันที และบอกผลดีของการที่ลูกได้กระทำในวันนี้ 4. ถ้าลูกไม่สามารถทำตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ได้ ให้เตือนลูกก่อน และอธิบายถึงผลเสียที่จะตามมาของการขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่นั้น ถ้าเตือนแล้วเตือนอีก	✓	✓		✓	✓
สัปดาห์		การสร้าง	ผลลัพธ์	การสร้าง	การตั้งกฎ	การปรับ

	แนวทางในการปฏิบัติ					
สัปดาห์ ที่ 3 (ต่อ)	ก็ยังไม่ยอมทำ และมีข้อต่อรองบ่อยๆ ไม่ต้องดูหรือบ่นให้พูดกับลูกอย่างจริงจังและหนักแน่นว่า “ในเมื่อลูกไม่ยอมทำพอกับแม่ก็จะไม่บังคับ” ให้หยุดทำ และเก็บงานนั้นทันทีถึงแม้จะยังไม่เสร็จก็ตาม เพื่อให้ลูกรู้ว่าการปฏิบัติตามกติกาหรือข้อตกลงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องปฏิบัติตามไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม					
สัปดาห์ ที่ 4	<p>1.เมื่อกลับถึงบ้านนำกระเป๋านักเรียนของลูกมาเปิดดูว่าวันนี้ลูกมีการบ้านที่จะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง หรือให้ลูกเล่าให้ลูกฟัง</p> <p>2.กระตุ้นเตือนให้ลูกได้ทำหน้าที่ด้วยตนเองก่อน โดยคอยให้ความช่วยเหลืออยู่ใกล้ๆ เมื่อเห็นว่าลูกสามารถทำหน้าที่ของตนได้ดีแล้ว ให้เข้าไปให้กำลังใจด้วยการชมลูกทุกครั้ง แต่ถ้าพบว่าลูกยังทำไปเล่นไปให้เข้าไปเตือน และอธิบายถึงผลเสียจากการที่ลูกไม่ตั้งทำหน้าที่เรียกลูกมาคุยและสร้างกติการ่วมกันใหม่ เพื่อเป็นการช่วยให้ลูกทำหน้าที่ของตนตามกรอบเวลาที่วางไว้ และเป็นการวางระบบในการทำงานให้กับลูก</p> <p>3.ถ้าเตือนแล้วเตือนอีกก็ยังไม่ยอมทำ และมีข้อต่อรองบ่อยๆ พูดกับลูกอย่างจริงจังและหนักแน่น ด้วยเหตุและผลว่าเมื่อลูกไม่สามารถทำตามข้อตกลงได้ กิจกรรมอื่นๆ ที่ลูกควรจะได้ก็ต้องถูกงดด้วยเช่นเดียวกัน และชี้แจงให้ลูกเห็นความสำคัญในการทำตามกติกาหรือข้อตกลง</p>	√		√	√	√
สัปดาห์ ที่ 5	1.วันนี้กลับถึงบ้านชวนลูกทบทวนหน้าที่ที่จะต้องทำด้วยกัน แล้วคุยกับลูกว่าการที่ลูกสามารถรับผิดชอบหน้าที่ได้ด้วยตนเองนั้นจะเป็นคุณลักษณะที่ดีติดตัวลูกไปจนโต	√	√			
สัปดาห์		การสร้าง	ผลลัพธ์	การสร้าง	การตั้งกฎ	การปรับ

	แนวทางในการปฏิบัติ					
สัปดาห์ ที่ 5 (ต่อ)	<p>เป็นผู้ใหญ่</p> <p>2. ตั้งกติกาและทำความเข้าใจตกลงร่วมกันว่าในการทำหน้าที่แต่ละอย่างนั้น ลูกควรจะทำด้วยตนเองและยังทำตามเวลาที่กำหนดไว้ได้ จะทำให้ลูกมีเวลาทำกิจกรรมอื่นๆที่ลูกอยากทำได้อีกตั้งหลายอย่าง แต่ถ้าลูกไม่สามารถทำตามเวลาที่กำหนดไว้ได้ ด้วยการโอ้เอ้ ลูกก็จะมีนิสัยเฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน และที่สำคัญจะทำให้เสียโอกาสในการทำกิจกรรมอื่นๆที่ลูกอยากจะทำ</p> <p>3. เมื่อครบตามเวลาที่กำหนดช่วยตรวจสอบความครบถ้วนและเรียกให้แก้ไขส่วนที่ลูกๆไม่เข้าใจหรือทำผิด (ถ้ามี) ชมและให้กำลังใจลูกอยู่เสมอว่าลูกสามารถทำดีมาก พร้อมทั้งขอร้องถามลูกว่าการกระทำของลูกในวันนี้ทำแล้วเกิดผลดีอย่างไร</p> <p>4. เมื่อลูกสามารถทำได้ดีทุกอย่าง อย่าลืมให้รางวัลกับลูกเพื่อเป็นแรงจูงใจให้มีความกระตือรือร้นที่อยากจะทำในครั้งต่อไป ตามความเหมาะสมที่พอกับแม่เห็นสมควร แต่รางวัลนั้นไม่ควรเป็นเงิน</p> <p>5. ในกรณีที่ลูกลังไม่สามารถทำได้อาจจะต้องงดกิจกรรมอื่นๆที่ควรจะได้ทำ จนกว่าพฤติกรรมจะดีขึ้น</p>				√	
สัปดาห์ ที่ 6	<p>1. เมื่อกลับถึงบ้าน ทำความตกลงกับลูกว่า ให้เวลาเล่นก่อน 30 นาที เมื่อครบตามเวลาที่กำหนดให้ลูกมาทำหน้าที่ของตนเองให้เสร็จครบถ้วน</p> <p>2. เมื่อครบตามเวลาที่กำหนดลูกสามารถรับผิดชอบทำหน้าที่ได้ด้วยตนเองโดยที่ไม่ต้องให้มีการเรียกเตือน</p>	√			√	
สัปดาห์		การสร้าง	ผลลัพธ์	การสร้าง	การตั้งกฎ	การปรับ

	แนวทางในการปฏิบัติ					
สัปดาห์ ที่ 6 (ต่อ)	<p>หลายครั้ง รีบแสดงความชื่นชมลูกทันที พร้อมทั้งชี้ให้เห็นผลดีของการกระทำของลูกในครั้งนี้</p> <p>3. ถ้าลูกไม่สามารถทำตามข้อตกลงได้ ด้วยไม่ยอมมาทำหน้าที่ที่ต้องการเล่นต่ออีก ให้เรียกลูกมาคุยด้วยเหตุและผลชี้แจงให้ลูกเห็นผลเสียของการที่ลูกไม่ทำตามข้อตกลงในครั้งนี้มันเป็นอย่างไร และงดกิจกรรมที่ได้ให้ลูกทำในวันนี้ จนกว่าลูกจะสามารถปรับปรุงตนเองให้พอกับแม่ เห็นว่าลูกจะรักษากฎหรือข้อตกลงที่ได้ตั้งไว้ร่วมกันได้</p>					✓
สัปดาห์ ที่ 7	<p>1. เมื่อกลับถึงบ้าน ย้ำเตือนให้ลูกทำหน้าที่ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อลูกสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ให้รีบชมลูกทันที พร้อมทั้งบอกผลดีกับลูกทุกครั้งว่าการกระทำของลูกนั้นมีผลดีอย่างไร</p> <p>2. เมื่อลูกทำตามข้อตกลงไม่ได้ อธิบายถึงผลเสียของการขาดความรับผิดชอบให้ลูกฟังทุกครั้งแทนการบ่นหรือตำหนิลูก ด้วยการชี้ให้ลูกเห็นตัวอย่างผลที่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบของลูกทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน เกิดผลเสียอย่างไรต่อตนเองและต่อผู้อื่นอย่างไร</p> <p>3. ให้ลูกลองสำรวจตัวเองว่าความรับผิดชอบในเรื่องอะไรที่สามารถทำได้ดีแล้ว ส่งเสริมลูกด้วยการพูดชมและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ ถ้าความรับผิดชอบในเรื่องใดที่ลูกยังไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองยังต้องให้เตือนอยู่บ่อยๆ ให้สร้างกติกาและข้อตกลงร่วมกันใหม่ และคอยให้กำลังใจลูกอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>4. แต่ถ้าตั้งกติกาแล้วลูกไม่ปฏิบัติตามบ่อยๆ หรือหลาย</p>	✓	✓	✓		✓
สัปดาห์		การสร้าง	ผลลัพธ์ของ	การสร้าง	การตั้งกฎ	การปรับ

	แนวทางในการปฏิบัติ					
สัปดาห์ ที่ 7 (ต่อ)	<p>ครั้ง ให้พูดกับลูกว่าในเมื่อลูกไม่สามารถรักษาติกาหรือข้อตกลงที่ได้ตกลงร่วมกันได้ กิจกรรมนั้นจะถูกงดทันที เช่น ถ้าเล่นของเล่นแล้วไม่เก็บต้องให้มีการเตือนอยู่บ่อยๆ จะงดด้วยการเก็บของเล่นเข้ากล่องและห้ามเล่นทันที เพื่อให้ลูกเห็นความสำคัญของการรักษาติกาหรือข้อตกลงนั้น</p> <p>5.อย่าลืมให้รางวัลเมื่อลูกได้ทำในสิ่งที่ดีๆทุกครั้ง และรางวัลที่สำคัญที่สุดสำหรับลูกก็คือการที่พ่อแม่ให้ความสนใจชื่นชมในสิ่งที่ลูกทำ การให้คำชม การกอด การหอม และการสัมผัสที่แสดงให้เห็นว่าพ่อแม่รัก และเขาเป็นคนสำคัญที่สุดของพ่อกับแม่ สิ่งเหล่านี้จะเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ที่จะสร้างแรงจูงใจให้ลูกอยากทำสิ่งที่ดีๆ ตลอดไป</p>				√	
สัปดาห์ ที่ 8	<p>1.เมื่อกลับถึงบ้าน ถามหรือให้ลูกเล่าให้ฟังว่า ความรับผิดชอบในการทำหน้าที่ของลูกที่โรงเรียนนั้น ลูกสามารถทำได้ดีหรือยัง และมีข้อไหนบ้างที่ลูกจะต้องปรับปรุงตนเอง</p> <p>2.นำใบสะสมดาวตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1- 7 มาดูด้วยกันกับลูก ช่วยกันนับจำนวนดาวในแต่ละสัปดาห์ เพื่อดูปริมาณของจำนวนดาว ตามจำนวนรายการพฤติกรรมที่ลูกได้ปฏิบัติในแต่ละวัน ถ้าดูแล้วจำนวนดาวในแต่ละสัปดาห์ที่ลูกสะสมไว้นั้นครบทุกช่อง ให้รีบพูดแสดงความชื่นชมลูกทันทีว่าลูกเก่งที่สุดที่สามารถรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองได้อย่างดีเยี่ยม</p> <p>3.ถ้านับแล้วพบว่าจำนวนดาวที่ลูกสะสมไว้นั้นไม่ครบ</p>	√	√		√	√
สัปดาห์ที่		การสร้าง	ผลลัพธ์	การสร้าง	การตั้งกฎ	การปรับ

	แนวทางในการปฏิบัติ					
สัปดาห์ ที่ 8 (ต่อ)	<p>ตามจำนวนรายการพฤติกรรมในแต่ละสัปดาห์แต่ปริมาณดาวนั้นมีการเพิ่มขึ้นทุกสัปดาห์ แสดงว่าลูกมีความพยายามที่จะแก้ไขและปรับปรุงตนเอง ให้พุดชมและกำลังใจลูกอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้พฤติกรรมของลูกได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4. ถ้าปริมาณดาวในแต่ละสัปดาห์ของลูกไม่สม่ำเสมอ เดี่ยวเพิ่มเติม แสดงว่าความรับผิดชอบของลูกยังไม่มี ความสม่ำเสมอ ยังต้องการเวลาและกำลังใจจากพ่อและแม่ที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของลูกต่อไป และควรมีการสร้างข้อตกลงร่วมกันใหม่ เพื่อให้ลูกเห็นความสำคัญของความรับผิดชอบ โดยอาจจะต้องมีกิจกรรมอื่นๆที่ลูกอยากทำ เช่น ดูโทรทัศน์หรือเล่นเกมเล่น จนกว่าพฤติกรรมความรับผิดชอบนั้นจะดีขึ้น</p>					√

3. สร้างแผนการจัดกิจกรรมของครูและแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองตามแนวทางของวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบจากหลักการ 5 หลักการ

4. นำแผนการจัดกิจกรรมของครูและแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองที่สร้างขึ้น ส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ผลจากการตรวจสอบ อาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพื่อให้ผู้วิจัยนำมาแก้ไขและปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมของครูและแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

4.1 การจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนนั้นควรจะเป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนานให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำและเป็นการถามตอบกันไปมาระหว่างครูกับนักเรียน

4.2 จากเหตุผลในข้อ 4.1 อาจารย์ที่ปรึกษาได้แนะนำให้ผู้วิจัยไปสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้น ป.1 ว่าในการทำกิจกรรมนั้นนักเรียนชอบกิจกรรมอะไรมากที่สุด และจาก

ผลการสำรวจที่ได้จากการสอบถามนักเรียน 1 ห้อง จำนวน 38 คน พบว่ากิจกรรมที่นักเรียนชอบมากที่สุด อันดับ 1 คือ กิจกรรมการเล่นเกม จำนวน 35 คน (คิดเป็นร้อยละ 92.11) และอันดับ 2 คือ กิจกรรมการเล่านิทาน จำนวน 33 คน (คิดเป็นร้อยละ 86.84) เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน

4.3 ในการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องมีทั้งเกมและนิทาน และทุกกิจกรรมจะต้องสร้างบรรยากาศให้ครอบคลุมทั้ง 6 หลักการที่ได้มาจากครูและผู้ปกครอง โดยดึงวิธีการจากหลักการทั้ง 6 มาจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน

4.4 ในการทำแผนการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องสอดคล้องกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนและในแผนการจัดกิจกรรมแต่ละแผนจะต้องมีครบทั้ง 3 ด้านตามขั้นตอนการพัฒนาลักษณะนิสัย ดังต่อไปนี้คือ

4.4.1 ด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) หรือด้านสติปัญญา ความรู้ และการคิด ประกอบด้วยความรู้ความจำเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ การนำเอาสิ่งที่เป็นความรู้ ความจำไปทำความเข้าใจ และนำไปใช้

4.4.2 ด้านจิตพิสัย (effective domain) หรือด้านอารมณ์ จิตใจ ความสนใจ และการสร้างคุณค่าที่ตนรับรู้ นั่น แล้วนำเอาสิ่งที่มีคุณค่านั้นมาจัดระบบและสร้างเป็นลักษณะนิสัย

4.4.3 ด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) หรือด้านทักษะทางกายหรือด้านการปฏิบัติ

4.5 แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองควรเป็นการให้ผู้ปกครองสร้างความสัมพันธ์กับลูกที่บ้านด้วยการถาม ให้ลูกเล่าให้ฟังเมื่อลูกอยู่ที่โรงเรียน และบอกกระตุ้นเตือนให้นักเรียนทำหน้าที่ และให้การเสริมแรงเมื่อลูกอยู่ที่บ้าน และแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองในแต่ละสัปดาห์จะต้องสอดคล้องกับหลักการทั้ง 6 หลักการ เหมือนกันกับที่โรงเรียน

5. นำแผนการจัดกิจกรรมของครูและแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา มาแก้ไขให้ถูกต้องตามคำแนะนำ นำส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาและความเหมาะสมด้านภาษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแผนการจัดกิจกรรม เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการสอนเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเด็ก ซึ่งผลการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพื่อให้ผู้วิจัยนำมาแก้ไขปรับปรุงดังต่อไปนี้

5.1 แผนการจัดกิจกรรมทั้ง 8 กิจกรรมให้ใส่ชื่อเรื่องประกอบเพื่อช่วยต่อการเข้าใจ

5.2 เปลี่ยนจากแผนการจัดกิจกรรมสัปดาห์ที่.....นั้น ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่านได้ให้ความเห็นว่าควรเปลี่ยนจากสัปดาห์ที่...เป็นการจัดกิจกรรมที่...ดีกว่าเพราะว่าถ้าจัดเป็นสัปดาห์อาจจะมีปัญหาเรื่องวัน เนื่องจากบางสัปดาห์ที่ต้องมีวันหยุดอาจจะทำให้จำนวนวันในแต่ละสัปดาห์ไม่เท่ากัน

5.3 ในแต่ละกิจกรรมนั้นควรแยกความรับผิดชอบที่จะสอนเป็นเรื่องๆไป ไม่ควรใส่หลายเรื่องไว้ในกิจกรรมเดียว เช่นกิจกรรมที่ 1 ควรเป็นเรื่องของความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านกรเรียน ได้แก่ ส่งการบ้านและจัดการบ้านส่ง เพราะถ้าใส่ไปในกิจกรรมเดียวกันหลายๆเรื่องนั้น เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ยังเล็กจะทำให้ไม่สามารถจำเนื้อหาได้ทั้งหมด

5.4 แผนการจัดกิจกรรม 8 กิจกรรม กิจกรรมละ 3 คาบนั้นผู้ทรงคุณวุฒิได้แนะนำว่าจากการอ่านเนื้อหาของกิจกรรมในแต่ละคาบแล้วคิดว่าเวลาในการจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนในคาบ home room ซึ่งมีเวลาแค่ 20 นาที นั้นไม่น่าจะพอ ควรเปลี่ยนมาจัดในช่วงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติที่มีเวลาเต็มก็คือ คาบละ 50 นาที จะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์มากกว่า

5.5 ควรมีการระบุให้ชัดเจนว่ากิจกรรมไหน สอนเรื่องความรับผิดชอบต่อเรื่องใด และปรับวัตถุประสงค์ให้ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน

5.6 แก้ไขภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมเพราะใช้ภาษาพูดค่อนข้างมาก เช่น คำว่า “ทาน” ต้องเป็น “รับประทาน” ในงานวิจัยภาษาที่ใช้ไม่ควรใช้เป็นภาษาพูด

5.7 แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองเอกสารควรเสนอแต่กรอบแล้วให้ผู้ปกครองได้ใช้บริบทของครอบครัวจัดการพัฒนาความรับผิดชอบต่อให้นักเรียนตามความเหมาะสมเนื่องจากเวลาทำกิจกรรมต่างๆไม่เท่ากันทุกครอบครัว และการกลับบ้านก็กลับไม่ตรงกัน

6. นำแผนการจัดกิจกรรมที่ผ่านการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและมีความสมบูรณ์ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผลจากการนำกิจกรรมไปทดลองใช้จำนวน 2 กิจกรรมไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้นำเกม 2 เกมเพื่อไปทดลองใช้ดูว่าแต่ละเกมนั้นเหมาะกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือไม่ จากการนำไปทดลองใช้เกมแรกคือ เกมท่าทางปริศนานั้น พบว่านักเรียนสามารถทำตามกติกาและเล่นได้กติกาที่ได้ตกลงกันไว้ ส่วนเกมที่ 2 คือ เกมลูกบอลลวนนั้น พบว่านักเรียนไม่ค่อยมีทักษะในการเล่นทำลูกบอลลวนลงพื้น ต้องกลับมาเริ่มต้นใหม่บ่อยๆ ทำให้สมาชิกคนอื่นๆต้องรอนาน จึงทำให้นักเรียนเบื่อ ไม่สนุก ผู้วิจัยจึงนำมาปรับวิธีการเล่นใหม่ให้ง่ายขึ้นด้วยการเปลี่ยนจากแผ่นไม้เป็นการนำเอาท่อพีวีซี มาใช้แทนแผ่นไม้ และให้เปลี่ยนเป็นการหนีบแทนการใช้วิธีการวางไว้บนไม้แทน

7. นำแผนการจัดกิจกรรมที่ผ่านการทดลองใช้ มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำไปจัดกิจกรรมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/7 โดยมีรายละเอียดในการปรับปรุงดังต่อไปนี้

7.1 ใส่ชื่อเรื่องในแผนการจัดกิจกรรมทั้ง 8 กิจกรรม เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ

7.2 เปลี่ยนจากแผนการจัดกิจกรรมสัปดาห์ที่ 1-8 เป็นกิจกรรมที่ 1-8

7.3 แยกความรับผิดชอบที่จะสอนออกเป็นเรื่องๆ ใส่ไว้ในแต่ละกิจกรรม และระบุว่ากิจกรรมไหน สอนความรับผิดชอบในเรื่องอะไร และปรับวัตถุประสงค์ให้ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน

7.4 ติดต่อประสานงานกับอาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/7 เพื่อขอความอนุเคราะห์เปลี่ยนแปลงเวลาทำกิจกรรมจากคาบ home room คาบละ 20 นาที มาจัดกิจกรรมในช่วงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ คาบละ 50 นาที

7.5 ทำการแก้ไขภาษาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสม

7.6 ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองในส่วนที่ครูเป็นผู้กำหนดเวลาให้เป็นการเสนอแนะให้ผู้ปกครอง นำไปปรับใช้เองตามบริบทในแต่ละครอบครัวและให้เป็นการสร้างข้อตกลงร่วมกันเองกับนักเรียนที่บ้านตามความเหมาะสม

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์ครูและแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง มีขั้นตอนในการสร้างเหมือนกันดังนี้

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ตามโครงสร้างของพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว

1.2 กำหนดรูปแบบการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อให้นักเรียน ทั้ง 3 ด้านคือ พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว

1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหาและครอบคลุมประเด็นที่จะทำการสัมภาษณ์ ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาได้แนะนำให้มีการตั้งคำถามที่จะสัมภาษณ์แยกเป็นแต่ละประเด็นเพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์

ข้อมูล และจะต้องครอบคลุมเนื้อหาพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้ง 3 ด้านของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และ พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว

1.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษา ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบความตรงในเชิงเนื้อหา และนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพและความสมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผลจากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไข 2 ประเด็น ดังนี้ คือ

ประเด็นที่ 1 แบ่งข้อมูลในการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ให้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ และ ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมความรับผิดชอบให้กับนักเรียน

ประเด็นที่ 2 แก้ไขภาษาจากภาษาพูดเป็นภาษาเขียน

2. แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อโรงเรียนของนักเรียน สำหรับครู และแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง มีขั้นตอนในการสร้างเหมือนกัน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน

2.2 กำหนดวิธีการสังเกต โดยใช้วิธีการเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องรายการพฤติกรรมที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องเตือน และเขียนเครื่องหมาย * ในช่องรายการพฤติกรรมที่ต้องให้เรียกเตือนหรือไม่ได้ลงมือปฏิบัติ

2.3 ร่างข้อความเกี่ยวกับรายการของพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และ พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว ส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมประเด็นที่จะทำการสังเกต ตามโครงสร้างพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้ง 3 ด้านของนักเรียน

2.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และนำกลับมาแก้ไขให้มีคุณภาพและมีความสมบูรณ์ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจากผลการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แสดงความคิดเห็นและให้ทำการแก้ไขรายการพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.4.1 รายการพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในแต่ละรายการที่โรงเรียนนั้น มีทั้งหมด 21 รายการพฤติกรรม ถือว่ามากเกินไปและยากที่ครูคนเดียวจะสามารถ

ทำการสังเกตได้ครอบคลุมทั้งหมด ผู้ทรงคุณวุฒิจึงให้ข้อเสนอแนะว่า ให้เลือกรายการพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ง่ายและสังเกตเห็นได้ชัดเจน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว และสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องที่ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบนั้นควรเน้นที่ความรับผิดชอบของตนเองในเรื่องการเรียนและการดูแลรักษาความสะอาดของใช้ส่วนตัว และการทำกติกาหรือข้อตกลงร่วมกันในห้องเรียน ผู้วิจัยจึงได้นำเอารายการพฤติกรรมทั้ง 21 รายการ ไปให้อาจารย์ที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 7 คน ช่วยทำการตรวจสอบและคัดเลือกรายการพฤติกรรม ซึ่งผลการตรวจสอบและคัดเลือกจากทั้งหมด 21 รายการพฤติกรรม เหลือเพียง 12 รายการพฤติกรรม โดยแยกเป็นพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง 6 รายการพฤติกรรม และพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน 6 รายการพฤติกรรม

2.4.2 รายการพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนที่บ้านที่นั้น แต่ละรายการควรเป็นงานที่นักเรียนทำเป็นประจำในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว และในแต่ละรายการนั้นเมื่อนักเรียนทำแล้วควรเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระให้กับผู้ปกครอง มากกว่าที่จะเป็นการไปเพิ่มภาระให้ผู้ปกครอง ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพบว่าทั้ง 9 รายการพฤติกรรมมีความสำคัญและจำเป็นที่นักเรียนควรจะได้รับการส่งเสริมจากที่บ้าน จึงยังคงไว้ไม่มีการตัดออก

2.4.3 สำหรับการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) มีค่าเท่ากับ +1 ($IOC \leq 0.05$) (ตามรายละเอียดในภาคผนวก ข หน้า 150)

4. การออกแบบการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

$$E: \quad O \quad X_1 \quad O \quad X_2 \quad O$$

E	แทน	กลุ่มทดลอง
O	แทน	การสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง
X_1	แทน	การทดลองช่วงที่ 1
O	แทน	การสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนหลังการดำเนินการทดลองช่วงที่ 1
X_2	แทน	การทดลองช่วงที่ 2
O	แทน	การสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนหลังการดำเนินการทดลองช่วงที่ 2

5. การดำเนินการทดลอง

การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมืออย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 มีการดำเนินการทั้งหมด 3 ตอน โดยในแต่ละตอนมีการดำเนินการดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 ก่อนดำเนินการทดลองที่ผู้วิจัยได้เข้าไปดำเนินการก่อน 1 สัปดาห์ เพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1.1 สร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน และทำการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งห้องเพื่อข้อมูลพื้นฐานพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนแต่ละคน

1.2 สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองเพื่อให้ความร่วมมือกันเป็นไปด้วยดีและราบรื่นตลอดการดำเนินการทดลอง รวมทั้งสร้างข้อตกลงและรับทราบแนวทางปฏิบัติร่วมกันในการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนให้มีความเข้าใจสอดคล้องตรงกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

ตอนที่ 2 การดำเนินการทดลอง เป็นการดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

2.1 ทดลองจัดประสบการณ์โดยการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบให้กับนักเรียน

2.2 ติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนระหว่างบ้านกับโรงเรียน ด้วยการที่ครูได้เล่าถึงพฤติกรรมของนักเรียนเมื่ออยู่ที่โรงเรียน และให้ผู้ปกครองเล่าถึงพฤติกรรมของนักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน

2.3 ติดตามและประเมินผลพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนเพื่อร่วมมือกันหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมและแก้ปัญหาที่พบในระหว่างการดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการทดลองได้แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้ คือ การดำเนินการทดลองช่วงที่ 1 และการดำเนินการทดลองช่วงที่ 2

ตอนที่ 3 หลังการดำเนินการทดลอง เป็นการดำเนินการเพื่อสังเกตความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนที่เกิดขึ้นหลังการจัดประสบการณ์โดยความร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ปกครอง

การดำเนินการในแต่ละตอน มีรายละเอียดดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 6-9 ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ก่อนการดำเนินการทดลอง

ก่อนการดำเนินการทดลองผู้วิจัยได้เข้าไปดำเนินการก่อน 1 สัปดาห์ที่จะจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่โรงเรียน ตามรายละเอียดที่ได้แสดงไว้ใน ตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 รายละเอียดของการดำเนินการก่อนการทดลองจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียน

วันที่/ช่วงเวลา	ลักษณะการดำเนินการ
25 ธันวาคม 2551 เวลา 7.00-8.00, 12.00-13.00 น.	ครั้งที่ 1 สร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยการเข้าไปถาม พูดคุย
26 ธันวาคม 2551 เวลา 7.00-8.00, 12.00-13.00 น.	ครั้งที่ 2 สร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยการเข้าไปถาม พูดคุย
29 ธันวาคม 2551 เวลา 7.00-8.00, 12.00-13.00 น.	ครั้งที่ 3 สร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยการเข้าไปถาม พูดคุย
<p>การจัดกิจกรรมที่เป็นความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน</p> <p>ขอความร่วมมือจากทางโรงเรียนออกจดหมายเชิญผู้ปกครองของนักเรียนทั้งห้องมาประชุมร่วมกัน ครั้งที่ 1 ก่อนการดำเนินการทดลอง ในวันที่ 5 มกราคม 2552 เวลา 16.00-17.00 น. สถานที่คือห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/7 เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง ในครั้งที่ 1 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แนะนำตัว แจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย และเล่าถึงความสำคัญและความจำเป็นของการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียน 2. เล่าสภาพปัญหาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งห้อง ที่ได้จากการสังเกตของครูมาก่อนล่วงหน้า 1 สัปดาห์ ให้ผู้ปกครองได้รับทราบ 3. ชี้แจงเหตุผล ความจำเป็น และความสำคัญของการให้ความร่วมมือกันระหว่างครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียน 4. ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและวิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนและแนวทางในการปฏิบัติ 	

ตารางที่ 6(ต่อ) รายละเอียดของการดำเนินการ ก่อนการดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์ส่งเสริมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่โรงเรียน 1 สัปดาห์

วันที่/ช่วงเวลา	ลักษณะการดำเนินการ
	<p>5. สร้างข้อตกลงร่วมกันโดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้</p> <p>5.1 เล่ารายละเอียดการจัดกิจกรรมของครู เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่โรงเรียน</p> <p>5.2 ให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้านตามแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองในแต่ละสัปดาห์ และขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ทำการสังเกตและบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่บ้าน โดยใช้แบบสังเกตความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง</p> <p>5.3 ติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนระหว่างบ้านและโรงเรียนรวมทั้งช่วยกันหาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมและแก้ปัญหาพฤติกรรมที่พบร่วมกัน หลังจากที่ได้มีการดำเนินการผ่านไปแล้วทุกๆ 3 สัปดาห์</p>

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทดลองจัดประสบการณ์โดยการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ได้แบ่งการดำเนินการทดลองออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้ คือ การดำเนินการทดลองช่วงที่ 1 และการดำเนินการทดลองช่วงที่ 2 ตามรายละเอียดดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 7-9 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 การทดลองจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ในช่วงที่ 1

สัปดาห์ที่	วันที่	การจัดประสบการณ์ของครูที่โรงเรียน	การจัดประสบการณ์ของผู้ปกครองที่บ้าน
1	5ม.ค.52 6ม.ค.52 8ม.ค.52	กิจกรรมที่ 1 ความรับผิดชอบในด้านการเรียน คาบที่ 1 เกมขวดแสนกล คาบที่ 2 นิทานเรื่องเทพผู้ให้กำเนิดกับเด็กซีเปื้อ คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวให้กับนักเรียนสัปดาห์ที่ 1
2	9 ม.ค.52 10ม.ค.52 12ม.ค.52	กิจกรรมที่ 2 ความรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดของใช้ส่วนตัว คาบที่ 1 เกมใครจะแม่นกว่ากัน คาบที่ 2 นิทานเรื่องรอยตะปูแห่งความทรงจำ คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวให้กับนักเรียนสัปดาห์ที่ 2
3	13ม.ค.52 14ม.ค.52	กิจกรรมที่ 3 ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน คาบที่ 1 กิจกรรมเกมขวดนมมหัศจรรย์ คาบที่ 2 นิทานเรื่องวันที่ไม่มีพระอาทิตย์ส่องแสง	แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวให้กับนักเรียนสัปดาห์ที่ 3

ตารางที่ 7 (ต่อ) การดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์โดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ในช่วงที่ 1

ลำดับที่	วันที่	การจัดประสบการณ์ของครูที่โรงเรียน	การจัดประสบการณ์ของผู้ปกครองที่บ้าน
	16ม.ค.52	คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	
1-3		<p style="text-align: center;">การจัดกิจกรรมที่เป็นความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน</p> <p>การติดตามและประเมินผลการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ครั้งที่ 1 เป็นการจัดประชุมในช่วงเวลา 16.00-17.00 น. ซึ่งเป็นเวลาที่ผู้ปกครองมารับนักเรียนกลับบ้านในตอนเย็น ใช้ห้องเรียนของนักเรียนเป็นสถานที่ประชุม โดยได้แบ่งผู้ปกครองทั้งหมดออกเป็น 3 กลุ่มย่อย และจัดประชุมทั้งหมด 3 วัน ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้</p> <p>25ม.ค.52 กลุ่มที่ 1 จำนวน 13 คน</p> <p>26ม.ค.52 กลุ่มที่ 2 จำนวน 13 คน</p> <p>27ม.ค.52 กลุ่มที่ 3 จำนวน 12 คน</p> <p>โดยมีการพูดคุยกันเพื่อติดตามและประเมินผลพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้</p> <p>ประเด็นที่ 1 การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้ง 3 ด้านของนักเรียน จากการจัดประสบการณ์โดยความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง ในการดำเนินการทดลองช่วงที่ 1</p> <p>ประเด็นที่ 2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนระหว่างบ้านและโรงเรียน ด้วยการที่ครูเล่าถึงพฤติกรรมของนักเรียนเมื่ออยู่ที่โรงเรียนและผู้ปกครองเล่าถึงพฤติกรรมของนักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน</p> <p>ประเด็นที่ 3 ร่วมกันหาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมเพื่อนำไปส่งเสริมและแก้ปัญหาพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนต่อไป</p>	

ตารางที่ 8 การทดลองจัดประสบการณ์โดยการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ในช่วงที่ 2

สัปดาห์ที่	วันที่	การจัดประสบการณ์ของครูที่โรงเรียน	การจัดประสบการณ์ของผู้ปกครองที่บ้าน
4	19ม.ค.52 20ม.ค.52 22ม.ค.52	กิจกรรมที่ 4 ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน คาบที่ 1 เกมร่วมด้วยช่วยกัน คาบที่ 2 นิทานเรื่องนกฮูกกับช้าง คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวให้กับนักเรียนสัปดาห์ที่ 4
5	26ม.ค.52 27ม.ค.52 29ม.ค.52	กิจกรรมที่ 5 ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน คาบที่ 1 เกมลูกบอลลอลวน คาบที่ 2 นิทานเรื่องผลกรรมของช่างเกเร คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวให้กับนักเรียนสัปดาห์ที่ 5
6	9ก.พ.52 10ก.พ.52 12ก.พ.52	กิจกรรมที่ 6 ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน คาบที่ 1 เกมปริศนาท่าทาง คาบที่ 2 นิทานเรื่องสะพานมหัศจรรย์ คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวให้กับนักเรียนสัปดาห์ที่ 6
4-6		<p>การจัดกิจกรรมที่เป็นความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน</p> <p>การติดตามและประเมินผลการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ครั้งที่ 2 เป็นการจัดประชุมในช่วงเวลา 16.00-17.00 น.</p>	

ตารางที่ 8 (ต่อ) การทดลองจัดประสบการณ์โดยการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ในช่วงที่ 2

สัปดาห์ที่	วันที่	การจัดประสบการณ์ของครูที่โรงเรียน	การจัดประสบการณ์ของผู้ปกครองที่บ้าน
4-6	18ก.พ.52 19ก.พ.52 20ก.พ.52	<p>ซึ่งเป็นเวลาที่ผู้ปกครองมารับนักเรียนกลับบ้านในตอนเย็น ใช้ห้องเรียนของนักเรียนเป็นสถานที่ประชุม โดยได้แบ่งผู้ปกครองทั้งหมดออกเป็น 3 กลุ่มย่อย และจัดประชุมทั้งหมด 3 วัน ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้</p> <p>กลุ่มที่ 1 จำนวน 13 คน</p> <p>กลุ่มที่ 2 จำนวน 13 คน</p> <p>กลุ่มที่ 3 จำนวน 12 คน</p> <p>โดยมีการพูดคุยกันเพื่อติดตามและประเมินผลพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในประเด็นต่อไปนี้</p> <p>ประเด็นที่ 1 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้ง 3 ด้านของนักเรียน จากการจัดประสบการณ์โดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ในการดำเนินการทดลองช่วงที่ 2</p> <p>ประเด็นที่ 2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนระหว่างบ้านและโรงเรียน ด้วยการที่ครูเล่าถึงพฤติกรรมของนักเรียนเมื่ออยู่ที่โรงเรียนและให้ผู้ปกครองเล่าถึงพฤติกรรมของนักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน</p> <p>ประเด็นที่ 3 ร่วมกันหาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมเพื่อนำไปส่งเสริมและแก้ปัญหาพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนต่อไป</p>	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 การทดลองจัดประสบการณ์โดยการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบให้กับนักเรียนโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ในช่วงที่ 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วันที่	การจัดประสบการณ์ของครูที่โรงเรียน	การจัดประสบการณ์ของผู้ปกครองที่บ้าน
7	13ก.พ.52 16ก.พ.52 18ก.พ.52	กิจกรรมที่ 7 ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน คาบที่ 1 เกมตั้งใจฟังเพิ่มพลังความคิด คาบที่ 2 นิทานเรื่องโองวิเศษ คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวให้กับนักเรียนสัปดาห์ที่ 7
8	19ก.พ.52 20ก.พ.52 23ก.พ.52	กิจกรรมที่ 8 ทบทวนเนื้อหาที่เรียนมาแล้วทั้งหมดของกิจกรรมที่ 1-7 คาบที่ 1 เกมห้าสหายหัวใจเดียวกัน คาบที่ 2 นิทานเรื่องหน้าที่นั้นสำคัญไฉน คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวให้กับนักเรียนสัปดาห์ที่ 8

ตอนที่ 3 หลังการดำเนินการทดลอง

ทำการสังเกตเพื่อดูความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนและพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อโรงเรียน และต่อครอบครัวของนักเรียน ก่อนการดำเนินการทดลอง 1 สัปดาห์ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนสำหรับครู และสำหรับผู้ปกครอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ช่วงที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในระหว่างการดำเนินการทดลอง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนสำหรับครู และสำหรับผู้ปกครอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ช่วงที่ 3 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อโรงเรียน และต่อครอบครัวของนักเรียน หลังการดำเนินการทดลอง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนสำหรับครู และสำหรับผู้ปกครอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลในการสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการทำกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม โดยใช้สอบถามหลังการทำกิจกรรมเสร็จสิ้นในแต่ละครั้ง

รายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละช่วงดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 10 ดังนี้

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 รายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละช่วง

ช่วงเวลา	วันที่	ลักษณะของข้อมูล
ก่อนการดำเนินการ ทดลอง	24 ธ.ค. 2551	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนครั้งที่ 1
	25 ธ.ค. 2551	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนครั้งที่ 2
	26 ธ.ค. 2551	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนครั้งที่ 3
หลังการดำเนินการ ทดลองช่วงที่ 1	19 ม.ค. 2552	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนครั้งที่ 1
	22 ม.ค. 2552	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนครั้งที่ 2
	23 ม.ค. 2552	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนครั้งที่ 3
		สำรวจความพึงพอใจของนักเรียนกิจกรรมที่ 1-3
หลังการดำเนินการ ทดลองช่วงที่ 2	10 ก.พ. 2552	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนครั้งที่ 1
	12 ก.พ. 2552	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนครั้งที่ 2
	13 ก.พ. 2552	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนครั้งที่ 3
		สำรวจความพึงพอใจของนักเรียนกิจกรรมที่ 4-8
หลังการดำเนินการ ทดลอง	24 ก.พ. 2552	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนครั้งที่ 1
	25 ก.พ. 2552	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนครั้งที่ 2
	26 ก.พ. 2552	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนครั้งที่ 3

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนสำหรับครู และสำหรับผู้ปกครอง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการนำความถี่ของพฤติกรรมความรับผิดชอบที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในแต่ละครั้ง มาหาคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในแต่ละด้านจากการดำเนินการทดลองในแต่ละช่วง

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความพึงพอใจของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่และนำมาคิดเป็นร้อยละของจำนวนนักเรียนที่มีความพึงพอใจ

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง นำมาหาคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน แล้วนำไป

ทดสอบหาค่าที (t-test) แบบ pair sample test (เป็นการทดลองที่มีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวที่มีการวัดและประเมินผลก่อนและหลังการทดลอง)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ได้มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับในแต่ละตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง

- 1.1 พฤติกรรมการมีวินัยของตนเองของนักเรียน
- 1.2 พฤติกรรมการมีวินัยต่อโรงเรียนของนักเรียน
- 1.3 พฤติกรรมการมีวินัยต่อครอบครัวของนักเรียน

ตอนที่ 2 ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการมีวินัยทั้ง 3 ด้านของนักเรียน

ตอนที่ 3 ผลการสำรวจความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมของครู

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอโดยแยกเป็นพฤติกรรมความรับผิดชอบในแต่ละด้าน ตามที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 11-13 ดังต่อไปนี้

1.1 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง

ช่วงเวลา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนการดำเนินการทดลอง	3.06	0.31		
หลังการดำเนินการทดลอง	3.73	0.09	5.50*	.00

* $p < .05$

จากตารางที่ 11 พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน หลังการดำเนินการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 3.73 สูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลองที่มีคะแนนเฉลี่ย 3.06

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง

ช่วงเวลา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนการดำเนินการทดลอง	2.55	0.32		
หลังการดำเนินการทดลอง	3.41	0.18	14.51*	.00

*p< .05

จากตารางที่ 12 พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน หลังการดำเนินการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 3.41 สูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลองที่มีคะแนนเฉลี่ย 2.55

1.3 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง

ช่วงเวลา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนการดำเนินการทดลอง	2.14	0.15		
หลังการดำเนินการทดลอง	3.16	0.44	9.26*	.00

*p< .05

จากตารางที่ 13 พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน หลังการดำเนินการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 3.16 สูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลองที่มีคะแนนเฉลี่ย 2.14

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้ง 3 ด้านของนักเรียน

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้ง 3 ด้านของนักเรียนที่ได้จากการสังเกต ทั้งหมด 3 ช่วง ได้แก่ ก่อนการดำเนินการทดลอง หลังการดำเนินการทดลองช่วงที่ 1 หลังการดำเนินการทดลองช่วงที่ 2 และหลังการดำเนินการทดลอง ได้มีการนำเสนอเป็นโดยแยกเป็นคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในแต่ละด้าน ตามที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 14-25 ดังต่อไปนี้

2.1 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน

ตารางที่ 14 ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมก่อนการดำเนินการทดลอง

รายการพฤติกรรม	จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคะแนน				คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	
1. การส่งการบ้าน	5	4	10	18	3.11
2. การทำความสะอาดแก้วน้ำ	9	7	13	8	2.54
3. การทำความสะอาดโต๊ะเรียนใน ตอนเช้า	5	7	6	19	3.05
4. การจัดช่องของใช้ให้เป็นระเบียบ	3	10	7	17	3.03
5. การจัดการบ้าน	2	4	5	26	3.49
6. การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลัง อาหารกลางวัน	4	6	8	19	3.14
รวม					3.06

จากตารางที่ 14 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมก่อนการดำเนินการทดลอง ทั้งหมด 6 พฤติกรรม ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการจัดการบ้าน มีคะแนนเฉลี่ย 3.49 พฤติกรรมทำความสะอาดโต๊ะ

เรียนหลังอาหารกลางวัน มีคะแนนเฉลี่ย 3.14 พฤติกรรมการส่งการบ้าน มีคะแนนเฉลี่ย 3.11 พฤติกรรมการทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า มีคะแนนเฉลี่ย 3.05 พฤติกรรมการจัดช่องของใช้ให้เป็นระเบียบ มีคะแนนเฉลี่ย 3.03 และพฤติกรรมการทำความสะอาดแก้วน้ำ มีคะแนนเฉลี่ย 2.54

ตารางที่ 15 ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนใน แต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองครั้งที่ 1

รายการพฤติกรรม	จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคะแนน				คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	
1. การส่งการบ้าน	4	2	5	26	3.43
2. การทำความสะอาดแก้วน้ำ	6	5	5	21	3.11
3. การทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า	6	7	6	18	2.97
4. การจัดช่องของใช้ให้เป็นระเบียบ	3	10	7	17	3.03
5. การจัดการบ้าน	2	4	6	25	3.46
6. การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน	3	6	10	18	3.16

จากตารางที่ 15 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรม หลังการดำเนินการทดลองครั้งที่ 1 ทั้งหมด 6 พฤติกรรม ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดย เรียงลำดับได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการจัดการบ้าน มีคะแนนเฉลี่ย 3.46 พฤติกรรมการส่งการบ้าน มีคะแนนเฉลี่ย 3.43 พฤติกรรมการทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน มีคะแนนเฉลี่ย 3.16 พฤติกรรมการทำความสะอาดแก้วน้ำ มีคะแนนเฉลี่ย 3.11 พฤติกรรมการจัดช่องของใช้ให้เป็นระเบียบ มีคะแนนเฉลี่ย 3.03 และพฤติกรรมการทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า มีคะแนนเฉลี่ย 2.97

ตารางที่ 16 ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการช่วงที่ 2

รายการพฤติกรรม	จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคะแนน				คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	
1. การส่งการบ้าน	-	1	3	33	3.86
2. การทำความสะอาดแก้วน้ำ	1	3	11	22	3.46
3. การทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า	1	1	11	23	3.46
4. การจัดช่องของใช้ให้เป็นระเบียบ	3	7	7	20	3.19
5. การจดการบ้าน	-	1	3	33	3.86
6. การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน	-	3	13	21	3.49

จากตารางที่ 16 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองช่วงที่ 2 ทั้งหมด 6 พฤติกรรม ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการส่งการบ้าน และพฤติกรรมการจดการบ้าน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.86 พฤติกรรมการทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน มีคะแนนเฉลี่ย 3.49 พฤติกรรมการทำความสะอาดแก้วน้ำ และ พฤติกรรมการทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้ามีคะแนนเฉลี่ย เท่ากันคือ 3.46 และพฤติกรรมการจัดช่องของใช้ให้เป็นระเบียบ มีคะแนนเฉลี่ย 3.19

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลอง

รายการพฤติกรรม	จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคะแนน				คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	
1. การส่งการบ้าน	-	2	4	31	3.78
2. การทำความสะอาดแก้วน้ำ	-	2	4	31	3.78
3. การทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า	-	3	5	29	3.70
4. การจัดช่องของใช้ให้เป็นระเบียบ	-	3	8	26	3.62
5. การจัดการบ้าน	-	0	5	32	3.86
6. การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน	-	3	7	27	3.65
รวม					3.73

จากตารางที่ 17 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลอง ทั้งหมด 6 พฤติกรรม ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการจัดการบ้าน มีคะแนนเฉลี่ย 3.86 พฤติกรรมการส่งการบ้านและพฤติกรรมการทำความสะอาดแก้วน้ำ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.78 พฤติกรรมการทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า มีคะแนนเฉลี่ย 3.70 พฤติกรรมการทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน มีคะแนนเฉลี่ย 3.65 และพฤติกรรมการจัดช่องของใช้ให้เป็นระเบียบ มีคะแนนเฉลี่ย 3.62

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน

ตารางที่ 18 ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมก่อนการดำเนินการทดลอง

รายการพฤติกรรม	จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคะแนน				คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	
1. การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนเป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน	3	12	18	4	2.62
2. การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติเมื่อครูให้สัญญาณเตือน	2	3	24	8	3.03
3. การไม่เล่นและพูดกันคึกคะนองเข้าแถวเคารพธงชาติ	10	12	12	3	2.22
4. การไม่ทิ้งขยะและเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน	7	17	12	1	2.19
5. การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนห้องอื่นเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้อง	6	10	9	12	2.73
6. การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและเย็นหลังเลิกเรียน	9	10	9	9	2.49
รวม					2.55

จากตารางที่ 18 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมก่อนการดำเนินการทดลอง ทั้งหมด 6 พฤติกรรม ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติเมื่อครูให้สัญญาณเตือน มีคะแนนเฉลี่ย 3.03 พฤติกรรมการไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนห้องอื่นเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้อง มีคะแนนเฉลี่ย 2.73 พฤติกรรมการเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนเป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 2.62 พฤติกรรมการทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและเย็นหลังเลิกเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 2.49 พฤติกรรมการไม่เล่นและพูดกันคึกคะนองเข้าแถวเคารพธงชาติ

มีคะแนนเฉลี่ย 2.22 และพฤติกรรมกรรมการไม่ทิ้งขยะและเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 2.19

ตารางที่ 19 ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองครั้งที่ 1

รายการพฤติกรรม	จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคะแนน				คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	
1. การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนเป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน	4	10	6	17	2.97
2. การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติเมื่อครูให้สัญญาณเตือน	1	3	14	19	3.38
3. การไม่เล่นและพูดคุยขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ	1	3	14	19	3.38
4. การไม่ทิ้งขยะและเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน	8	8	12	9	2.59
5. การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนห้องอื่นเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้อง	-	6	11	20	3.38
6. การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและเย็นหลังเลิกเรียน	8	9	9	10	2.51

จากตารางที่ 19 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองครั้งที่ 1 ทั้งหมด 6 พฤติกรรม ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติเมื่อครูให้สัญญาณเตือน พฤติกรรมการไม่เล่นและพูดคุยขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ และพฤติกรรมการไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนห้องอื่นเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้อง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.38 พฤติกรรมการเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนเป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 2.97 พฤติกรรมการไม่ทิ้งขยะและเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 2.59 และพฤติกรรม

การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและเย็นหลังเลิกเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 2.51

ตารางที่ 20 ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองครั้งที่ 2

รายการพฤติกรรม	จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคะแนน				คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	
1. การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนเป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน	-	3	14	20	3.46
2. การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติเมื่อครูให้สัญญาณเตือน	-	4	14	19	3.41
3. การไม่เล่นพูดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ	-	4	14	19	3.41
4. การไม่ทิ้งขยะและเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน	2	16	12	7	2.65
5. การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนห้องอื่นเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้อง	-	2	8	27	3.68
6. การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและเย็นหลังเลิกเรียน	-	6	10	21	3.41

จากตารางที่ 20 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองครั้งที่ 2 ทั้งหมด 6 พฤติกรรม ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนห้องอื่นเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้อง มีคะแนนเฉลี่ย 3.68 พฤติกรรมการเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนเป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 3.46 พฤติกรรมการออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติเมื่อครูให้สัญญาณเตือน พฤติกรรมการไม่เล่นพูดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ และพฤติกรรมการทำ

ความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและเย็นหลังเลิกเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ คือ 3.41 และพฤติกรรมกรรมการไม่ทิ้งขยะและเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 2.65

ตารางที่ 21 ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลอง

รายการพฤติกรรม	จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคะแนน				คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	
1. การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนเป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน	-	3	15	19	3.43
2. การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติเมื่อครูให้สัญญาณเตือน	-	3	5	29	3.70
3. การไม่เล่นพูดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ	-	2	24	11	3.24
4. การไม่ทิ้งขยะและเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน	-	5	20	12	3.19
5. การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนห้องอื่นเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้อง	-	0	20	17	3.46
6. การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและเย็นหลังเลิกเรียน	-	2	16	19	3.46
รวม					3.41

จากตารางที่ 21 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลอง ทั้งหมด 6 พฤติกรรม ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติ มีคะแนนเฉลี่ย 3.70 พฤติกรรมการไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนห้องอื่นเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้อง และพฤติกรรมทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและเย็นหลังเลิกเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับคือ 3.46 พฤติกรรมการเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนเป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 3.43

พฤติกรรมกรรมการไม่เล่นพุดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ มีคะแนนเฉลี่ย 3.24 และพฤติกรรมกรรมการไม่ทิ้งขยะและเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 3.19

2.3 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน

ตารางที่ 22 ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน ในแต่ละพฤติกรรมก่อนการดำเนินการทดลอง

รายการพฤติกรรม	จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคะแนน				คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	
1. การทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จครบถ้วน	9	18	9	1	2.05
2. การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง	6	15	15	1	2.30
3. การรับประทานอาหารเช้าและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง	7	15	13	2	2.27
4. การจัดเตรียมเครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน	8	14	14	1	2.22
5. การจัดกระเป๋านักเรียน	9	11	14	3	2.30
6. การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าที่เดิมได้เรียบร้อย	14	15	6	3	2.00
7. การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าเตรียมซัก	8	15	13	1	2.19
8. การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกในครอบครัว	9	20	8	-	1.97
9. การไหว้พ่อแม่ตอนเข้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน	5	30	2	-	1.92
รวม					2.14

จากตารางที่ 22 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรม ก่อนการดำเนินการทดลอง ทั้งหมด 9 พฤติกรรม ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดยเรียงลำดับ ได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง และพฤติกรรมการจัดกระเป๋านักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 2.30 พฤติกรรมการรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ย 2.27 พฤติกรรมการจัดเตรียมเครื่องเขียนได้ครบถ้วน และพร้อมใช้งาน มีคะแนนเฉลี่ย 2.22 พฤติกรรมการจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าเตรียมซัก มีคะแนนเฉลี่ย 2.19 พฤติกรรมการทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จครบถ้วน มีคะแนนเฉลี่ย 2.05 พฤติกรรมการจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าที่เดิมได้เรียบร้อย มีคะแนนเฉลี่ย 2.00 พฤติกรรมการพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกในครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ย 1.97 และพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ตอนเช้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน มีคะแนนเฉลี่ย 1.92

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน
ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองครั้งที่ 1

รายการพฤติกรรม	จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคะแนน				คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	
1. การทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จครบถ้วน	5	22	9	1	2.16
2. การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง	3	15	18	1	2.46
3. การรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง	3	16	17	1	2.43
4. การจัดเตรียมเครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน	3	16	17	1	2.43
5. การจัดกระเป๋านักเรียน	3	4	10	20	3.27
6. การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าที่เดิมได้เรียบร้อยทุกครั้ง	10	19	6	2	2.00
7. การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าเตรียมซัก	2	19	15	1	2.41
8. การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกในครอบครัว	1	28	8	-	2.19
9. การไหว้พ่อแม่ตอนเข้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน	1	35	1	-	2.00

จากตารางที่ 23 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองครั้งที่ 1 ทั้งหมด 9 พฤติกรรม ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการจัดกระเป๋านักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย 3.27 พฤติกรรมการอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ย 2.46 พฤติกรรมการรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง และพฤติกรรมการจัดเตรียมเครื่องเขียนได้

ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ คือ 2.43 พฤติกรรมการจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่ไว้ในตะกร้าเตรียมซัก มีคะแนนเฉลี่ย 2.41 พฤติกรรมการพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกในครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ย 2.19 พฤติกรรมการทำการบ้านด้วยตนเองจนเสร็จครบถ้วน มีคะแนนเฉลี่ย 2.16 และพฤติกรรมจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าที่เดิมได้เรียบร้อยทุก และพฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ตอนเข้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ คือ 2.00

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน
ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลองครั้งที่ 2

รายการพฤติกรรม	จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคะแนน				คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	
1. การทำการบ้านด้วยตนเองจนเสร็จ ครบถ้วน	1	7	18	11	3.05
2. การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง	-	19	17	1	2.51
3. การรับประทานอาหารเช้าและเก็บ ภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จ ด้วยตนเอง	-	16	19	2	2.62
4. การจัดเตรียมเครื่องเขียนได้ครบถ้วน และพร้อมใช้งาน	-	6	11	20	3.38
5. การจัดกระเป๋านักเรียนได้เรียบร้อย	-	7	10	20	3.35
6. การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าที่ เดิมได้อย่างเรียบร้อย	-	24	10	3	2.43
7. การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ใน ตะกร้าเตรียมซัก	-	7	8	22	3.41
8. การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมี หางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุก คนในครอบครัว	-	2	27	8	3.16
9. การไหว้พ่อแม่ตอนเช้าก่อนออก จากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน	-	20	17	-	2.46

จากตารางที่ 24 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรม
หลังการดำเนินการทดลองครั้งที่ 2 ทั้งหมด 9 พฤติกรรม ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดย
เรียงลำดับได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าเตรียมซัก มีคะแนน
เฉลี่ย 3.41 พฤติกรรมการจัดเตรียมเครื่องเขียนและพร้อมใช้งาน มีคะแนนเฉลี่ย 3.38 พฤติกรรม
การจัดกระเป๋านักเรียนได้เรียบร้อย 3.35 พฤติกรรมการพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุก
ครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ย 3.16 พฤติกรรมการทำการบ้านด้วย

ตนเองจนเสร็จครบถ้วน มีคะแนนเฉลี่ย 3.05 พฤติกรรมการรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ย 2.62 พฤติกรรมการอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ย 2.51 พฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ตอนเช้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน มีคะแนนเฉลี่ย 2.46 และพฤติกรรมการจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าที่เดิมได้เรียบร้อย มีคะแนนเฉลี่ย 2.43

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 ระดับคะแนน และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน
ในแต่ละพฤติกรรมหลังการดำเนินการทดลอง

รายการพฤติกรรม	จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคะแนน				คะแนนเฉลี่ย
	1	2	3	4	
1. การทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จ ครบถ้วน	-	3	22	12	3.24
2. การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง	-	2	22	13	3.30
3. การรับประทานอาหารและเก็บ ภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จ ด้วยตนเอง	-	3	4	30	3.73
4. การจัดเตรียมเครื่องเขียนได้ครบถ้วน และพร้อมใช้งาน	-	2	23	12	3.27
5. การจัดกระเป๋านักเรียนได้เรียบร้อย	-	3	13	21	3.49
6. การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าที่ เดิมได้อย่างเรียบร้อย	-	24	10	3	2.43
7. การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ใน ตะกร้าเตรียมซัก	-	1	22	14	3.35
8. การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมี หางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุก คนในครอบครัว	-	2	27	8	3.16
9. การไหว้พ่อแม่ตอนเช้าก่อนออก จากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน	-	20	17	-	2.46
รวม					3.16

จากตารางที่ 25 พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียนในแต่ละพฤติกรรม
หลังการดำเนินการทดลอง ทั้งหมด 9 พฤติกรรม ในแต่ละพฤติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดยเรียงลำดับ
ได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วย
ตนเอง มีคะแนนเฉลี่ย 3.73 พฤติกรรมการจัดกระเป๋านักเรียนได้เรียบร้อย มีคะแนนเฉลี่ย 3.49
พฤติกรรมการจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าเตรียมซัก มีคะแนนเฉลี่ย 3.35 พฤติกรรม

การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ย 3.30 พฤติกรรมการจัดเตรียมเครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน มีคะแนนเฉลี่ย 3.27 พฤติกรรมการทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จครบถ้วน มีคะแนนเฉลี่ย 3.24 พฤติกรรมการพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ย 3.16 พฤติกรรมการไหว้พ่อแม่ตอนเข้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน มีคะแนนเฉลี่ย 2.46 และพฤติกรรมการจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าที่เดิมได้อย่างเรียบร้อย มีคะแนนเฉลี่ย 2.43

ตอนที่ 3 การสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมของครูในแต่ละกิจกรรม

ผลการสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมของครูในแต่ละกิจกรรม ที่ได้จากการสอบถามนักเรียนหลังการทำกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม ได้มีการนำเสนอโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนที่มีความพึงพอใจในแต่ละกิจกรรม ตามรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 26 ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 จำนวน และร้อยละของนักเรียนที่มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมของครู

คาบที่	กิจกรรมที่/เรื่อง	จำนวนนักเรียนที่มี ความพึงพอใจ	
		จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมที่ 1 เรื่องความรับผิดชอบในด้านการเรียน			
1	กิจกรรม เกมขวดแสนกล	33	89.19
2	นิทาน เรื่องเทพผู้ให้กำเนิดกับเด็กขี่เปื้อ	30	81.08
3	ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	29	78.38
กิจกรรมที่ 2 เรื่องความรับผิดชอบในการดูแลรักษา ความสะอาดของใช้ส่วนตัว			
1	กิจกรรม เกมใครจะแม่นกว่ากัน	35	94.59
2	นิทาน เรื่องรอยตะปูแห่งความทรงจำ	32	86.49
3	ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	30	81.08
กิจกรรมที่ 3 เรื่องความรับผิดชอบในการปฏิบัติตาม ข้อตกลงเพื่อช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียน			
1	กิจกรรม เกมขวดนมมหัศจรรย์	34	91.89
2	นิทาน เรื่องวันที่ไม่มีพระอาทิตย์ส่องแสง	33	89.19
3	ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	31	83.78
กิจกรรมที่ 4 เรื่องความรับผิดชอบในการปฏิบัติตาม ข้อตกลงเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน			
1	กิจกรรม เกมร่วมด้วยช่วยกัน	35	94.59
2	นิทาน เรื่องนกฮูกกับช้าง	32	86.49
3	ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	32	86.49

ตารางที่ 26(ต่อ) จำนวน และร้อยละของนักเรียนที่มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมของครู

คาบที่	กิจกรรมที่/เรื่อง	จำนวนนักเรียนที่มี ความพึงพอใจ	
		จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมที่ 5 เรื่องความรับผิดชอบในการปฏิบัติตาม ข้อตกลงเพื่อความสงบเรียบร้อยของห้องเรียน			
1	กิจกรรม เกมลูกบอลลอลวน	34	91.89
2	นิทาน เรื่องผลกรรมของช้างเถร	33	89.19
3	ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	31	83.78
กิจกรรมที่ 6 เรื่องความรับผิดชอบในการปฏิบัติตาม กฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อความสงบเรียบร้อยในการ อยู่ร่วมกัน			
1	กิจกรรม เกมปริศนาท่าทาง	33	89.19
2	นิทาน เรื่องสะพานมหัศจรรย์	33	89.19
3	ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	31	83.78
กิจกรรมที่ 7 เรื่องความรับผิดชอบในการปฏิบัติตาม กฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการ เคารพเชื่อฟังอาจารย์			
1	กิจกรรม เกมตั้งใจฟังเพิ่มพลังความคิด	32	86.49
2	นิทาน เรื่องโอง์วิเศษ	33	89.19
3	ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	32	86.49
กิจกรรมที่ 8 ทบทวนเนื้อหาที่เรียนมาแล้วทั้งหมดใน กิจกรรมที่ 1-7			
1	กิจกรรม เกมห้าสหายหัวใจเดียวกัน	35	94.59
2	นิทาน เรื่องความรับผิดชอบนั้นสำคัญไฉน	32	86.49
3	ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรง	31	83.78

จากตารางที่ 26 พบว่าในการจัดกิจกรรมของครูให้กับนักเรียนที่โรงเรียนจำนวนทั้งหมด 8 กิจกรรมนั้น นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไปเกือบทุกกิจกรรม ยกเว้นใน คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรงของกิจกรรมที่ 1 ที่มีจำนวนนักเรียนมีความพึงพอใจทั้งหมด 29 คน คิดเป็นร้อยละ 78.38

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่อง ต่อโรงเรียน และต่อครอบครัวของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/7 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 37 คน ตัวแปรต้น คือ การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน ประกอบด้วย พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และพฤติกรรมการมีวินัยต่อครอบครัว ใช้เวลาในการดำเนินการทดลองทั้งหมด 8 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมของครู และแนวทางสำหรับผู้ปกครองนำไปปฏิบัติกับนักเรียนที่บ้าน และแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนสำหรับครูและผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องของนักเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยต่อตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินการทดลองต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยต่อตนเองของนักเรียน หลังการดำเนินการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 3.31 สูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลองที่มีคะแนนเฉลี่ย 3.06
2. ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมการมีวินัยต่อโรงเรียนของนักเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยต่อโรงเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง

ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน หลังการดำเนินการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 3.41 สูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลองที่มีคะแนนเฉลี่ย 2.55

3. ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน ก่อนและหลังการดำเนินการทดลองต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน หลังการดำเนินการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 3.16 สูงกว่าก่อนการดำเนินการทดลองที่มีคะแนนเฉลี่ย 2.14

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองทำให้พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้แยกเป็นการอภิปรายผลพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนในแต่ละด้านซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การที่พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นนั้น มีเหตุผลประกอบดังนี้

1.1 ความสัมพันธ์ที่ดีของครูกับนักเรียน ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า การที่ครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้บรรยากาศในห้องเรียนผ่อนคลายไม่อึดอัด เมื่อนักเรียนเกิดศรัทธา มีความไว้วางใจ และยอมรับในตัวครู การสร้างบรรยากาศที่ดีของครูร่วมกับนักเรียน เช่น มีการพูดคุย ให้คำชมเชย หัวเราะสนุกสนาน เป็นต้น เป็นการสื่อให้นักเรียนรู้ถึงความรักความห่วงใยและความจริงใจของครู ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจและมีพลังที่จะกระทำสิ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการของครูด้วยความเต็มใจ เหตุผลในข้อนี้ตรงกับคำกล่าวของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2538) ที่กล่าวไว้ว่า ถ้าครูอาจารย์น่ารัก ทำให้เด็กมีความอบอุ่นสบายใจ เด็กก็อยากจะทำดีฟังครูอาจารย์ที่เขารัก เคารพ และศรัทธานั้น พอพูดอะไรลูกศิษย์ก็อยากทำอยู่แล้ว และเขาก็มีความสุขที่จะทำตามด้วย เพราะฉะนั้นศรัทธา และความรัก จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ตรงกับที่ก่องแก้ว เจริญอักษร (2522) ที่กล่าวว่าการกระทำของครูทุกอย่างต้องทำอย่างระมัดระวังและตระหนักไว้เสมอว่านักเรียนเรียนรู้และให้ความสนใจครูอยู่ตลอดเวลา การไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวใส่เด็ก การไม่กล่าวคำเสียดสีประชดประชันเมื่อนักเรียนทำผิด การทักทายนักเรียน การให้ความเอาใจใส่แก่นักเรียน สิ่งเหล่านี้เป็นช่องทางให้นักเรียนได้พบเห็นจริยธรรมจากการประพฤติปฏิบัติจากครูของ

เขาเอง และจากการที่ประเด็นนี้ อูปรมาย (2530) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยภายในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กว่าครูมีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็ก ด้วยการปฏิบัติตนของครู เข้าใจธรรมชาติของนักเรียนเป็นอย่างดี ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนทุกด้าน เป็นที่ปรึกษาและพยายามเอาใจใส่โดยไม่เป็นการควบคุมและรุกรานเสรีภาพ ซึ่งตรงกับที่สุขุมาล เกษมสุข (2548) ได้กล่าวว่าครูควรสร้างบรรยากาศให้มีความอบอุ่น มีเมตตา ด้วยการเป็นคนยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาสุภาพไพเราะ จิตใจดี มีเมตตาต่อนักเรียน มีการอบรมที่เน้นเข้าหาธรรมชาติและความดีงาม การกระทำทุกอิริยาบถของครูจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียนตลอดเวลา ครูต้องสร้างศรัทธาให้เด็กเกิดศรัทธาในตัวครู และสอดคล้องกับคำกล่าวของ อูมาพร ตรังคสมบัติ (2542) ที่กล่าวว่าครูเป็นบุคคลนอกครอบครัวคนแรกที่เด็กต้องสัมผัสและใช้ชีวิตอยู่ด้วยทั้งวัน ในสายตาของเด็กโดยเฉพาะเด็กเล็ก ครูช่างมีความรู้มากมายหลายอย่าง และเป็นผู้ทรงอำนาจที่เด็กไม่อาจจะขัดขืนได้ ดังนั้นเด็กจะเชื่อฟังครูและพยายามทำให้ครูพอใจ วันไหนครูชมหรือให้รางวัลมา เด็กจะเอาไปเล่าหรืออวดพ่อแม่ด้วยความดีใจ คำชมและรางวัลเล็กๆน้อยๆ เช่น สติกเกอร์จากครูเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับเด็ก และมีพลังอย่างยิ่งในการเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี

2. การที่พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นนั้น มีเหตุผลประกอบดังนี้

2.1 การเสริมแรงของครู ซึ่งเป็นแรงเสริมนั้นเป็นการเสริมแรงทางบวกที่เป็นการพูดชม ให้คำชมเชยทั้งที่เป็นส่วนตัวหรือต่อหน้าเพื่อนๆนักเรียนทั้งห้อง รวมไปถึงการให้ดาวเป็นการสะสมไว้สำหรับแลกรางวัลเมื่อเสร็จสิ้นการทำกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม เนื่องจากธรรมชาติของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น นักเรียนจะชอบให้พูดชม การที่ครูให้ความสนใจในตัวเขาถึงแม้บางครั้งจะเป็นเรื่องเล็กๆน้อยๆก็ตาม แต่จะต้องเป็นการแสดงความสนใจในพฤติกรรมที่เป็นเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ การสัมผัสตัวด้วยการลูบหลัง ลูบศีรษะ จะเป็นแรงเสริมอีกอย่างหนึ่งที่เป็นแรงจูงใจให้นักเรียนร่วมมือกับครูมากขึ้น จากเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bushell และคณะ (1968 อ้างถึงในสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2550) ที่ได้มีการนำเอาเบี้ยอรรถกรมาใช้ในหลายๆสถานการณ ใช้เบี้ยอรรถกรพร้อมทั้งคำชมมาเสริมแรงพฤติกรรม การตั้งใจเรียน (ทำงานตามที่มอบหมาย) โดยที่เบี้ยนี้สามารถนำมาแลกเปลี่ยนเป็นตัวดูภาพยนตร์ ดูงานศิลปะ หรือเข้าไปเล่นในโรงยิมเนเซียมได้ อัตราการแลกเปลี่ยนจะเปลี่ยนไปในแต่ละวันซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็กด้วย ผลปรากฏว่าพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูงขึ้นกว่าร้อยละ 60 ของเวลาเรียนทั้งหมด และ จากงานวิจัยของ O Leary & Becker (1967 อ้างถึงในสมโภชน์

เยี่ยมสุภษิต,2550) ที่พบว่าเด็กที่มีความผิดปกติทางอารมณ์ อายุ 9 ขวบ จำนวน 11 คน มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ร้อยละ 80 ของพฤติกรรมทั้งหมด เขาจึงสร้างกฎขึ้นในชั้นโดยกำหนดให้ทุกคนนั่งอยู่กับที่ มองมาที่หน้าชั้น ยกมือขึ้นตอบคำถาม ทำโต๊ะเรียนให้สะอาดจากนั้นจึงใช้เบียร์อรรถกรโดยการจดเป็นแต้มใส่ไว้บนกระดานบนโต๊ะของเด็กแต่ละคน ซึ่งแต้มที่เด็กได้นั้นเป็นผลเนื่องมาจากการประเมินพฤติกรรมของตนเองตามกฎที่ตั้งไว้ โดยทำการประเมินวันละ 5 ครั้ง (หลังจากการสอนในแต่ละชั่วโมง) แต้มเหล่านั้นสามารถนำมาแลกเปลี่ยนเป็นขนมได้ ผลปรากฏว่าพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นลดลงเหลือเพียงร้อยละ 10 ของพฤติกรรมทั้งหมด ซึ่งตรงกับที่อัมพรเบญจพลพิทักษ์ (2544) ที่กล่าวว่าความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ถูกสร้างได้ดีมาก หากเกิดอยู่บนพื้นฐานของความรัก และมีการให้แรงเสริมทางบวกอย่างเหมาะสม และจากที่กรมวิชาการ (2542) ได้กล่าวถึงเรื่องของการเสริมแรงไว้ว่า ครูจะเป็นผู้ทำหน้าที่จัดเงื่อนไขผลกรรมทั้งการเสริมแรงและการลงโทษให้กับนักเรียนทุกครั้งที่นักเรียนแสดงพฤติกรรม แต่เนื่องจากว่าในเรื่องของการเสริมสร้างลักษณะนิสัยนั้น นักจิตวิทยาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรใช้เงื่อนไขการเสริมแรงมากกว่าเงื่อนไขการลงโทษ เพราะว่าการลงโทษมีผลเสียมากกว่า คือ จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมลักลอบ หลีกเลียงและต่อต้าน และสอดคล้องตรงกันกับสุขุมาล เกษมสุข (2548) ที่กล่าวว่า การปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กมีจุดมุ่งหมายให้เด็กทำความดี มีพฤติกรรมที่ดี เมื่อครูอบรมสั่งสอน ชี้แนะ ทำตัวอย่างจนเด็กมีพฤติกรรมที่ดีแล้ว ครูต้องให้แรงเสริมแก่เด็ก เพื่อเขาอยากจะทำดีต่อไปจนเป็นนิสัย การให้รางวัลเมื่อเด็กทำดีเป็นวิธีที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมที่ได้โดยให้รางวัลที่เหมาะสมกับพัฒนาการทางจิตใจของเด็ก การให้รางวัลทันทีที่เด็กทำความดีและให้ในปริมาณที่พอเหมาะไม่มากหรือน้อยจนเกินไปจะช่วยให้เด็กมีกำลังใจในการทำ ความดี และมีการมุ่งมั่นในการทำ ความดีของตนต่อไป

2.2 การจัดกิจกรรมของครูให้กับนักเรียนที่โรงเรียน จากการสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยการใช้กิจกรรมเกมและเล่นนิทาน และจากการสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครองนั้นพบว่าเด็กในวัยนี้ชอบที่จะเล่นสนุกโดยไม่ต้องมีกฎกติกาที่ยุ่งยากและซับซ้อน และชอบที่จะให้ครูเล่านิทานหรือเรื่องราวต่างๆให้ฟัง จากเหตุผลในข้อนี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี ซึ่งทุกครั้งเมื่อมีการเล่นเกมและเล่นนิทานจบ จะเป็นไปในลักษณะของการร่วมกันอภิปรายร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน การเชิญชวนให้ปฏิบัติตามที่ได้สร้างข้อตกลงร่วมกันไว้และชี้ให้เห็นผลดี ผลเสียของการมีความรับผิดชอบสอดคล้องกับกิจกรรมทุกกิจกรรม การรอคอยที่จะได้ทำกิจกรรมและรอคอยที่จะได้ดาวเพื่อสะสมไว้แลกรางวัล เป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงหรือกติกาที่สร้างร่วมกัน ทำให้การทำกิจกรรมในช่วงหลังนักเรียนเริ่มฟังและปฏิบัติตามข้อตกลงการทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น และผลจากการที่นักเรียนตั้งใจฟัง เห็นคุณค่าแล้วนำไปปฏิบัติ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมด้าน

ความรับผิดชอบพัฒนาขึ้น ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนในการร่วมกิจกรรมแต่ละกิจกรรมนั้น สมมติของนักเรียนในการตั้งใจฟังมีส่วนสำคัญที่ทำให้นักเรียนสามารถติดตามและจดจำนำสิ่งที่ได้ฟังไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

3. การที่พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นนั้นมีเหตุผลประกอบดังนี้

3.1 ความสัมพันธ์ที่ดีของผู้ปกครองกับนักเรียน จากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและสร้างข้อตกลงร่วมกันมากกว่าการที่จะคอยทำตามคำสั่งที่ พ่อ แม่ สั่งให้ทำ มาเป็นในลักษณะของการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน การสร้างข้อตกลงร่วมกันในการทำงานที่ได้รับมอบหมายหรืองานในหน้าที่ของตน การมีเวลาให้ลูก การแสดงความรักด้วยการกอด การหอมแก้ม การลูบศีรษะและการตบไหล่ การชมเชยเมื่อลูกทำดี และการชี้แจงด้วยเหตุและผลให้นักเรียนเห็นถึงผลดีของการมีความรับผิดชอบและผลเสียของการขาดความรับผิดชอบ ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่อยากจะทำตามด้วยความเต็มใจ จากเหตุผลดังกล่าวตรงกับที่สุชา จันทร์อม (2511) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมวินัยให้กับเด็กที่เกิดจากที่บ้านว่า ผู้ใหญ่จะต้องสร้างสัมพันธภาพอันดีกับเด็ก ไม่ควรบังคับขู่เข็ญให้เด็กทำตามกฎที่วางไว้ เมื่อต้องการให้เด็กทำอะไรควรให้คำแนะนำและชี้แจงแต่โดยดี เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจ ควรให้เด็กมีอิสระในการพัฒนาตนเอง ไม่ควรควบคุมเด็ก และส่งเสริมให้เด็กทำอะไรตามความสามารถของตนเอง ผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ต้องมีเหตุผล มีความคงเส้นคงวา และทำเป็นตัวอย่างที่ดี เพราะเด็กจะเลียนแบบสิ่งต่างๆรอบตัว และสอดคล้องกับที่อุมาพร ตรังคสมบัติ (2542) ได้กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อ แม่ และลูกเป็นพื้นฐานของทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา เช่นเดียวกับในการส่งเสริมวินัยให้กับลูกก็ต้องมีพื้นฐานอยู่บนความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อ แม่ ลูก เพราะถ้าหากขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้ว ไม่ว่าจะพ่อ แม่ จะตั้งกฎที่เข้าทำอย่างไร หรือออกคำสั่งอย่างหนักแน่นแค่ไหนก็ตาม ลูกก็จะพยายามต่อต้านและไม่เชื่อฟัง ยิ่งพ่อ แม่ พยายามสั่งอะไร ลูกก็จะยิ่งทำตรงข้ามมากขึ้นเท่านั้น ความสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้ลูกรู้ว่า พ่อ แม่ ทำสิ่งต่างๆลงไปด้วยความรัก แม้ว่าพ่อ แม่จะดุว่าหรือหลุดปากตำหนิแรงไปหน่อย หรือตั้งกฎที่ลูกไม่ชอบก็ตาม ลูกก็จะพยายามทำ พยายามอดทน เพราะรักพ่อ แม่ และอยากทำให้พ่อ แม่มีความสุขและพอใจในตัวเขา

3.2 ความสม่ำเสมอ และการดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ในการดูแลและอบรมลูก ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการให้ความร่วมมือของผู้ปกครองในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับลูกที่บ้านนั้น พบว่านักเรียนที่มีความรับผิดชอบส่วนใหญ่มาจากครอบครัว ที่พ่อ

แม่เห็นความสำคัญและเอาใจใส่ต่อลูกอย่างสม่ำเสมอ ทำให้พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนที่บ้านพัฒนาขึ้น และส่งผลให้พฤติกรรมที่โรงเรียนพัฒนาขึ้นตามไปด้วย จากเหตุผลในข้อนี้ นั่น เป็นการสะท้อนว่าการที่นักเรียนมีความรับผิดชอบที่บ้านดีก็ย่อมที่จะส่งผลให้ ความรับผิดชอบที่โรงเรียนดีตามไปด้วย จากเหตุผลดังกล่าวตรงกับที่อุมามพร ตรังคสมบัติ (2542) ที่กล่าวว่าหลักการสำคัญบางประการที่ช่วยให้พ่อ แม่เลี้ยงดูลูกอย่างมีวินัยได้ ที่สำคัญก็คือ พ่อแม่ต้องมีความหนักแน่น เสมอต้นเสมอปลาย และยึดมั่นในหลักการที่ชัดเจนว่าอะไรถูกอะไรผิด อะไรควรทำและไม่ควรทำ และพ่อ แม่ ต้องสื่อสารสิ่งเหล่านี้ให้เด็กรู้และปฏิบัติตาม และพ่อ แม่ ก็ ต้องมีความหนักแน่นในกฎระเบียบที่ตั้งไว้รวมทั้งในข้อตกลงต่างๆที่ได้ตกลงร่วมกันกับลูก การรักษากฎระเบียบอย่างเสมอต้นเสมอปลายจะช่วยให้ลูกมีความประพฤติที่เสมอต้นเสมอปลาย เช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การนำวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนไปใช้นั้น สามารถนำไปส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและคุณธรรมอื่นๆ ให้กับนักเรียนได้ทุกวัยและทุกสังกัดทั้งของครูและผู้ปกครอง แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการนำไปใช้ก็คือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล วิธีการที่ครูจะนำไปใช้กับนักเรียนนั้นสิ่งที่ครูควรคำนึงถึงก็คือ ความสามารถของนักเรียนแต่ละคน เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถและการรับรู้ที่แตกต่างกัน กับเด็กบางคน อาจจะต้องใช้หลากหลายวิธี และต้องการความสนใจจากครูมากกว่านักเรียนคนอื่นๆในการที่จะกระตุ้นและให้กำลังใจอยู่ตลอดเวลา ครูจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่า วิธีที่เหมาะสมกับนักเรียนคนหนึ่ง อาจจะไม่เหมาะสมและใช้ไม่ได้กับนักเรียนอีกคนหนึ่ง เพราะนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันนั่นเอง

2. ปัจจัยที่อยู่แวดล้อมตัวนักเรียน การที่ครูจะชี้ชัดลงไปว่านักเรียนคนใดขาดความรับผิดชอบในการทำหน้าที่นั้น สิ่งที่ครูควรคำนึงถึงมากที่สุดก็คือ ปัจจัยหลายๆอย่างในตัวนักเรียนแต่ละคน ว่าการขาดความรับผิดชอบของนักเรียนนั้นสาเหตุมาจากปัจจัยที่อยู่แวดล้อมตัวใดส่งผลให้นักเรียนคนนั้นขาดความรับผิดชอบ

3. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้นยังค่อนข้างเล็ก ยังไม่สามารถที่จะช่วยเหลือหรือตัดสินใจบางอย่างได้ด้วยตนเอง ยังต้องการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดทั้งจากที่บ้านและที่โรงเรียน การส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนนั้น จำเป็นจะต้องเป็นวิธีการที่อยู่บนพื้นฐานของความรักและความอบอุ่น แต่สิ่งหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้พฤติกรรมของนักเรียนเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ นั่นคือ การพูด การบอก การเตือน การให้คำชมและให้กำลังใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากชีวิตประจำวันในแต่ละวันของนักเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบทำมากมายหลาย

อย่าง การพูดย้ำซ้ำทวนอยู่เสมอที่ไม่ใช่การพูดบ่นของครูหรือพ่อแม่ จึงเปรียบเสมือนกับเป็นการเตือนหรือย้ำให้นักเรียนรู้ว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องทำ และที่สำคัญทั้งครูและพ่อแม่ต้องใจเย็น ใช้ความอดทน ปฏิบัติกับนักเรียนอย่างจริงจังเสมอต้นเสมอปลาย และรอคอยเพื่อให้นักเรียนได้ค่อยๆพัฒนาตนเองไปตามวัยและระดับความสามารถของนักเรียน การคาดหวังในตัวนักเรียนมากเกินไปจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเครียด ท้อแท้ ไม่อยากทำและเกิดการต่อต้านตามมาในที่สุด เพราะนักเรียนบางคนอาจจะใช้เวลาในการพัฒนาแตกต่างกันตามระดับความสามารถของตนที่มีอยู่ไม่เกินไปตามที่ครูและพ่อแม่คาดหวังไว้ บางคนอาจจะใช้เวลาในการพัฒนาได้รวดเร็ว และเห็นผลทันที ในขณะที่บางคนอาจจะต้องใช้เวลาค่อนข้างนานกว่าคนอื่นๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาการทำวิจัยที่เป็นการนำเอาแนวทางจากการร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนไปส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมด้านอื่นๆให้กับนักเรียน เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามา มีบทบาทและเป็นกำลังสำคัญในการที่จะช่วยครูและโรงเรียนร่วมกันหาวิธีการและแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนานักเรียน รวมทั้งแก้ปัญหาในด้านต่างๆที่พบของนักเรียน

2. ควรมีการศึกษาการทำวิจัยในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ที่เป็นการติดตามและส่งเสริมให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ในระยะยาว เพื่อเป็นการพัฒนาให้พฤติกรรมนั้นมีความคงทนติดตัวเด็กไปจนถึงวัยผู้ใหญ่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

- กรรถนิการ์ ลิ้มพะสุต. 2548. สร้างวินัย...ทำอย่างไรจึงจะทำได้สำเร็จ. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา).
- กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต. 2542. การฝึกวินัยเริ่มได้ตั้งแต่เด็ก. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงฯ.
- กำพล สิ้นันตา. 2546. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครูในการเสริมสร้างวินัยให้นักเรียนโรงเรียนบ้านหัวดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กาญจนา พวงจิตต์. 2550. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจิตวิทยา และวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิ่งแก้ว อัดถาวร. 2524. ทำไมต้องมีวินัย มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 3(1): 15 – 19.
- เกษม จันสามารถ. 2552. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคณะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองซอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 3 โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา, www.mkarea3.go.th/ [21 กุมภาพันธ์ 2552].
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546. ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- เกียรติ ศรีพงษ์. 2505. การฝึกหัดให้เด็กมีความรับผิดชอบ. จุลสารสมาคมการศึกษา ฉบับที่ 8. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บรรหาร (อัดสำเนา).
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน. 2537. การสร้างวินัย : คู่มือและแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- จันทร์ชลี มาพุทธ. 2546. การศึกษาศตวรรษที่ 21 : ปรับเปลี่ยนความคิดของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนวารสารศึกษาศาสตร์ 15 (มิถุนายน –ตุลาคม).
- จันทรา พวงยอด. 2543. การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมเกมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาวัดผลการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จำนงค์ศักดิ์ ธูลีจันทร์. 2550. การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนทุ่งสิมวิทยาคม จังหวัดหวัดศรีสะเกษ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม [ออนไลน์]. แหล่งที่มา, ssk026.sisaketedu1.go.th/50 [23 มกราคม 2552].

- จूरรัตน์ นันทยทวิกุล. 2538. การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชม ภูมิภาค. 2525. บทความวิทยุกระจายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทยชุด การศึกษาเพื่อคุณธรรม. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ชวาล แพ้วัดกุล. 2514. หลักสูตรการอบรมพิเศษการวัดผลระยะสั้น. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา วิทยาลัยวิชาการศึกษา.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. 2524. คุณธรรมและจริยธรรม:หลักและวิธีการการพัฒนาจริยศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- ณรงค์ เส็งประชา. 2538. มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณัฐพล กล้าหาญ. 2540. การพัฒนาจริยธรรมควมมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิพวัลย์ คำคง. 2533. การสอนโดยใช้สัญญาการเรียน:การวิเคราะห์ทักษะการสอน การใช้เวลาเรียนของนักเรียนและผลการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทองคุณ หงส์พันธุ์. 2535. วิถีแห่งบัณฑิต การครองตน ครองคน และครองงาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- ธเนศ ขำเกิด. 2533. การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. วารสารมิตรครู. 9(30): 4.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. 2529. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณสมบัติของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมของคนไทย. นครปฐม: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา.
- นงภัศ เตียมลลออก. 2544. การใช้กิจกรรม “รักบ้านม่วงฟอร์ด” เพื่อพัฒนาวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนม่วงฟอร์ดวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นภดล ภวนะวิเชียร. 2540. การศึกษาค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการสร้างเสริมด้วยกระบวนการที่พัฒนาตามแนวคิดของไอเซ็นและแรทส์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคนอื่นๆ. 2515. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
 นิภา วิจิตรศิริ. 2525. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
 1 โรงเรียนหนองแค “สรกิจพิทยา” จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นฤมล เนียมหอม. 2549. การพัฒนากระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยใน
 ตนเองให้แก่เด็กปฐมวัยโดยใช้แนวคิดการสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการ
 เปลี่ยนแปลงภายใน วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประดินันท์ อุปรมัย. 2530. การพัฒนาความรับผิดชอบของเด็ก. เอกสารชุดการสอนวิชาการ
 พัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 1-6 พิมพ์ครั้งที่ 2 นนทบุรี : โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประเทิน มหาจันทร์. 2536. สอนเด็กให้มีความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์การพิมพ์.
 ประเวศ วะสี. 2547. การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน. ในประเวศ วะสี
 (บรรณาธิการ), ธรรมชาติของสรรพสิ่ง : การเข้าถึงความจริงทั้งหมด, กรุงเทพมหานคร :
 สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียา ชัยนิยม. 2542. การศึกษาคิดเห็นของครูต่อการสอนความรับผิดชอบ และความมี
 ระเบียบวินัย โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต กศม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พรตณณ เพชรวิวรรณ์. 2545. การศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่นักเรียนประถมศึกษา ใน
 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา ครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก. วินัยเรื่องใหญ่กว่าที่คิด. วารสารพฤติกรรมศาสตร์2 (พฤศจิกายน 2538).
- พระธรรมปิฎก(ประยุทธ์ ปยุตโต). 2539. จะพัฒนาคนได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
 สหธรรมมิก จำกัด.
- พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). 2528. พัฒนาคน-สมาธิ. กรุงเทพมหานคร : สมาธิ.
- พัฒน์วดี อนุสรณ์เทวินทร์. 2544. การใช้กลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนลุมพุก(วันครู2503) อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พิจิตรา พงษ์จินดากร. 2525. การทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิมพา ตามี. 2540. ความต้องการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภออ้อมก้อย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภัทรา นิคมานนท์. 2517. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกรับผิดชอบวินัยในตนเอง ความเกรงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภัสรา อรุณมีศรี. 2533. การพัฒนาแบบวัดความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวิณี โสธายะเพชร. 2549. การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบให้กับนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนในเครือเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาริสา วรตุรจิวส์. 2549. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหอวัง เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2539. พิมพ์ครั้งที่ 6. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- เววดี วงศ์พรหมเมฆ. 2521. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพมหานคร: ชัยวัฒน์.
- โรงเรียนอมาตย์พานิชนุกูล. 2549-2550. การพัฒนาอัจฉริยภาพของนักเรียนโดยใช้กลยุทธ์เครือข่ายการมีส่วนร่วม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา, www.ammart.ac.th/ [21 กุมภาพันธ์ 2552]
- ลลล การุณยะวนิช. 2505. ความรู้สึกรับผิดชอบสอนตั้งแต่เด็ก. จุลสารสมาคมการศึกษา ฉบับที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. 2525. การศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- วรรณิ์ รักรธรรม. 2515. การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์ และ ความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กไทย เพื่อชาติไทยและเด็กไทยเพื่อชาติจีน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. 2527. การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วันที อุดลรัมย์. 2545. ปัจจัยลักษณะพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิทย์ วิศเวทและเสถียรพงษ์ วรรณปก. 2525. สังคมศึกษา(ส402). กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- วิรัช เจริญเชื้อ. 2538. กรณีศึกษาเยาวชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นในหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่บริการโรงเรียนนางิ้ววิทยาสวรรค์ จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิภา ทาโบราณ. 2542. ผลของการได้รับแรงเสริมตามทฤษฎีการวางเงื่อนไขผลการกระทำเพื่อ ปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์). วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิลาพัฒน์ อรุณบุญลชาติ. 2549. การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวทางไตรสิกขา เพื่อเสริมสร้างควมมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิรินันท์ วรรณิกิจ. 2545. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิคอลล. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต การวิจัยและสถิติทางการศึกษา .กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (อัดสำเนา).
- สมพร โตนวล. 2537. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบ PSI. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (อัดสำเนา).

- สมโภชน์ เขียมสุภาชาติ. 2550. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2514. การศึกษากับการพัฒนาประเทศ (อัดสำเนา).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545. แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และ
วัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2529. เค้าโครงคู่มือปลูกฝังและเสริมสร้าง
ค่านิยม. กรุงเทพฯ: กองวิจัยและวางแผนกระทรวงศึกษาธิการ. (อัดสำเนา).
- สำนักงานทดสอบการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2539. "คุณธรรมพื้นฐาน" คู่มือการพัฒนา
โรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำเนียง ศิลป์ประกอบ. 2540. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบในการเรียน และ
ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา
ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน
มิตร. (อัดสำเนา).
- สุขุมาล เกษมสุข. 2548. การปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร :
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).
- สุชา จันท์เอม. 2523. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม. 2521. จิตวิทยาในห้องเรียน. กรุงเทพมหานคร:
โอเดียนสโตร์.
- สุชา จันท์เอม. เด็กกับการสร้างระเบียบวินัย.วารสารแนะแนว 6 (กรกฎาคม-กันยายน 2511).
- สุนีย์ นัยเจริญ. 2539. ผลการใช้สัญญาการเรียนรู้อิสระในศูนย์การเรียนรู้ที่มีต่อพฤติกรรมความ
รับผิดชอบด้านความรู้และการปฏิบัติของเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา เทียนอุดม. 2536. การพัฒนาแบบวัดความมีระเบียบวินัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. 2533. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

โสภณ รื่นเวทย์. 2528. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรถัย ไสภา. 2533. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียน กับเรียนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2542. สร้างวินัยให้ลูกคุณ. กรุงเทพมหานคร: ชานด้าการพิมพ์.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 การคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) คำนวณจากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(ประคอง กรวรรณสูตร, 2538)

1.2 การคำนวณค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	$S.D$	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละคนที่ยกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของจำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมความรับผิดชอบทั้ง 3 ด้าน ก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Paired – Sample t-Test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของตัวอย่าง 2 กลุ่มที่สัมพันธ์กัน (ลักษณะที่สัมพันธ์กัน เช่น มีกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว แต่ได้รับการวัดซ้ำ ในคนกลุ่มเดิม ในตัวแปรตามตัวเดียวกัน และตัวอย่างแต่ละคนได้รับได้รับ Treatment เหมือนกันทุกเงื่อนไข) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{D} - \mu_D}{\frac{S_D}{\sqrt{n}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบนัยสำคัญ

\bar{D} แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความแตกต่าง ซึ่งสามารถหาได้จาก $\frac{D}{n}$ (D = คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบหลังการดำเนินการทดลอง - คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความรับผิดชอบก่อนการดำเนินการทดลอง)

μ_D แทน คะแนนความแตกต่าง เท่ากับ 0 ซึ่งได้มาจากสมมติฐานทางสถิติที่กำหนดไว้ ดังนี้ $H_0: \mu_D = 0$ และ $H_1: \mu_D \neq 0$

S_D แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความต่าง

n แทน จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

(อวยพร เรืองตระกูล)

3. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับโครงสร้างพฤติกรรมความรับผิดชอบในแต่ละด้าน

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

(ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และคณะ, 2545)

ผลการหาค่า IOC (Index of item objective congruence) จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้ผลดังต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน สำหรับครู

ข้อ ที่	รายการพฤติกรรม	ผลการประเมิน				ค่า IOC
		1	2	3	รวม	
1	การส่งการบ้าน	+1	+1	+1	3	1
2	การทำความสะอาดแก้วน้ำ	+1	+1	+1	3	1
3	การทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า	+1	+1	+1	3	1
4	การจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ	+1	+1	+1	3	1
5	การจดการบ้านส่ง	+1	+1	+1	3	1
6	การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน	+1	+1	+1	3	1

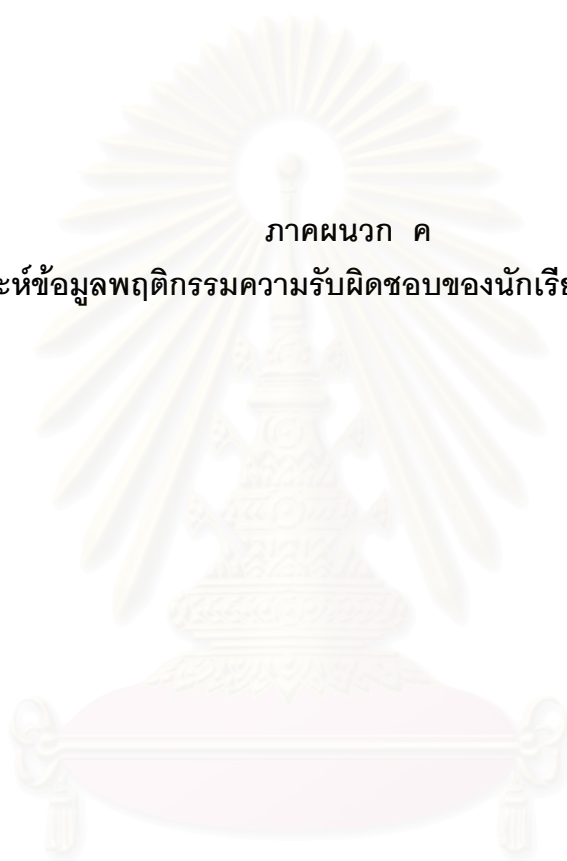
2. แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน สำหรับครู

ข้อ ที่	รายการพฤติกรรม	ผลการประเมิน				ค่า IOC
		1	2	3	รวม	
1	การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติด้วยตนเองเมื่อให้ ครูสัญญาณ	+1	+1	+1	3	1
2	การไม่เล่นและพูดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ	+1	+1	+1	3	1
3	การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบก่อน ออกจากห้องเรียน	+1	+1	+1	3	1
4	การไม่ทิ้งเศษขยะ หรือเศษอาหารลงบนพื้น ห้องเรียน	+1	+1	+1	3	1
5	การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดัง รบกวนเพื่อนห้องอื่น เมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน	+1	+1	+1	3	1
6	การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันใน ตอนเช้าและก่อนกลับบ้านหลังเลิกเรียน	+1	+1	0	2	0.67

3. แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง

ข้อ ที่	รายการพฤติกรรม	ผลการประเมิน				ค่า IOC
		1	2	3	รวม	
1	การทำการบ้านด้วยตนเองจนเสร็จครบถ้วน	+1	+1	+1	3	1
2	การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1
3	การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องเขียนได้ครบถ้วน และพร้อมใช้งาน	+1	+1	+1	3	1
4	การจัดเตรียมกระเป๋านักเรียนได้อย่างเป็น ระเบียบเรียบร้อย	+1	+1	+1	3	1
5	การรับประทานอาหารเช้าและเก็บภาชนะใส่ อาหารที่รับประทานด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1
6	การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่ไว้ในตะกร้าสำหรับ เตรียมซัก	+1	+1	+1	3	1
7	การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าที่เดิมได้ อย่างเรียบร้อย	+1	+1	+1	3	1
8	การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุก ครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน	+1	+1	0	2	0.67
9	การทำความเคารพ(ไหว้)พ่อแม่ตอนเข้าก่อน ออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน	+1	+1	0	2	0.67

ภาคผนวก ค
วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นรายบุคคล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้ง 3 ด้านได้จากการสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนทั้งหมด 3 ช่วง เป็นการดูความถี่ที่ได้จากการบันทึกข้อมูลการสังเกต บันทึกข้อมูลเป็นความถี่ที่เกิดพฤติกรรมนั้นในแต่ละครั้ง โดยใช้รูปแบบการบันทึกแบบ check list จากการสังเกตทั้งหมด 3 ช่วงๆละ 6 ครั้ง การให้คะแนนเนื่องจากการสังเกตเป็นการดูความถี่ที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในแต่ละครั้งตามรายการพฤติกรรมนั้นมากน้อยเพียงใดจึงให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

- ให้ 4 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้น 5-6 ครั้ง / หรือ 80% ขึ้นไป
- ให้ 3 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้น 3-4 ครั้ง / หรือ 60-79 % ขึ้นไป
- ให้ 2 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้น 2 ครั้ง / หรือ 40-59% ขึ้นไป
- ให้ 1 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้น 1 ครั้ง / หรือ 10-39% ขึ้นไป

การแปลผล

เมื่อแปลผลตามรายชื่อ แปลผลได้ดังนี้

- 4 คะแนน แสดงว่า มีความรับผิดชอบสูงในพฤติกรรมนั้น
- 3 คะแนน แสดงว่า มีความรับผิดชอบปานกลางในพฤติกรรมนั้น
- 2 คะแนน แสดงว่า มีความรับผิดชอบต่ำในพฤติกรรมนั้น
- 1 คะแนน แสดงว่า มีความรับผิดชอบต่ำมากใน พฤติกรรมนั้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้มีการนำเสนอโดยจำแนกเป็นระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยในแต่ละพฤติกรรมแต่ละด้านดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการส่งการบ้านและการทำความสะอาดแก้วน้ำ

หมายเลข	การส่งการบ้าน				การทำความสะอาดแก้วน้ำ			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
1	2	3	4	3.00	2	3	3	2.67
2	1	2	2	1.67	1	2	3	2.00
3	3	4	4	3.67	3	4	4	3.67
4	1	2	3	2.00	1	2	3	2.00
5	4	4	4	4.00	3	4	4	3.67
6	4	4	4	4.00	3	4	4	3.67
7	2	3	4	3.00	1	3	4	2.67
8	3	4	4	3.67	1	3	3	2.33
9	2	3	4	3.00	2	3	4	3.00
10	3	4	4	3.67	3	4	4	3.67
11	4	4	4	4.00	3	4	4	3.67
12	3	4	4	3.67	1	1	3	1.67
13	4	4	4	4.00	1	2	3	2.00
14	1	1	4	2.00	1	1	4	2.00
15	3	3	4	3.33	2	3	2	2.33
16	3	4	4	3.67	3	4	4	3.67
17	4	4	4	4.00	3	4	4	3.67
18	3	4	4	3.67	3	4	4	3.67
19	4	4	4	4.00	3	4	3	3.33
20	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการส่งการบ้านและการทำความสะอาดแก้วน้ำ(ต่อ)

หมายเลข	การส่งการบ้าน				การทำความสะอาดแก้วน้ำ			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
21	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
22	3	4	4	3.67	1	2	3	2.00
23	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
24	3	4	4	3.67	2	3	3	2.67
25	1	1	3	1.67	1	1	1	1.00
26	2	3	4	3.00	1	2	3	2.00
27	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
28	1	2	3	2.00	2	3	4	3.00
29	2	3	4	3.00	2	3	3	2.67
30	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
31	3	4	4	3.67	3	3	4	3.33
32	4	4	4	4.00	3	4	3	3.33
33	4	4	4	4.00	3	4	3	3.33
34	4	4	4	4.00	3	4	4	3.67
35	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
36	4	4	4	4.00	2	4	4	3.33
37	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการทำความสะอาดโต๊ะเรียนและการจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ

หมายเลข	การทำความสะอาดโต๊ะเรียน				การจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 1	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ครั้งที่ 1	หลังการ ครั้งที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
1	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
2	1	2	3	2.00	1	2	3	2.00
3	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
4	1	2	2	1.67	2	2	3	2.33
5	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
6	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
7	1	2	4	2.33	1	2	3	2.00
8	1	2	3	2.00	2	2	3	2.33
9	3	3	4	3.33	3	3	3	3.00
10	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
11	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
12	1	2	3	2.00	2	2	3	2.33
13	2	2	4	2.67	2	2	3	2.33
14	2	3	4	3.00	1	2	2	1.67
15	3	3	3	3.00	2	3	3	2.67
16	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
17	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
18	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
19	4	4	3	3.67	4	4	4	4.00
20	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการทำความสะอาดโต๊ะเรียนและการจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ (ต่อ)

หมายเลข	การทำความสะอาดโต๊ะเรียน				การจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
21	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
22	2	2	4	2.67	3	3	3	3.00
23	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
24	3	3	3	3.00	3	3	3	3.00
25	1	1	1	1.00	2	2	2	2.00
26	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
27	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
28	2	2	4	2.67	2	2	3	2.33
29	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
30	3	3	4	3.33	3	3	3	3.00
31	3	3	4	3.33	3	3	3	3.00
32	3	3	3	3.00	3	3	3	3.00
33	4	4	3	3.67	4	4	4	4.00
34	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
35	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
36	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
37	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการจัดการบ้านและการทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน

หมายเลข	การจัดการบ้าน				การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
	1	2	3	3	2.67	2	2	3
2	1	2	4	2.33	1	3	4	2.67
3	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
4	2	2	4	2.67	3	3	3	3.00
5	4	4	4	4.00	2	2	3	2.33
6	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
7	2	2	4	2.67	1	2	4	2.33
8	3	3	4	3.33	1	2	3	2.00
9	3	3	4	3.33	3	3	3	3.00
10	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
11	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
12	2	2	3	2.33	4	4	4	4.00
13	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
14	3	3	4	3.33	4	4	4	4.00
15	4	4	4	4.00	2	2	3	2.33
16	4	4	4	4.00	4	4	3	3.67
17	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
18	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
19	4	4	4	4.00	3	3	3	3.00

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการจดการบ้านและการทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลัง
อาหารกลางวัน (ต่อ)

หมายเลข	จดการบ้านบนกระดานส่ง				เช็ดโต๊ะเรียนหลังรับประทานอาหาร			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
20	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
21	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
22	3	3	4	3.33	4	4	3	3.67
23	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
24	4	4	4	4.00	4	4	3	3.67
25	1	2	3	2.00	1	2	2	1.67
26	2	2	3	2.33	4	4	4	4.00
27	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
28	3	3	4	3.33	3	3	3	3.00
29	4	4	4	4.00	3	3	3	3.00
30	4	4	4	4.00	4	3	4	3.67
31	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
32	4	4	4	4.00	2	2	3	2.33
33	4	4	4	4.00	2	2	2	2.00
34	4	4	4	4.00	2	2	4	2.67
35	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
36	4	4	4	4.00	3	3	3	3.00
37	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00

2. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกาเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนเป็นระเบียบก่อนออกจากห้องและการออกไปเข้าแถวด้วยตนเองเมื่อครูให้สัญญาณ

หมายเลข	การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนเป็นระเบียบก่อนออกจากห้อง				การออกไปเข้าแถวด้วยตนเองเมื่อครูให้สัญญาณ			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนนเฉลี่ย	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนนเฉลี่ย
1	2	2	3	2.33	2	3	3	2.67
2	1	1	3	1.67	1	1	2	1.33
3	3	4	4	3.67	4	4	4	4.00
4	2	2	3	2.33	3	3	3	3.00
5	2	2	2	2.00	2	2	3	2.33
6	3	4	4	3.67	3	4	4	3.67
7	1	1	3	1.67	3	3	3	3.00
8	2	2	3	2.33	2	2	2	2.00
9	2	2	3	2.33	3	3	3	3.00
10	3	4	4	3.67	4	4	4	4.00
11	3	4	4	3.67	4	4	4	4.00
12	3	4	4	3.67	3	4	4	3.67
13	3	4	4	3.67	4	4	4	4.00
14	2	3	4	3.00	4	4	4	4.00
15	2	2	3	2.33	3	3	3	3.00
16	3	4	3	3.33	3	3	3	3.00
17	3	4	4	3.67	3	4	4	3.67
18	2	2	4	2.67	3	4	4	3.67

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนเป็นระเบียบก่อนออกจากห้องและการออกไปเข้าแถวด้วยตนเองเมื่อครูให้สัญญาณ (ต่อ)

หมายเลข	เก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนได้เรียบร้อยก่อนออกจากห้อง				ออกไปเข้าแถวด้วยตนเองเมื่อครูให้สัญญาณ			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ครั้งที่ 1	หลังการทดลอง ครั้งที่ 2	คะแนนเฉลี่ย	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ครั้งที่ 1	หลังการทดลอง ครั้งที่ 2	คะแนนเฉลี่ย
19	3	3	4	3.33	3	4	4	3.67
20	3	4	4	3.67	3	4	4	3.67
21	3	4	3	3.33	3	3	3	3.00
22	3	3	3	3.00	3	3	3	3.00
23	3	4	3	3.33	3	3	3	3.00
24	3	4	4	3.67	3	4	4	3.67
25	1	1	3	1.67	3	3	3	3.00
26	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
27	4	4	4	4.00	3	4	4	3.67
28	3	3	3	3.00	3	3	3	3.00
29	2	2	3	2.33	3	3	3	3.00
30	2	2	3	2.33	3	3	3	3.00
31	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
32	2	2	4	2.67	4	4	4	4.00
33	2	1	2	1.67	1	1	2	1.33
34	3	3	4	3.33	3	4	4	3.67
35	4	4	4	4.00	3	4	4	3.67
36	3	3	3	3.00	3	3	3	3.00
37	3	4	4	3.67	3	4	4	3.67

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการไม่เล่นและพูดคุยกันในขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ และการไม่ทิ้งขยะหรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน

หมายเลข	การไม่เล่นและพูดคุยกันในขณะเข้าแถว เคารพธงชาติ				การไม่ทิ้งขยะหรือเศษอาหารลงบนพื้น ห้องเรียน			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
	1	3	3	3	3.00	1	2	2
2	2	2	3	2.33	1	2	3	2.00
3	4	4	4	4.00	3	4	4	3.67
4	3	3	3	3.00	3	3	4	3.33
5	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
6	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
7	2	3	3	2.67	1	2	2	1.67
8	2	2	3	2.33	1	2	3	2.00
9	2	3	3	2.67	3	3	4	3.33
10	4	4	4	4.00	3	4	4	3.67
11	4	4	4	4.00	3	4	4	3.67
12	3	4	4	3.67	3	3	4	3.33
13	4	4	4	4.00	3	4	4	3.67
14	3	4	4	3.67	2	3	3	2.67
15	2	3	3	2.67	1	2	3	2.00
16	3	3	4	3.33	2	3	3	2.67
17	3	4	4	3.67	2	2	3	2.33
18	3	4	4	3.67	2	3	4	3.00
19	3	4	4	3.67	2	3	3	2.67

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการไม่เล่นและพูดคุยกันในขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ และการไม่ทิ้งขยะหรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน(ต่อ)

หมายเลข	การไม่เล่นและพูดคุยกันในขณะเข้าแถว เคารพธงชาติ				การไม่ทิ้งขยะหรือเศษอาหารลงบนพื้น ห้องเรียน			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
	21	3	3	4	3.33	2	3	3
22	3	3	4	3.33	2	3	3	2.67
23	3	3	4	3.33	2	3	3	2.67
24	3	4	4	3.67	1	2	3	2.00
25	3	3	3	3.00	1	2	2	1.67
26	3	4	4	3.67	2	2	3	2.33
27	3	4	4	3.67	3	4	4	3.67
28	2	3	3	2.67	2	2	2	2.00
29	2	3	4	3.00	2	2	3	2.33
30	2	3	3	2.67	2	3	4	3.00
31	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
32	4	4	4	4.00	2	2	2	2.00
33	1	2	2	1.67	2	2	3	2.33
34	3	4	4	3.67	2	2	3	2.33
35	3	4	4	3.67	4	4	4	4.00
36	2	3	4	3.00	1	2	2	1.67
37	2	4	4	3.33	2	3	3	2.67

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียนและการทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและหลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน

หมายเลข	การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน				การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและหลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนนเฉลี่ย	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนนเฉลี่ย
1	3	3	4	3.33	2	2	3	2.33
2	2	2	4	2.67	2	2	3	2.33
3	3	4	4	3.67	2	2	3	2.33
4	3	4	4	3.67	3	3	4	3.33
5	2	3	3	2.67	3	3	4	3.33
6	3	4	4	3.67	3	3	4	3.33
7	2	2	4	2.67	2	2	4	2.67
8	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
9	3	4	4	3.67	3	3	4	3.33
10	3	3	4	3.33	3	4	4	3.67
11	3	4	4	3.67	3	3	3	3.00
12	2	3	4	3.00	4	4	4	4.00
13	4	4	4	4.00	2	2	3	2.33
14	4	4	4	4.00	2	2	4	2.67
15	2	2	2	2.00	1	2	3	2.00
16	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
17	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
18	2	3	3	2.67	4	4	4	4.00
19	2	3	4	3.00	2	2	4	2.67

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียนและการทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและหลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน (ต่อ)

หมายเลข	การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน				การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและหลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ช่วงที่ 1	หลังการ ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
20	3	4	3	3.33	2	3	4	3.00
21	4	4	4	4.00	2	2	4	2.67
22	4	4	4	4.00	1	2	4	2.33
23	4	4	4	4.00	2	2	3	2.33
24	2	2	3	2.33	4	4	4	4.00
25	2	3	4	3.00	1	2	3	2.00
26	4	4	4	4.00	1	2	3	2.00
27	4	4	4	4.00	2	3	4	3.00
28	2	3	4	3.00	3	4	4	3.67
29	2	3	4	3.00	4	4	4	4.00
30	4	4	4	4.00	1	2	3	2.00
31	4	4	4	4.00	1	2	2	1.67
32	2	3	4	3.00	2	2	3	2.33
33	2	2	3	2.33	2	3	3	2.67
34	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
35	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
36	2	3	4	3.00	4	4	4	4.00
37	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00

3. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการทำงานบ้านด้วยตนเองจนเสร็จครบถ้วนและการอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง

หมายเลข	การทำงานบ้านด้วยตนเองจนเสร็จครบถ้วน				การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
1	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
2	1	1	3	1.67	1	2	2	1.67
3	2	2	4	2.67	2	3	3	2.67
4	2	2	3	2.33	2	3	3	2.67
5	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
6	2	2	4	2.67	3	3	4	3.33
7	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
8	1	2	2	1.67	2	2	3	2.33
9	2	2	3	2.33	3	3	4	3.33
10	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
11	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
12	2	2	3	2.33	3	3	4	3.33
13	3	3	3	3.00	2	2	4	2.67
14	2	3	3	2.67	2	2	3	2.33
15	2	2	4	2.67	3	3	4	3.33
16	2	2	4	2.67	3	3	4	3.33
17	3	3	4	3.33	2	2	2	2.00
18	2	2	4	2.67	3	3	4	3.33

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จครบถ้วนและการอาบน้ำ
และแต่งตัวด้วยตนเอง (ต่อ)

หมายเลข	การทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จครบถ้วน				การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการ ทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
19	3	3	4	3.33	2	2	3	2.33
20	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
21	3	3	4	3.33	3	3	3	3.00
22	2	2	4	2.67	2	2	2	2.00
23	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
24	1	2	2	1.67	1	2	2	1.67
25	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
26	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
27	3	3	4	3.33	3	3	3	3.00
28	2	2	3	2.33	3	3	4	3.33
29	1	2	2	1.67	1	2	2	1.67
30	2	2	3	2.33	3	3	3	3.00
31	2	2	3	2.33	3	3	3	3.00
32	3	3	3	3.00	2	2	3	2.33
33	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
34	2	2	3	2.33	3	3	4	3.33
35	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
36	1	2	2	1.67	1	2	2	1.67
37	2	2	3	2.33	3	3	3	3.00

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรับประทานอาหารและเก็บภาชนะที่ใส่อาหารเมื่อรับประทานเสร็จด้วยตนเองและการจัดเตรียมเครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน

หมายเลข	การรับประทานอาหารและเก็บภาชนะที่ใส่อาหารเมื่อรับประทานเสร็จด้วยตนเอง				การจัดเตรียมเครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนนเฉลี่ย	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนนเฉลี่ย
1	3	3	3	3.00	3	3	3	3.00
2	1	1	2	1.33	1	1	2	1.33
3	2	3	3	2.67	2	3	4	3.00
4	1	2	2	1.67	1	2	4	2.33
5	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
6	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
7	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
8	2	2	4	2.67	2	2	4	2.67
9	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
10	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
11	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
12	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
13	2	2	3	2.33	2	2	4	2.67
14	2	2	3	2.33	2	2	4	2.67
15	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
16	3	3	3	3.00	3	3	4	3.33
17	2	2	3	2.33	2	2	4	2.67
18	2	2	3	2.33	2	2	4	2.67
19	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกรับประทานอาหารและเก็บภาชนะที่ใส่อาหารเมื่อรับประทานเสร็จด้วยตนเองและการจัดเตรียมเครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน (ต่อ)

หมายเลข	การรับประทานอาหารและเก็บภาชนะที่ใส่อาหารเมื่อรับประทานเสร็จด้วยตนเอง				การจัดเตรียมเครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนนเฉลี่ย	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนนเฉลี่ย
20	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
21	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
22	2	2	3	2.33	2	2	4	2.67
23	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
24	1	2	2	1.67	1	2	2	1.67
25	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
26	2	2	4	2.67	2	2	4	2.67
27	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
28	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
29	2	2	4	2.67	2	2	4	2.67
30	2	3	4	3.00	3	3	4	3.33
31	2	2	3	2.33	2	2	4	2.67
32	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
33	2	2	4	2.67	2	2	3	2.33
34	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
35	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
36	1	2	2	1.67	2	2	3	2.33
37	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการจัดระเบียบนักเรียนและการจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่ไว้ในตะกร้าสำหรับเตรียมซัก

หมายเลข	การจัดระเบียบนักเรียนได้เรียบร้อย				การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่ไว้ในตะกร้า สำหรับเตรียมซัก			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 1	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ครั้งที่ 1	หลังการ ครั้งที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
	1	2	2	3	2.33	3	3	4
2	1	1	2	1.33	2	2	3	2.33
3	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
4	4	4	4	4.00	1	3	3	2.33
5	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
6	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
7	4	4	4	4.00	2	2	4	2.67
8	4	4	4	4.00	2	2	4	2.67
9	3	3	3	3.00	2	2	4	2.67
10	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
11	4	4	4	4.00	4	4	4	4.00
12	4	4	4	4.00	2	2	4	2.67
13	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
14	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
15	4	4	4	4.00	2	2	4	2.67
16	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
17	4	4	4	4.00	2	2	4	2.67
18	4	4	4	4.00	2	2	4	2.67
19	3	3	4	3.33	2	2	4	2.67
20	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการจัดระเบียบนักเรียนและการจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่ไว้ในตะกร้าสำหรับเตรียมซัก (ต่อ)

หมายเลข	การจัดระเบียบนักเรียนได้เรียบร้อย				การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่ไว้ในตะกร้าสำหรับเตรียมซัก			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนนเฉลี่ย	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ช่วงที่ 1	หลังการทดลอง ช่วงที่ 2	คะแนนเฉลี่ย
21	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
22	4	4	4	4.00	2	3	3	2.67
23	3	3	3	3.00	2	2	4	2.67
24	1	2	3	2.00	1	2	2	1.67
25	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
26	3	3	3	3.00	3	3	3	3.00
27	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
28	3	3	3	3.00	2	2	4	2.67
29	1	2	2	1.67	2	3	3	2.67
30	3	3	3	3.00	2	2	4	2.67
31	4	4	4	4.00	2	2	3	2.33
32	3	3	3	3.00	2	2	4	2.67
33	2	2	3	2.33	2	2	4	2.67
34	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
35	3	3	3	3.00	3	3	4	3.33
36	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
37	3	3	3	3.00	3	3	4	3.33

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมรวมการจัดเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จเข้าที่เดิมได้เรียบร้อยและ
การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน

หมายเลข	การจัดเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จเข้าที่เดิม ได้เรียบร้อย				การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหาง เสียงพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 1	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 1	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
1	3	3	3	3.00	2	2	3	2.33
2	1	1	2	1.33	2	2	3	2.33
3	1	2	3	2.00	3	3	4	3.33
4	2	2	4	2.67	2	2	4	2.67
5	2	2	3	2.33	2	2	4	2.67
6	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
7	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
8	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
9	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
10	2	2	2	2.00	2	2	3	2.33
11	4	4	4	4.00	2	2	4	2.67
12	2	2	3	2.33	2	2	4	2.67
13	2	2	3	2.33	1	2	2	1.67
14	3	3	3	3.00	2	2	3	2.33
15	1	2	3	2.00	2	2	3	2.33
16	3	3	3	3.00	2	2	3	2.33
17	2	2	3	2.33	2	2	3	2.33
18	1	2	2	1.67	2	2	3	2.33
19	2	2	3	2.33	3	3	3	3.00

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการจัดเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จเข้าที่เดิมได้เรียบร้อยและ
การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน (ต่อ)

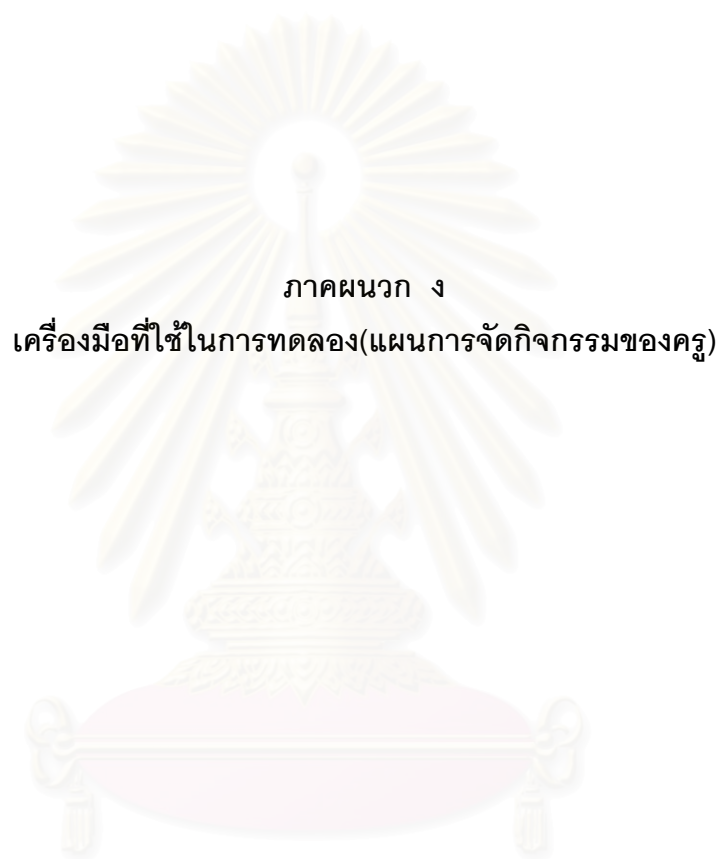
หมายเลข	การจัดเก็บของเล่นเมื่อเล่นเสร็จเข้าที่เดิม ได้เรียบร้อย				การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหาง เสียงพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 1	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 2	คะแนน เฉลี่ย	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 1	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
20	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
21	1	2	3	2.00	3	3	4	3.33
22	1	2	3	2.00	2	2	3	2.33
23	1	2	3	2.00	2	2	3	2.33
24	1	2	3	2.00	2	2	3	2.33
25	2	2	3	2.33	2	2	4	2.67
26	3	3	4	3.33	2	2	4	2.67
27	3	3	4	3.33	3	3	4	3.33
28	2	2	3	2.33	2	3	3	2.67
29	2	3	3	2.67	2	3	3	2.67
30	2	2	3	2.33	3	3	4	3.33
31	2	2	3	2.33	2	3	3	2.67
32	2	2	2	2.00	2	3	3	2.67
33	2	3	3	2.67	2	3	3	2.67
34	2	3	3	2.67	3	3	4	3.33
35	4	4	4	4.00	3	3	4	3.33
36	1	2	3	2.00	2	3	3	2.67
37	1	2	2	1.67	2	3	3	2.67

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการยกมือไหว้สวัสดีพ่อแม่ก่อนมาโรงเรียนตอนเช้าและเมื่อพบหน้ากันในตอนเย็น

หมายเลข	การยกมือไหว้สวัสดีพ่อแม่ก่อนมาโรงเรียนตอนเช้าและเมื่อพบหน้ากันในตอนเย็น			
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง ครั้งที่ 1	หลังการทดลอง ครั้งที่ 2	คะแนนเฉลี่ย
1	2	2	3	2.33
2	1	1	3	1.67
3	2	2	3	2.33
4	2	2	3	2.33
5	2	2	4	2.67
6	2	2	4	2.67
7	2	2	3	2.33
8	2	2	4	2.67
9	2	2	3	2.33
10	2	2	3	2.33
11	2	2	3	2.33
12	2	2	3	2.33
13	2	2	3	2.33
14	2	2	3	2.33
15	2	2	3	2.33
16	2	2	4	2.67
17	2	2	3	2.33
18	2	2	3	2.33
19	2	2	3	2.33
20	2	2	4	2.67

ระดับคะแนนและคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการยกมือไหว้สวัสดีพ่อแม่ก่อนมาโรงเรียนตอนเช้าและเมื่อพบหน้ากันในตอนเย็น (ต่อ)

หมายเลข	ยกมือไหว้สวัสดีพ่อแม่ก่อนมาโรงเรียน ตอนเช้าและเมื่อพบหน้ากันในตอนเย็น			
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 1	หลังการ ทดลอง ครั้งที่ 2	คะแนน เฉลี่ย
21	2	2	4	2.67
22	3	3	4	3.33
23	2	2	3	2.33
24	2	3	4	3.00
25	2	2	3	2.33
26	2	2	4	2.67
27	2	3	3	2.67
28	2	3	3	2.67
29	2	3	3	2.67
30	2	2	4	2.67
31	2	2	4	2.67
32	2	2	4	2.67
33	2	2	4	2.67
34	2	2	3	2.33
35	2	2	4	2.67
36	2	2	4	2.67
37	2	2	4	2.67

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง(แผนการจัดกิจกรรมของครู)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดกิจกรรมที่ 1

เรื่อง ความรับผิดชอบในด้านการเรียน

จำนวน 3 คาบ (คาบละ 50 นาที) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์

1. บอกผลดีของการมีความรับผิดชอบในเรื่องของการส่งการบ้านและจัดการบ้านส่งได้
2. บอกผลเสียของการขาดความรับผิดชอบในเรื่องของการส่งการบ้านและจัดการบ้านส่งได้
3. บอกสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบในเรื่องของการส่งการบ้านและจัดการบ้านส่งได้

สาระการเรียนรู้

ความรับผิดชอบที่มีต่อตนเองในด้านการเรียน ที่เป็นหน้าที่สำคัญที่นักเรียนจะต้องรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การนำการบ้านที่ทำเสร็จครบถ้วนแล้วมาส่งที่โต๊ะอาจารย์ในตอนเช้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติและจัดการบ้านบนกระดานส่ง ซึ่งความรับผิดชอบทั้งสองเรื่องนั้นจะเป็นการตรวจสอบว่านักเรียนมีความเข้าใจและสามารถทำการบ้านที่ครูได้มอบหมายให้ในแต่ละวันได้ถูกต้อง และเพื่อเป็นการเตือนความจำของตนเองในแต่ละวันว่ามีการบ้านอะไรบ้างที่จะต้องรับผิดชอบทำเมื่อกลับไปถึงบ้านในตอนเย็น

การดำเนินกิจกรรม

คาบที่ 1 ขวดแสนกล

1. อธิบายกติกาการเล่นขวดแสนกลและสาธิตวิธีการเล่นให้นักเรียนดูจนเข้าใจ
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4-5 คน ให้นั่งเป็นแถวตอน จากนั้นให้คนแรกที่นั่งหน้าสุดลุกขึ้นนำช้อนโต๊ะตักน้ำในกระป๋องน้ำที่อีกด้านหนึ่งไปเทใส่ขวดที่อยู่อีกด้านหนึ่ง ซึ่งในการตักน้ำเดินถือไปนั้นนักเรียนแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบต่อช้อนซึ่งมีน้ำอยู่เต็มให้เดินไปถึงขวดน้ำที่ตั้งวางอยู่อีกฝั่งด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้ น้ำในช้อนนั้นเหลือมากที่สุด เพราะถ้าน้ำเหลือมากแค่นั้นก็จะทำให้น้ำเต็มลงในขวดได้ปริมาณน้ำมากตามไปด้วย เมื่อเทน้ำใส่ขวดเสร็จจะต้องรับผิดชอบต่อช้อนกลับมาให้คนต่อไปให้เร็วที่สุด(แต่ห้ามวิ่งเด็ดขาดเพราะจะทำให้เหยียน้ำที่หกอยู่สี่ลุ่มได้รับอันตรายได้) เพื่อให้คนต่อไปนำช้อนตักน้ำไปกรอกลงขวดอีก จนกระทั่งครบทุกคนแล้วนั่งลง
3. เมื่อทำเสร็จทุกกลุ่มให้นำขวดน้ำของแต่ละกลุ่มมาวางเรียงกันโดยเรียงลำดับตามปริมาณน้ำมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดเพื่อทำการเปรียบเทียบดูว่ากลุ่มไหนที่สามารถกรอกน้ำได้ปริมาณมากที่สุดแล้ว

ให้ลูกขึ้นยืน ให้เพื่อนช่วยกันปรบมือให้ จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนช่วยเล่าวิธีการในการทำงาน โดยเริ่มตั้งแต่ตักน้ำในกระป๋องแล้วถือช้อนไปกรอกรกน้ำใส่ขวด ว่ามีวิธีการอย่างไรในการที่จะรับผิดชอบถือช้อนไปถึงขวดน้ำโดยที่น้ำไม่หกหกเลย จากนั้นให้ช่วยกันคิดดังต่อไปนี้

- เมื่อนักเรียนมาถึงโรงเรียนในตอนเช้าหน้าที่ที่สำคัญในเรื่องการเรียน ในเรื่องใดที่จะต้องรับผิดชอบทำทุกวัน(ส่งการบ้านและจัดการบ้านบนกระดาน)

- ให้ช่วยกันบอกเหตุผลว่าทำไมจะต้องรับผิดชอบในเรื่องเหล่านั้น
- บอกผลดีของการมีความรับผิดชอบของการส่งการบ้านและจัดการบ้านทุกวัน
- บอกผลเสียของการขาดความรับผิดชอบของการไม่ส่งการบ้านและไม่จัดการบ้านทุก

วัน

ในขณะที่เพื่อนช่วยกันแสดงความคิดเห็นนั้น ครูมอบหมายให้ตัวแทน 2 คนช่วยกันจดบันทึกในสิ่งที่เพื่อนพูด เมื่อเพื่อนพูดเสร็จให้อ่านทวนให้เพื่อนฟังอีกครั้ง พร้อมทั้งสรุปให้เพื่อนฟังว่าทุกข้อที่นักเรียนช่วยกันคิดนั้นเป็นกติกาและข้อตกลงที่จะต้องปฏิบัติตาม

8. ครูสรุปเพิ่มเติมให้นักเรียนฟังอีกครั้งดังนี้ว่า

- หน้าที่เหล่านี้เป็นความรับผิดชอบต่อตนเองที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติด้วยตนเอง
- ไม่สามารถมีใครทำแทนได้

9. สร้างข้อตกลงร่วมกันในการนำไปปฏิบัติดังนี้

- การบ้านจะต้องนำส่งที่โต๊ะอาจารย์ในตอนเช้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ
- ในการจัดการบ้านบนกระดานส่งจะต้องให้เสร็จครบถ้วนและนำส่งก่อน

รับประทานอาหารกลางวัน

คาบที่ 2 นิทาน เรื่องเทพผู้ให้กำเนิดกับเด็กซีเปือ (ดูในภาคผนวก)

1. ก่อนเล่าครูพูดคุยและทำความเข้าใจความตกลงกับนักเรียนว่า ในขณะที่ฟังนิทานเรื่องนี้แล้ว ให้นักเรียนลองนึกภาพตามไปด้วย ว่าลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่องที่ครูจะเล่า นั้น มีลักษณะใดบ้างที่มีส่วนคล้ายกับตัวเรา จากนั้นเล่านิทานให้นักเรียนฟัง

2. เมื่อเล่านิทานจบ ครูใช้คำถามนักเรียนดังนี้

- ใครบ้างที่มีลักษณะนิสัยเหมือนกับตัวละครที่อยู่ในเนื้อเรื่อง
- ใครบ้างที่มีลักษณะนิสัยตรงข้ามกับตัวละครในเนื้อเรื่อง
- การกระทำของตัวละครในเนื้อเรื่องควรเอาเป็นแบบอย่างหรือไม่ เพราะเหตุใด

3. ครูสรุปให้นักเรียนฟังเพิ่มเติมดังนี้ว่า ความรับผิดชอบในหน้าที่บางอย่างนั้นทุกคนจะต้องรับผิดชอบทำไม่มีการเบี่ยงหรือทิ้งไปได้ เช่นเดียวกับที่นักเรียนมาโรงเรียนหน้าที่ที่สำคัญก็

คือ ตั้งใจเรียนหนังสือ และรับผิดชอบทำการบ้านหรือทำงานตามที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเองให้เสร็จครบถ้วน

4. ให้ช่วยกันทบทวนหน้าที่ที่ของความรับผิดชอบตามที่ได้ตกลงกันไว้ในคาบที่ 1 และอภิปรายร่วมกันดังต่อไปนี้

- ผลดีที่เกิดจากการมีความรับผิดชอบนั้นเป็นอย่างไร
- ผลเสียที่เกิดจากการขาดความรับผิดชอบนั้นเป็นอย่างไร
- ให้นักเรียนที่ไม่ได้ทำหน้าที่บอกสาเหตุที่ตนเองขาดความรับผิดชอบ และ

แนวทางในการปรับปรุงตนเอง

คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในการทำงานและส่งงาน ดังนี้

1. ครูแจกใบสะสมดาวที่ครูติดดาวไว้ให้นักเรียนแต่ละคน แล้วให้ดูว่าจำนวนดาวในใบสะสมดาวของตนเองนั้น นับได้ทั้งหมดกี่ดวง

2. ให้คนที่ได้ดาวครบหรือเต็มทุกช่อง ออกมายืนหน้าห้อง ครูพูดชมกับเพื่อนทั้งว่าคุณเหล่านี้เป็นคนเก่งประจำสัปดาห์นี้ที่สามารถรับผิดชอบทำหน้าที่ของตนเองได้ครบถ้วนทุกข้อด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีคนคอยเตือน จากนั้นให้เพื่อนช่วยกันปรบมือให้ และให้เลือกหยิบรางวัลที่ตนเองชอบได้ 1 ชิ้น

3. ครูพูดให้กำลังใจนักเรียนที่ยังไม่สามารถรับผิดชอบได้ด้วยตนเองที่ยังต้องให้เตือนอยู่บ้างว่า หลายคนนั้นทำได้ดีแล้ว แต่ถ้าเพิ่มความตั้งใจให้มากกว่านี้สัปดาห์ต่อไปก็จะได้รับคำชมให้เป็นคนเก่งประจำสัปดาห์ และได้รับรางวัลเช่นเดียวกับเพื่อนหลายๆที่ที่ได้รับรางวัลไปก่อนหน้านี้แล้ว

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ขวดปากแคบ
2. ช้อนโต๊ะสำหรับตักน้ำ
3. กะละมังหรือกระป๋องสำหรับใส่น้ำ
4. ใบสะสมดาว

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติตามกติกาในการเล่นเกม
2. สังเกตจากการรับผิดชอบในการทำหน้าที่แต่ละวัน

ภาคผนวก
นิทาน เรื่อง เทพผู้ให้กำเนิดกับเด็กซีเปื้อ

กาลครั้งหนึ่งไม่นานเท่าไร ณ ต้นไม้ใหญ่ท้ายหมู่บ้าน มีเด็กชายคนหนึ่งเดินหงุดหงิดอยู่คนเดียว ปากก็บ่นไปว่า "ให้ทำอยู่ได้ วันๆ ให้ทำการบ้านแล้วก็ใช้ทำโน่นทำนี่ เดี่ยวให้ดูบ้าน เดี่ยวให้ล้างจาน ใ้ย..เปื้อ ๆ ๆ " เดือดร้อนถึงเทพผู้ให้กำเนิด ซึ่งเป็นผู้จัดให้เด็กๆ มาเกิดในหมู่บ้านนี้ จึงแปลงกายเป็นผู้เฒ่าและปรากฏตัวพร้อมทั้งหมาน้อยตัวหนึ่ง ผู้เฒ่าถามเด็กน้อยว่า " เด็กน้อยเจ้าบ่นอะไรอยู่หรือ บอกเรามาเถอะเผื่อเราจะช่วยเจ้าได้ " เด็กน้อยตอบว่า " ก็แม่ของฉันนะสิ วันๆ บอกว่าต้องทำการบ้านนะ แล้วก็ชอบใช้ให้ทำงานบ้าน ไม่เคยได้พัก ได้ดูทีวี เล่นเกม ได้เล่นกับเพื่อนบ้างเลย " ผู้เฒ่าหยิบก้อนอิฐขึ้นมาสองก้อน " เอ้า ถ้าอย่างนั้นเจ้าก็มาเล่นกับเราสิ เรามาแข่งกันถืออิฐนี้ไว้คนละก้อน ใครถือได้นานกว่ากันคนนั้นชนะ " เด็กชายเห็นว่าเป็นเรื่องง่ายๆ จึงตกลงเล่นด้วย เวลาผ่านไปไม่ถึงครึ่งชั่วโมง เด็กน้อยเริ่มเมื่อยล้า และเปื้อจึงบ่น และขอยอมแพ้ ผู้เฒ่าก็พูดต่อว่า " จ้ะเจ้าเล่นกับลูกสุนัขตัวนี้ไหมหละ แต่ก่อนอื่นเจ้าต้องป้อนนมให้ลูกสุนัขตัวนี้ก่อนนะ " เด็กน้อยตอบว่าก็ได้ แล้วเริ่มป้อนนมให้ลูกสุนัข ไม่นานลูกสุนัขก็ซนและไม่ยอมอยู่นิ่ง เด็กน้อยก็เปื้อ แล้วก็บ่นพาลไม่ป้อนนมต่อ..ผู้เฒ่าจึงสอนว่า " แม้แต่ก้อนอิฐ 1 ก้อนเจ้าก็ยกได้ไม่ถึงครึ่งชั่วโมง เทียบไม่ได้กับแม่เจ้าซึ่งต้องอุ้มท้องเจ้าตลอดทั้งวันทั้งคืนนานถึง 9 เดือนก่อนจะคลอดเป็นเจ้าออกมา " แล้วยังต้องอดทนเลี้ยงเจ้าตั้งแต่เล็กจนโตขนาดนี้ ขณะที่เจ้าป้อนนมลูกหมาแค่มี้อเดียวก็เปื้อแล้ว " การเป็นแม่นั้นลำบากนัก ตั้งแต่อุ้มท้อง และเลี้ยงลูกจนกว่าจะโตการทดแทนบุญคุณด้วยการช่วยการงานเพียงเล็กน้อย ย่อมเทียบไม่ได้กับพระคุณแม่ที่เลี้ยงเรามา " เด็กน้อยได้ฟังแล้วจึงคิดได้ รีบวิ่งกลับไปหาแม่โดยไม่คิดบ่นอีกเลย และสัญญากับตนเองว่าต่อไปนี้จะรับผิดชอบทำหน้าที่ของตนเองอย่างตั้งใจ โดยที่ไม่ต้องให้แม่คอยเตือนและไม่ต้องให้แม่ต้องบ่นอีกแล้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบสะสมดาวเด็กดีกิจกรรมที่ 1

ของ.....

รายการพฤติกรรม	ผลการปฏิบัติ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม
1.การส่งการบ้าน				
2.การทำความสะอาดแก้วน้ำ				
3.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า				
4.การจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ				
5.การจดการบ้าน				
6.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน				
7.การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติด้วยตนเองเมื่อให้สัญญาณ				
8.การไม่เล่นและพูดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ				
9.การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน				
10.การไม่ทิ้งเศษขยะ หรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน				
11.การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดัง รบกวนเพื่อนห้องอื่น เมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน				
12.การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันในตอนเช้าและก่อนกลับบ้านหลังเลิกเรียน				

แผนการจัดกิจกรรมที่ 2

เรื่อง ความรับผิดชอบในการดูแลรักษา และทำความสะอาดของใช้ส่วนตัว

จำนวน 3 คาบ (คาบละ 50 นาที) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์

1. บอกผลดีของการที่มีความรับผิดชอบต่อการดูแลรักษา และทำความสะอาดของใช้ส่วนตัวของตนเองได้
2. บอกผลเสียของการที่ขาดความรับผิดชอบต่อการดูแลรักษา และทำความสะอาดของใช้ส่วนตัวของตนเองได้
3. บอกสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อการดูแลรักษา และทำความสะอาดของใช้ส่วนตัวของตนเองได้

สาระการเรียนรู้

ความรับผิดชอบที่มีต่อตนเองในด้านการดูแลรักษา และทำความสะอาดของใช้ส่วนตัวที่นักเรียนจะต้องรับผิดชอบทำเป็นประจำสม่ำเสมอเพื่อเป็นการสร้างสุขนิสัยที่ดีให้กับตนเอง ได้แก่ การล้างแก้วนํ้า การเช็ดโต๊ะเรียนของตนเองในตอนเช้า และการจัดของใช้ของตนเองให้เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ ซึ่งความรับผิดชอบในการดูแลและรักษาความสะอาดของใช้ได้อย่างสม่ำเสมอจะทำให้เด็กนักเรียนมีนิสัยรักความสะอาดและการจัดของใช้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ จะทำให้สะดวกในการหยิบใช้ หายก็รู้ ดูแลง่าย

การดำเนินกิจกรรม

คาบที่ 1 เกมใครจะแม่นกว่ากัน

1. อธิบายกติกาการเล่นเกมใครจะแม่นกว่ากันและสาธิตวิธีการเล่นให้ดูจนเข้าใจ
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4-5 คน ให้แต่ละกลุ่มนั่งเป็นแถวตอน
3. ในการเล่นนั้นให้แข่งขันกันโยนเหรียญที่ละ 2 กลุ่ม โดยครูจะแจกเหรียญให้คนละ 3 เหรียญ แล้วทำความตกลงกับนักเรียนทุกคนดังนี้
 - เมื่อได้รับเหรียญแล้วให้ทุกคนรับผิดชอบต่อเหรียญของตนเองไว้ห้ามทำหาย
 - จากนั้นครูจะเรียกทีละคนให้นำเหรียญที่ตนเองถือไว้ไปโยนให้ลงถึงน้ำที่เป็นของกลุ่มตนเอง
 - เมื่อโยนครบทุกเหรียญแล้วถ้าเหรียญที่โยนแล้วไม่ลงถึงน้ำที่ตนถือไว้ที่ตนเองก่อน เพื่อที่จะนำมาส่งคืนที่ครูเมื่อเล่นเกมเสร็จ

4. เมื่อโยนครบทุกคนนับคะแนนจากเหรียญที่โยนลงในถังน้ำ โดยให้คะแนนเหรียญละ 10 คะแนน เมื่อแต่ละกลุ่มโยนเหรียญจนครบหมดทุกคนแล้ว บันทึกจำนวนเหรียญที่อยู่ในถัง

5. นำกลุ่มที่ได้คะแนนมากมาแข่งขันกัน จนกระทั่งเหลือเพียงกลุ่มเดียว

6. ให้กลุ่มที่ชนะออกมายืนด้านหน้าแล้วให้เพื่อนปรบมือให้ จากนั้นให้เล่าวิธีการให้เพื่อนฟังว่าทำอะไรจึงสามารถโยนเหรียญลงถังได้เป็นจำนวนมาก และตรวจสอบจำนวนเหรียญที่แจกนักเรียนไปว่ายังอยู่ทุกเหรียญหรือไม่

7. เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าเหรียญยังอยู่ครบให้นักเรียนปรบมือให้ตัวเองที่สามารถรักษาเหรียญได้โดยที่ไม่มีการหล่นหาย แสดงให้เห็นว่านักเรียนทุกคนมีความรับผิดชอบดีมาก จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันคิดดังนี้

- ความรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองในเรื่องใดที่นักเรียนทุกคนจะต้องทำเพื่อเป็นการสร้างสุขนิสัยที่ดี และฝึกให้ตนเองเป็นคนรักความสะอาดนั้น ได้แก่อะไรบ้าง

- ให้ช่วยกันบอกผลดีและผลเสียของการมีความรับผิดชอบในเรื่องนี้ (การล้างแก้วน้ำ การเช็ดโต๊ะเรียนของตนเองในตอนเช้า และการจัดของใช้ของตนเองให้เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ)

8. ครูช่วยสรุปเพิ่มเติมว่า สิ่งเหล่านี้คือความรับผิดชอบที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพื่อฝึกให้ตนเองเป็นคนรักความสะอาดและเป็นคนที่ระเบียบเรียบร้อย

9. สร้างข้อตกลงร่วมกันในการนำไปปฏิบัติ ดังนี้

- ควรล้างและทำความสะอาดแก้วน้ำดื่มของตัวเองเป็นประจำทุกเช้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ

- เช็ดโต๊ะเรียนของตนเองเป็นประจำทุกเช้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ

- ช่องของใช้เมื่อใช้งานเสร็จควรมีการจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอเมื่อเห็นว่าสกปรก และเลอะเทอะ

คาบที่ 2 นิทาน เรื่องรอยตะปูแห่งความทรงจำ (ดูในภาคผนวก)

1. ก่อนเล่าพูดคุยและทำความตกลงกับนักเรียนว่า นิทานเรื่องให้นักเรียนตั้งใจฟังให้ดี เพราะในขณะที่ครูเล่านั้นครูจะทำการสุ่มถามบางคนเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่ครูเล่า จากนั้นเล่านิทานเรื่องรอยตะปูแห่งความทรงจำให้นักเรียนฟัง

2. เมื่อเล่านิทานจบครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า จากการทำของตัวละครที่เป็นลูกชายนั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อเสียคือเป็นคนที่โกรธและโมโหง่าย ส่วนข้อดีก็คือความรับผิดชอบในการที่จะนำตะปูไปตอกที่ฝาผนังบ้านทุกครั้งที่ตนเองโกรธ จึงทำให้ได้เห็นพฤติกรรมของตนเอง จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายดังนี้

- การกระทำของตัวละครในนิทานเรื่องนี้ สมควรที่จะนำมาเป็นแบบอย่างหรือไม่ เพราะเหตุใด

- ให้ช่วยกันยกตัวอย่างของคนทำความดี ที่มีความรับผิดชอบในด้านต่างๆ ที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และให้นักเรียนทบทวนการทำหน้าที่ของตนเองจากที่ได้ตกลงกันไว้ในคาบที่ 1

คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในการทำงานและส่งงาน ดังนี้

1. ครูแจกใบสะสมให้กับนักเรียนทุกคน และเรียกนักเรียนแต่ละคนออกมารับดาวจากครู ตามจำนวนที่ตนเองทำหน้าที่ได้แต่ละครั้ง ไปติดในใบสะสมดาวของตนเอง แล้วให้นักเรียนนับดูว่าได้ดาวทั้งหมดกี่ดวงจากการรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองในครั้งนี้นี้

2. ให้นักเรียนคนที่ได้ดาวครบทุกช่องออกมายืนหน้าชั้น ให้เพื่อนปรบมือให้พร้อมกับครู กล่าวชมเชยว่าเพื่อนๆ เหล่านี้ คือคนเก่งประจำสัปดาห์นี้ที่สามารถรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนด้วยตนเอง จากนั้นให้เลือกหยิบของรางวัลที่ชอบ 1 อย่าง

3. พยายามกระตุ้นเตือนสำหรับคนที่ยังทำหน้าที่ได้ไม่ครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมาย ด้วยการย่อนถามว่านักเรียนอยากได้รับคำชมและรับรางวัลเช่นเดียวกับเพื่อนกลุ่มนี้หรือไม่ ถ้าอยากได้ให้ลองบอกว่าจะต้องทำอะไรบ้าง รวมทั้งให้บอกเหตุผลและสาเหตุของการที่ไม่ได้ทำหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมายว่าเป็นเพราะเหตุใด พร้อมทั้งพูดให้กำลังใจว่า ครูเชื่อว่าทุกคนสามารถทำได้เช่นเดียวกับเพื่อนหลายคนที่ยืนหน้าห้องและได้รับรางวัลไปแล้ว ขอเพียงมีความพยายามและตั้งใจมากขึ้นอีก และสัปดาห์หน้าครูจะแจกรางวัลให้กับนักเรียนของครูทุกคน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ขวดยานที่นักเรียนดื่มแล้วนำไปล้างให้สะอาด
2. นิทานเรื่อง วันที่ไม่มีพระอาทิตย์ส่องแสง
3. ใบสะสมดาว

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติตามกติกาในการเล่นเกมส์
2. สังเกตจากการรับผิดชอบต่อหน้าที่ในแต่ละวัน

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง รอยตะปูแห่งความทรงจำ

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีพ่อกับลูกชายคู่หนึ่งอาศัยอยู่กันสองคน ตัวลูกชายนั้นมีนิสัยขี้โมโหมาก ๆ โกรธง่าย เมื่อโกรธมักจะพูดต่อว่าคนรอบข้างอย่างรุนแรงพอไม่นานก็หายโกรธแล้วก็ไปขอโทษ แต่ทำให้ใครต่อใครเสียใจมากมาวันหนึ่งพ่อได้พูดกับลูกชายว่า“หากเจ้ารู้สึกโมโหโกรธขึ้นมาเมื่อใด เจ้าจงนำตะปูไปตอกที่ฝาบ้าน1 ดอก”ลูกชายก็รับคำ วันต่อมาก็ทำตาม พ่อเมื่อตกเย็นพ่อก็ถามลูกชายว่า“เจ้ารู้สึกดีขึ้นไหม” ลูกชายก็พยักหน้า“งั้นเราไปดูที่ฝาดังบ้านกัน” พ่อบอกกับลูกชาย พลังเดินนำไปที่ฝาบ้าน ปรากฏว่ามีตะปูตอกอยู่ที่ฝาบ้านเต็มไปหมด“เจ้าลองถอนตะปูนี้ออกให้หมดเสียสิ”พ่อสั่ง ลูกชายทำตาม พลังถอนตะปูจำนวนมากนั้นออกไปจนหมดซึ่งกินเวลานานพอสมควร“ตอนนี้ฝาบ้านเรามีแต่รอยตะปูเต็มไปหมดเลยนะ เจ้าสามารถทำให้รอยเหล่านี้หายไปหรือไม่”ลูกชายก็พยายามทำทุกวิถีทางเพื่อจะให้รอยตะปูที่นั่นหายไป แต่ทำเท่าไรก็ไม่ผล ผู้เป็นพ่อจึงสอนต่อไปว่า“เจ้าฟังไว้นะ การที่เจ้าตอกตะปูลงไปมันหมายถึงเวลาที่เจ้าบันดาลโทสะกับคนอื่น เจ้าอาจจะทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจของคนอื่น จนเป็นร่องรอยเหมือนกับรอยตะปู ถึงแม้เจ้าจะถอนตะปูออกไปเหมือนกับการที่เจ้าไปขอโทษเขา รอยตะปูนั้นมันก็ยังอยู่ยากที่จะทำให้มันหายไป ใจคนก็เช่นกันเจ้าทำร้ายจิตใจเขาไปแล้วถึงแม้จะไปขอโทษแต่ความเจ็บปวดนั้นก็ยังติดอยู่ในใจเขาไปอีกนาน “หลังจากนั้นมาลูกชายก็ปรับปรุงตัวขึ้นเรื่อย ๆ จนเป็นกลายเป็นคนดีไม่โกรธใครง่าย ๆ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบสะสมดาวเด็กดีกิจกรรมที่ 2

ของ.....

รายการพฤติกรรม	ผลการปฏิบัติ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม
1.การส่งการบ้าน				
2.การทำความสะอาดแก้วน้ำ				
3.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า				
4.การจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ				
5.การจดการบ้าน				
6.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน				
7.การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติด้วยตนเองเมื่อให้สัญญาณ				
8.การไม่เล่นและพูดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ				
9.การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน				
10.การไม่ทิ้งเศษขยะ หรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน				
11.การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดัง รบกวนเพื่อนห้องอื่น เมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน				
12.การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันในตอนเช้าและก่อนกลับบ้านหลังเลิกเรียน				

แผนการจัดกิจกรรมที่ 3

เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีให้
 น่าอยู่

จำนวน 3 คาบ (คาบละ 50 นาที) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์

1. บอกผลดีของการมีความรับผิดชอบในการช่วยกันดูแลและรักษาความสะอาดของห้องเรียนได้
2. บอกผลเสียของการขาดความรับผิดชอบในการช่วยกันดูแลและรักษาความสะอาดของห้องเรียนได้
3. นำข้อปฏิบัติในการสร้างข้อตกลงร่วมกันไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

สาระการเรียนรู้

ความรับผิดชอบที่มีต่อการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีให้น่าอยู่นั้น เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของนักเรียนทุกคนที่จะต้องปฏิบัติ ได้แก่ การช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียนด้วยการไม่ทิ้งเศษขยะหรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน เพื่อให้ห้องเรียนจะได้ไม่สกปรกเลอะเทอะ และเมื่อรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้วทุกครั้งควรรับผิดชอบต่อโต๊ะเรียนของตนเองทุกครั้ง เพื่อไม่ให้มีเศษอาหารติดเลอะเทอะโต๊ะเรียนของตนเอง ซึ่งอาจจะทำให้เลอะเสื้อผ้าหรือสมุดหนังสือเรียนในขณะที่นั่งเรียนได้

การดำเนินกิจกรรม

คาบที่ 1 เกม ขวดยอดมมหัศจรรย์

1. ครูอธิบายกติกาการเล่นเกมขวดยอดมมหัศจรรย์และสาธิตวิธีการเล่นให้นักเรียนดูจนเข้าใจ
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4-5 คน แล้วแจกขวดยอดมให้คนละ 2 ขวด ให้นักเรียนแต่ละคนนำขวดยอดมมารวมกัน และให้ช่วยกันนำขวดยอดมทั้งหมดไปสร้างเป็นหอคอยให้ได้โดยที่ไม่ล้มกำหนดเวลาให้ 5 นาที
3. เมื่อหมดเวลาครูตรวจผลงานให้แต่ละกลุ่ม ปรบมือชมเชยกลุ่มที่สามารถสร้างหอคอยได้โดยที่ไม่ล้มเลย แล้วถามคำถามนักเรียนดังนี้

- นักเรียนกลุ่มที่สามารถสร้างหอคอยได้สำเร็จนั้นมีวิธีการที่เหมาะสมอย่างไร โดยให้แต่ละกลุ่มออกมาเล่าวิธีการที่กลุ่มของตนเองใช้ให้เพื่อนๆ ฟัง

- ให้นักเรียนเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มที่สำเร็จและกลุ่มที่ไม่สำเร็จ

5. จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันคิดดังต่อไปนี้

- ความรับผิดชอบในเรื่องใดที่นักเรียนทุกคนจะต้องปฏิบัติเพื่อเป็นการช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียน

- บอกผลดีและผลเสียของการที่นักเรียนทุกคนมีความรับผิดชอบในเรื่องการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน

6. สร้างข้อตกลงร่วมกันในการนำไปปฏิบัติดังนี้

- เมื่อนักเรียนเหลาดินสอหรือทิ้งเศษขยะหรือเศษอาหารจะต้องทิ้งลงที่ถังขยะที่วางไว้หลังห้อง ไม่โยนทิ้งเกลื่อนกลาดทั่วไปตามพื้นห้องเรียน

- หลังรับประทานอาหารกลางวันจะต้องเช็ดโต๊ะเรียนของตนเองทุกครั้ง

คาบที่ 2 นิทานเรื่อง วันที่ไม่มีพระอาทิตย์ส่องแสง (ดูที่ภาคผนวก)

1. ทำความตกลงกับนักเรียนว่านิทานที่ครูเล่ามีตัวละครหลายตัว ในขณะที่ครูเล่าให้นักเรียนนึกภาพตามไปด้วย และอย่าลืมช่วยกันจำว่านิทานเรื่องนี้มีตัวละครทั้งหมด กี่ตัว ใครบ้าง เกี่ยวข้องกันอย่างไร และเมื่อฟังนิทานเรื่องนี้แล้วนักเรียนคิดอย่างไร

2. เมื่อเล่าจบครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องที่เกิดขึ้นว่าการที่พระอาทิตย์ขาดความรับผิดชอบไม่ยอมทำหน้าที่ของตนเอง ทำให้เกิดผลกระทบกับใครบ้าง และทำไมจึงเป็นเช่นนั้น จากนั้นให้นักเรียนลองช่วยกันยกตัวอย่างของคนที่ขาดความรับผิดชอบด้วยการไม่ทำหน้าที่ของตนเองแล้วเกิดผลกระทบทำให้คนอื่น ๆ เดือดร้อน

3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่าคนเราทุกคนนอกจากมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองแล้ว ก็ยังต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นด้วยเช่นกัน เมื่อขาดความรับผิดชอบทำหน้าที่ของตนเองก็ย่อมจะส่งผลกระทบทำให้ขาดความรับผิดชอบในด้านอื่น ๆ ตามไปด้วย

4. ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงผลกระทบที่เกิดจากการมีความรับผิดชอบและการขาดความรับผิดชอบ จากความรับผิดชอบที่ได้ทำความตกลงกันไว้ในคาบที่ 1 ดังนี้ คือ

- เมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลดีต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

- ถ้าไม่ปฏิบัติแล้วเกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อในการทำงานและส่งงาน ดังนี้

1. แจกใบสะสมดาวให้นักเรียนทุกคนซึ่งครูได้ติดดาวไว้ในใบสะสมดาวให้เรียบร้อยแล้ว จากนั้นถามนักเรียนทุกคนว่าคนเก่งประจำสัปดาห์นี้มีใครบ้าง ที่สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้

ครบถ้วนโดยไม่ต้องให้เตือน ให้คนที่ได้ดาวเต็มทุกช่องออกมายืนหน้าชั้นให้เพื่อนปรบมือให้ แล้วให้เลือกรับรางวัลจากครูได้ 1 อย่าง

2. ครูนักเรียนที่นั่งอยู่ในห้องว่า มีใครบ้างที่ยังไม่เคยได้รับรางวัลเลย ให้ยืนขึ้น แล้วบอกกับนักเรียนกลุ่มนี้ว่าจะให้เพื่อนช่วยปรบมือเป็นกำลังใจให้ เพื่อครั้งต่อไปนักเรียนเหล่านี้จะได้มีกำลังใจในการรับผิดชอบทำหน้าที่ของตน พร้อมทั้งกระตุ้นเตือนให้รับผิดชอบทำหน้าที่ของตนเองอย่างสม่ำเสมอด้วยการพยายามชี้ให้เห็นถึงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ขวดยกที่นักเรียนตีแล้วนำมาล้างให้สะอาด
2. ใบสะสมดาว
3. นิทานเรื่องวันที่ไม่มีพระอาทิตย์ส่องแสง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติตามกติกาในการเล่นเกม
2. สังเกตจากการรับผิดชอบในการทำหน้าที่แต่ละวัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก นิทานเรื่อง วันที่ไม่มีพระอาทิตย์ส่องแสง

เช้าวันหนึ่ง พระอาทิตย์ตื่นนอนขึ้นมาแล้วรู้สึกเหนื่อยเต็มทน พลังก็มลงมองตัวเอง แล้วเห็นสภาพร่างกายที่ทรุดโทรมจึงทำให้รู้สึกสงสารตัวเองยิ่งนัก เมื่อคิดดังนั้นพระอาทิตย์ก็ตัดสินใจที่จะไม่โผล่หน้าเพื่อออกไปทำหน้าที่ของตนเองเหมือนเช่นทุกวัน

พระจันทร์กับดาวซึ่งเป็นเพื่อนกับพระอาทิตย์ เห็นว่าเช้าวันนี้พระอาทิตย์ยังไม่ออกมาทำหน้าที่ จึงชวนกันไปที่บ้านพระอาทิตย์ แล้วมายื่นเคาะประตูเรียกอยู่หน้าบ้านและถามว่า “เป็นอะไรไปนะ ทำไมเธอไม่ออกมาทำหน้าที่ของเธออย่างเคยล่ะจ๊ะ” พระอาทิตย์ยิ้มให้กับเพื่อนทั้งสองแล้วบอกว่า “วันนี้ฉันลาพักร้อนจ๊ะ เพราะรู้สึกเหนื่อยเต็มทน คงออกไปทำหน้าที่ไม่ไหวแล้วล่ะ”

“ลาพักร้อน” ทั้งคู่ร้องออกมาพร้อมๆกัน “ทำอย่างนี้ได้ยังไงกัน พวกเราเองก็เหนื่อยมานานพอๆกับเธอเหมือนกันนี่จ๊ะ เธอหลบมาอยู่อย่างนี้ พวกเราก็ต้องเหนื่อยเป็นสองเท่านะสิ เพราะต้องออกมาส่องแสงแทนเธอทั้งวันทั้งคืน แล้วอีกอย่างหนึ่งตอนกลางคืนเธอก็ได้พักแล้วนี่”

“แต่ฉันเหนื่อยจริงๆนะ” พระอาทิตย์ไม่ฟังเสียง “ฉันไปนอนล่ะ” ว่าแล้วพระอาทิตย์ก็หลบเข้าบ้านไป “ก๊อ ก๊อ” มีแขกมาหาอีกแล้ว พระอาทิตย์ถอนใจ แล้วลุกขึ้นไปเปิดประตูรับ “อ้อ เมฆนะเอง มีอะไรหรือจ๊ะ” เมฆหน้านี้คือขมวด ถามหัวงว่า “พระจันทร์กับดาวบอกกับฉันว่าเธอลาพักร้อนหรือ” “จ๊ะ” พระอาทิตย์พยักหน้ารับ รู้สึกรำคาญที่ถูกรบกวน “เธอมีหน้าที่ที่จะต้องส่องแสงนี้ เธอน่าจะรู้จักหน้าที่ดีนี่นา” เมฆแย้ง “ฉันลาไม่นานหรอกจ๊ะ ว่าจะนอนพักสักเดี๋ยวหนึ่งแล้วก็จะออกไปเที่ยวอีกแป๊บเดียว เสร็จแล้วก็จะกลับมาทำงานต่อจ๊ะ ”

“แต่ฉันจะไม่ยอมให้เธอออกไปเที่ยวหรอก” เมฆโกรธจนหน้าดำแล้วก็ไปหาฝนชวนให้มาตกที่หน้าบ้านของพระอาทิตย์ “แยจจริงๆ ฝนตกแล้ว ฉันก็ออกไปเที่ยวตอนนี้ไม่ได้สิเนี่ย” พระอาทิตย์บ่นอย่างหัวเสีย เดินงุ่นง่านไปมารอบๆห้อง แล้วจึงกลับไปนอนต่อเพื่อให้ฝนหยุดตก จนเมลลหลับไป ฝนตกด้วยความโกรธอยู่นานทีเดียวในที่สุดก็หยุด พอดีกับที่พระอาทิตย์ตื่นนอน ปัดปากหาว แล้วบิดตัวอย่างขี้เกียจ พอเห็นว่าเมฆกับฝนหายตัวไปแล้วก็รีบออกจากบ้านมาด้วยความดีใจ

“สวัสดิ์จ๊ะ มะพร้าวจ๋า” พระอาทิตย์ร้องทักอย่างร่าเริง ต้นมะพร้าวเหลือบตาขึ้นมามองอย่างอ่อนแรง มันยื่นทำคอตก ดูเซื่องซึมไม่แข็งแรงเหมือนเคย แต่ก็แข็งใจตอบอย่างหงอยๆว่า “สวัสดิ์จ๊ะ เธอเป็นใครนะ มีธุระอะไรกับฉันหรือ” ต้นมะพร้าวจำพระอาทิตย์ไม่ได้ เพราะพอพระอาทิตย์หยุดส่องแสงแล้วก็มองดูเหมือนลูกบอลสีแดงลูกโตๆธรรมดาๆนี่เอง “ฉันจะมาชวนเธอไปเที่ยวด้วยกันจ๊ะ” “ไปเที่ยวหรือ” มะพร้าวส่ายหน้าช้าๆ ทำตาปรอย “ฉันไม่มีแรงไปเที่ยว

กับเธอหรือ” “เธอไม่สบายหรือ” พระอาทิตย์ถาม เพิ่งจะสังเกตเดี๋ยวนี้เองว่าใบของต้นมะพร้าวกลายเป็นสีเหลืองซีดๆไม่เขียวสวยเหมือนแต่ก่อน

“เปล่าหรือ คุณไม่ได้สังเคราะห์แสงมา 2 วันแล้ว เป็นเพราะไม่มีแสงอาทิตย์ช่วย และนี่ไม่มีอะไรตกถึงท้องฉันมานานแล้วละ” ตอบแล้วต้นมะพร้าวก็หยุดพักเหนื่อย มันไม่มีแรง แม้แต่จะพูดอะไรยาวๆ ทำให้พระอาทิตย์รู้สึกไม่สบายใจอยู่เหมือนกันที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน แต่แล้วก็นึกเข้าข้างตัวเองว่า อีกเดี๋ยวต้นมะพร้าวก็คงจะชินและหายไปเองนั่นแหละ ว่าแล้วมันก็เดินทางท่องเที่ยวไปเรื่อยๆ และในระหว่างทางมันก็ได้พบว่าผู้คนต่างก็พากันเดือดร้อน สาเหตุเป็นเพราะพระอาทิตย์ไม่ยอมส่องแสง น้ำในแม่น้ำ ล้ำคลอง กำลังจะกลายเป็นน้ำแข็ง มองไปทางไหนก็มีดมิดและหนาวเย็นไปหมด และที่สำคัญไม่มีใครยอมเป็นเพื่อนกับมันเลย เพราะต่างก็หวงวายเป็นอยู่กับการทำหน้าที่ของตน และแล้วในที่สุดพระอาทิตย์ก็สำนึกได้ และเริ่มเข้าใจว่า ทุกคนจะต้องมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบด้วยกันทุกคน และในความรับผิดชอบนั้นก็ต้องมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม ถ้าหากขาดความรับผิดชอบด้านใดด้านหนึ่งไปก็จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น เมื่อคิดได้ดังนั้นพระอาทิตย์ก็รีบกลับไปทำหน้าที่ของตนเองเหมือนเดิม ไม่นานทุกสิ่งทุกอย่างก็กลับคืนสู่ความสุขและเป็นปกติเหมือนเดิม และทำให้พระจันทร์ ดาว เมฆ และฝนกลับมาเป็นเพื่อนกับพระอาทิตย์เหมือนเดิม

ดัดแปลงจากหนังสือเรื่อง พระอาทิตย์ลาพักร้อน ของ อรุณรัตน์ วิวรรณเดชา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบสะสมดาวเด็กดีกิจกรรมที่ 3

ของ.....

รายการพฤติกรรม	ผลการปฏิบัติ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม
1.การส่งการบ้าน				
2.การทำความสะอาดแก้วน้ำ				
3.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า				
4.การจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ				
5.การจดการบ้าน				
6.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน				
7.การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติด้วยตนเองเมื่อให้สัญญาณ				
8.การไม่เล่นและพูดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ				
9.การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน				
10.การไม่ทิ้งเศษขยะ หรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน				
11.การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดัง รบกวนเพื่อนห้องอื่น เมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน				
12.การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันในตอนเช้าและก่อนกลับบ้านหลังเลิกเรียน				

แผนการจัดกิจกรรมที่ 4

เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย
จำนวน 3 คาบ (คาบละ 50 นาที) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์

1. บอกผลดีของการที่มีความรับผิดชอบต่อการเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยก่อนออกจากห้องเรียนทุกครั้ง
2. บอกผลเสียของการที่ขาดความรับผิดชอบต่อการเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียนทุกครั้งได้
3. นำข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการทำตามข้อตกลงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

สาระการเรียนรู้

ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันในห้องเรียนที่จะทำให้ห้องเรียนเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่าอยู่นั้น ได้แก่ การจัดเก็บเก้าอี้ของตนเองเมื่อลุกออกจากที่ไปทำกิจกรรมอื่น ๆ รวมทั้งจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบทุกครั้งก่อนออกจากห้องเรียน ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะทำให้ห้องเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะดวกและง่ายต่อการเดินเข้าออกระหว่างหมู่แต่ละหมู่ แต่ถ้านักเรียนทุกคนละเลยไม่มีการจัดเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะให้เป็นระเบียบจะทำให้ไม่สะดวกในการเดินเข้าออก และที่สำคัญอาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุด้วยการเดินสะดุดขาโต๊ะหรือเก้าอี้หักล้ม ทำให้ได้รับบาดเจ็บได้

การดำเนินกิจกรรม

คาบที่ 1 เกมร่วมด้วยช่วยกัน

1. อธิบายกติกาการเล่นร่วมด้วยช่วยกันและสาธิตวิธีการเล่นให้ดูจนเข้าใจ
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 3 คน แจกหลอดกาแฟให้กลุ่มละ 30 อัน และด้าย 2 เส้น จากนั้นให้นำหลอดกาแฟทั้ง 30 อัน และด้าย 2 เส้น ไปช่วยกันหาวิธีการที่จะต่อกันเป็นเส้นเดียวให้ยาวที่สุด โดยกำหนดเวลาให้ 10 นาที
3. เมื่อครบกำหนดเวลาให้แต่ละกลุ่มนำด้ายที่ร้อยหลอดไว้แล้วของแต่ละกลุ่มมาวางเรียงกันเพื่อทำการเปรียบเทียบดูว่าของกลุ่มไหนที่ต่อได้เส้นเดียวและยาวที่สุด โดยเรียงลำดับให้ดูจากเส้นที่ยาวที่สุดไปหาเส้นที่สั้นที่สุด แล้วให้เพื่อนปรบมือให้กลุ่มที่ต่อได้ยาวที่สุด
4. จากนั้นครูเรียกกลุ่มที่ต่อยาวได้ยาวที่สุดและสั้นที่สุดออกมาเล่าวิธีการของกลุ่มตนเอง แล้วให้นักเรียนช่วยเปรียบเทียบว่าวิธีการของทั้ง 2 กลุ่มนี้แตกต่างกันอย่างไร

5. จากนั้นครูสรุปเพิ่มเติมว่าในการทำงานนั้น ถ้าทุกคนมีความรับผิดชอบต่อการทำงาน ในหน้าที่ของตนก็จะส่งผลให้งานนั้นสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ในการอยู่ร่วมกันในห้องเรียนก็เช่นกันการที่นักเรียนทุกคนให้ความสำคัญในการรับผิดชอบปฏิบัติข้อตกลงที่ได้วางไว้ร่วมกันก็จะทำให้ห้องเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

7. จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันคิดเกี่ยวกับเรื่องของความรับผิดชอบในเรื่องดังต่อไปนี้

- ผลดีของการมีความรับผิดชอบในการทำตามข้อตกลงร่วมกันในห้องเรียนด้วยเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบทุกครั้งก่อนออกจากห้องเรียนไปทำกิจกรรมอื่น

- ผลเสียของการขาดความรับผิดชอบในการไม่ทำตามข้อตกลงร่วมกันในห้องเรียนด้วยเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบทุกครั้งก่อนออกจากห้องเรียนไปทำกิจกรรมอื่น

8. สร้างข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติดังนี้

- ทุกครั้งที่ลุกออกจากที่ไปทำกิจกรรมอื่นต้องเก็บเก้าอี้สอดเข้าใต้โต๊ะให้เรียบร้อย

- ควรมีการจัดโต๊ะเรียนของตนเองให้เป็นระเบียบอยู่เสมอก่อนที่จะออกจากห้องเรียนไปทำกิจกรรมอื่นนอกห้องเรียน

คาบที่ 2 นิทาน เรื่องนกฮูกกับช้าง (ดูที่ภาคผนวก)

1. ทำความตกลงกับนักเรียนว่าการฟังนิทานเรื่องนี้ให้นักเรียนตั้งใจฟังให้ดีๆ และในขณะที่ฟังให้นักเรียนลองนึกภาพตามครูไปด้วย เพื่อที่จะได้ช่วยกันหาวิธีการช่วยชีวิตของตัวละครตัวหนึ่งในเนื้อเรื่องที่ครูจะเล่าต่อไปนี้และให้ช่วยกันวิเคราะห์ว่าถ้านักเรียนเป็นตัวละครตัวนั้นนักเรียนจะทำอย่างไร จากนั้นเล่านิทานเรื่อง นกฮูกกับช้างให้นักเรียนฟัง

2. เมื่อเล่าจบครูตั้งคำถาม ถามนักเรียนดังนี้

- การกระทำที่เกิดจากความรับผิดชอบของนกฮูกเกิดผลดีอย่างไร
- ถ้านกฮูกไม่รับผิดชอบในการที่จะคิดหาวิธีการช่วยเหลือช้างจะเกิดผลเสียอย่างไร

4. ให้นักเรียนช่วยกันเล่าประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่ได้พบเห็นของผลดีและผลเสียของการมีความรับผิดชอบในการเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียน

คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและการเสริมแรงในการทำงานและส่งงาน ดังนี้

1. ครูนำใบสะสมดาวของนักเรียนแต่ละคนมานับดาวให้ล่วงหน้าก่อนที่จะแจกรางวัล จากนั้นเรียงลำดับคนที่ได้จำนวนดาวมากหรือคนที่สามารถสะสมดาวได้เต็มทุกช่อง

2. เปรียบรายชื่อของนักเรียนที่สามารถสะสมดาวได้มากที่สุดหรือได้ครบทุกช่อง เพื่อนำมาประกาศให้นักเรียนทั้งฟังว่า “คนเก่งประจำสัปดาห์นี้ได้แก่.....) จากนั้นให้คนที่เอ่ยชื่อเดินออกไปยื่นหน้าห้องแล้วให้เพื่อนช่วยกันปรบมือให้ แล้วให้ไปเลือกหยิบรางวัลที่ตนเองชอบ 1 อย่าง และครูพูดชมต่อว่าการที่เพื่อนที่ออกมายื่นหน้าห้องเป็นคนที่ทำหน้าที่ของตนได้ยอดเยี่ยมจริงๆ

3. แนะนำแนวทางปฏิบัติและกระตุ้นเตือนคนที่ยังต้องให้เตือนในการทำหน้าที่ ให้มีความพยายามและตั้งใจต่อไป

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. หลอดแบบยาว
2. ด้ายเส้นใหญ่
3. นิทานเรื่อง นกฮูกกับช้าง
4. โบสะสมดาว

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติตามกติกาในการเล่นเกม
2. สังเกตจากการรับผิดชอบในการทำกิจกรรมประจำวันในแต่ละวัน
3. สังเกตจากการตอบคำถามจากนิทานที่ครูเล่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง นกฮูกกับช้าง

ในป่าที่หนาทึบแห่งหนึ่ง มีสัตว์มากมายอาศัยอยู่ และในบรรดาสัตว์ทั้งหลายที่อาศัยอยู่รวมกันนั้น มีนกฮูกและช้างซึ่งเป็นเพื่อนที่สนิทกันมากอาศัยอยู่ด้วย สัตว์ทั้งสองได้แบ่งปันความทุกข์ความสุขและช่วยเหลือซึ่งแก่กันและกันในยามที่มีเรื่องเดือดร้อนอยู่เสมอ อยู่มาวันหนึ่ง ช้างออกไปหาอาหารในป่าลึก และตกเข้าไปอยู่ในวงล้อมของเหล่าปีศาจร้าย ซึ่งราชาแห่งปีศาจเพิ่งฝันไปว่าพระองค์ได้เสวยช้างเข้าไปหนึ่งเชือก ด้วยเหตุนี้เองบรรดาปีศาจร้ายทั้งหลายจึงพอกพอกใจมากที่ได้พบเห็นช้างจริงๆยืนอยู่ตรงหน้าพวกตน และยืนยันว่าความฝันของพระราชาราชของพวกตนควรจะต้องทำให้เป็นจริงให้ได้ ครั้นแล้วพวกปีศาจร้ายจึงได้จับช้างนั้นไว้และเตรียมพร้อมที่จะฆ่าเพื่อกินเป็นอาหารตามความฝันของพระราชาราชของตน ก่อนที่จะถูกปีศาจฆ่าช้างได้พูดขึ้นว่า “ขอให้ผมได้ไปพบกับเพื่อนรักเก่าแก่ของผมเป็นครั้งสุดท้ายด้วยเถิด” พวกปีศาจยอมตกลง ถ้าช้างสัญญาว่าจะกลับมาให้ราชาของเหล่าปีศาจกิน ช้างก็ยอมตกลง จากนั้นจึงออกเดินทางไปพบนกฮูกเพื่อนเก่าของตน ในระหว่างทางช้างได้ถามสัตว์ทุกตัวที่มันพบว่า “จริงหรือที่ว่าคุณฝันว่าได้กินสิ่งใด คุณจะต้องกินสิ่งนั้นในชีวิตจริงด้วย?” สัตว์ทุกตัวจึงตอบไปว่าเรื่องนี้เป็นความจริง ช้างพอได้ยินดังนั้นก็รู้สึกเป็นทุกข์ใจยิ่งนักในที่สุด และเมื่อได้พบกับนกฮูกมันจึงเล่าเรื่องทั้งหมดให้นกฮูกฟัง และพูดกับนกฮูกว่า “ฉันต้องลาเพื่อนรัก ฉันต้องไปให้ราชาปีศาจกินในตอนนี้อแล้ว” นกฮูกจึงขอไปเป็นเพื่อนช้าง แล้วบอกว่าจะหาวิธีช่วยช้างเอง ดังนั้น สหายทั้งสองจึงเริ่มออกเดินทางไปด้วยกัน การมีเพื่อนร่วมทางไปด้วยได้ช่วยทำให้ช้างรู้สึกใจชื้นขึ้นมาบ้าง เมื่อทั้งสองเข้าสู่ถิ่นที่อยู่ของปีศาจ นกฮูกแสร้งทำเป็นว่าเพิ่งตื่นจากหลับ เขาทำเป็นกระพือปีกบิดขี้เกียจแล้วมองดูรอบๆ ด้วยดวงตาที่เปิดกว้าง แล้วหยุดอยู่ที่กลุ่มปีศาจร้ายที่ชุมนุมกันอยู่ จากนั้นนกฮูกได้เอ่ยขึ้นว่า “ฉันได้ฝันแปลกมากจริงๆ ฉันฝันว่าได้แต่งงานกับราชินีแห่งปีศาจ ดังนั้นฉันคงจะได้แต่งงานกับนางจริงๆ ไหนราชินีแห่งปีศาจอยู่ที่ไหน?” พวกปีศาจคัดค้านเสียงดังลั่น และพูดขึ้นว่า “เธอไม่สามารถที่จะแต่งงานกับราชินีของเราได้เพียงเพราะความฝันอย่างโง่ๆ อย่างนี้หรือคะ” นกฮูกจึงรีบตอบอย่างรวดเร็วทันทีทันใดว่า “ถ้าฉันไม่สามารถทำให้ความฝันของฉันเป็นจริงขึ้นมาได้ ก็แล้ววราชาราชของพวกคุณจะสามารถยืนยันที่จะกินช้างได้อย่างไรเล่า เพราะราชาราชของพวกคุณก็เพียงแค่มองฝันว่าได้กินช้างเท่านั้นเอง? ถ้าราชาราชของพวกคุณยังยืนยันว่าจะกินเพื่อนของฉันให้ได้ ฉันก็จำเป็นต้องยืนยันที่จะแต่งงานกับราชินีของพวกคุณให้ได้เช่นกัน” ปีศาจร้ายรู้สึกงุนงงกับคำพูดของนกฮูกจนกระทั่งไม่รู้ว่าจะพูดตอบได้ว่าอย่างไรดี จึงได้ปล่อยให้นกฮูกและช้างกลับไปบ้านของพวกตนได้ ช้างจึงรอดพ้นจากการเป็นอาหารของปีศาจ

ใบสะสมดาวเด็กดีกิจกรรมที่ 4

ของ.....

รายการพฤติกรรม	ผลการปฏิบัติ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม
1.การส่งการบ้าน				
2.การทำความสะอาดแก้วน้ำ				
3.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า				
4.การจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ				
5.การจดการบ้าน				
6.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน				
7.การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติด้วยตนเองเมื่อให้สัญญาณ				
8.การไม่เล่นและพูดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ				
9.การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน				
10.การไม่ทิ้งเศษขยะ หรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน				
11.การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดัง รบกวนเพื่อนห้องอื่น เมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน				
12.การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันในตอนเช้าและก่อนกลับบ้านหลังเลิกเรียน				

แผนการจัดกิจกรรมที่ 5

เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนเพื่อความสงบเรียบร้อย
จำนวน 3 คาบ (คาบละ 50 นาที) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์

1. บอกผลดีของการออกไปเข้าแถวด้วยตนเองเมื่อให้สัญญาณเตือนได้
2. บอกผลดีของการที่ไม่เล่นไม่คุยกับเพื่อนในขณะที่เข้าแถวเคารพธงชาติได้
3. บอกผลเสียของการที่ไม่ออกไปเข้าแถวด้วยตนเองเมื่อให้สัญญาณเตือนได้
4. บอกผลเสียของการเล่นและพูดคุยกับเพื่อนในขณะที่เข้าแถวเคารพธงชาติได้
5. นำข้อตกลงร่วมกันไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

สาระการเรียนรู้

ความรับผิดชอบในการทำตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันในห้องเรียนนั้น ถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่นักเรียนทุกคนจะต้องทำตาม เพราะจะทำให้ห้องเรียนมีความสงบสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันเพื่อที่จะทำให้ห้องเรียนมีความสงบสุข เป็นระเบียบและไม่วุ่นวายนั่น คือ ทุกครั้งที่ครูปิดไฟให้สัญญาณเตือนเพื่อออกไปเข้าแถวนั้นถ้านักเรียนทุกคนรู้หน้าที่ของตนในการที่จะเดินออกไปเข้าแถวได้ด้วยตนเองโดยไม่มี การเรียกเตือนนั้น จะทำให้ห้องเรียนไม่วุ่นวาย และเมื่อออกไปเข้าแถวแล้วในขณะที่กำลังรอเคารพธงชาติก็ไม่ควรที่จะหันหน้าหันหลังพูดคุยกับเพื่อนรอบข้าง เพราะจะทำให้เกิดความวุ่นวาย และขาดความเป็นระเบียบในการเข้าแถว

การดำเนินกิจกรรม

คาบที่ 1 เกมลูกบอลอลวน

1. อธิบายกติกาในการเล่นเกบลูกบอลอลวนและสาธิตวิธีการเล่นให้ดูจนเข้าใจ
2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มคือ ชายกับหญิง เพื่อทำการแข่งขันกัน
3. ให้ทั้ง 2 กลุ่มเข้าแถวเป็นแถวตอน กลุ่มละ 2 แถว จากนั้นนำแผ่นไม้ที่มีลูกบอลวางอยู่ตรงกลางส่งให้คู่แรกของแต่ละกลุ่ม ให้ช่วยกันประคองเดินอ้อมเสาเพื่อกลับมาส่งให้กับคู่ต่อไปในกลุ่มของตน โดยที่ไม่ทำให้ลูกบอลหลุดจากแผ่นไม้หล่นลงพื้น (ถ้าลูกบอลตกพื้นต้องเดินกลับไปเริ่มต้นใหม่จากจุดเริ่มต้น) เมื่อทำเสร็จแต่ละคู่ให้เดินอ้อมไปต่อแถวด้านหลังกลุ่มของตนเอง แล้วนั่งลงจนครบทุกคู่ กลุ่มที่ส่งได้เร็วที่สุดจะเป็นฝ่ายชนะ ให้เพื่อนช่วยกันปรบมือให้กับกลุ่มที่ชนะที่สามารถประคองลูกบอลได้ดีโดยไม่หล่นลงพื้น

4. ร่วมกันอภิปรายว่าในขณะที่นักเรียนนั่งสังเกตการประกอบลูกบอลที่อยู่บนแผ่นไม้ของแต่ละคู่ นั้น ให้ลองสังเกตและเปรียบเทียบแต่ละคู่ดังนี้

- คู่ที่สามารถประกอบลูกบอลเดินอ้อมเสากลับมาส่งให้เพื่อนคู่ต่อไปโดยที่ลูกบอลนั้นไม่หล่นลงพื้นเลย

- คู่ที่ไม่สามารถประกอบลูกบอลมาส่งเพื่อนอีกคู่ที่กว่าลูกบอลจะถึง ได้ทำลูกบอลหล่นแล้วหล่นอีกต้องกลับไปเริ่มต้นใหม่ทำให้เกิดความล่าช้าในการส่ง

- แต่ละคู่นั้นมีวิธีการ หรือการกระทำแตกต่างกันอย่างไร

5. ครูสรุปเพิ่มเติมให้นักเรียนฟังอีกครั้งว่า การเล่นเกมในวันนี้ก็เหมือนกับการอยู่ร่วมกันในห้องเรียน ถ้าทุกคนปฏิบัติตามกฎหรือข้อตกลงที่วางไว้ร่วมกัน ก็ย่อมที่จะนำความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยมาสู่ห้องเรียนนั้น

6. จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันคิดดังนี้

- ให้ช่วยกันบอกข้อควรปฏิบัติในการทำตามข้อตกลงของห้องที่กำหนดไว้ร่วมกัน เมื่อครูปิดไฟเป็นสัญญาณให้นักเรียนทุกคนออกไปเข้าแถว และการยืนเข้าแถวเคารพธงชาติ

- บอกผลดีและผลเสียของการรับผิดชอบออกไปเข้าแถวได้ด้วยตนเองและไม่เล่นไม่คุยในขณะที่เข้าแถวเคารพธงชาติ

7. สร้างข้อตกลงร่วมกันในการนำไปปฏิบัติ ดังนี้

- เมื่อมีการปิดไฟให้สัญญาณนักเรียนทุกคนจะต้องเก็บงานทุกอย่างที่อยู่บนโต๊ะใส่ไว้ในลิ้นชักให้เรียบร้อยแล้วเดินออกไปเข้าแถว

- ในขณะที่เข้าแถวเคารพธงชาติเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่ควรหันหน้าหันหลังพูดคุยและเล่นกับเพื่อนที่อยู่รอบข้าง

8. ครูสรุปเพิ่มเติมอีกครั้งว่าสิ่งเหล่านี้คือกติกาหรือข้อตกลงที่นักเรียนทุกคนจะต้องรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติตามเพื่อก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน

คาบที่ 2 นิทานเรื่อง ผลกรรมของช่างเกเร (ดูที่ภาคผนวก)

1. ก่อนเล่าครูพูดคุยและทำความเข้าใจกับนักเรียนก่อนว่านิทานเรื่องนี้เมื่อฟังแล้วนักเรียนฟังแล้วลองนึกภาพตามที่ครูเล่า ว่าการกระทำของตัวละครตัวใดที่ควรเขาเป็นเยี่ยงอย่าง ที่เมื่อทำแล้วเกิดผลดีและไม่ทำความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น และการกระทำของตัวละครตัวใดที่ไม่ควรเขาเป็นเยี่ยงอย่างเพราะเมื่อทำแล้วเกิดผลเสียและทำความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น

2. เมื่อเล่านิทานจบครูตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนช่วยกันตอบ ดังนี้

- การกระทำของช่างก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับใคร และอย่างไร

- ผลกรรมที่ข้างเงเรได้รับนั้นคืออะไร
- เพราะเหตุใดข้างเงจึงต้องได้รับผลกรรมเช่นนั้น
- การกระทำของข้างสมควรที่จะนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตหรือไม่

เพราะเหตุใด

3. ครูช่วยสรุปเพิ่มเติมว่าเมื่อข้างเงเรได้ทำอะไรไว้ก็ย่อมได้รับผลกรรมนั้น ในชีวิตจริงก็เช่นเดียวกันการที่เราทุกคนได้กระทำความดีไว้ก็ย่อมจะได้ผลผลตอบแทนในสิ่งที่ได้กระทำลงไป ถ้าทำความดีก็จะได้ผลดีตอบแทน แต่ถ้าทำในสิ่งที่ไม่ดีไม่เหมาะสมก็ย่อมจะได้รับการตอบแทนที่ไม่ดีเช่นกัน

คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในการทำงานและส่งงาน ดังนี้

1. สัปดาหฺนี้ให้นักเรียนนับดาวจากใบสะสมดาวของตนเองว่าได้ทั้งหมดกี่ดวง เมื่อนับได้แล้วให้ออกมาเขียนจำนวนดาวที่ได้ไว้บนกระดาน

2. เมื่อเขียนเสร็จครูชวนนักเรียนว่าเรามาช่วยกันดูจำนวนดาวที่ทุกคนเขียนไว้บนกระดาน จากนั้นให้ช่วยกันดูว่าจำนวนใดที่มากที่สุด แล้วครูช่วยเขียนไว้โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย จากนั้นถามว่าใครที่ดาวเป็นอันดับ1ที่มีจำนวนดาวมากที่สุดให้เดินออกมาหน้าห้อง ให้เพื่อนช่วยกันปรบมือให้และกล่าวชมเชยว่านี่คือผลของการทำดีที่เพื่อนเหล่านี้สามารถรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายได้ด้วยตนเอง และให้เลือกรับรางวัลจากครูได้ 1 อย่าง

3. แล้วสรุปเพิ่มเติมว่าครูยังรอนักเรียนอีกหลายคน เพื่อที่จะได้แจกรางวัลและพาไปเลี้ยงไอศกรีมตอนเลิกเรียน จากนั้นให้นักเรียนคนที่ขาดความรับผิดชอบในการทำหน้าที่ลองวิเคราะห์ตนเองว่าเป็นเพราะสาเหตุใด และให้เพื่อนๆช่วยกันแนะนำแนวทางปฏิบัติเพื่อทำหน้าที่ของตนเองในครั้งต่อไป

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ลูกบอล 2 ลูก
2. ไม้กระดาน 2 แผ่นหรือ ท่อพีวีซี 4 อัน
3. ใบสะสมดาว
4. นิทานเรื่อง ผลกรรมของข้างเง

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติตามกติกาในการเล่นเกม
2. สังเกตจากการรับผิดชอบในการทำกิจวัตรประจำวันในแต่ละวัน
3. สังเกตจากการตอบคำถามจากเนื้อเรื่องในนิทาน

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง ผลกรรมของช่างเกเร

ในป่าที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งเป็นที่อยู่ของโขลงช้างฝูงใหญ่โขลงหนึ่งที่มีจำนวนนับร้อยๆ เชือก โดยมีพญาช้างเป็นหัวหน้าคอยปกครองโขลงช้าง และไม่ไกลจากที่อยู่ของช้างนั้นมีนก ต้อยตีวิด ตัวหนึ่งมาทำรังออกไข่อยู่ในกอหญ้าใกล้กับทางเดินของโขลงช้าง ในรังนั้นมีลูกนก อ่อนตัวแดง ๆ อยู่หลายตัว วันหนึ่งพญาช้างนำบริวารหากินเข้าไปใกล้รังนก แม่นกเห็นช้าง กำลังเดินมา กลัวว่าจะเหยียบลูกของตัว จึงกางปีกทั้งสองข้างไปข้างหน้าเพื่อทำความเคารพ พญาช้างที่ยืนอยู่ต่อหน้า พยางค์อ่อนวอนว่า"ท่านพญาช้าง ข้าขอไหว้ท่านด้วยปีกทั้งสอง ขอพวกรักษาอย่าได้เหยียบลูกน้อยของข้าที่เพิ่งเกิดใหม่นี้เลย"พญาช้างตอบว่า"แม่นก ไม่ต้องกลัวเราจะรักษาลูกของเจ้าให้เอง"ว่าแล้วพญาช้างก็ยื่นคร่อมรังนกเพื่อเป็นการช่วยรับผิชอบช่วยชีวิตของ ลูกนกไว้ จนกระทั่งช้างบริวารเดินผ่านไปก่อนจนหมดทุกตัว และก่อนไปพญาช้างได้กล่าว เตือนแม่นกว่า"ยังมีช่างเกเรอยู่เชือกหนึ่งกำลังจะตามมา ช้างตัวนี้หากินอยู่ลำพัง และไม่ใคร่อยู่ในโอวาทของเรา ถ้าเขามาเจ้าจงอ้อนวอนเขาเองนะ""ได้นายท่าน ขอขอบคุณที่ช่วยเหลือ"แม่นก กล่าวขอบคุณพญาช้างที่มีเมตตาแก่ตนและลูก ต่อมาไม่นานช่างจอมเกเรก็เดินทางมาถึง แม่นกออกมาพูดอ้อนวอนกับช่างเกเรเพื่อไม่ให้ทำร้ายลูกของตน แต่ช่างเกเรกลับไม่สนใจ ยิ่งรู้ว่า แม่นกมีลูกอ่อนอยู่ก็ยิ่งอยากแกล้ง"นางนกเอ๊ย... เราจะฆ่าลูกน้อยของเจ้าทั้งหมด อย่ามาอ้อนวอนเสียให้ยาก เจ้าจะมีปัญญาทำอะไรเข้าได้"ว่าแล้วช่างเกเรก็เดินเข้าไปกระที่บรังนกแหลกละเอียด ก่อนที่มันจะเดินออกไป แม่นกไม่อาจจะช่วยอะไรลูกของมันได้ ทำให้มันโศกเศร้า เสียใจยิ่งนักที่ต้องสูญเสียลูกของมันไป เหตุการณ์ในครั้งนี้ทำให้บรรดาสัตว์ทั้งหลายต่างก็รู้สึก สงสารแม่นกเป็นยิ่งนัก จึงคิดวางแผนร่วมกันว่าจะช่วยกันกำจัดช่างเกเรเพื่อไม่ให้ไปสร้างความเดือดร้อนให้กับสัตว์อื่นๆต่อไป เพราะหากเจ้าช่างเกเรยังอยู่ในป่าแห่งนี้ต่อไปก็จะทำให้สัตว์ทั้งหลายถูกกลั่นแกล้งและไม่มีความสุข สัตว์ทั้งหลายจึงวางแผนร่วมกันโดยให้เจ้ากาขอ เพียงช่วยจิกตาช่างเกเรให้บอดเท่านั้นเอง"การรับปากที่จะช่วยเหลือแม่นก ต่อมาแม่นกได้ไปหา แมลงวันหัวเขียว เล่าเรื่องให้ฟังแล้วขอความช่วยเหลือให้แมลงวันหัวเขียวไข่ใส่ตาช่างเกเร แมลงวันรับปากจะช่วยเหลือ แม่นกบินต่อไปหากบตัวหนึ่ง เล่าเรื่องให้ฟัง และก็ขอความช่วยเหลือ"ท่านกบ...เมื่อช่างตาบอดมาถึงบริเวณนี้ เพื่อหาน้ำดื่ม ขอให้ท่านไปอยู่ที่ปากเหวส่งเสียงร้องล่อช้างให้ไปตกเหวให้หน่อย"กบรับปากว่าจะช่วยเหลือ หลายวันต่อมา แม่นกบินเสาะแสวงหาจนพบช่างเกเรตัวนั้นแล้วจึงไปบอกกา กาทตามไปจิกตาช่างให้บอดทั้งสองข้าง แมลงวันหัวเขียวตามไปไข่ใส่ตาช่าง สร้างความเจ็บปวดทรมานให้แก่ช่างเป็นอย่างมาก ยิ่ง วันต่อมาช่างเดิน สะเปะสะปะโซซัดโซเซออกหาน้ำดื่มได้ยินเสียงกบร้องแว่วมาแต่ไกล นี้กรู้ว่าแหล่งน้ำต้องอยู่ใกล้ ๆ กันนั้น ช้างจึงเดินไปตามเสียงกบ เดินไปจนตกเหวตาย สร้างความดีใจแก่แม่นกเป็นอย่างยิ่งที่

ข้างเเกะนั้นได้ตายไป เป็นการแลกกับชีวิตลูก ๆ ของแม่นกที่ถูกข้างฆ่าตายก่อนหน้านั้น และที่สำคัญก็จะทำให้สัตว์ตัวอื่น ๆ ไม่ต้องถูกข้างเเกะคอยกลั่นแกล้งและถูกรังแกอีกต่อไป ทำให้ป่าแห่งนี้พบกับความสงบสุขอีกครั้ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบสะสมดาวเด็กดีกิจกรรมที่ 5

ของ.....

รายการพฤติกรรม	ผลการปฏิบัติ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม
1.การส่งการบ้าน				
2.การทำความสะอาดแก้วน้ำ				
3.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า				
4.การจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ				
5.การจดการบ้าน				
6.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน				
7.การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติด้วยตนเองเมื่อให้สัญญาณ				
8.การไม่เล่นและพูดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ				
9.การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน				
10.การไม่ทิ้งเศษขยะ หรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน				
11.การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดัง รบกวนเพื่อนห้องอื่น เมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน				
12.การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันในตอนเช้าและก่อนกลับบ้านหลังเลิกเรียน				

แผนการจัดกิจกรรมที่ 6

เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อความสงบและเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน

จำนวน 3 คาบ (คาบละ 50 นาที) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์

1. บอกผลดีของความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันได้
2. บอกผลเสียของการขาดความรับผิดชอบในการที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดไว้ร่วมกันได้
3. นำข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการทำตามกฎและข้อตกลงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

สาระการเรียนรู้

ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันเพื่อให้ห้องเรียนเกิดความ เป็นระเบียบเรียบร้อยแล้ว ยังมี การปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันของนักเรียนทุกคนบนอาคารเรียน ซึ่งความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันที่นักเรียนทุกคนควรปฏิบัติตามนั้น ได้แก่ การที่ไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังรบกวนเพื่อห้องอื่นๆที่กำลังนั่งเรียนหนังสือหรือกำลังทำงานอยู่เมื่อออกไปทำกิจกรรมอื่นนอกห้องเรียน เพราะจะเป็นการรบกวนและสร้างความรำคาญหรือทำให้เพื่อนเสียสมาธิในการเรียนและการทำงานได้ และในขณะเดียวกันการวิ่งบนอาคารเรียนนั้นก็ส่งผลให้ตนเองและคนอื่นๆได้รับความเดือดร้อนไปด้วยเช่นกัน เช่น วิ่งชนกันหกล้มได้รับบาดเจ็บหรือถ้าเป็นตอนกลางวันก็อาจจะวิ่งชนเพื่อนที่กำลังเดินถือถาดอาหารทำให้ถาดอาหารหล่นลงพื้นหกเลอะเทอะบนอาคารเรียน ทำให้ตนเองและเพื่อนต้องเสียเวลาในการช่วยกันทำความสะอาดและต้องเดินกลับไปรับถาดอาหารใหม่อีกครั้ง

การดำเนินกิจกรรม

คาบที่ 1 เกมปริศนาท่าทาง

1. อธิบายกติกาการเล่นเกมปริศนาท่าทางและสาธิตวิธีการเล่นให้ดูจนเข้าใจ และทำความเข้าใจความตกลงกับนักเรียนว่าในการเล่นนั้นทุกคนจะปฏิบัติตามกติกาที่กำหนดไว้ จะได้ไม่เกิดความวุ่นวาย และทำให้การเล่นเกมน่าสนใจไปด้วยความเรียบร้อย

2. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 5-6 คน ให้เข้าแถวตอน แล้วกำหนดกติกาในการเล่นว่า ห้ามมีการพูดคุยกัน จะใช้เพียงท่าทางเป็นสื่อเท่านั้น ถ้าสมาชิกในกลุ่มคนไหนพูดคุยกันถือว่าทำผิดกติกา จะถูกงดการเล่นเกม จากนั้นแจกกระดาษคำสั่งให้คนที่อยู่ท้ายสุดของแถวเมื่อได้รับกระดาษให้ปฏิบัติดังนี้

- อ่านข้อความคำสั่งในกระดาษนั้นและเก็บไว้ทันที ห้ามให้สมาชิกคนอื่นเห็น
- สะกดคนที่อยู่ด้านหน้าของตนแล้วทำท่าทางตามข้อความที่อ่านให้ดู
- สมาชิกคนต่อไปสะกดคนที่อยู่ด้านหน้าของตนแล้วทำท่าทางตามที่ได้เห็นให้ดู
- ให้ทำลักษณะนี้ไปเรื่อยๆ จนถึงคนที่อยู่หน้าสุดของแถว

3. เมื่อสมาชิกในแต่ละกลุ่มทำจนครบทุกคน ครูเรียกคนที่อยู่หน้าสุดของแต่ละกลุ่มออกมาเล่าวิธีการที่ในการที่จะจดจำท่าทางนั้นให้ได้ เพื่อให้ได้สามารถบอกได้ว่า ท่าทางปริศนานั้นคืออะไร จากนั้นให้เฉลยให้เพื่อนและครูฟัง ว่าท่าทางที่ตนได้เห็นและจดจำมานั้นคืออะไร

4. เมื่อเฉลยครบทุกกลุ่มให้ลองช่วยกันวิเคราะห์ ดังนี้

- สาเหตุที่คนที่อยู่หน้าสุด เฉลยคำตอบผิดเป็นเพราะอะไร
- วิธีการที่ทำให้คนที่อยู่หน้าสุด เฉลยคำตอบถูก

5. ครูสรุปให้นักเรียนฟังอีกครั้งว่า ในการเล่นเกมนั้น การที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งขาดความรับผิดชอบหรือไม่ให้ความสำคัญในการที่จะจดจำท่าทางที่เพื่อนทำให้นั้นด้วยความตั้งใจจึงส่งผลให้ทำท่าทางผิดเพี้ยนหรือทำผิด และทำให้คนที่ตามไปก็จำท่าทางนั้นผิดๆไปด้วย ก็เลยทำให้คนที่อยู่ด้านหน้าสุดเฉลยคำตอบผิดไปด้วย เหมือนกับการอยู่ร่วมกันในสังคมถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่งขาดความรับผิดชอบไม่ทำหน้าที่ของตนก็จะก่อให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายกับสมาชิกคนอื่นๆได้เช่นกัน

6. จากเหตุการณ์ที่ได้จากการเล่นเกม ให้นักเรียนลองช่วยกันคิดดังนี้

- เมื่อนักเรียนออกไปทำกิจกรรมอื่นๆนอกห้องเรียน ในขณะที่เดินผ่านเพื่อนห้องอื่นกำลังนั่งเรียนหนังสืออยู่นั้น นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร
- บอกลผลดีและผลเสียของความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อทำให้เกิดความสงบสุขและมีความเป็นระเบียบในการอยู่ร่วมกันกับสมาชิกคนอื่นๆบนอาคารเรียน

7. ครูช่วยสรุปเพิ่มเติมให้อีกครั้งว่า สิ่งที่นักเรียนได้ช่วยกันคิดขึ้นมานี้เป็นกติกาในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนนักเรียนห้องอื่นๆ ที่นักเรียนทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม และสร้างข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อออกไปทำกิจกรรมอื่นๆนอกห้องเรียนทุกครั้ง ไม่ควรวิ่งเล่นและไม่ส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนห้องอื่นให้เกิดรำคาญหรือเสียสมาธิในการเรียนและการทำงานในขณะที่นักเรียนเดินผ่าน

คาบที่ 2 นิทานสะพานมหัศจรรย์ (คู่มือภาคผนวก)

1. ก่อนเล่าทำความเข้าใจตกลงกับนักเรียนว่า เรื่องที่ครูจะเล่าต่อไปนี้ ให้นักเรียนฟังไปด้วยแล้ว ลองนึกภาพตามไปด้วย จะได้รู้ว่าการกระทำของตัวละครในเรื่องมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร ทำไมจึงไม่เหมาะสม และควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตหรือไม่ แล้วเล่า นิทานเรื่องสะพานมหัศจรรย์ให้นักเรียนฟัง

2. เมื่อครูเล่าจบถามคำถามเพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ดังต่อไปนี้

- จากการกระทำของลิงทำให้เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นบ้าง
- เหตุการณ์ในครั้งนี้มีใครบ้างที่ได้รับผลจากการกระทำของลิง
- ถ้านักเรียนเป็นลิงจ๋อนักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร เพราะเหตุใด

3. ครูสรุปให้ฟังอีกครั้งว่า ผลของการขาดความรับผิดชอบของคนเพียงคนเดียว ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหรือข้อตกลงร่วมกัน ก็ย่อมจะส่งผลให้เกิดความวุ่นวายขึ้นในห้องเรียน ในโรงเรียน หรือในสังคมได้

4. ให้นักเรียนช่วยกันเล่าประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่ได้พบเห็นจากการที่มีนักเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันในคาบที่ 1 และเมื่อทำแล้วส่งผลอย่างไร ต่อตนเองและผู้อื่น เป็นการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมอย่างไร

คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและการเสริมแรงในการทำงานและส่งงาน ดังนี้

1. ครูนำใบสะสมดาวของนักเรียนแต่ละคนมานับดาวให้ล่วงหน้าก่อนที่จะแจกรางวัล จากนั้นเรียงลำดับคนที่ได้จำนวนดาวมากหรือคนที่สามารถสะสมดาวได้เต็มทุกช่อง

2. เตรียมรายชื่อของนักเรียนที่สามารถสะสมดาวได้มากที่สุดหรือได้ครบทุกช่อง เพื่อนำมาประกาศให้นักเรียนทั้งฟังว่า “คนเก่งประจำสัปดาห์นี้ได้แก่.....) จากนั้นให้คนที่เอ่ยชื่อเดินออกไปยืนหน้าห้องแล้วให้เพื่อนช่วยกันปรบมือให้ แล้วให้ไปเลือกหยิบรางวัลที่ตนเองชอบ 1 อย่าง และครูพูดชมต่อว่าการที่เพื่อนที่ออกมายืนหน้าห้องเป็นคนที่ทำหน้าที่ของตนได้ยอดเยี่ยมจริงๆ

3. ให้นักเรียนที่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันวิเคราะห์ตนเองว่าเป็นเพราะสาเหตุใดที่ทำให้ขาดความรับผิดชอบ และให้เพื่อนช่วยกันคิดหาวิธีการแก้ปัญหาในการนำไปปฏิบัติ และครูพูดให้กำลังใจและกระตุ้นเตือนคนที่ยังต้องให้เตือนในการทำหน้าที่ ให้ความพยายามต่อไป

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. กระดาษคำสั่งที่เป็นข้อความต่างๆ เช่น ลิง ช้าง ไก่ ฯลฯ
2. นิทานเรื่อง สะพานมหัศจรรย์
3. ใบสะสมดาว

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติตามกติกาในการเล่นเกม
2. สังเกตจากการรับผิดชอบในการทำกิจกรรมประจำวันในแต่ละวัน
3. สังเกตจากการตอบคำถามจากนิทานที่ครูเล่า

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง สะพานมหัศจรรย์

ในป่าที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่ง มีบรรดาสัตว์ป่าน้อยใหญ่อาศัยอยู่ร่วมกันมาช้านานอย่างสงบสุข โดยมีสิงโตเป็นเจ้าป่าปกครองสัตว์ทั้งหลาย อยู่มาวันหนึ่งพระอินทร์ได้สังเกตเห็นด้วยตาพิพย์ว่าในอีก 3 วันข้างหน้าจะเกิดมหันตภัยครั้งใหญ่ นั่นคือ จะเกิดภูเขาไฟระเบิดและทำให้เกิดไฟไหม้ป่าทำลายล้างป่าแห่งนี้ พระอินทร์รู้สึกสงสารสัตว์ทั้งหลายที่จะต้องมาล้มตายเพราะไฟป่า จึงให้เทวดามาแจ้งแก่บรรดาสัตว์ทั้งหลายว่าในอีก 2 วันจะทำสะพานเพื่อพาสัตว์ทั้งหลายอพยพข้ามแม่น้ำไปยังป่าที่อยู่อีกฝั่งหนึ่งซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์และปลอดภัยจากภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น ให้บรรดาสัตว์ทั้งหลายเตรียมตัวบอกเพื่อนๆ และญาติพี่น้องเพื่อจะได้อพยพไปยังที่ที่ปลอดภัย

เมื่อผ่านไปได้ 2 วันเทวดาก็มาแจ้งกับสัตว์ทั้งหลายว่าวันนี้สะพานสร้างเสร็จแล้วพร้อมที่จะพาสัตว์ทั้งหลายข้ามสะพานไป แต่มีข้อแม้ว่าในการข้ามสะพานนั้น สัตว์ทุกตัวต้องปฏิบัติตามกฎและข้อตกลงด้วยกัน 3 ข้ออย่างเคร่งครัดจนกว่าจะข้ามสะพานไปถึงอีกฝั่งที่อยู่ตรงข้าม ดังนี้ คือ

1. ในขณะที่เดินแถวข้ามสะพานห้ามมีการเล่นและพูดคุยกัน
2. ห้ามวิ่งกระโดดโลดเต้นไปมา
3. ห้ามแซงแถวสัตว์ตัวอื่นๆ ให้เดินเรียงแถวอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

ซึ่งถ้าใครไม่ปฏิบัติตามกฎทั้ง 3 ข้อ อาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรง และจะไม่มีใครช่วยได้ เนื่องจากสะพานที่สร้างขึ้นนี้จะทำโทษคนที่ฝ่าฝืนกฎเองโดยอัตโนมัติ เพราะฉะนั้นสัตว์ทุกตัวจะต้องรับผิดชอบต่อปฏิบัติตามกฎที่ได้ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด

เมื่อทำความเข้าใจกับสัตว์ทั้งหลายจนเข้าใจตรงกันเรียบร้อยแล้ว เทวดาก็ให้สัตว์ทั้งหลายเข้าแถวและเดินข้ามสะพานเพื่ออพยพไปป่าที่อยู่ฝั่งตรงข้าม สัตว์ทุกตัวต่างก็พากันเดินข้ามไปอีกฝั่งอย่างปลอดภัย จนกระทั่งมาถึงคิวนของครอบครัวเจ้าลิงจ๋อที่มีพ่อ แม่ ลูก เดินไปแถว

มาด้วยกัน ในขณะที่เดินแถวมาด้วยกันนั้นพ่อและแม่ของเจ้าลิงจ๋อได้พยายามเตือนมันอยู่ตลอดเวลาว่าให้เดินอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยด้วยความอดทน ประเดี๋ยวก็จะถึงฝั่งแล้ว เมื่อเดินมาได้ถึงกลางสะพาน เจ้าลิงจ๋อมันมองเห็นว่าป่าที่อยู่ด้านหน้าของมันนั้นอุดมสมบูรณ์ไปด้วยผลไม้ที่น่าทานชนิดซึ่งแต่ละชนิดเป็นผลไม้ที่มันชอบกินทั้งนั้น แต่ระยะทางที่จะเดินไปกว่าจะถึงนั้นเหลืออีกไกลพอสมควร ทำให้มันอดใจไม่ไหวบวกกับความซุกซนของมัน ทำให้มันลืมหูที่ได้ตกลงกันไว้ว่าจะต้องปฏิบัติอย่าง มันตัดสินใจกระโดดแสวงแถวบรรดาสัตว์น้อยใหญ่ที่กำลังเดินแถวกันอย่างเป็นระเบียบ เพื่อที่จะวิ่งไปกินผลไม้ที่อยู่ยังอีกฝั่ง ในขณะที่กำลังกระโดดด้วยความดีใจเพื่อที่จะได้กินผลไม้ นั้น ทันใดนั้นสะพานที่สัตว์ทั้งหลายกำลังเดินข้ามกันอยู่นั้น ได้พังครืนลงเสียงดังสนั่นหวั่นไหว เป็นผลให้บรรดาสัตว์ป่าน้อยใหญ่ตกลงจากสะพาน บางตัวก็ตกลงไปในน้ำ ที่ว่ายน้ำไม่เป็นก็จมน้ำตาย บางตัวก็กระเด็นตกลงที่พื้นและโดนสัตว์ตัวอื่นๆ ทับตาย เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้สัตว์ทั้งหลายล้มตายเป็นจำนวนมาก และที่สำคัญตัวเจ้าลิงจ๋อเองมันก็กระเด็นตกลงไปในน้ำและจมน้ำตายในที่สุด ก่อนที่จะตายมันได้รำพึงกับตนเองว่าเหตุการณ์ครั้งนี้เป็นเพราะมันไม่รู้จัkbังคับใจให้ปฏิบัติตามกฎและข้อตกลงตามที่ได้ตกลงกับเทวดาไว้ ถ้ามันทำตามกฎและข้อตกลงก็คงจะไม่เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น สัตว์ทุกตัวก็คงจะเดินข้ามสะพานไปยังอีกฝั่งอย่างปลอดภัย และที่สำคัญตัวมันก็คงจะไม่ต้องมาจบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบสะสมดาวเด็กดีกิจกรรมที่ 6

ของ.....

รายการพฤติกรรม	ผลการปฏิบัติ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม
1.การส่งการบ้าน				
2.การทำความสะอาดแก้วน้ำ				
3.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า				
4.การจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ				
5.การจดการบ้าน				
6.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน				
7.การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติด้วยตนเองเมื่อให้สัญญาณ				
8.การไม่เล่นและพูดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ				
9.การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน				
10.การไม่ทิ้งเศษขยะ หรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน				
11.การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดัง รบกวนเพื่อนห้องอื่น เมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน				
12.การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันในตอนเช้าและก่อนกลับบ้านหลังเลิกเรียน				

แผนการจัดกิจกรรมที่ 7

เรื่อง ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการให้ความเคารพและเชื่อฟังอาจารย์

จำนวน 3 คาบ (คาบละ 50 นาที) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์

1. บอกผลดีของความรับผิดชอบในการปฏิบัติตนด้วยการแสดงความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและตอนเย็นหลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน
2. นำข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการทำตามกฎและข้อตกลงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

สาระการเรียนรู้

ความรับผิดชอบในการที่แสดงออกถึงให้ความเคารพและเชื่อฟังอาจารย์นอกจากจะตั้งเรียนในห้องเรียนแล้ว อีกข้อหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือ การให้ความเคารพด้วยการยกมือไหว้ สวัสดีอาจารย์เมื่อพบกันตอนเช้า และตอนเย็นหลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะเป็นแสดงออกถึงความเคารพอาจารย์และความมีสัมมาคารวะของนักเรียน ที่เป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่นักเรียนควรปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณ และเป็นฝึกมารยาทที่ดีให้กับตนเอง ในการนำไปปฏิบัติกับคนอื่น ๆ ด้วยการ “ไปลามาไหว้” ที่ได้ว่าเป็นมารยาทไทยที่งดงาม ซึ่งเมื่อนักเรียนปฏิบัติก็จะทำให้เป็นที่รักและชื่นชมของคนอื่น ๆ ที่ได้พบเห็น

การดำเนินกิจกรรม

คาบที่ 1 เกมตั้งใจฟังเพิ่มพลังความคิด

1. ครูอธิบายกติกาการเล่นเกมนั่งตั้งใจฟังเพิ่มพลังความคิดและสาธิตวิธีการเล่นให้ดูจนเข้าใจ

การเล่นแบ่งเป็น 2 รอบ คือ

รอบที่ 1 ให้นักเรียนนั่งล้อมเป็นวงกลม จากนั้นให้ทำท่าทางตามที่ครูสั่ง ดังนี้ คือ ฝนตกปรบมือ 2 ครั้ง ฟังร้อง ตบหน้าขา 2 ครั้ง ฟังฝ่าให้ชูนิ้วชี้ขวามือขึ้นแล้วร้องว่าเบรียงๆ การบอกจะบอกเป็นจังหวะจากซ้ายไปเร็วเพื่อทดสอบดูว่านักเรียนรับผิดชอบที่จะตั้งใจฟังและปฏิบัติตามได้หรือไม่ คนที่ฟังคำสั่งแล้วไม่สามารถปฏิบัติตามไม่ได้ จะถูกคัดออกเพื่อมาช่วยครูเป็นกรรมการแล้วเหลือคนที่ทำตามคำสั่งได้โดยที่ไม่ผิดเลย อยู่แค่ 10 คนจากนั้นให้เพื่อนปรบมือชมเชย เพราะแสดงว่าเพื่อนทั้ง 10 คนนี้สามารถรับผิดชอบฟังและฟังแล้วสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ดีเยี่ยม

รอบที่ 2 ให้ลูกขึ้นยืนเป็นวงกลม แล้วให้ทำท่าทางตามที่ครูสั่ง ดังนี้คือ ถ้าพูดคำว่าปาโต๊ะให้ยกมือขึ้นเหนือศีรษะแล้วส่ายสะโพก ปาโต๊ะให้ลดมือลงระดับสะโพก สะบัดมือและส่ายเอว การบอกจะบอกเป็นจังหวะจากซ้ายไปขวาเพื่อดูว่านักเรียนตั้งใจฟังแล้วทำตามได้หรือไม่ คนที่ผิดคำสั่งคัดออกให้มาช่วยครูเป็นกรรมการ แล้วเหลือคนที่ทำตามคำสั่งได้โดยไม่ผิดเลย แค่ 10 คน จากนั้นให้เพื่อนปรบมือชมเชยคนที่สามารถทำตามคำสั่งได้โดยที่ไม่ผิดเลย

2. เมื่อจบกิจกรรมทั้ง 2 รอบครูให้นักเรียนคนที่ทำตามคำสั่งได้โดยที่ไม่ผิดเลยทั้ง 2 รอบออกมาช่วยกันเล่าวิธีการของตนเองว่าทำอะไรจึงสามารถทำตามคำสั่งได้โดยที่ไม่ผิดเลย และเลือกนักเรียนคนที่ทำผิดคำสั่งโดนคัดออกมาก่อนในรอบแรกออกมาบอกสาเหตุว่าทำไมจึงไม่สามารถทำตามคำสั่งของครูได้ เป็นเพราะสาเหตุใด

3. ครูช่วยสรุปเพิ่มเติมให้นักเรียนฟังว่า ในการอยู่ร่วมกันนั้นความรับผิดชอบในการฟังและปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อตกลงที่วางไว้ร่วมกันนั้น ถือเป็นเรื่องสำคัญเพราะถ้าฟังแล้วปฏิบัติตามก็จะทำให้สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นได้ครบถ้วนและถูกต้องตามคำแนะนำนั้น แต่ถ้าในทางตรงกันข้ามเมื่อนักเรียนไม่ตั้งใจฟังในสิ่งที่ครูกำลังพูดก็จะทำให้ไม่ทราบว่าจะต้องปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นได้อย่างไร

4. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายดังต่อไปนี้

- พฤติกรรมความรับผิดชอบในด้านใดที่เป็นการแสดงออกถึงการให้ความเคารพและเชื่อฟังอาจารย์ และมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร

- การปฏิบัตินั้นจะทำให้เกิดผลดีกับนักเรียนอย่างไร

5. สร้างข้อตกลงในการนำไปปฏิบัติดังนี้

- เมื่อพบหน้าอาจารย์ในตอนเช้านักเรียนควรทักทายอาจารย์ด้วยการยกมือไหว้ สวัสดี

- หลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้านนักเรียนควรเดินไปลาอาจารย์พร้อมทั้งยกมือไหว้ สวัสดี

คาบที่ 2 นิทานเรื่องโองวิเศษ (ดูที่ภาคผนวก)

1. ก่อนเล่าตกลงกับนักเรียนว่านิทานเรื่องนี้ มีตัวละครอยู่ 3 ตัว พยายามฟังให้ดีว่าตัวละครในเรื่องนั้น ใครที่ไม่ควรถือเอาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เพราะเหตุใด จากนั้นเล่านิทานเรื่องโองวิเศษให้นักเรียนฟัง

2. เมื่อเล่านิทานจบครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อดังต่อไปนี้

- การกระทำของตัวละครในเรื่องนี้สมควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตหรือไม่ เพราะเหตุใด

● ถ้าตัวละครนั้นเป็นนักเรียน นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรต่อญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว เพราะเหตุใดจึงต้องทำเช่นนั้น

3. เมื่อนักเรียนอภิปรายร่วมกันจบแล้ว ครูสรุปเพิ่มเติมให้นักเรียนฟังว่า ความรับผิดชอบบางอย่างนั้นไม่จำเป็นต้องให้ใครเตือน โดยเฉพาะความรับผิดชอบในการเคารพเชื่อฟังผู้ที่มีพระคุณต่อตัวเรา ซึ่งได้แก่ ญาติผู้ใหญ่ในบ้าน คุณพ่อ คุณแม่ รวมทั้งอาจารย์ บุคคลเหล่านี้ถือเป็นผู้มีพระคุณที่เราจะต้องรับผิดชอบต่อให้ความเคารพและเชื่อฟังคำแนะนำและคำสั่งสอนของท่าน ด้วยการแสดงความเคารพด้วยการยกมือไหว้ สวัสดีทุกครั้งเมื่อออกจากบ้านตอนเข้ามาโรงเรียน และตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน รวมทั้งพูดจากับท่านด้วยถ้อยคำที่สุภาพไพเราะและมีหางเสียงทุกครั้ง ซึ่งการกระทำเหล่านี้ล้วนเป็นการรับผิดชอบต่อควรกระทำอย่างยิ่ง

4. ทบทวนการปฏิบัติตามที่ได้ตกลงร่วมกันไว้ในคาบที่ 1 โดยให้นักเรียนแต่ละคนได้ลองสำรวจตนเองว่าในแต่ละวันได้มีการปฏิบัติกี่ครั้ง และลืมปฏิบัติกี่ครั้ง พร้อมทั้งให้ช่วยกันคิดหาวิธีการในการที่จะเป็นการเตือนความจำให้สามารถปฏิบัติได้ทุกครั้งโดยที่ไม่ลืม

คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรงในการทำงานและส่งงาน ดังนี้

1. สัปดาหฺนี้ครูแจกใบสะสมดาวให้นักเรียนเพื่อนับดูจำนวนดาวในใบสะสมดาวของตนเอง แล้วทำการสลบจากการที่ทุกครั้งจะเรียกนักเรียนที่ได้ดาวครบทุกดวงออกมายืนหน้าห้อง แต่สัปดาหฺนี้ครูจะเรียกนักเรียนที่ได้ดาวน้อยและไม่เคยได้รางวัลออกมายืนหน้าห้องเรียน แล้วให้วิเคราะห์ตนเองว่าสาเหตุที่ทำให้ขาดความรับผิดชอบนั้นเป็นเพราะอะไร จากนั้นบอกนักเรียนกลุ่มนี้ว่าที่ครูเรียกออกมาในวันนี้ก็เพื่อให้เพื่อนช่วยกันเป็นกำลังใจให้ในการที่จะสามารถทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง จากนั้นบอกกับเพื่อนๆที่นั่งอยู่ว่าให้ช่วยกันปรบมือเป็นกำลังใจให้กับเพื่อนเหล่านี้ในการที่จำหน้าที่ของตนครั้งต่อไป เมื่อเพื่อนปรบมือให้บอกกับอีกเรียนอีกว่าวันนี้ครูและเพื่อนๆช่วยกันให้กำลังใจเพื่อเป็นพลังให้นักเรียนเพราะอย่าลืมทำหน้าที่ของตนเองทุกครั้งด้วย

2. จากนั้นเรียกนักเรียนคนที่สะสมดาวได้ครบทุกดวงออกมาหน้าชั้น ให้เพื่อนๆช่วยกันปรบมือให้ และให้เลือกรางวัลตามความสนใจได้ 1 ชิ้น ได้ 1 อย่าง

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. นิทานเรื่องโองวิเศษ
2. ใบสะสมดาว

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติตามกติกาในการเล่นเกม
2. สังเกตจากการรับผิดชอบต่อการทำงานจิวัตรประจำวันในแต่ละวัน

ภาคผนวก นิทานเรื่อง โองังวิเศษ

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีชายผู้ยากไร้กับภรรยาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านชายฝั่งนี้ มีนามว่า “อาเหลา” อาเหลามีปู่สูงอายุอาศัยร่วมอยู่ในบ้าน คุณปู่อายุมากแล้วไม่มีใครทราบอายุของคุณปู่ แม้ตัวคุณปู่เองก็จำไม่ได้ บุตรหลานที่ดีควรจะดูแลเลี้ยงดูบรรพบุรุษ แต่อาเหลาและภรรยาไม่ได้สนใจดูแล จัดหาอาหารการกินให้เพียงเล็กน้อย ซ้ำยังให้ทำงานหนักแม้ว่าคุณปู่จะผอมแห้งไร้เรี่ยวแรงแล้ว อยู่มาวันหนึ่ง อาเหลาพูดกับโองังเก่าคร่ำคร่าในทุ่งนา “โองังโองังนี่น้ำจะใช้เก็บน้ำได้” อาเหลาคุ่นคิดในใจ จึงแบกกลับบ้านพอถึงบ้านก็ให้ภรรยาใช้แปรงขัดทำความสะอาดโองัง พอดีแปรงหลุดจากมือ หล่นลงไปโองัง ในทันใดนั้นเองโองังก็มีแปรงเต็มอัดแน่นไม่ว่าเธอจะกอบและโกยแปรงออกมา มากเท่าใด ในโองังก็ยังมีแปรงเต็มแน่นเสมอ “เราน่าจะเอาแปรงไปขายที่ตลาด” อาเหลาบอกกับภรรยาอาเหลาเอาแปรงไปวางขายในตลาด ไม่ช้าไม่นานก็เก็บเงินได้มากมาย เมื่อมีเงินทองมากมาย ก็จับจ่ายซื้ออาหารรสเลิศ และเสื้อผ้าแพรพรรณงดงามมากมายแต่ทั้งสองก็ไม่เคยนึกถึงคุณปู่แม้แต่บ่อยนิดอยู่มาวันหนึ่ง อาเหลาทำแท่งทองหล่นลงไปโองัง แปรงหายวับไปจากโองังอาเหลาใจหายวาบเมื่อมองเห็นโองังว่างเปล่า แต่ทว่าในนาที่ถัดมาโองังวิเศษก็มีแท่งทองเต็มอัดแน่น อาเหลาตะโกนเรียกภรรยาเสียงหลง “มาดูอะไรนี่ มาดูนี่ นี่ไง” เมื่อผู้เป็นภรรยา มองเห็นทองอัดแน่นอยู่ในโองังวิเศษ เธอสุดแสนจะดีใจอาเหลาขนทองคำออกจากโองังวิเศษได้ไม่รู้จัก อาเหลาส่งบ้านหลังใหญ่ใช้ชีวิตหรูหราสุขสบายประดุจเจ้าผู้ครองนคร อาเหลาบังคับให้ปู่เป็นผู้ตักแท่งทองออกจากโองังวิเศษเพื่อให้ทองคำผุดขึ้นมาอัดแน่นเต็มโองังอยู่เสมอ เมื่อใดที่พ่อเฒ่าเหน็ดเหนื่อยรามือพักหอบหายใจอาเหลาจะตะคอกดุคำให้ทำงานต่อไปอยู่มาวันหนึ่ง คุณปู่พลัดตกลงไปในโองังวิเศษ ทองแท่งในโองังหายวับไปอีกไม่ก็จิตใจ คุณปู่แก่งอมก็ค่อยๆ ปีนออกจากโองังวิเศษ ทีละคนสองคนเมื่ออาเหลากับภรรยา มองเห็นเรื่องที่เกิดขึ้น ฝ่ายภรรยาก็กรีดร้องออกมาสุดเสียง “รีบทำอะไรสักอย่างซิ ก่อนจะมีตาแก่ไหลออกมาอีก” อาเหลาจึงรีบหิ้วพลั่วหวดใส่โองังวิเศษเต็มแรง จนแตกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยแต่ก็สายเกินไปแล้ว อาเหลามีคุณปู่ถึง 6 คน แล้วอาเหลาก็ตะคอกดุคำคุณปู่ทุกคนด้วยเสียงอันดัง แต่คุณปู่ทั้งหกไม่เกรงกลัวอาเหลาอีกต่อไปแล้วคุณปู่ช่วยกันขับไล่สองสามีภรรยาให้ออกนอกบ้านไปอากาศนอกบ้านหนาวเหน็บลมเย็นเยือกพัดกระโชก สองสามีภรรยาหนาวสั่นและเริ่มรู้สึกหวาดกลัวความมืดนอกบ้าน อาเหลาและภรรยาจึงเคาะประตูร้องวิงวอนว่า “ได้โปรดเถิดคุณปู่ เปิดประตูรับพวกเราด้วย อย่าปล่อยให้เราหนาวตายอยู่นอกบ้านเลย” คุณปู่ในบ้านส่งเสียงตอบ “มีกี่ครั้งที่ข้าร้องขอความกรุณาจากเจ้าทั้งสอง แต่เจ้าไม่เคยเปิดหับรับฟังเลย” ได้โปรดเถิดคุณปู่ เราทั้งสองสำนึกและเสียใจแล้ว ขอได้โปรดอภัยให้เราสองคนด้วย” อาเหลาร้องวิงวอนเสียงกระเส่าทำยที่สุด คุณปู่ก็เปิดประตูรับทั้งสองเข้าบ้านด้วยความสงสารนับจากวันนั้นเป็นต้นมา อาเหลากับภรรยากลายเป็นคนใหม่ เอาใจใส่ดูแลเลี้ยงดูคุณปู่ทั้งหกเป็นอย่างดี

ใบสะสมดาวเด็กดีกิจกรรมที่ 7

ของ.....

รายการพฤติกรรม	ผลการปฏิบัติ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม
1.การส่งการบ้าน				
2.การทำความสะอาดแก้วน้ำ				
3.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า				
4.การจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ				
5.การจดการบ้าน				
6.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน				
7.การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติด้วยตนเองเมื่อให้สัญญาณ				
8.การไม่เล่นและพูดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ				
9.การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน				
10.การไม่ทิ้งเศษขยะ หรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน				
11.การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดัง รบกวนเพื่อนห้องอื่น เมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน				
12.การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันในตอนเช้าและก่อนกลับบ้านหลังเลิกเรียน				

แผนการจัดกิจกรรมที่ 8

เรื่อง ความสำคัญของความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง ที่มีต่อโรงเรียนและที่มีต่อครอบครัว
จำนวน 3 คาบ (คาบละ 50 นาที) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์

1. บอกผลดีของการมีความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง ที่มีต่อโรงเรียนและที่มีต่อครอบครัวได้
2. บอกผลเสียของการขาดความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง ที่มีต่อโรงเรียนและที่มีต่อครอบครัวได้
3. บอกสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง ที่มีต่อโรงเรียนและที่มีต่อครอบครัวของตนเองได้
4. นำข้อปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎและข้อตกลงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ทั้งที่บ้านและโรงเรียน

สาระการเรียนรู้

พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่สำคัญ ที่นักเรียนทุกคนจะต้องปฏิบัตินั้น ประกอบด้วย

1. พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง ประกอบด้วย ความรับผิดชอบในการส่งการบ้าน ความรับผิดชอบในการจัดเก็บและดูแลรักษาความสะอาดของใช้ส่วนตัว ได้แก่ ความรับผิดชอบในการล้างแก้วน้ำ การเช็ดโต๊ะ การซักผ้าเช็ดโต๊ะ การจัดของใช้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และการจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องที่นำมาให้ครบถ้วนและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน
2. พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว ประกอบด้วย การช่วยเหลืองานบ้านตามที่ได้รับมอบหมาย การเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ ได้แก่ การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้ง ทำความเคารพด้วยการยกมือไหว้เมื่อพบหน้าพ่อแม่หรือผู้ใหญ่
3. พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่มีต่อโรงเรียน ประกอบด้วย การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน การปฏิบัติตามข้อตกลงหรือกติกาที่ได้ทำความตกลงกันไว้ในห้องเรียน การให้เคารพและเชื่อฟังอาจารย์ ด้วยการแสดงความเคารพด้วยการยกมือไหว้เมื่อพบหน้ากัน และพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้ง

การดำเนินกิจกรรม

คาบที่ 1 เกม ห้าสหายหัวใจเดียวกัน

1.อธิบายกติกาการเล่นเกมนห้าสหายหัวใจเดียวกัน และสาธิตวิธีการเล่นให้นักเรียนดูจนเข้าใจ

2.แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละ4- 5 คน ให้แต่ละกลุ่มนั่งเรียงเป็นแถวตอน

3. เรียกให้ออกมาแข่งกันทีละ 2 กลุ่ม และในการแข่งขันกันนั้น นักเรียนจะต้องปฏิบัติตามกติกา ดังนี้

- สมาชิกที่อยู่กลุ่มเดียวกันทั้ง 5 คน จะต้องเอามือกอดเอวกันไว้ห้ามปล่อยแล้วก้าวเดินไปพร้อมๆกัน ถ้าสมาชิกคนใดปล่อยมือหรือมือหลุดจากเอวเพื่อน ถือว่าผิดกติกา และต้องกลับไปตั้งต้นเดินใหม่

- ในขณะที่เดินห้ามเดินช้าหรือเร็ว กว่าเพื่อนคนอื่นๆในกลุ่ม ถ้าทำนอกเหนือจากกติกาที่กำหนดถือว่าทำผิดกติกา ถูกจับแพ้หรือกลับมาตั้งต้นเดินใหม่ กลุ่มที่เดินเร็วที่สุดและพร้อมเพียงจนถึงเส้นชัยก่อนจะเป็นฝ่ายชนะ

4. ให้แต่ละกลุ่มทำการแข่งขันไปจนกระทั่ง เหลือกลุ่มที่ชนะเพียงกลุ่มเดียว ให้เพื่อนๆช่วยกันปรบมือให้กลุ่มที่ชนะ

5. ครูเรียกกลุ่มที่ชนะและกลุ่มที่ตกรอบแรกออกมาเล่าวิธีการของกลุ่มตนเอง จากนั้นให้เพื่อนช่วยกันเปรียบเทียบวิธีการของทั้ง 2 กลุ่มว่ามีวิธีการแตกต่างกันอย่างไร

6. จากนั้นให้นักเรียนนั่งสมาธิ 2 นาที ให้ลองนั่งนึกและทบทวนว่าที่ผ่านมาแต่ละคนมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเองในด้านใดบ้าง เมื่อนักเรียนออกจากสมาธิครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายพร้อมทั้งยกตัวอย่างในเรื่องดังต่อไปนี้

- หน้าที่ความรับผิดชอบที่นักเรียนทุกคนได้มีการปฏิบัติที่ผ่านมาแล้ว มีความรับผิดชอบในด้านใดบ้าง และในแต่ละด้านมีความสำคัญอย่างไรบ้าง

- เมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลดีกับใครบ้าง และเกิดอย่างไร

- ถ้าไม่ปฏิบัติแล้วจะทำให้เกิดความวุ่นวายและเกิดผลเสียอย่างไร และเกิดกับใครบ้าง

7. จากนั้นให้ทุกคนลองสำรวจและวิเคราะห์ตนเองดูว่า สามารถทำหน้าที่ได้ครบทุกด้านหรือไม่ ถ้ายังไม่ครบยังขาดในด้านใด และเป็นเพราะสาเหตุใด

8. พูดสรุปกับนักเรียนทุกคนว่า เมื่อทุกคนรู้แล้วว่า อะไรที่ควรปฏิบัติ และปฏิบัติแล้วเกิดผลดีอย่างไร และถ้าไม่ปฏิบัติแล้วเกิดผลเสียอย่างไร ทุกคนอย่าลืมนำไปปฏิบัติ และการปฏิบัติ

นั่นจะต้องทำอย่างสม่ำเสมอทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เพื่อได้ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นกับตนเอง

คาบที่ 2 หน้าที่นั้นสำคัญไฉน(ดูที่ภาคผนวก)

1. พูดคุยและทำความเข้าใจกับนักเรียนว่า นิทานที่ครูจะเล่าต่อไปนี้มีสัตว์ต่างๆมากมายหลายชนิด และแต่ละตัวก็มีหน้าที่แตกต่างกันไป ครูอาจจะเล่าไปถามคำถามไป เพราะฉะนั้นนักเรียนควรตั้งใจฟังในเรื่องที่ครูกำลังจะเล่า เดี่ยวจะตอบคำถามไม่ได้ จากนั้นเล่านิทานเรื่องหน้าที่นั้นสำคัญไฉน ให้นักเรียนฟัง

2. เมื่อเล่าจบครูตั้งหัวข้อให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ดังนี้ คือ

- หน้าที่ของสัตว์แต่ละชนิดนั้นมีความสำคัญต่างกันอย่างไร
- การขาดความรับผิดชอบของไก่เพียงตัวเดียวเกิดผลกระทบกับสัตว์ตัวอื่นๆ

อย่างไร

3. ครูสรุปเพิ่มเติมจากที่นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายว่า ในชีวิตจริงความรับผิดชอบมีความสำคัญทุกด้าน ถ้าขาดความรับผิดชอบในด้านใดด้านหนึ่งก็ย่อมที่จะส่งผลกระทบและสร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่นที่อยู่ในสังคมมากมาย พร้อมทั้งยกตัวอย่างให้นักเรียนฟังดังนี้

- ถ้าเป็นตำรวจถ้าไม่รับผิดชอบทำหน้าที่ในการจับกุมผู้ร้ายก็จะทำให้มีโจรผู้ร้ายเต็มไปหมด สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน

- ถ้าเป็นหมอถ้าไม่รับผิดชอบในการทำหน้าที่รักษาคนไข้ ก็จะทำให้คนไข้ที่ป่วยหนักเสียชีวิตได้

- ถ้านักเรียนก็เช่นเดียวกัน ถ้าไม่รับผิดชอบทำการบ้าน ก็ทำให้ไม่มีกรบ้านส่งครู ไม่รับผิดชอบตั้งใจเรียนเล่นและคุยในเวลาเรียน ก็จะทำให้ติดตามบทเรียนไม่ทัน เรียนไม่รู้เรื่อง สอบตก ทำให้พ่อแม่ไม่สบายใจ

4. ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือการกระทำที่ได้เคยพบเห็นในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับคนที่มีความรับผิดชอบและคนที่ขาดความรับผิดชอบ พร้อมทั้งให้บอกเหตุผลด้วยว่าการกระทำที่นักเรียนได้เคยพบเห็นนั้น เป็นการกระทำที่มีความเหมาะสมหรือไม่มีความเหมาะสมอย่างไร

คาบที่ 3 ทบทวนพฤติกรรมและให้การเสริมแรงในการทำงานและส่งงาน ดังนี้

1. ครูเก็บสถิติของพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่นักเรียนได้มีการปฏิบัติมาตั้งแต่กิจกรรมที่ 1-7 เพื่อเป็นการทบทวนและสรุปให้นักเรียนทุกคนดูว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

มีนักเรียนคนใดบ้างที่สามารถรับมือกับหน้าที่ของตนเองได้ครบถ้วนทุกด้าน ด้วยการแจกใบสะสมดาวตั้งแต่กิจกรรมที่ 1-7 ค่ะให้นักเรียนทุกคน

- กล่าวชื่นชมด้วยการให้เพื่อนทุกคนยื่นขึ้นปรบมือให้แล้วให้พูดพร้อมกันว่า “คุณเป็นที่ยอดเยี่ยมที่สุดของห้องเรา”

2. เมื่อนักเรียนทุกคนได้ใบสะสมดาวครบทุกใบแล้ว ให้สำรวจและนับว่าใบสะสมดาวแต่ละใบนั้น ได้ดาวจำนวนเท่าไร จากนั้นให้คนที่สำรวจแล้วพบว่าตนเองได้ดาวเต็มทุกช่องของใบสะสมดาวในแต่ละใบ ออกมายืนหน้าห้อง ครูพูดชมและบอกนักเรียนทั้งที่ว่าเพื่อนๆที่ยืนอยู่หน้าห้องคือตัวอย่างที่ดีที่ควรเอาเป็นแบบอย่าง จากนั้นให้เพื่อนๆทุกคนยื่นขึ้นปรบมือให้แล้วให้พูดพร้อมกันว่า “คุณเป็นที่ยอดเยี่ยมที่สุด”

3. ครูเรียกนักเรียนคนที่ถึงแม้จะไม่ได้ดาวจำนวนมากเหมือนเพื่อนคนอื่นๆ ที่ได้จากการสังเกตของครูตลอดการทำกิจกรรมแล้วพบว่านักก็มีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบดีขึ้น ด้วยการที่มีความพยายามในการทำหน้าที่และมีความตั้งใจที่แก้ไขตนเอง ออกมายืนห้องให้เพื่อนๆช่วยกันปรบมือให้ และครูพูดชมและให้กำลังใจว่า นักเรียนที่ยืนอยู่หน้าห้องนี้คือผู้ที่มีความพยายามที่จะปรับปรุงตนเองในการทำหน้าที่ของตนได้ดีขึ้น

4. ให้นักเรียนที่ยังไม่สามารถรับมือกับหน้าที่ของตนเองได้ครบถ้วนเหมือนเพื่อนคนอื่นๆ ลองวิเคราะห์ตนเองว่าเป็นเพราะสาเหตุใด จึงทำให้ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ พร้อมทั้งแนะนำให้นำสิ่งที่ตนเองพูดไปปรับปรุงตนเองต่อไป

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. เกม ห้าสหายหัวใจเดียวกัน
2. นิทานเรื่อง หน้าที่นั้นสำคัญไฉน
3. ใบสะสมดาว

การวัดและประเมินผล

1. สังเกตจากการปฏิบัติตามกติกาในการเล่นเกมน
2. สังเกตจากการรับผิดชอบในการทำกิจกรรมประจำวันในแต่ละวัน

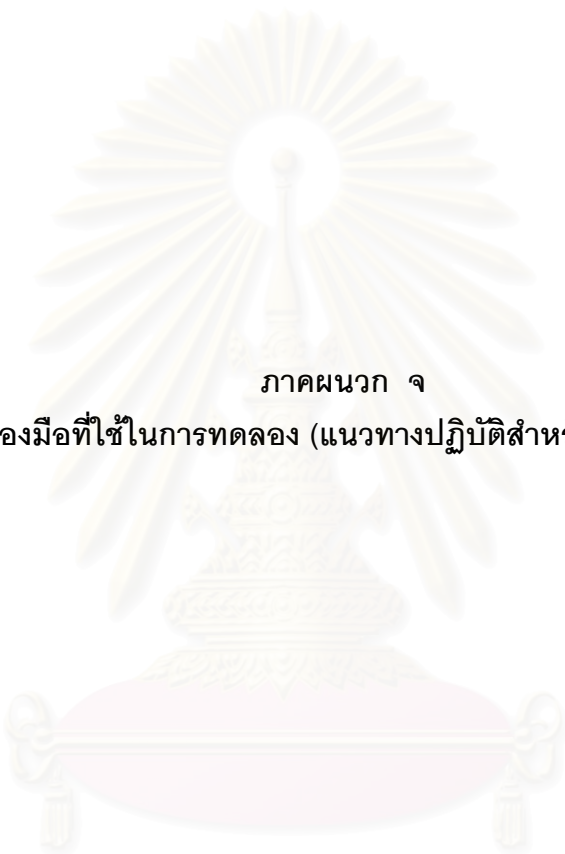
ภาคผนวก นิทานเรื่อง หน้าทีนั้นสำคัญใจ

ณ ชายป่าแห่งหนึ่งในตอนเช้าตรู่ ไก่ตัวหนึ่งกำลังขันปลุกสัตว์ต่างๆให้ตื่น “เอ้ก อี้ เอ้ก เอ้ก ๆ” สิ่งมีชีวิตต่างๆ เช่น สิงโต นก ม้า แมว ฯลฯ ต่างก็ตื่นขึ้นมาทำหน้าที่ของตนเอง แต่เมื่อไก่ได้ทำหน้าที่ของตนเองทุกวันก็เริ่มรู้สึกเบื่อ คิดว่าหน้าที่ของตนเองไม่เห็นสำคัญเลย จึงคิดอยากที่จะทำหน้าที่ของคนอื่นดูบ้าง จึงเดินไปเรื่อยๆ ได้พบกับม้ากำลังทำหน้าที่ส่งสัตว์ที่เดินทางไปไหนไกลๆให้มาขึ้นบนหลังม้า ไก่พูดกับม้าว่า “พี่ม้าครับ ผมอยากทำหน้าที่แทนครับ” ม้าตอบตกลง ขณะนั้นเองหมูอ้วนก็เดินมาหาม้า เพื่อจะให้พาไปตลาด ไก่จึงขออาสาทำหน้าที่แทนม้า แต่เนื่องจากหมูมีน้ำหนักมากจึงทำให้ไก่เหนื่อยมาก ไม่สามารถที่จะพาหมูไปถึงตลาดได้ จึงพูดกับหมูว่า “พี่หมูครับ ให้พี่ม้าพาไปเถอะนะผมไม่ไหวแล้ว” แยกๆๆ ไก่เริ่มเดินทางไปหางานใหม่ที่คิดว่าสำคัญกว่างานขันปลุกคนและสัตว์ให้ตื่นในตอนเช้า ในขณะที่นั้นเองไก่ก็มองไปเห็นเต่าตัวหนึ่งกำลังว่ายน้ำอยู่ ก็นึกอยากทำเหมือนเต่าบ้าง จึงกระโดดลงไปว่ายน้ำเหมือนกับเต่า แต่เนื่องจากธรรมชาติของไคนั้นว่ายน้ำไม่เป็น เมื่อชนเปียกน้ำจึงทำให้ไคนั้นจมน้ำ เต่าจึงเข้าไปช่วยไก่อขึ้นมาจากน้ำ ไก่จึงรำพึงกับตนเองว่า “งานว่ายน้ำคงไม่เหมาะสำหรับเราหรอกนะ” แล้วไก่อก็เดินต่อไปอีก นกฮูกตัวหนึ่งกำลังทำหน้าที่เป็นยามอยู่บนต้นไม้ ไก่พูดกับนกฮูกว่า “พี่นกฮูกครับ ผมขอทำหน้าที่เป็นยามแทนพี่นกฮูกนะครับ” นกฮูกตอบตกลง แล้วไก่อก็ลืมหูลืมตาคอยสอดส่องระมัดระวังภัยให้กับสัตว์น้อยใหญ่ในป่าแห่งนั้น ด้วยความที่ไก่อได้ทำหน้าที่แทนสัตว์ต่างๆมากมายจึงทำให้ทั้งเหนื่อยและเพลีย และได้ผลอหลับไปโดยไม่รู้ตัวจนกระทั่งสายของวันใหม่ ลูกนกร้อง “จ๊ิบๆๆ” ระเบิดแห่งเพราะความหิวอาหาร ทำให้แม่มกตื่นด้วยความตกใจ จึงร้องตะโกนบอกเพื่อนๆ เช่น สิงโต ม้า หมู ลิง ฯลฯ สัตว์ต่างๆตื่นขึ้นมาด้วยความตกใจ ม้าไม่ได้ทำหน้าที่ส่งสัตว์ แม่มกไม่ได้ออกไปหาอาหารให้ลูกนก แม่มกตัวหนึ่งยังไม่ได้ไปหาอาหารไว้ให้ลูก ผึ้งก็ไม่ได้ไปดูดน้ำหวานจากดอกไม้ ฯลฯ สัตว์ต่างๆพากันสงสัยว่า วันนี้ทำไมพวกตนต่างตื่นสาย สิงโตจึงพูดว่า “วันนี้ทำไมเราไม่ได้ยินเสียงไก่ขันเลย” สัตว์ต่างๆจึงหันไปถามไก่อ ไก่อตกใจจึงเล่าความจริงให้เพื่อนๆฟังว่า ตนคิดว่าหน้าที่ของไก่อั้นไม่สำคัญ จึงอยากที่จะเปลี่ยนหน้าที่ทำใหม่ ไม่คิดว่าจะทำให้สัตว์ต่างๆเดือดร้อนกันไปหมด สิงโตพูดว่า “หน้าที่ของแต่ละคนนั้นสำคัญหมด หน้าที่ไก่อั้นก็สำคัญเช่นเดียวกัน เพราะถ้าไก่อไม่ขันสัตว์อื่นๆก็จะไม่ตื่น” เมื่อไก่อคิดว่าหน้าที่ของตนนั้นก็สำคัญ จึงยิ้มดีใจและสัญญาว่าต่อไปจะทำหน้าที่ให้ดีที่สุด

ใบสะสมดาวเด็กดีกิจกรรมที่ 8

ของ.....

รายการพฤติกรรม	ผลการปฏิบัติ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม
1.การส่งการบ้าน				
2.การทำความสะอาดแก้วน้ำ				
3.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนในตอนเช้า				
4.การจัดของใช้ให้เป็นระเบียบ				
5.การจดการบ้าน				
6.การทำความสะอาดโต๊ะเรียนหลังอาหารกลางวัน				
7.การออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติด้วยตนเองเมื่อให้สัญญาณ				
8.การไม่เล่นและพูดคุยกันขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ				
9.การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน				
10.การไม่ทิ้งเศษขยะ หรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน				
11.การไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดัง รบกวนเพื่อนห้องอื่น เมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน				
12.การทำความเคารพ(ไหว้)อาจารย์เมื่อพบหน้ากันในตอนเช้าและก่อนกลับบ้านหลังเลิกเรียน				

ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง (แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปกครอง)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง สัปดาห์ที่ 1

สัปดาห์นี้นักเรียนมีการทำกิจกรรมกับร่วมครูที่โรงเรียนดังนี้

1. ครูพาเล่นเกมขวดแสนกล เล่นนิทานเรื่องเทพผู้ให้กำเนิดและเด็กขี่เป็ดให้ฟัง และมีการเสริมแรงด้วยการให้รางวัลให้กับคนที่สามารถรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองได้ครบถ้วน
2. ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในด้านการเรียน พร้อมทั้งมีการอธิบายและชี้แจงให้นักเรียนเห็นผลดีและผลเสียของการมีความรับผิดชอบในการส่งการบ้านในตอนเช้าก่อนเข้าเรียนและการจัดการบ้านบนกระดานส่ง

แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้าน ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เมื่อลูกเลิกเรียนกลับบ้านทุกวัน ให้ลูกเล่าให้ฟังว่าวันนี้ลูกมีการบ้านที่จะต้องรับผิดชอบทำก็อย่าง และอะไรบ้าง ถ้าลูกจำไม่ได้ ให้ลูกนำกระเป๋านักเรียนมาแล้วให้หยิบจดการบ้านในกระเป๋าออกมาอ่านให้ฟังว่าวันนี้มีการบ้านที่จะต้องรับผิดชอบทั้งหมดก็อย่าง
2. พุดคุยและทำความตกลงร่วมในการทำหน้าที่แต่ละอย่างของลูก อาจจะใช้การกำหนดเวลาในการทำหน้าที่ของลูกเพื่อฝึกให้ลูกเป็นคนตรงต่อเวลา
3. เมื่อลูกทำงานได้เสร็จครบถ้วนตามเวลาที่กำหนดไว้ อย่าลืมพุดให้กำลังใจและชมลูกทุกครั้งว่าวันนี้ลูกทำได้ดีมาก เพื่อที่ลูกจะได้รู้ว่าสิ่งที่ลูกได้ทำนั้นมีคุณค่าต่อตนเองและต่อพ่อแม่ จากนั้นให้ช่วยตรวจสอบว่าสิ่งที่ลูกทำนั้น ครบถ้วนและถูกต้องหรือไม่ ถ้าครบถ้วนและถูกต้องหมดแล้วให้เตือนลูกเก็บใส่กระเป๋านักเรียน และช่วยกันเตรียมอุปกรณ์เครื่องเขียนให้ครบถ้วนทุกอย่างและอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน แต่ถ้าตรวจสอบแล้วมีส่วนผิดต้องเรียกให้มาแก้ไขให้ลูกตั้งก่อนที่จะเก็บใส่กระเป๋านักเรียน พร้อมทั้งเขียนหรือติดดาว 1 ดวงในใบสะสมดาวให้ลูกด้วย แล้วบอกว่านี่คือรางวัลในการทำความดีของลูก
4. ถ้ากำหนดเวลาแล้วลูกยังทำงานไม่เสร็จ ให้เข้าไปดูและถามเหตุผลกับลูกว่าในการที่ลูกทำไม่เสร็จนั้นเป็นเพราะอะไร ถ้าลูกไม่เข้าใจให้เข้าไปอธิบายในส่วนนั้นให้ฟัง เพื่อที่ลูกจะได้ทำได้ แล้วเพิ่มเวลาให้กับลูก แต่ถ้าเพิ่มเวลาแล้วลูกก็ยังไม่ยอมทำเพราะไม่ยอมทำ ให้ชี้แจงและบอกกับลูกว่าถ้าลูกไม่ทำวันรุ่งขึ้นก็จะไม่มีการบ้านส่ง หรือถ้าทำช้ามาก ลูกก็จะนอนดึกหรือไม่ได้ดูรายการทีวีที่ลูกชอบ จากนั้นให้บอกอีกว่าเมื่อลูกไม่สามารถทำตามข้อตกลงได้ พ่อกับแม่จะเขียน * ไว้เพื่อเตือนให้ลูกรู้ว่าวันต่อไปลูกจะต้องปรับปรุงตนเอง
5. ในกรณีที่ลูกชอบลืมน้อยๆ ต้องให้พุดเตือนแล้วเตือนอีก อาจจะให้ทำตารางประจำวันติดไว้ให้ลูกดูเพื่อเป็นการเตือนความจำ เช่น

ตารางประจำวันของคนเก่ง

06.00 น. ตื่นนอน

06.00- 06.30 น. อาบน้ำ ทานข้าว และไปโรงเรียน

.....

17.00 น. ถึงบ้านมีเวลาเล่น 30 นาที

17.00 – 17.30 น. อาบน้ำ ทานข้าว

17.30 – 19.00 น. ทำการบ้านและทบทวนบทเรียน

19.00 – 20.30 น. ดูทีวีหรือทำกิจกรรมอื่นที่ลูกอยากจะทำ

20.30 น. เข้านอน

เขียนเสร็จให้ลูกดูพร้อมทั้งบอกว่า นี่คือนสิ่งที่ลูกจะต้องรับผิดชอบทำด้วยตนเองในแต่ละวัน ถ้าวันไหนที่ลูกจำไม่ได้ ให้อ่านข้อความที่พ่อ กับแม่ติดไว้ แล้วทำตามข้อความนั้น

7. ตอนเข้ามาส่งลูกที่โรงเรียน อย่าลืมเตือนลูกอีกครั้งว่า วันนี้อย่าลืมทำหน้าที่ของตนเอง และทำให้ครบถ้วนทุกอย่าง เพื่อที่จะได้เอามาเล่าให้แม่ฟังในตอนเย็น

8. เมื่อครบสัปดาห์นำใบสะสมดาวมาดูด้วยกัน ว่าในแต่ละวันลูกได้ดาวเต็มตามจำนวนพฤติกรรมที่กำหนดให้หรือไม่ ถ้าลูกสามารถทำได้ครบถ้วนทุกรายการให้รางวัลกับลูกดังนี้

- กอดและหอมลูก พร้อมทั้งพูดชมให้กำลังใจลูกว่าสามารถทำหน้าที่ด้วยตนเองดีเยี่ยม และพ่อกับแม่เชื่อว่าในครั้งต่อไปลูกก็จะสามารถทำได้ดีเช่นกัน

- ให้รางวัลที่ลูกชอบ 1 อย่างด้วยการถามว่าลูกอยากได้อะไร แต่รางวัลนั้นต้องเหมาะสมกับงานที่ลูกทำ ไม่ควรเป็นรางวัลหรือสิ่งของที่มีราคาแพงเกินไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบสะสมดาวสัปดาห์ที่ 1

รายการปฏิบัติ	วันที่ปฏิบัติ				
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1.การทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จ ครบถ้วน					
2.การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง					
3.การรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง					
4.การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน					
5.การจัดเตรียมกระเป๋านักเรียนได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					
6.การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าสำหรับเตรียมซัก					
7.การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าเดิมได้อย่างเรียบร้อย					
8.การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน					
9.การทำความเคารพ(ไหว้)พ่อแม่ตอนเข้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน					

แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง สัปดาห์ที่ 2

สัปดาห์นี้นักเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกับครูที่โรงเรียนดังนี้

1. ครูพาเล่นเกมใครจะแม่นกว่ากัน เล่นนิทานเรื่องรอยตะปูแห่งความทรงจำให้ฟัง และมีการให้การเสริมแรงด้วยการให้รางวัลให้กับคนที่สามารถรับผิดชอบทำหน้าที่ของตนเองได้เสร็จครบถ้วน
2. ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดของใช้ส่วนตัว ได้แก่ การล้างแก้วนํ้า การเช็ดโต๊ะเรียน การซักผ้าเช็ดโต๊ะ และการจัดของใช้ให้เป็นระเบียบซึ่งกิจกรรมเหล่านี้นักเรียนจะต้องทำให้เสร็จครบถ้วนก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ นอกจากปฏิบัติแล้วยังมีการอธิบายและชี้แจงให้นักเรียนเห็นผลดีและผลเสียของการมีความรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวด้วย เพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงคุณค่าในสิ่งที่จะต้องแล้วนำไปปฏิบัติ

แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้าน ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เมื่อกลับถึงบ้านให้ลูกเล่าให้ฟังว่า ในแต่ละวันลูกได้ทำสิ่งดี ๆ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เมื่ออยู่ที่โรงเรียนทั้งวันในเรื่องอะไรบ้าง ทำกับใคร และทำอย่างไร เมื่อลูกเล่าให้ฟังถ้าสิ่งที่คุณได้ทำนั้นเป็นเรื่องที่ดี ให้รีบชมลูกทันทีว่าสิ่งที่ลูกทำนั้นถูกต้องแล้ว ถูกต้องและเหมาะสมอย่างไร แต่ถ้าสิ่งที่คุณเล่านั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องให้รีบพูดกับลูกว่า สิ่งที่คุณทำนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม และบอกด้วยว่าไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้องอย่างไร และบอกว่าไม่ควรทำสิ่งนั้นอีก
2. พูดคุยกับลูกว่า เมื่อลูกได้ทำหน้าที่ที่โรงเรียนแล้ว กลับถึงบ้านลูกก็ต้องมีหน้าที่ที่จะรับผิดชอบเช่นเดียวกับอยู่ที่โรงเรียน จากนั้นให้ลูกอ่านข้อความที่ได้ติดไว้เมื่อสัปดาห์ที่แล้วให้ฟังว่า วันนี้จะต้องทำอะไรบ้าง และมีอะไรที่ลูกจะต้องรับผิดชอบทำเพิ่มเติมนอกเหนือจากการบ้านที่ลูกจะต้องรับผิดชอบทำ
3. ทำความตกลงร่วมกันในการทำหน้าที่ของลูกแต่ละครั้ง อาจจะเป็นการกำหนดเวลาให้หรืออาจจะถามความรู้สึกของลูก
4. เมื่อลูกทำเสร็จให้นำมาให้ตรวจความถูกต้องและถ้ามีที่ผิดให้แก้ไขส่วนที่ผิดแล้วจึงให้เก็บใส่กระเป๋านักเรียน จากนั้นช่วยกันจัดเตรียมเครื่องเขียนทุกอย่างให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน
5. เมื่อลูกทำหน้าที่ได้เสร็จครบถ้วนตามเวลาที่กำหนดทุกครั้ง อย่าลืมให้คำชมลูกเสมอเพื่อที่ลูกจะได้มีกำลังใจว่าสิ่งที่ลูกทำนั้น พ่อและแม่เห็นคุณค่าของงานของลูกเพื่อที่ลูกอยากจะทำอีกต่อไป และติดดาวในใบสะสมดาวให้

6. ถ้าลูกไม่สามารถทำงานได้ตามเวลาที่กำหนดไว้ ให้เข้าไปนั่งคุยกับลูกและถามเหตุผลทุกครั้ง เมื่อเห็นว่าการบ้านนั้นลูกไม่เข้าใจให้เข้าไปอธิบายให้ฟัง และเพิ่มเวลาให้ แต่ถ้าเตือนแล้วเตือนอีกก็ยังไม่ยอมทำ ห้ามให้ลูกต่อรอง แต่ให้พูดด้วยเหตุและผลว่า งานเหล่านี้เป็นสิ่งที่ลูกจะต้องทำด้วยตนเอง ในเมื่อลูกไม่ทำลูกก็ต้องรับผิดชอบด้วยการกระทำนั้นด้วยตนเอง นั่นก็คือลูกก็จะไม่มีงานหรือมีการบ้านส่งในวันรุ่งขึ้น จากนั้นย้อนถามลูกกลับว่าให้ลูกเลือกเองว่าจะทำการบ้านด้วยตนเองหรือจะเก็บใส่กระเป๋า แล้ววันรุ่งขึ้นก็จะไม่ได้ส่งงาน และย้ำกับลูกว่าเมื่อลูกไม่สามารถที่จะทำตามข้อตกลงได้ ลูกก็ต้องปรับปรุงตัวใหม่ในวันต่อไป โดยที่พ่อกับแม่จะเขียน * เพื่อเป็นการเตือนว่าลูกจะต้องหน้าที่ด้วยตนเองนะ

7. เมื่อมาส่งลูกที่โรงเรียน วันนี้ให้ลูกลองทวนให้ฟังว่าจะต้องรับผิดชอบทำหน้าที่อะไรบ้าง ก็อย่าง พูดคุยกับลูกอีกครั้งว่าอย่าลืมทำหน้าที่ที่ลูกได้พูดให้พ่อกับแม่ฟังไปแล้วว่ามีอะไรบ้าง เดี่ยวตอนเย็นพ่อกับแม่จะถามว่าลูกได้ทำหน้าที่ครบถ้วนตามที่ได้แล้วให้พ่อ กับแม่ หรือไม่

8. เมื่อครบสัปดาห์นำใบสะสมดาวมาดูด้วยกัน ว่าในแต่ละวันลูกได้ดาวเต็มตามจำนวนพฤติกรรมที่กำหนดให้หรือไม่ ถ้าลูกสามารถทำได้ครบถ้วนทุกรายการให้รางวัลกับลูกดังนี้

- กอดและหอมลูก พร้อมทั้งพูดชมให้กำลังใจลูกว่าสามารถทำหน้าที่ด้วยตนเองดีเยี่ยม และพ่อกับแม่เชื่อว่าในครั้งต่อไปลูกก็จะสามารถทำได้ดีเช่นกัน
- ให้รางวัลที่ลูกชอบ 1 อย่างด้วยการถามว่าลูกอยากได้อะไร แต่รางวัลนั้นต้องเหมาะสมกับงานที่ลูกทำ ไม่ควรเป็นรางวัลหรือสิ่งของที่มีราคาแพงเกินไป

ใบสะสมดาวสัปดาห์ที่ 2

รายการปฏิบัติ	วันที่ปฏิบัติ				
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1.การทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จ ครบถ้วน					
2.การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง					
3.การรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง					
4.การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน					
5.การจัดเตรียมกระเป๋านักเรียนได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					
6.การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าสำหรับเตรียมซัก					
7.การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าเดิมได้อย่างเรียบร้อย					
8.การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน					
9.การทำความเคารพ(ไหว้)พ่อแม่ตอนเข้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน					

แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง สัปดาห์ที่ 3

สัปดาห์นี้นักเรียนมีการทำกิจกรรมร่วมกับครูที่โรงเรียนดังนี้

1. ครูพาเล่นเกมฆวนมมหัสจรรย์ เล่นนิทานเรื่องวันที่ไม่มีพระอาทิตย์ส่องแสงให้ฟัง และมีการเสริมแรงด้วยการให้รางวัลให้กับคนที่สามารถรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองได้เสร็จครบถ้วน

2. ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียนเรียน ด้วยการไม่ทิ้งเศษขยะหรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องและรู้จักทำความสะอาดโต๊ะเรียนของด้วยการเช็ดโต๊ะเรียนทุกครั้งหลังจากรับประทานอาหารกลางวัน นอกจากปฏิบัติแล้วมีการอธิบายและชี้แจงให้นักเรียนเห็นผลดีและผลเสียของการมีความรับผิดชอบต่อเรื่องดังกล่าว

แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้าน ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เมื่อลูกกลับบ้านคุยกับลูกและกระตุ้นเตือนลูกให้ทำหน้าที่ต่างๆด้วยตนเอง
2. ในการทำหน้าที่แต่ละครั้งนั้น ควรมีการสร้างกติกาหรือข้อตกลงร่วมกันเพื่อส่งเสริมให้ลูกเห็นความสำคัญในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตั้งไว้ร่วมกัน
3. เมื่อครบตามเวลาที่กำหนดให้ ช่วยตรวจสอบความเรียบร้อยในการทำหน้าที่ของลูก ดังนี้

- ทำการบ้านได้ครบถ้วนและถูกต้องหรือไม่
- อุปกรณ์เครื่องเขียนครบถ้วนและอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานหรือไม่

เมื่อตรวจดูว่างานแต่ละอย่างลูกได้ทำครบถ้วนแล้ว ให้เก็บใส่กระเป๋านักเรียนและช่วยลูกจัดกระเป๋าให้เรียบร้อย แต่ถ้าตรวจสอบแล้วยังไม่ครบถ้วน และทำผิดให้เรียกมาแก้ไขให้ถูกต้องก่อนเก็บใส่กระเป๋านักเรียน

4. เมื่อลูกทำงานได้ครบถ้วนตามเวลาที่กำหนด ให้รับชมลูกทันทีว่าลูกสามารถทำได้มาก แล้วติดตามให้ทำตามรายการที่ลูกทำได้

5. เมื่อทำความเข้าใจและกำหนดเวลาให้แล้ว ลูกไม่สามารถทำตามเงื่อนไขที่กำหนดได้ ให้เตือนลูกก่อน แล้วเขียน* ตามจำนวนครั้งในการเตือนเพื่อจะได้ชี้ให้ลูกเห็นว่ายังต้องปรับปรุงตนเอง จากนั้นให้เข้าไปนั่งกับลูกแล้วถามเหตุผลว่าทำไมลูกจึงไม่ยอมทำเป็นเพราะอะไร ถ้าลูกไม่เข้าใจให้อธิบายส่วนที่ลูกไม่เข้าใจให้ลูกฟัง แล้วเพิ่มเวลาส่วนนั้นให้ แต่เมื่อเพิ่มให้แล้วก็ยังไม่

ยอมทำ ให้ชี้แจงและอธิบายถึงผลเสียที่จะตามมาของการทำงานเสร็จล่าช้า เช่น ทำให้คนอื่นดึก ไม่ได้ดูรายการโทรทัศน์ที่ลูกชอบ เป็นต้น

6. ถ้าเตือนแล้วเตือนอีกก็ยังไม่ยอมทำ และมีข้อต่อรองบ่อยๆ ไม่ต้องดุหรือบ่น ให้พูดกับลูกอย่างจริงจังและหนักแน่นว่า “ในเมื่อลูกไม่ยอมทำ พ่อกับแม่ก็จะไม่บังคับ” จากนั้นให้ลูกเก็บงานนั้นทันทีถึงแม้จะยังไม่เสร็จก็ตาม เพื่อให้ลูกได้เกิดการเรียนรู้ว่าผลของการที่ไม่มีความรับผิดชอบนั้นเป็นอย่างไร

7. เมื่อลูกทำหน้าที่ได้ตามเวลาที่กำหนดครบถ้วนทุกอย่าง ให้รางวัลลูกด้วยการให้เลือกทำในสิ่งที่อยากจะทำ เช่น ดูโทรทัศน์ เล่นของเล่น หรือเล่นเกม ถ้าควรให้อยู่ในกรอบเวลาที่กำหนดไว้ให้ เพื่อไม่ให้ลูกนอนดึกเกินไป

8. เมื่อครบสัปดาห์นำใบสะสมดาวมาดูด้วยกัน ว่าในแต่ละวันลูกได้ดาวเต็มตามจำนวนพฤติกรรมที่กำหนดให้หรือไม่ ถ้าลูกสามารถทำได้ครบถ้วนทุกรายการให้รางวัลกับลูกดังนี้

- กอดและหอมลูก พร้อมทั้งพูดชมให้กำลังใจลูกว่าสามารถทำหน้าที่ด้วยตนเองดีเยี่ยม และพ่อกับแม่เชื่อว่าในครั้งต่อไปลูกก็จะสามารถทำได้ดีเช่นกัน

- ให้รางวัลที่ลูกชอบ 1 อย่างด้วยการถามว่าลูกอยากได้อะไร แต่รางวัลนั้นต้องเหมาะสมกับงานที่ลูกทำ ไม่ควรเป็นรางวัลหรือสิ่งของที่มีราคาแพงเกินไป

ใบสะสมดาวสัปดาห์ที่ 3

รายการปฏิบัติ	วันที่ปฏิบัติ				
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1.การทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จ ครบถ้วน					
2.การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง					
3.การรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง					
4.การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน					
5.การจัดเตรียมกระเป๋านักเรียนได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					
6.การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าสำหรับเตรียมซัก					
7.การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าเดิมได้อย่างเรียบร้อย					
8.การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน					
9.การทำความเคารพ(ไหว้)พ่อแม่ตอนเข้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน					

แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง สัปดาห์ที่ 4

ในสัปดาห์นี้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับครูที่โรงเรียนดังนี้

1. ครูพาเล่นเกมร่วมด้วยช่วยกัน เล่นนิทานเรื่องนกฮูกกับช่างให้ฟัง และมีการเสริมแรงด้วยการให้รางวัลสำหรับคนที่สามารถรับผิดชอบทำหน้าที่ของตนเองได้เสร็จครบถ้วน
2. ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันในห้องเรียน ด้วยการเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยก่อนออกจากห้องเรียนทุกครั้ง และชี้ให้เห็นผลดีและผลเสียของความรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวด้วย

แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้าน ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เมื่อกลับถึงบ้านนำกระเป๋านักเรียนของลูกมาเปิดดูว่า วันนี้ลูกมีการบ้านหรือหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบทั้งหมดก็อย่าง จากนั้นเรียกลูกมาแล้วเล่าให้ลูกฟังว่า วันนี้ลูกจะต้องรับผิดชอบทำการบ้านก็อย่าง และอะไรบ้าง
2. เมื่อเล่าให้ลูกฟังแล้ว บอกกับลูกว่าให้ลูกเป็นคนเลือกและตัดสินใจด้วยตนเองว่าหน้าที่ต่อไปนี้ ได้แก่ อาบน้ำ ทานข้าวและทำการบ้าน 3 อย่างนี้ลูกจะทำอะไรก่อนหลัง และตั้งกติการ่วมกันว่าเมื่อลูกเป็นคนเลือกเอง ก็ต้องทำตามสิ่งที่ลูกได้เลือก ห้ามมีข้อต่อรอง
3. เมื่อลูกเลือกได้แล้ว กำหนดเวลาในการทำหน้าที่ที่จะต้องทำร่วมกัน ว่าหน้าที่แต่ละอย่างจะต้องใช้เวลาในการทำนานแค่ไหน และย้ำกับลูกอีกครั้งว่า ถ้าลูกทำเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดลูกสามารถที่เลือกทำสิ่งที่ลูกชอบ เช่น ดูรายการโทรทัศน์ที่ลูกชอบ ได้เล่นของเล่นหรือเล่นเกม แต่ถ้าลูกทำไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนดให้ลูกก็จะอดทำสิ่งเหล่านี้เช่นกัน เพราะฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับทางเลือกและตัดสินใจของลูกเองนะ
4. เมื่อครบตามเวลาที่กำหนดช่วยตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้อง ถ้าตรวจแล้วพบว่าลูกทำไม่ถูกต้องเรียกให้แก้ไขส่วนที่ลูกไม่เข้าใจหรือทำผิด(ถ้ามี) แล้วเตือนให้เก็บการบ้านใส่กระเป๋านักเรียน จากนั้นช่วยกันจัดเตรียมเครื่องเขียนและจัดกระเป๋านักเรียน สำหรับวันรุ่งขึ้น (ถ้าพบว่าลูกลืมส่งการบ้านบ่อยๆ ให้หาแฟ้มใส่การบ้านแยกให้ลูกต่างหาก แล้วพูดคุยและทำความเข้าใจกับลูกว่า การบ้านที่ลูกจะต้องส่งทั้งหมดอยู่ในแฟ้มนี้ เมื่อถึงโรงเรียนให้ลูกหยิบแฟ้มนี้ออกจากกระเป๋าแล้วหยิบออกส่งทีละวิชาให้ครบถ้วน และตอนเย็นก็ให้ลูกนำการบ้านของแต่ละวันใส่ไว้ในแฟ้มตามเดิม เพื่อเป็นการเตือนความจำและจะได้จำได้ว่ามีการบ้านที่จะต้องทำก็อย่าง อะไรบ้าง)

5. เมื่อลูกทำงานได้ครบถ้วนตามเวลาที่กำหนด ให้รีบชมลูกทันทีว่าลูกสามารถทำได้มาก แล้วติดตามให้ตามรายการพฤติกรรมที่ลูกสามารถทำได้

6. เมื่อทำความตกลงและกำหนดเวลาให้แล้ว ลูกไม่สามารถทำตามเงื่อนไขที่กำหนดได้ ให้เตือนลูกก่อน แล้วเขียน* ตามจำนวนครั้งในการเตือนเพื่อจะได้ชี้ให้ลูกเห็นว่ายังต้องปรับปรุงตนเอง จากนั้นให้เข้าไปนั่งกับลูกแล้วถามเหตุผลว่าทำไมลูกจึงไม่ยอมทำเป็นเพราะอะไร ถ้าลูกไม่เข้าใจให้อธิบายส่วนที่ลูกไม่เข้าใจให้ลูกฟัง แล้วเพิ่มเวลาส่วนนั้นให้ แต่เมื่อเพิ่มให้แล้วก็ยังไม่ยอมทำ ให้ชี้แจงและอธิบายถึงผลเสียที่จะตามมาของการทำงานเสร็จล่าช้า เช่น ทำให้นอนดึก ไม่ได้ดูรายการโทรทัศน์ที่ลูกชอบ เป็นต้น

7. ถ้าเตือนแล้วเตือนอีกก็ยังไม่ยอมทำ และมีข้อต่อรองบ่อยๆ ไม่ต้องดุหรือบ่น ให้พูดกับลูกอย่างจริงจังและหนักแน่นว่า “ในเมื่อลูกไม่ยอมทำ พ่อกับแม่ก็จะไม่บังคับ” จากนั้นให้ลูกเก็บงานนั้นทันทีถึงแม้จะยังไม่เสร็จก็ตาม เพื่อให้ลูกได้เกิดการเรียนรู้ว่าผลของการที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองนั้นเป็นอย่างไรนั้นเป็นอย่างไร อาจจะถูกตัวอย่างให้ฟัง เช่น เมื่อไม่ทำก็จะมีคนมาส่งพุงนี้ หรือถ้าไม่ยอมทำการบ้านก็จะทำให้การบ้านนั้นสะสมเป็นดินพอกหางหมู ต้องทำที่เดียวมากๆ ทำให้เหนื่อยและท้อแท้ไม่อยากทำ

8. เมื่อลูกทำหน้าที่ได้ตามเวลาที่กำหนดครบถ้วนทุกอย่าง ให้รางวัลลูกด้วยการให้เลือกทำในสิ่งที่อยากจะทำ เช่น ดูโทรทัศน์ เล่นของเล่น หรือเล่นเกม ถ้าควรวีให้อยู่ในกรอบเวลาที่กำหนดไว้ให้ เพื่อไม่ให้ลูกนอนดึกเกินไป

9. เมื่อครบสัปดาห์นำไปสะสมดาวมาดูด้วยกัน ว่าในแต่ละวันลูกได้ดาวครบตามจำนวนรายการพฤติกรรมที่กำหนดให้หรือไม่ ถ้าลูกสามารถทำได้ครบถ้วนทุกรายการให้รางวัลกับลูกดังนี้

- กอดและหอมลูก พร้อมทั้งพูดชมให้กำลังใจลูกว่าสามารถทำหน้าที่ด้วยตนเองดีเยี่ยม และพ่อกับแม่เชื่อว่าในครั้งต่อไปลูกก็จะสามารถทำได้ดีเช่นกัน เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจที่จะให้ลูกอยากจะทำในครั้งต่อไป

- ให้รางวัลที่ลูกชอบ 1 อย่างด้วยการถามว่าลูกอยากได้อะไร แต่รางวัลนั้นต้องเหมาะสมกับงานที่ลูกทำ ไม่ควรเป็นรางวัลหรือสิ่งของที่มีราคาแพงเกินไป

ใบสะสมดาวสัปดาห์ที่ 4

รายการปฏิบัติ	วันที่ปฏิบัติ				
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1.การทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จ ครบถ้วน					
2.การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง					
3.การรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง					
4.การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน					
5.การจัดเตรียมกระเป๋านักเรียนได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					
6.การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าสำหรับเตรียมซัก					
7.การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าเดิมได้อย่างเรียบร้อย					
8.การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน					
9.การทำความเคารพ(ไหว้)พ่อแม่ตอนเข้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน					

แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง สัปดาห์ที่ 5

ในสัปดาห์นี้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับครูที่โรงเรียนดังนี้

1. ครูพาเล่นเกมลูกบอลลวดวน เล่นนิทานเรื่องผลกระทบของข้างเกเรให้ฟังและให้แรงเสริมด้วยการให้รางวัลสำหรับคนที่สามารถรับผิดชอบทำหน้าที่ของตนเองได้ครบถ้วน
2. ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนเพื่อเป็นการช่วยกันรักษาความสะอาดและสร้างบรรยากาศให้น่าอยู่ ด้วยการไม่ทิ้งเศษขยะหรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน และรักษาความสะอาดโต๊ะเรียนของตนเองด้วยการเช็ดโต๊ะเรียนทุกครั้ง หลังจากที่ได้รับประทานอาหารกลางวันเสร็จ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ ผลดีและผลเสียของความรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว

แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้าน ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. วันนี้กลับถึงบ้านถามลูกหรือให้ลูกเล่าให้ฟังว่าได้ทำหน้าที่ที่โรงเรียนครบถ้วนทุกข้อหรือไม่ ถ้าลูกบอกว่าได้ทำครบถ้วนแล้วอย่าลืมให้คำชมลูกว่าทำได้ดีมาก แต่ถ้าลูกบอกว่ายังทำได้ไม่ครบถ้วนทุกข้ออย่าลืมกระตุ้นเตือนเมื่อมาส่งลูกที่โรงเรียนทุกเช้าและให้กำลังใจลูกมากๆ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นผลดีของการรับผิดชอบในการทำหน้าที่ จากนั้นชวนลูกทบทวนหน้าที่ที่จะต้องทำด้วยกันที่บ้านในสัปดาห์นี้ ตามตารางการทากิจวัตรประจำวันที่ได้ติดไว้ตั้งแต่สัปดาห์แรกว่าในวันจะต้องทำอะไรบ้าง แล้วย้ำกับลูกว่าหน้าที่เหล่านี้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบที่ลูกจะต้องทำด้วยตนเอง ไม่มีใครสามารถทำแทนได้
2. เมื่อทบทวนจนเข้าใจแล้วให้ตั้งกติกาและทำความเข้าใจร่วมกันว่าจะงานในหน้าที่เหล่านี้จะต้องทำอย่างไร และใช้เวลานานแค่ไหนจึงจะทำให้เสร็จครบถ้วนทุกอย่าง (โดยใช้เวลาเป็นตัวกำหนดในการให้ลูกทำงาน)
3. เมื่อครบตามเวลาที่กำหนดช่วยตรวจสอบความครบถ้วนและเรียกให้แก้ไขส่วนที่ลูกๆ ไม่เข้าใจหรือทำผิด(ถ้ามี) จากนั้นช่วยกันจัดเตรียมเครื่องเขียนและจัดกระเป๋านักเรียน สำหรับวันรุ่งขึ้น
4. เมื่อลูกทำงานได้ครบถ้วนตามเวลาที่กำหนด ให้รีบชมลูกทันทีว่าลูกสามารถทำดีมากแล้วติดตามให้ตามรายการพฤติกรรมที่ลูกทำได้
5. ถ้าทำความเข้าใจและกำหนดเวลาให้แล้ว ลูกไม่สามารถทำตามเงื่อนไขที่กำหนดได้ ให้เตือนลูกก่อน แล้วเขียน* ตามจำนวนครั้งในการเตือนเพื่อจะได้ชี้ให้ลูกเห็นว่ายังต้องปรับปรุงตนเอง จากนั้นให้เข้าไปนั่งกับลูกแล้วถามเหตุผลว่าทำไมลูกจึงไม่ยอมทำเป็นเพราะอะไร ถ้าลูก

ไม่เข้าใจให้อธิบายส่วนที่ลูกไม่เข้าใจให้ลูกฟัง แล้วเพิ่มเวลาส่วนนั้นให้ แต่เมื่อเพิ่มให้แล้วก็ยังไม่ยอมทำ ให้ชี้แจงและอธิบายถึงผลเสียที่จะตามมาของการทำงานเสร็จล่าช้า เช่น ทำให้นอนดึก ไม่ได้ดูรายการโทรทัศน์ที่ลูกชอบ เป็นต้น

6. ถ้าเตือนแล้วเตือนอีกก็ยังไม่ยอมทำ และมีข้อต่อรองบ่อยๆ ไม่ต้องดุหรือบ่น ให้พูดกับลูกอย่างจริงจังและหนักแน่นว่า “ในเมื่อลูกไม่ยอมทำ พ่อกับแม่ก็จะไม่บังคับ” จากนั้นให้ลูกเก็บงานนั้นทันทีถึงแม้จะยังไม่เสร็จก็ตาม เพื่อให้ลูกได้เกิดการเรียนรู้ว่าผลของการที่ไม่มีความรับผิดชอบนั้นเป็นอย่างไร

7. เมื่อลูกทำหน้าที่ได้ตามเวลาที่กำหนดครบถ้วนทุกอย่าง ให้รางวัลลูกด้วยการให้เลือกทำในสิ่งที่อยากจะทำ เช่น ดูโทรทัศน์ เล่นของเล่น หรือเล่นเกม ถ้าควรรีให้อยู่ในกรอบเวลาที่กำหนดไว้ให้ เพื่อไม่ให้ลูกนอนดึกเกินไป

8. เมื่อครบสัปดาห์นำไปสะสมดาวมาดูด้วยกัน ว่าในแต่ละวันลูกได้ดาวเต็มตามจำนวนพฤติกรรมที่กำหนดให้หรือไม่ ถ้าลูกสามารถทำได้ครบถ้วนทุกรายการให้รางวัลกับลูกดังนี้

- กอดและหอมลูก พร้อมทั้งพูดคุยชมให้กำลังใจลูกว่าสามารถทำหน้าที่ด้วยตนเองดีเยี่ยม และพ่อกับแม่เชื่อว่าในครั้งต่อไปลูกก็จะสามารถทำได้ดีเช่นกัน

- ให้รางวัลที่ลูกชอบ 1 อย่างด้วยการถามว่าลูกอยากได้อะไร แต่รางวัลนั้นต้องเหมาะสมกับงานที่ลูกทำ ไม่ควรเป็นรางวัลหรือสิ่งของที่มีราคาแพงเกินไป

ใบสะสมดาวสัปดาห์ที่ 5

รายการปฏิบัติ	วันที่ปฏิบัติ				
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1.การทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จ ครบถ้วน					
2.การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง					
3.การรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง					
4.การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน					
5.การจัดเตรียมกระเป๋านักเรียนได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					
6.การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าสำหรับเตรียมซัก					
7.การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าเดิมได้อย่างเรียบร้อย					
8.การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน					
9.การทำความเคารพ(ไหว้)พ่อแม่ตอนเช้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน					

แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง สัปดาห์ที่ 6

ในสัปดาห์นี้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับครูที่โรงเรียนดังนี้

1. ครูพาเล่นเกมปริศนาทำทาง เล่านิทานเรื่องสะพานมหัศจรรย์ให้ฟัง และให้การเสริมแรงด้วยการให้รางวัลสำหรับคนที่สามารถรับผิดชอบทำหน้าที่ของตนเองได้ครบถ้วน
2. ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อความสงบสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อยการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนนักเรียนคนอื่นๆบนอาคารเรียนด้วยการไม่วิ่งเล่นและส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนห้องอื่นๆเมื่อออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นผลดีและผลเสียของความรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวด้วย

แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้าน ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เมื่อกลับบ้านให้ลูกมีเวลาเล่นก่อน 30 นาที
2. จากนั้นเรียกลูกมาหาและให้นำกระเป๋านักเรียนมา แล้วให้หยิบสมุดจดการบ้านมาดูด้วยกันว่าวันนี้ลูกมีการบ้านที่จะต้องรับผิดชอบทำทั้งหมดกี่อย่าง แล้วพูดคุยกับลูกอีกครั้งว่านี่คือสิ่งสำคัญที่ลูกจะต้องรับผิดชอบทำให้เสร็จก่อนเป็นอันดับแรก
3. ตั้งกติกาและทำความเข้าใจร่วมกันว่า วันนี้ลูกสามารถทำการบ้านได้ด้วยตนเองแล้ว เพราะฉะนั้นไม่ต้องให้พ่อ แม่หรือเวลามาเป็นตัวกำหนดในการทำงานของลูก ขอให้ลูกทำงานเหล่านี้ด้วยความตั้งใจของลูกที่มีอยู่แล้ว เราจะไม่มาตั้งเวลาในการทำการบ้านแต่จะให้ลูกตั้งใจรับผิดชอบทำด้วยตนเอง โดยปฏิบัติตามข้อตกลงดังนี้
 - นั่งทำการบ้านด้วยตนเองด้วยความตั้งใจจนเสร็จครบถ้วนทุกวิชา
 - ในขณะที่ทำถ้าลูกไม่เข้าใจ ลูกจะต้องเป็นคนเดินมาไปหาพ่อ และแม่ให้ช่วยอธิบายในส่วนที่ลูกไม่เข้าใจด้วยตนเอง
 - เมื่อทำเสร็จแล้วให้ถือการบ้านหรืองานนั้นมาให้พ่อกับแม่ช่วยตรวจสอบให้ว่าทำได้ครบถ้วนและถูกต้องหรือยัง
 - จัดเตรียมทุกอย่างต่อไปนี้ด้วยตนเอง ได้แก่ อุปกรณ์เครื่องเขียนให้ครบถ้วนและให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานได้ในวันรุ่งขึ้น
 - จัดเตรียมและตรวจเช็คความเรียบร้อยของกระเป๋านักเรียน เมื่อเรียบร้อยแล้วเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

4. ตรวจสอบดูว่าลูกได้ทำครบถ้วนตามที่ได้ตกลงกันได้ทุกอย่างแล้ว ให้คำชมลูกเป็นกำลังใจด้วยการพูดชมหรือการกอด การหอม แล้วติดดาวในใบสะสมดาวให้ลูกตามจำนวนรายการที่ลูกสามารถทำได้

5. เมื่อครบสัปดาห์นำใบสะสมดาวมาดูด้วยกัน ว่าในแต่ละวันลูกได้ดาวเต็มตามจำนวนพฤติกรรมที่กำหนดให้หรือไม่ ถ้าลูกสามารถทำได้ครบถ้วนทุกรายการให้รางวัลกับลูกดังนี้

- กอดและหอมลูก พร้อมทั้งพูดชมให้กำลังใจลูกว่าสามารถทำหน้าที่ด้วยตนเองดีเยี่ยม และพอกับแม่เชื่อว่าในครั้งต่อไปลูกก็จะสามารถทำได้ดีเช่นกัน

- ให้รางวัลที่ลูกชอบ 1 อย่างด้วยการถามว่าลูกอยากได้อะไร แต่รางวัลนั้นต้องเหมาะสมกับงานที่ลูกทำ ไม่ควรเป็นรางวัลหรือสิ่งของที่มีราคาแพงเกินไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบสะสมดาวสัปดาห์ที่ 6

รายการปฏิบัติ	วันที่ปฏิบัติ				
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1.การทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จ ครบถ้วน					
2.การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง					
3.การรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง					
4.การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน					
5.การจัดเตรียมกระเป๋านักเรียนได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					
6.การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าสำหรับเตรียมซัก					
7.การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าเดิมได้อย่างเรียบร้อย					
8.การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน					
9.การทำความเคารพ(ไหว้)พ่อแม่ตอนเช้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน					

แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง สัปดาห์ที่ 7

ในสัปดาห์นี้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับครูที่โรงเรียนดังนี้

1. ครูพาเล่นเกมตั้งใจฟังเพิ่มพลังความคิด เล่นิทานเรื่องโองวิเศษให้ฟัง และให้การเสริมแรงด้วยการให้รางวัลสำหรับคนที่สามารถรับผิดชอบทำหน้าที่ของตนเองได้ครบถ้วน
2. ส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนที่เป็นการแสดงออกถึงการให้ความเคารพและเชื่อฟังอาจารย์ด้วยการปฏิบัติตนดังนี้ คือ แสดงความเคารพด้วยการยกมือไหว้ทักทายอาจารย์เมื่อพบหน้ากันในตอนเช้า และไหว้สวัสดิ์เพื่อลาอาจารย์หลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นประโยชน์และความสำคัญจากการปฏิบัติตนในเรื่องดังกล่าวด้วย

แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้าน ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เมื่อมารับลูกหรือพบหน้ากันตอนเย็น อย่าลืมทวงถามให้ลูกยกมือไหว้สวัสดิ์ทุกครั้ง และเมื่อกลับถึงบ้าน ถ้ามีญาติผู้ใหญ่อยู่ที่บ้านเตือนให้ลูกทำความเคารพด้วยการยกมือไหว้ทุกครั้งทุกครั้งถึงเมื่อพบหน้ากัน
2. ฝึกให้ลูกพูดจาไพเราะและมีหางเสียงทุกครั้ง ด้วยการทวงถามหรือเตือนให้พูดทุกครั้งเมื่อได้ยินลูกพูดกับคนอื่นแล้ว ไม่มีหางเสียงหรือพูดจาห้วน เมื่อลูกทำได้ให้รีบชมลูกทันทีว่าลูกน่ารักและเก่งที่สุด ลูกจะรู้ว่าสิ่งลูกกำลังทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ดีและมีคุณค่า หรือทำแล้วพอกับแม่เห็นคุณค่าในสิ่งที่ลูกทำ เพื่อจะได้เกิดแรงจูงใจอยากจะทำต่อไป
3. ทุกเช้าเมื่อมาส่งลูกที่โรงเรียน ก่อนที่ลูกจะขึ้นห้องเรียนให้ทวงให้ลูกยกมือไหว้สวัสดิ์ทุกครั้ง หรือก่อนออกจากบ้าน ยกมือไหว้สวัสดิ์ญาติผู้ใหญ่ในบ้าน เช่น คุณตา คุณยาย คุณปู่ คุณย่า เป็นต้น และเมื่อลูกทำได้ด้วยตนเองให้รีบชมลูกต่อนั้นทันทีว่าลูกเป็นคนเก่งและน่ารักที่สุด ที่รู้จักแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่โดยไม่ต้องให้เตือน บอกลูกว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นเสน่ห์ในตัวลูกที่ใครๆเห็นก็ยอมรับและเอ็นดูลูก ขอให้ลูกทำอย่างนี้สม่ำเสมอและตลอดไป
4. หรือเมื่อพบหน้าผู้ปกครองท่านอื่นๆที่โรงเรียน กระตุ้นเตือนให้ลูกรู้จักทำความเคารพด้วยการสวัสดิ์ และให้พูดด้วยคำพูดที่ไพเราะและมีหางเสียงทุกครั้ง
5. สัปดาห์นี้เมื่อกลับถึงบ้าน เตือนให้ลูกทำหน้าที่ของตนเองเช่นเดียวกับสัปดาห์ที่ 1-6 และยังให้รางวัลลูกเหมือนเดิมพร้อมทั้งคำชมเมื่อลูกสามารถทำสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง
6. เมื่อครบสัปดาห์นำใบสะสมดาวมาดูด้วยกัน ว่าในแต่ละวันลูกได้ดาวเต็มตามจำนวนพฤติกรรมที่กำหนดให้หรือไม่ ถ้าลูกสามารถทำได้ครบถ้วนทุกรายการให้รางวัลกับลูกดังนี้

- กอดและหอมลูก พร้อมทั้งพูดชมให้กำลังใจลูกว่าสามารถทำหน้าที่ด้วยตนเองดีเยี่ยม และพ่อกับแม่เชื่อว่าในครั้งต่อไปลูกก็จะสามารถทำได้ดีเช่นกัน
- ให้รางวัลที่ลูกชอบ 1 อย่างด้วยการถามว่าลูกอยากได้อะไร แต่รางวัลนั้นต้องเหมาะสมกับงานที่ลูกทำ ไม่ควรเป็นรางวัลหรือสิ่งของที่มีราคาแพงเกินไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบสะสมดาวสัปดาห์ที่ 7

รายการปฏิบัติ	วันที่ปฏิบัติ				
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1.การทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จ ครบถ้วน					
2.การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง					
3.การรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง					
4.การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน					
5.การจัดเตรียมกระเป๋านักเรียนได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					
6.การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าสำหรับเตรียมซัก					
7.การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าเดิมได้อย่างเรียบร้อย					
8.การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน					
9.การทำความเคารพ(ไหว้)พ่อแม่ตอนเข้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน					

แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง สัปดาห์ที่ 8

ในสัปดาห์นี้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับครูที่โรงเรียนดังนี้

1. พาเล่นเกมห่าสหายหัวใจเดียวกัน เล่นิทานเรื่องหน้าที่นั้นสำคัญไหนให้ฟังและให้การเสริมแรงด้วยการให้รางวัลสำหรับคนที่สามารถรับผิดชอบทำหน้าที่ของตนเองได้ครบถ้วน
2. ในสัปดาห์นี้เป็นการทบทวนเนื้อหาที่นักเรียนได้เรียนมาแล้วทั้งหมดตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1-7 นักเรียนได้รับการส่งเสริมพฤติกรรมความรับผิดชอบจนครบทุกด้าน ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่มีต่อตนเอง พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่มีต่อโรงเรียนและพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว พร้อมทั้งชี้ให้เห็นความสำคัญของความรับผิดชอบในแต่ละด้านว่ามีความสำคัญต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไร

แนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้าน ควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ในสัปดาห์นี้นำใบสะสมดาวของทุกสัปดาห์ คือสัปดาห์ที่ 1- 6 มาดูด้วยกันกับลูก จากนั้นช่วยกันนับจำนวนดาวในแต่ละสัปดาห์ที่เป็นการเก็บสะสมในการทำหน้าที่ของลูกดังนี้
 - 1.1 นับจำนวนดาวที่ลูกได้สะสมของแต่ละสัปดาห์นั้นครบทุกช่องตามจำนวนรายการพฤติกรรมที่ได้ทำการประเมินหรือไม่ ถ้าดูแล้วจำนวนดาวในแต่ละสัปดาห์ที่ลูกสะสมไว้นั้นครบทุกช่อง ให้รีบพูดชมลูกทันทีว่าลูกเป็นที่เก่งที่สุดที่สามารถรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้อย่างดีเยี่ยมโดยไม่ต้องให้ใครมานั่งคอยเตือน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับพ่อกับแม่ ทำให้พ่อกับแม่ภูมิใจในตัวลูกมากที่สุด ขอให้ลูกทำสิ่งดีๆ เหล่านี้ตลอดไป เพราะจะเป็นนิสัยที่ดีที่จะติดตัวลูกไปจนโต แล้วให้รางวัลกับลูกดังนี้
 - กอดหรือหอมลูก เพื่อที่ลูกจะได้รู้ว่าเขาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดของพ่อกับแม่
 - ให้รางวัลพิเศษกับลูกด้วยการให้เลือกของรางวัล 1 อย่าง แต่ต้องเป็นรางวัลที่เหมาะสมกับลูก นั่นคือ ราคาแพงเกินไป เพื่อที่ลูกจะได้เห็นคุณค่าของการทำดีต่อๆไปโดยไม่หวังรางวัลหรือสิ่งตอบแทน แต่เมื่อให้ลูกเลือกแล้วลูกไม่ยอมได้ก็ไม่ต้องไปยึดเยียดให้ แต่รีบให้คำชมลูกกลับทันทีว่าสิ่งที่ลูกได้ทำผ่านมาแล้วถือเป็นการให้รางวัลกับตนเองด้วยการทำความดีให้กับตนเองและพ่อกับแม่ ซึ่งสิ่งนี้มีค่ามากกว่าการได้รับรางวัลเป็นไหนๆ
 - 1.2 ถ้านับแล้วพบว่าจำนวนดาวที่ลูกสะสมไว้ในแต่ละสัปดาห์นั้น อาจจะมีบ้างที่ไม่ครบไม่ต้องบ่นหรือตำหนิลูก ให้พูดและปฏิบัติกับลูกดังนี้

- ให้ดูจำนวนดาวในแต่ละสัปดาห์ว่าจำนวนดาวนั้นเพิ่มขึ้นหรือลดลง
- ถ้าเพิ่มขึ้นเกือบทุกสัปดาห์ แสดงว่าคุณมีความพยายามที่จะแก้ไข

และปรับปรุงตนเอง ให้พูดคุยกับลูกว่าคุณสามารถรับผิดชอบทำงานต่างๆได้ด้วยตนเองดีขึ้นมากแล้ว แต่ขอให้เพิ่มความขยันและความพยายามให้มากกว่านี้ กอดและปลอบลูกว่าถ้าลูกมีความตั้งใจแม่เชื่อว่าลูกสามารถทำได้แน่นอน เพราะการเริ่มต้นของลูกนั้น ลูกได้เริ่มต้นสิ่งที่ดีๆให้กับตัวเองไว้ดีแล้วเพราะฉะนั้นขอให้ทำสิ่งดีๆต่อไป

- ถ้าจำนวนดาวในแต่ละสัปดาห์ของคุณไม่สม่ำเสมอ เดียวลด เดียวเพิ่ม ให้มาลองวิเคราะห์ด้วยกันว่า พฤติกรรมความรับผิดชอบในข้อใดของคุณที่ลูกยังบกพร่องอยู่ แสดงว่าคุณยังต้องกำลังใจจากพ่อ แม่ในการที่จะต้องพัฒนาตนเอง ให้พูดคุยด้วยการให้กำลังใจกับลูกอย่างสม่ำเสมอ

- ควรมีการตั้งกติกาและข้อตกลงร่วมกันกับลูกใหม่อีกครั้ง แต่ถ้าพฤติกรรมของลูกยังไม่มีพัฒนาขึ้นอาจจะต้องดκιยกรรมบางอย่างที่ลูกควรจะได้ทำเพื่อที่ลูกจะได้หันมาให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของที่จำเป็นต้องรับผิดชอบทำหน้าที่ของตนเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใบสะสมดาวสัปดาห์ที่ 8

รายการปฏิบัติ	วันที่ปฏิบัติ				
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1.การทำกรบ้านด้วยตนเองจนเสร็จ ครบถ้วน					
2.การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง					
3.การรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง					
4.การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน					
5.การจัดเตรียมกระเป๋านักเรียนได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					
6.การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมใส่วางไว้ในตะกร้าสำหรับเตรียมซัก					
7.การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าเดิมได้อย่างเรียบร้อย					
8.การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน					
9.การทำความเคารพ(ไหว้)พ่อแม่ตอนเข้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน					

ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ครูในงานวิจัย

เรื่อง

ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

ผู้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ นาย / นาง / นางสาว

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

อายุ 25 – 30 ปี 31 – 35 ปี 36 – 40 ปี 41 – 45 ปี

46 – 50 ปี 51 – 55 ปี 56 – 60 ปี

ประสบการณ์ในการสอน.....ปี ระดับชั้นที่สอน.....วิชาที่สอน.....

วุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท

ปริญญาเอก

ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์

เพศ ชาย หญิง

ตอนที่ 2 วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่

1.1 ส่งการบ้านและส่งงานให้ตรงเวลา

.....

.....

.....

.....

1.2 การดูแล และรักษาอุปกรณ์ของผู้ใช้ส่วนตัว

.....

.....

.....

1.3 การทำกิจวัตรประจำวันในตอนเช้า

.....

.....

.....

2. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ได้แก่

2.1 การช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน

.....

.....

.....

2.2 การปฏิบัติตามกติกาและข้อตกลงในห้องเรียนที่กำหนดไว้

.....

.....

.....

2.3 การให้ความเคารพและเชื่อฟังอาจารย์

.....

.....

.....

2.4 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

.....

.....

.....

2.5 ประเด็นเสริมอื่นๆ เช่น การให้แรงเสริม การสร้างแรงจูงใจ

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองในงานวิจัย

เรื่อง

ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผู้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ นาย / นาง / นางสาว.....

เป็นผู้ปกครองของ ด.ญ. / ด.ช.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

อายุ 25 – 30 ปี 31 – 35 ปี 36 – 40 ปี 41 – 45 ปี

46 – 50 ปี 51 – 55 ปี 56 – 60 ปี

อาชีพ รับราชการ แม่บ้าน อื่นๆ.....

วุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท

ปริญญาเอก

จำนวนพี่น้องของนักเรียน เป็นลูกคนเดียว

มีพี่น้อง(ไม่รวมนักเรียน)..... คน

นักเรียนเป็นลำดับที่.....

ตอนที่ 2 วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับนักเรียนที่บ้านในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่

1.1 การทำการบ้านและการทำงานด้วยตนเองจนเสร็จครบถ้วน

.....

.....

.....

1.2 การจัดเตรียม และดูแลรักษาอุปกรณ์เครื่องเขียนของตนเองเมื่อใช้งานเสร็จ

.....

.....

.....

1.3 การดูแลรักษา และจัดเก็บของเล่นทุกครั้งเมื่อเล่นเสร็จ

.....

.....

.....

2. พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัว ได้แก่

2.1 ถอดและวางเสื้อผ้าที่สวมใส่แล้ว ใส่งลงในตะกร้าหรือที่ที่จัดเตรียมไว้ให้

.....

.....

.....

2.2 รับประทานอาหารด้วยตนเอง และเก็บภาชนะที่ใส่อาหาร เมื่อรับประทานเสร็จ

.....

.....

.....

2.3 พูดด้วยคำพูดที่สุภาพ และมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดบุคคลในครอบครัวและผู้อื่น

.....

.....

.....

2.4 การทำความเคารพพ่อแม่ในตอนเข้ามาโรงเรียนและเมื่อพบหน้ากันตอนเย็น

.....

.....

.....

2.4 ประเด็นเสริมอื่นๆ เช่น การให้แรงเสริม การสร้างแรงจูงใจ

.....

.....

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบตนเองของนักเรียน สำหรับครู

วันที่สังเกต.....ผู้สังเกต.....

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเอง และเขียน

* ลงในช่องรายการพฤติกรรมเมื่อนักเรียนต้องให้เตือนหรือไม่ได้ปฏิบัติ

รายการพฤติกรรม ชื่อ-นามสกุล	การส่งการบ้าน	การทำความสะอาดแก้วน้ำ	การทำความสะอาดโต๊ะเรียน	การจัดของให้เป็นระเบียบ	การจดการบ้าน	การทำความสะอาดโต๊ะเรียน หลังอาหารกลางวัน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						

แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียน สำหรับครู

วันที่สังเกต.....ผู้สังเกต.....

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย \checkmark ลงในช่องรายการพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเอง และเขียน

* ลงในช่องรายการพฤติกรรมเมื่อนักเรียนต้องให้เตือนหรือไม่ได้ปฏิบัติ

รายการพฤติกรรม ชื่อ-นามสกุล	การเก็บเก้าอี้และจัดโต๊ะเป็นระเบียบก่อนออกจากห้องเรียน	การออกไปเข้าแถวเมื่อได้ยินสัญญาณเตือน	การไม่เล่นและพูดคุยกันในขณะเข้าแถวเคารพธงชาติ	การไม่วิ่งเล่นส่งเสียงดังเมื่อออกไปทำกิจกรรมอื่นนอกห้อง	การไม่ทิ้งขยะหรือเศษอาหารลงบนพื้นห้องเรียน	การทำความสะอาดอาคารเรียนเมื่อพบหน้ากันตอนเช้าและก่อนกลับบ้านหลังเลิกเรียน
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						

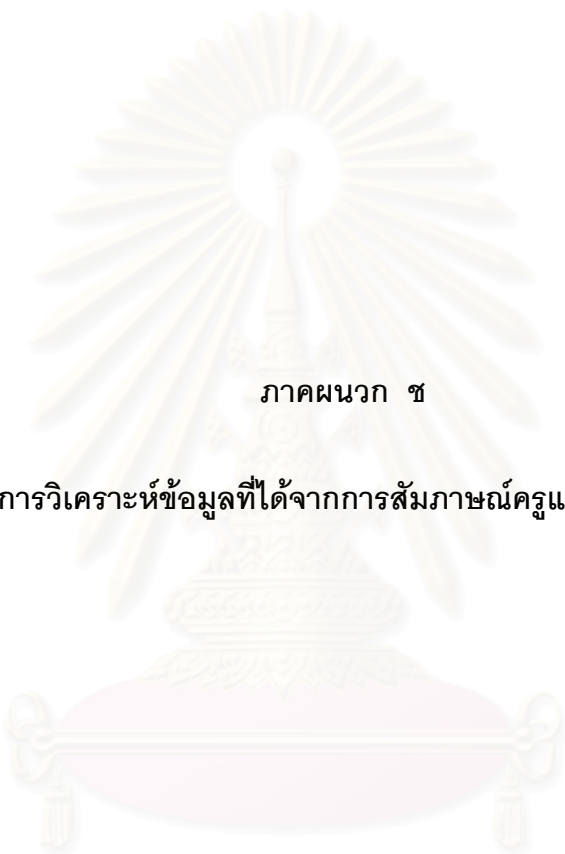
แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อครอบครัวของนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง

สัปดาห์ที่..... ผู้สังเกต.....

ชื่อนักเรียน.....

คำชี้แจง ขอความกรุณาให้ท่านเขียน ✓ ลงในช่องรายการพฤติกรรมที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และเขียน * ลงในช่องรายการพฤติกรรมที่ต้องให้เตือนหรือไม่ได้ปฏิบัติ

รายการพฤติกรรม	วันที่ปฏิบัติ				
	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1. การทำการบ้านด้วยตนเองจนเสร็จครบถ้วน					
2. การอาบน้ำและแต่งตัวด้วยตนเอง					
3. การรับประทานอาหารและเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จด้วยตนเอง					
4. การจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องเขียนได้ครบถ้วนและพร้อมใช้งาน					
5. การจัดเตรียมกระเป๋านักเรียนได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					
6. การจัดวางเสื้อผ้าที่สวมวางไว้ในตะกร้าสำหรับเตรียมซัก					
7. การจัดเก็บของเล่นที่เล่นเสร็จเข้าที่เดิมได้อย่างเรียบร้อย					
8. การพูดด้วยคำพูดที่สุภาพและมีหางเสียงทุกครั้งเมื่อพูดกับสมาชิกทุกคนในบ้าน					
9. การทำความเคารพ(ไหว้)พ่อแม่ตอนเข้าก่อนออกจากบ้านและตอนเย็นเมื่อพบหน้ากัน					

ภาคผนวก ช

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับวิธีการในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบให้กับเด็กในความปกครองของตนตามหลักการในการสร้างวินัยให้กับเด็ก (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2542)

1. หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูก มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดที่ 1 การแสดงความรักและความสนใจ มีวิธีการที่สำคัญ ดังนี้	ความถี่(คน)
1. ใช้การสัมผัส โดยการกอด การหอม การลูบศีรษะ การตบไหล่และแสดงออกด้วยการบอกรักลูกทุกครั้ง (ผู้ปกครองคนที่ 1, ผู้ปกครองคนที่ 2, ผู้ปกครองคนที่ 3, ผู้ปกครองคนที่ 4, ผู้ปกครองคนที่ 5, ผู้ปกครองคนที่ 6, ผู้ปกครองคนที่ 7, ผู้ปกครองคนที่ 8)	8
2. ให้คำชมเชยและแสดงความชื่นชมเมื่อลูกทำการบ้าน หรือรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องเตือน เช่น วันนี้ลูกทำได้ดีมากเลย วันต่อไปลูกทำแบบนี้อีกนะ หรือ วันนี้รู้สึกว่าคุณจะทำได้ดีกว่าเมื่อวานนี้อีกนะ หรือ วันนี้ลูกเก่งจังเลย แม้เชื่อว่าวันต่อไปลูกจะสามารถทำได้แบบนี้อีก (ผู้ปกครองคนที่ 1, ผู้ปกครองคนที่ 2, ผู้ปกครองคนที่ 3, ผู้ปกครองคนที่ 4, ผู้ปกครองคนที่ 5, ผู้ปกครองคนที่ 6, ผู้ปกครองคนที่ 7, ผู้ปกครองคนที่ 8, ผู้ปกครองคนที่ 9, ผู้ปกครองคนที่ 10, ผู้ปกครองคนที่ 11, ผู้ปกครองคนที่ 12, ผู้ปกครองคนที่ 13, ผู้ปกครองคนที่ 14, ผู้ปกครองคนที่ 15, ผู้ปกครองคนที่ 16)	16
3. ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน เช่น ทานข้าว ดูทีวี เล่นเกม อ่านหนังสือร่วมกับลูก เล่านิทานให้ลูกฟัง ให้ลูกอ่านหนังสือให้พ่อแม่ฟังแล้วผลัดกันถามตอบจากเรื่องที่อ่าน ดูแลลูกทำการบ้านและช่วยตรวจสอบความถูกต้องเมื่อลูกทำเสร็จแล้ว ไปรับและไปส่งลูกไปโรงเรียน ไปร่วมทำกิจกรรมกับลูกและเพื่อนๆของลูกที่โรงเรียน (ผู้ปกครองคนที่ 1, ผู้ปกครองคนที่ 2, ผู้ปกครองคนที่ 3, ผู้ปกครองคนที่ 4, ผู้ปกครองคนที่ 5, ผู้ปกครองคนที่ 6, ผู้ปกครองคนที่ 7, ผู้ปกครองคนที่ 8, ผู้ปกครองคนที่ 9, ผู้ปกครองคนที่ 10, ผู้ปกครองคนที่ 11, ผู้ปกครองคนที่ 12, ผู้ปกครองคนที่ 13, ผู้ปกครองคนที่ 14, ผู้ปกครองคนที่ 15)	15
แนวคิดที่ 2 การยอมรับความแตกต่างของระดับความสามารถและความต้องการ มีวิธีการที่สำคัญ ดังนี้	
1. ฝึกและกระตุ้นให้ทำสิ่งเหล่านี้ด้วยตนเอง เช่น ทานข้าว อาบน้ำ ปรังฟัน แต่งตัว จัดตารางเรียน จัดเตรียมเครื่องเขียนและจัดกระเป๋านักเรียนด้วยตนเอง	6

1. หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูก(ต่อ) มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดที่ 2 การยอมรับความแตกต่างของระดับความสามารถและความต้องการ มีวิธีการที่สำคัญ ดังนี้	ความถี่(คน)
โดยที่พ่อแม่คอยดูอยู่ห่างๆ และเข้าไปช่วยเมื่อลูกต้องการความช่วยเหลือ (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ผู้ปกครองคนที่ 6)	
2. ฝึกให้ลูกได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง เช่น ในการทำการบ้าน ให้ลูกเลือกเองว่าอยากจะทำวิชาอะไรก่อน หลัง หรือถ้าพ่อแม่อยากให้ลูกเรียนพิเศษก็จะให้ลูกมีโอกาสเลือกเองว่าชอบและอยากเรียนวิชาอะไร จากนั้นจึงสนับสนุนและส่งเสริมให้ลูกทำในสิ่งที่ลูกเองเป็นคนเลือก (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ผู้ปกครองคนที่ 6)	6

2. การสร้างอำนาจปกครอง มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดที่ 1 การดำรงตนอย่างเหมาะสมเพื่อให้ลูกเคารพ มีวิธีการที่สำคัญ ดังนี้	ความถี่(คน)
1. ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับลูกอย่างเสมอต้นเสมอปลายในเรื่องดังต่อไปนี้ เช่น จัดเก็บข้าวของเครื่องใช้ในบ้านทุกอย่างให้เป็นระเบียบ เมื่อใช้ของแล้วเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อยทุกครั้ง ทำไปด้วยสอนลูกไปด้วย เมื่อต้องการให้ลูกพูดจาไพเราะพ่อแม่ก็ต้องพูดจาไพเราะและมีหางเสียงกับลูกและคนอื่นๆทุกครั้งให้ลูกเห็นเพื่อที่ลูกจะได้ปฏิบัติตาม (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ผู้ปกครองคนที่ 6,ผู้ปกครองคนที่ 7,ผู้ปกครองคนที่ 8,ผู้ปกครองคนที่ 9,ผู้ปกครองคนที่ 10,ผู้ปกครองคนที่ 11)	11
แนวคิดที่ 2 การปกครองลูกด้วยตนเอง โดยไม่ใช้คนอื่นมาข่มขู่ มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	
1. พุดกับลูกด้วยเหตุและผลทุกครั้ง โดยไม่ใช้คนอื่นๆ เช่นครู หรือสิ่งที่ลูกกลัวมาขู่ให้กลัวเพื่อให้ลูกยอมทำตามและเชื่อฟังทำตาม เช่น ถ้าไม่ทำการบ้านจะมาฟ้องครู ให้ใช้วิธีการชี้แจงให้เห็นข้อดีและข้อเสียถึงผลที่จะตามมาเมื่อลูกไม่ทำ	8

2. การสร้างอำนาจปกครอง(ต่อ) มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดที่ 2 การปกครองลูกด้วยตนเอง โดยไม่ใช้คนอื่นมาช่วย มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	ความถี่(คน)
<p>ตามข้อตกลงในเรื่องนั้นดีกว่า เช่น ถ้าลูกไม่ทำการบ้าน ลูกก็จะมีบ้านส่งครู จะทำให้ลูกตำหนิ และทำให้เกิดความไม่สบายใจตามมาได้ ถ้าเล่นของเล่นแล้วไม่เก็บเข้าที่ ถ้าอยากจะเล่นครั้งต่อไปก็จะหาไม่เจอ และไม่มีของเล่นให้เล่นอีก แต่ถ้าเล่นแล้วเก็บเข้าที่ทุกครั้ง ของเล่นก็จะอยู่ในสภาพดี และเก็บไว้เล่นได้ อีกนาน (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ผู้ปกครองคนที่ 6,ผู้ปกครองคนที่ 7,ผู้ปกครองคนที่ 8,)</p>	
<p>2. สร้างกฎระเบียบให้ลูกปฏิบัติตามและฝึกลูกตั้งแต่ลูกยังเล็กๆ อย่างสม่ำเสมอ ด้วยการบอกและสอนว่า หน้าที่ที่จะต้องทำและรับผิดชอบนั้นคืออะไร และมีอะไรบ้าง และหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของลูกคือเรื่องเรียน เพราะฉะนั้นลูกจะตั้งใจเรียนและรับผิดชอบทำการบ้านด้วยตนเองทุกครั้ง เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นความรับผิดชอบของลูกโดยตรง ไม่สามารถที่จะให้ใครมาทำแทนได้ (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ผู้ปกครองคนที่ 6,ผู้ปกครองคนที่ 7,ผู้ปกครองคนที่ 8,ผู้ปกครองคนที่ 9,ผู้ปกครองคนที่ 10,ผู้ปกครองคนที่ 11) (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ผู้ปกครองคนที่ 6,ผู้ปกครองคนที่ 7,ผู้ปกครองคนที่ 8,ผู้ปกครองคนที่ 9,ผู้ปกครองคนที่ 10,ผู้ปกครองคนที่ 11,ผู้ปกครองคนที่ 12,ผู้ปกครองคนที่ 13,ผู้ปกครองคนที่ 14,ผู้ปกครองคนที่ 15,ผู้ปกครองคนที่ 16,ผู้ปกครองคนที่ 17,ผู้ปกครองคนที่ 18</p>	18

3. การตั้งกฎระเบียบ มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดที่ 1 การวางกฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีวิธีการดังนี้	ความถี่(คน)
<p>1. เขียนกฎหรือข้อตกลงเป็นข้อความเพื่อเป็นการเตือนความจำ ติดไว้ที่ฝาผนัง หน้าห้อง ตู้ หรือกระจก โดยบอกว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่เด็กๆจะต้องทำ มีอะไรบ้าง และเมื่อทำแล้วดีอย่างไร เช่น เด็กดี ต้องมีความรับผิดชอบดังต่อไปนี้ (1) รับผิดชอบทำการบ้านด้วยตนเองทุกครั้งโดยที่ไม่ต้องให้ใครเตือน (2) ส่งการบ้านหรือส่งงานบนโต๊ะอาจารย์ได้ครบถ้วนเมื่อถึงห้องเรียน (3) ล้างทำความสะอาดแก้วน้ำ (4) จัดโต๊ะเก้าอี้ของใช้ให้เป็นระเบียบ (5) จดการบ้านบนกระดานส่งก่อนทานข้าวกลางวัน (6) เมื่อได้ยินเสียงสัญญาณเดินออกไปเข้าแถวโดยไม่ต้องให้เตือน (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ครูคนที่ 1,ครูคนที่ 2,ครูคนที่ 1ครูคนที่ 3,ครูคนที่ 4,ครูคนที่ 5,ครูคนที่ 6)</p>	9
<p>2. ทำเป็นตารางกำหนดกิจกรรมในการทำกิจวัตรประจำวันในแต่ละวัน เพื่อให้รู้ว่าแต่ละวันมีอะไรบ้างที่จะต้องทำ จะต้องทำอย่างไร และจะต้องทำเมื่อใด นั่นคือเมื่อเลิกเรียนกลับถึงบ้านทุกวัน ต้องอาบน้ำ ทานข้าว และทำการบ้านให้เสร็จครบถ้วน ตรวจสอบความถูกต้องแล้วเก็บใส่กระเป๋านักเรียนเรียบร้อย จึงจะทำกิจกรรมอย่างอื่นต่อไปได้ (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ผู้ปกครองคนที่ 6,ผู้ปกครองคนที่ 7,ผู้ปกครองคนที่ 8,) และเมื่อมาถึงห้องเรียน สิ่งแรกที่เด็กๆจะต้องทำคือ ส่งการบ้านวิชาต่างๆ ให้ครบถ้วนบนโต๊ะอาจารย์ ล้างและทำความสะอาดแก้วน้ำ จัดโต๊ะเก้าอี้ของใช้ให้เป็นระเบียบ และจดการบ้านที่อยู่บนกระดานส่งที่โต๊ะอาจารย์ ก่อนที่จะทำกิจกรรมอื่นๆต่อไป ทำอย่างนี้ทุกวันจนติดเป็นนิสัยและให้เกิดความเคยชิน (ครูคนที่ 1,ครูคนที่ 2,ครูคนที่ 1ครูคนที่ 3,ครูคนที่ 4,ครูคนที่ 5,ครูคนที่ 6,ครูคนที่ 7,ครูคนที่ 8,ครูคนที่ 9)</p>	17
<p>3. ถามและเตือนเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ทำหน้าที่ของตนเอง ดังต่อไปนี้ คือ (1)ส่งการบ้านแต่ละวิชาให้ครบถ้วนบนโต๊ะอาจารย์ (2) ล้างทำความสะอาดแก้วน้ำของตนเอง (3) จัดโต๊ะเก้าอี้ของใช้ให้เป็นระเบียบ (4) จดการบ้านบนกระดานส่ง (5) เวลา 7.55 น. ออกไปเข้าเคารพธงชาติโดยไม่ต้องให้เตือน โดยใช้วิธีการถามดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ถามรวมทั้งห้องเมื่อเห็นว่ามึนนักเรียนบางคนมาถึงแล้วยังไม่ได้ทำหน้าที่ ● เมื่อพบว่ามึนนักเรียนหลายคนกำลังวิ่งเล่นกัน และกองงานของแต่ละหมู่บนโต๊ะอาจารย์ยังมีจำนวนน้อย 	6

3. การตั้งกฎระเบียบ(ต่อ) มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดที่ 1 การวางกฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีวิธีการดังนี้	ความถี่(คน)
<ul style="list-style-type: none"> ● ก่อนที่นักเรียนจะออกไปเข้าแถวเคารพธงชาติตามและเตือนอีกครั้งว่ามีใครที่ยังทำหน้าที่ยังไม่ครบถ้วน ● เรียกทวงเป็นรายบุคคลเมื่อครูเช็คชื่อแล้วพบว่างานบนโต๊ะไม่ครบตามจำนวนของนักเรียน แล้วเตือนให้หยิบมาส่ง ● เรียกทวงแล้วยังไม่หยิบมาส่งให้เขียนชื่อไว้บนกระดาน ถ้าใครนำงานมาส่งแล้ว ลบชื่อออก(ครูคนที่ 1,ครูคนที่ 2,ครูคนที่ 1ครูคนที่ 3,ครูคนที่ 4,ครูคนที่ 5,ครูคนที่ 6) 	
แนวคิดที่ 2 การสร้างแนวทางปฏิบัติที่แน่นอนไม่เปลี่ยนแปลงไปมา มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	
<p>1. วิธีการที่ใช้ฝึกลูกนั้นพ่อกับแม่ต้องพูดคุยและตกลงกันว่าจะใช้วิธีการอะไร ใช้อย่างไร และใช้เมื่อใด และเมื่อลูกไม่ปฏิบัติตามจะต้องมีแนวทางในการปฏิบัติอย่างไร ซึ่งวิธีการที่ใช้นั้นจะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่เปลี่ยนแปลงไปกลับมา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดลูกสับสนและเกิดความมั่นคงทางด้านอารมณ์ (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ผู้ปกครองคนที่ 6)</p>	6
แนวคิดที่ 3 การมอบหมายงานให้ลูกทำ มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	
<p>1. มอบหมายให้ทำประจำ คือเมื่อถอดเสื้อผ้าที่ใส่แล้ววางใส่ไว้ในตะกร้าทุกครั้ง ช่วยเก็บภาชนะใส่อาหารที่รับประทานเสร็จแล้ว และช่วยเก็บของเล่นของตนเองเมื่อเล่นเสร็จแล้วเก็บเข้าที่เดิมทุกครั้ง(ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ผู้ปกครองคนที่ 6,ผู้ปกครองคนที่ 7,ผู้ปกครองคนที่ 8.)</p>	8
<p>2. มอบหมายให้ทำเป็นครั้งคราว คือทำเฉพาะวันหยุดหรือเรียกใช้แล้วแต่โอกาส เช่น ล้างจาน ล้างแก้วน้ำของตนเองที่รับประทานเสร็จ และช่วยกวาดบ้านและเก็บผ้าที่แห้งแล้วพับเก็บใส่ตู้ (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ผู้ปกครองคนที่ 6,ผู้ปกครองคนที่ 7,ผู้ปกครองคนที่ 8,ผู้ปกครองคนที่ 9)</p>	9

4. การออกคำสั่ง มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดที่ 1 การใช้คำสั่งที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ลูกปฏิบัติตาม มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	ความถี่(คน)
1. มีความชัดเจน และง่าย ๆ สั้น ๆ ด้วยการบอกว่าพ่อและแม่ต้องการให้ลูกทำอะไร และทำอย่างไร เช่น ลูกต้องทำการบ้านให้เสร็จก่อนแล้วจึงจะเล่นหรือทำกิจกรรมอย่างอื่นและดูโทรทัศน์ได้ หรือ เมื่อเล่นของเล่นเสร็จแล้ว ลูกจะต้องเก็บเข้าที่เดิมให้เรียบร้อยทุกครั้ง(ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5)	5
2. คอยกระตุ้นเตือนเมื่อลูกลืมทำหน้าที่และกำชับให้ทำอย่างสม่ำเสมอ เช่น ถามลูกทุกครั้งเมื่อกลับถึงบ้านหรือในขณะที่นั่งรถกลับบ้านด้วยกันว่า วันนี้ลูกมีการบ้านที่จะต้องทำก็อย่าง ทำเสร็จหรือยัง ถ้ายังไม่เสร็จเมื่อกลับถึงบ้านแล้ว อาบน้ำ ทานข้าว ต้องรับผิดชอบทำการบ้านให้เสร็จก่อน หรือ เมื่อมอบหมายให้ลูกทำงานบ้านแล้วลูกลืมก็ต้องมีการเตือนว่า ลูกต้องทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จก่อนแล้วค่อยเล่นของเล่นและทำอย่างอื่นได้ และจะต้องมีการเตือนทุกครั้ง ที่เห็นว่าลูกลืมทำหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมายไว้ (ผู้ปกครองคนที่ 1, ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ผู้ปกครองคนที่ 6,ผู้ปกครองคนที่ 7)	7
แนวคิดที่ 2 การสร้างแรงจูงใจ มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	
1. ใช้วิธีการพูดเพื่อให้ตั้งใจ และเห็นความสำคัญของการทำสิ่งนั้นด้วยการยกตัวอย่างจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือเล่านิทานคุณธรรมให้ฟัง พร้อมทั้งให้เหตุผลและชี้ให้เห็นข้อดีข้อเสียของผลที่จะตามมาที่เกิดจากการกระทำสิ่งนั้น เช่น ถ้าไม่ตั้งใจเรียนหนังสือก็จะทำให้ได้คะแนนไม่ดี สอบตก โตขึ้นต้องไปเป็นกรรมกรที่ทำงานหนักแต่ได้เงินเดือนน้อย ถ้าตั้งใจเรียนหนังสือก็จะทำงานดีๆและได้เงินเดือนมากๆทำให้พ่อแม่ภูมิใจและได้รับคำชม (ผู้ปกครองคนที่ 1,ครูคนที่ 1,ครูคนที่ 2, ครูคนที่ 3)	4
2. ทำการบ้านเสร็จแล้วให้ดูทีวีรายการที่ลูกชอบ (คุณสุชีวา วรนิทัศน์) หรือเล่านิทานให้ฟังก่อนนอน (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3)	3
3. ให้คะแนน ในการให้คะแนนนั้นจะทำความตกลงกับนักเรียนและบอกกติกาในการให้คะแนน ดังนี้คือ จะบวกคะแนนให้สำหรับคนที่สามารถรับผิดชอบทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนเสร็จทันเวลา ส่งการบ้าน และส่งงานตรงเวลา	6

4. การออกคำสั่ง (ต่อ) มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดที่ 3 การสร้างแรงจูงใจ มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	ความถี่(คน)
<p>โดยจะบวกคะแนนให้ทั้งคะแนนหมู่และคะแนนส่วนตัว 100 คะแนน และจะลบคะแนนสำหรับคนที่ ทำงานไม่ครบถ้วนล่าช้าและเสร็จไม่ทันเวลา ส่งการบ้านและส่งงานไม่ตรงเวลา เมื่อครบ 1 เดือน ก็จะมาทำการทบทวนพฤติกรรมโดยการรวมคะแนนของแต่ละหมู่ และมีการแจกรางวัลให้สำหรับหมู่ (หมู่เด็กดีที่น่ารักประจำเดือนนี้)ที่ได้คะแนนมากที่สุด ซึ่งรางวัลอาจจะเป็นขนม เครื่องเขียน หรือของที่เด็กชอบ(ครูคนที่ 1,ครูคนที่ 2,ครูคนที่ 3,ครูคนที่ 4,ครูคนที่ 5,ครูคนที่ 6)</p>	
<p>4. ติดดาว หรือสติ๊กเกอร์ สำหรับคนที่สามารถรับผิดชอบทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน ส่งการบ้านและส่งงานตรงเวลาได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องเตือน และจะงดดาวหรือสติ๊กเกอร์ สำหรับคนที่ไม่สามารถรับผิดชอบทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จครบถ้วน ส่งการบ้านและส่งงานไม่ตรงเวลาต้องให้เตือน (ครูคนที่ 1,ครูคนที่ 2,ครูคนที่ 3,ครูคนที่ 4,ครูคนที่ 5,ครูคนที่ 6,ครูคนที่ 7,ครูคนที่ 8)</p>	8

5. ผลลัพธ์ของการกระทำและความรับผิดชอบ มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดที่ 1 การใช้ผลลัพธ์เชิงบวก มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	ความถี่(คน)
<p>1. สอนให้เข้าใจถึงเหตุผล และความรับผิดชอบ ว่า เมื่อทำสิ่งถูกต้อง คือ ถ้าตั้งใจเรียน รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายทำได้เสร็จครบถ้วน และนำส่งตรงเวลา ก็จะได้ผลลัพธ์ที่เป็นเชิงบวก เช่น ได้รับคำชม ได้รับรางวัล ได้บวกคะแนน ได้ดาวหรือสติ๊กเกอร์ และมีการบ้านส่ง เกิดความสบายใจและภูมิใจ (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ครูคนที่ 1,ครูคนที่ 2,ครูคนที่3)</p>	8
<p>แนวคิดที่ 2 การใช้ผลลัพธ์เชิงลบ มีวิธีการที่สำคัญดังนี้</p>	
<p>1. สอนให้เข้าใจถึงเหตุผล และความรับผิดชอบ ว่า เมื่อทำผิด ก็จะได้รับผลลัพธ์ที่เป็นเชิงลบ คือ เล่นและคุยในเวลาเรียน ทำให้งานที่ได้รับมอบหมายไม่</p>	8

5. ผลลัพธ์ของการกระทำและความรับผิดชอบ (ต่อ) มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดที่ 2 การใช้ผลลัพธ์เชิงลบ มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	ความถี่(คน)
<p>เสร็จตามเวลาที่กำหนด ไม่มีงานส่ง จะทำให้พ่อแม่เสียใจ ถูกลบคะแนนทั้งคะแนนหมู่และคะแนนส่วนตัว ไม่ได้รับดาวหรือสติ๊กเกอร์ ไม่มีงานและการบ้านส่ง ได้คะแนนไม่ดี และทำให้เกิดความไม่สบายใจ (ผู้ปกครองคนที่ 1, ผู้ปกครองคนที่ 2, ผู้ปกครองคนที่ 3, ผู้ปกครองคนที่ 4, ผู้ปกครองคนที่ 5, ครูคนที่ 1, ครูคนที่ 2, ครูคนที่ 3)</p>	
แนวคิดที่ 3 ให้feedback หรือข้อมูลย้อนกลับทันที มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	
<p>1. เมื่อเห็นว่าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมเชิงลบหรือไม่เหมาะสม เช่น เล่นและคุยในเวลาเรียน ไม่ตั้งใจทำงาน ไม่รับผิดชอบต่องานที่กำลังทำอยู่ วิ่งเล่นและส่งเสียงขณะที่ออกมาทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ให้บอกและแนะนำทันทีว่าสิ่งที่เขานั้นไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม เพราะอะไร บอกให้ชัดเจนว่าพ่อแม่และครูไม่พอใจและไม่ต้องการให้ลูกทำอีก (ผู้ปกครองคนที่ 1, ผู้ปกครองคนที่ 2, ผู้ปกครองคนที่ 3, ผู้ปกครองคนที่ 4, ผู้ปกครองคนที่ 5, ครูคนที่ 1, ครูคนที่ 2, ครูคนที่ 3, ครูคนที่ 4, ครูคนที่ 5, ครูคนที่ 6, ครูคนที่ 7)</p>	12
<p>2. เมื่อเห็นว่าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมเชิงบวกหรือเป็นพฤติกรรมที่ดี เช่น ทำการบ้านด้วยตนเองอย่างตั้งใจ ช่วยเหลืองานบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ทำงานครบถ้วนและนำเสนอตรงเวลา ให้บอกทันทีว่าสิ่งที่เขานั้นเป็นสิ่งถูกต้อง เหมาะสม และเพราะเหตุผลอะไร และพ่อแม่และครูมีความพอใจอย่างไร ให้คำชมและให้กำลังใจเพื่อที่ลูกจะได้ทำดีต่อไป(ผู้ปกครองคนที่ 1, ผู้ปกครองคนที่ 2, ผู้ปกครองคนที่ 3, ผู้ปกครองคนที่ 4, ผู้ปกครองคนที่ 5, ครูคนที่ 1, ครูคนที่ 2, ครูคนที่ 3, ครูคนที่ 4, ครูคนที่ 5, ครูคนที่ 6)</p>	11

6. การให้รางวัล การลงโทษและการเพิกเฉยต่อการแสดงออกของพฤติกรรม

แนวคิดที่ 1 การตี มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	ความถี่(คน)
1. เมื่อลูกทำผิดข้อตกลงและจำเป็นต้องตี ควรอธิบายเหตุผลให้ลูกรู้ว่าการตีเป็นวิธีการสุดท้ายที่จะต้องใช้เมื่อลูกไม่เชื่อฟัง และไม่ทำตามข้อตกลงที่วางไว้ (ผู้ปกครองคนที่ 1)	1
แนวคิดที่ 2 การให้รางวัล มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	
1. การให้รางวัลที่เป็นวัตถุ เช่น ติดดาว สติกเกอร์ ของเล่น หรือหนังสือ เมื่อสามารถทำตามข้อตกลงและรับผิดชอบงานที่ทำได้ด้วยตนเอง (ครูคนที่ 1,ครูคนที่ 2,ครูคนที่3,ครูคนที่4,ครูคนที่5,ครูคนที่6,ครูคนที่7,ครูคนที่8,ครูคนที่9)	9
2. การให้รางวัลทางด้านจิตใจ เป็นการให้รางวัลด้วยให้กำลังใจ การพูดชมเชย (ครูคนที่ 1,ครูคนที่ 2,ครูคนที่3,ครูคนที่4,ครูคนที่5,) ให้กำลังใจด้วยการพูดชมเชย การกอด การหอม การลูบศีรษะและการตบไหล่ เมื่อลูกทำดี และสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงได้ด้วยตนเอง(ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2,ผู้ปกครองคนที่ 3,ผู้ปกครองคนที่ 4,ผู้ปกครองคนที่ 5,ผู้ปกครองคนที่ 6,ผู้ปกครองคนที่ 7,ผู้ปกครองคนที่ 8,ผู้ปกครองคนที่ 9,ผู้ปกครองคนที่ 10,ผู้ปกครองคนที่ 11,ผู้ปกครองคนที่ 12,ผู้ปกครองคนที่ 13,ผู้ปกครองคนที่ 14)	19
3. การให้รางวัลที่เป็นสิทธิพิเศษด้วยการพาไปเดินห้างสรรพสินค้าหรือพาไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆในวันหยุด พาไปเที่ยวต่างจังหวัด ให้ดูรายการทีวีหรือสิ่งที่ลูกชอบ หรือเพิ่มเวลาในการดูทีวี (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2)	2
แนวคิดที่ 3 การให้รางวัลอย่างเป็นระบบ มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	
1. กำหนดรางวัลที่จะให้ เป็นดาวหรือสติ๊กเกอร์ที่เด็กชอบ แล้วให้ค่อยๆสะสมดาวหรือสติ๊กเกอร์แล้วนำมาแลกของรางวัลเมื่อครบกำหนดเวลาที่ตั้งไว้ คืออาจจะเรียนจบบทเรียน 1 บท หรือครบ 1 เดือน โดยให้เด็กเป็นคนเลือกเอง เช่น อาจจะเป็นขนม ของเล่น เครื่องเขียนหรือสิ่งที่เด็กชอบ (ครูคนที่ 1,ครูคนที่ 2,ครูคนที่3,ครูคนที่4,ครูคนที่5,ครูคนที่6,ครูคนที่7)	7
2. การบวกคะแนนให้เมื่อเด็กสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงได้ ทั้งที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และ ลบคะแนนเมื่อเด็กไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงได้ ทั้งที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม (ครูคนที่ 1,ครูคนที่ 2,ครูคนที่3,ครูคนที่4,ครูคนที่ 5,ครูคนที่6,ครูคนที่7,ครูคนที่8,ครูคนที่9)	9

6. การให้รางวัล การลงโทษและการเพิกเฉยต่อการแสดงออกของพฤติกรรม (ต่อ) มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดที่ 4 การเพิกเฉย มีวิธีการที่สำคัญดังนี้	ความถี่(คน)
<p>1. ไม่พูดหรือตำหนิเมื่อเห็นว่าพฤติกรรมหรือสิ่งที่ลูกกำลังทำอยู่นั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่เป็นอันตรายกับลูก ถ้าหากว่าพูดไปแล้วอาจจะทำให้เกิดความไม่สบายใจ และเกิดความรู้สึกที่ไม่ดี แต่ไม่ใช้วิธีการเพิกเฉยเมื่อเห็นว่าพฤติกรรมนั้นเป็นอันตรายและไม่เหมาะสม ต้องรีบเตือนและสอนทันทีเช่นกันว่าไม่เหมาะสมเพราะอะไร ทำไม่จึงทำไม่ได้ (ผู้ปกครองคนที่ 1,ผู้ปกครองคนที่ 2)</p>	2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางน้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ เกิดวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2512 ที่จังหวัดบุรีรัมย์ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร เมื่อปีการศึกษา 2534 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันรับราชการที่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย